

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2009–2010)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2010

Utgiftskapitler: 20–51 og 1600–1650

Inntektskapitler: 3024–3051, 4600–4638, 5341, 5580 og 5605

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2009–2010)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2010

Utgiftskapitler: 20–51 og 1600–1650

Inntektskapitler: 3024–3051, 4600–4638, 5341, 5580 og 5605

Innhold

Del I

Innledning	9
1 Oversikt	11
1.1 Virkeområde	11
1.2 Hovedoppgaver og organisering	11
1.3 Oversikt over budsjettforslaget for Finansdepartementet	12
1.3.1 Samlede utgifter	12
1.3.2 Samlede inntekter	13
2 Prioriterte oppgaver i 2010	14
2.1 Statens pensjonsfond	14
2.2 Arbeidet med finanskrisen	14
2.3 Regelverksarbeid på finansmarkedsområdet	15
2.4 Innsats mot skatte- og avgiftsunndragelser og annen økonomisk kriminalitet	15
2.5 Arbeidet med bærekraftig utvikling og klima	17
3 Oversiktstabeller for budsjettet.	18
3.1 Utgifter fordelt på kapitler	18
3.2 Inntekter fordelt på kapitler	19
3.3 Bruk av stikkordet «kan overføres»	20
3.4 Årsverksanslag per 1. mars 2009 på Finansdepartementets område	21

Del II

Budsjettforslaget for 2010	23
Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner	25
<i>Programkategori 00.30 Regjering</i>	<i>25</i>
Kap. 20 Statsministerens kontor	25
Kap. 3020 Statsministerens kontor	26
Kap. 21 Statsrådet	26
Kap. 3021 Statsrådet	27
Kap. 24 Regjeringsadvokaten	27
Kap. 3024 Regjeringsadvokaten	28
<i>Programkategori 00.40 Stortinget og underliggende institusjoner</i>	<i>29</i>
Kap. 41 Stortinget	29
Kap. 3041 Stortinget	31

Kap. 42 Ombudsmannsnemnda for Forsvaret	31
Kap. 43 Stortingets ombudsmann for forvaltningen	32
Kap. 3043 Stortingets ombudsmann for forvaltningen	33
Kap. 44 Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	33
Kap. 51 Riksrevisjonen	34
Kap. 3051 Riksrevisjonen	35

Programområde 23

Finansadministrasjon	36
<i>Programkategori 23.10 Finansadministrasjon</i>	<i>36</i>
Kap. 1600 Finansdepartementet	36
Kap. 4600 Finansdepartementet	45
Kap. 1602 Kredittilsynet	46
Kap. 4602 Kredittilsynet	52
Kap. 5580 Sektoravgifter under Finansdepartementet	52
Kap. 1605 Senter for statlig økonomistyring ..	53
Kap. 4605 Senter for statlig økonomistyring ..	57
Kap. 1608 Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring	58
<i>Programkategori 23.20 Skatte- og avgiftsadministrasjon</i>	<i>60</i>
Kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten	61
Kap. 4610 Toll- og avgiftsetaten	70
Kap. 1618 Skatteetaten	71
Kap. 4618 Skatteetaten	83
<i>Programkategori 23.30 Offisiell statistikk</i>	<i>86</i>
Kap. 1620 Statistisk sentralbyrå	86
Kap. 4620 Statistisk sentralbyrå	92
<i>Programkategori 23.40 Andre formål</i>	<i>94</i>
Kap. 1632 Kompensasjon for merverdiavgift .	94
Kap. 1634 Statens innkrevingsentral	95
Kap. 4634 Statens innkrevingsentral	100
Kap. 1637 EU-opplysning	100
Kap. 1638 Kjøp av klimakvoter	101
Kap. 4638 Salg av klimakvoter	107
Kap. 1640 Utbetalinger i henhold til garanti for bankinnskudd	107
Kap. 1645 Statens finansfond	108

Programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv. 109

Programkategori 24.10 Statsgjeld, renter og avdrag mv. 109

Kap. 1650 Statsgjeld, renter mv. 110

Kap. 1651 Statsgjeld, avdrag og innløsning 112

Programkategori 24.20 Statlige fordringer, avsetninger mv. 113

Kap. 5341 Avdrag på utestående fordringer ... 114

Kap. 5351 Overføring fra Norges Bank 114

Kap. 5605 Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer 115

Kap. 5692 Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank 117

Del III

Andre saker 119

5 Likestilling 121

5.1 Finansdepartementet 121

5.2 Finansdepartementets underliggende etater 121

5.3 Programkategori 00.30 Regjering .. 122

6 Miljø- og ressurs spørsmål 123

6.1 Finansdepartementet 123

6.1.1 Oppfølging av arbeidet med bærekraftig utvikling 123

6.2 Statistisk sentralbyrå 124

Forslag til vedtak om bevilgning for budsjettåret 2010, kapitlene 20-51 og 1600-1650, 3024-3051, 4600-4638, 5341, 5580 og 5605 126

Vedlegg 1

Ledernes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak 132

Tabelloversikt

Tabell 4.1	Kredittilsynets ressursbruk, fordelt på tilsynsområder	47	Tabell 4.16	Svarprosent i undersøkelser fra Statistisk sentralbyrå	88
Tabell 4.2	Innbetaling av skatter, avgifter og toll	61	Tabell 4.17	Oppgavebyrde knyttet til rapportering	88
Tabell 4.3	Toll- og avgiftsetaten – grensekontroll – beslagsstatistikk	63	Tabell 4.18	Andel oppgavegivere som rapporterer elektronisk	89
Tabell 4.4	Toll- og avgiftsetaten – økonomisk kontroll – kontrollstatistikk	64	Tabell 4.19	Statens innkrevingssentral – registrerte krav og innkrevd beløp per år	96
Tabell 4.5	Toll- og avgiftsetaten – inntekter og restanser	65	Tabell 4.20	Statens innkrevingssentral – innkrevingseffektivitet	96
Tabell 4.6	Fastsatte skatter og avgifter – oversikt	72	Tabell 4.21	Statens innkrevingssentral – produktivitetsutvikling	97
Tabell 4.7	Antall behandlede selvangivelser mv.	72	Tabell 4.22	Statens innkrevingssentral – domstolsavgjørelser i klagesaker	97
Tabell 4.8	Skatteetaten – antall behandlede saker i klagenemnder	75	Tabell 4.23	Statens innkrevingssentral – servicegrad	98
Tabell 4.9	Samlet aktiv restanse	75	Tabell 4.24	Oversikt over prosjekter hvor det er inngått avtaler om kvoteleveranser – status medio august 2009	104
Tabell 4.10	Skatt og arbeidsgiveravgift for inntektsårene 2006-2008	76	Tabell 4.25	Kvotesalg t.o.m. 15. august 2009	105
Tabell 4.11	Merverdiavgift for avgiftsårene 2005-2007	76	Tabell 4.26	Innenlandsk statsgjeld	110
Tabell 4.12	Tilsagnsordningen vedrørende oppfølging av konkursbo	85	Tabell 4.27	Garantiordninger vedrørende Den nordiske investeringsbank ..	114
Tabell 4.13	Frigitte statistikker	87	Tabell 5.1	Kvinneandeler i Finansdepartementets underliggende etater	121
Tabell 4.14	Frigivelse av statistikker – avvik i forhold til varslet tidspunkt	87	Tabell 6.1	Bevilgning til miljøtiltak	123
Tabell 4.15	Statistikkens aktualitet – antall uker fra referanseperiodens utløp til publisering	88			

Figuroversikt

Figur 1.1	Virksomheter på Finansdepartementets område i 2010	11	Figur 4.1	Skatte- og avgiftsadministrasjonens arbeid med fastsetting og innkreving av skatter og avgifter	60
-----------	--	----	-----------	---	----

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2009–2010)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2010

Utgiftskapitler: 20–51 og 1600–1650

Inntektskapitler: 3024–3051, 4600–4638, 5341, 5580 og 5605

*Tilråding fra Finansdepartementet av 9. oktober 2009,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

Del I
Innledning

1 Oversikt

1.1 Virkeområde

I denne proposisjonen fremmes forslag om utgifter og inntekter under programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner, programområde 23 Finansadministrasjon, herunder skatte- og avgiftsadministrasjonen, og programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv. Ansvar for bevilgningene, herunder regnskapsavleggelse, under programkategoriene 00.30 Regjering og 00.40 Stortinget og underliggende institusjoner tilligger henholdsvis Statsministerens kontor og Stortingets egne institusjoner. Av praktiske hensyn føres disse programkategoriene opp i Finansdepartementets proposisjon, og beløpene tas med i oversikter over bevilgninger på Finansdepartementets område. Forslag under programkategori 00.40 er i samsvar med forslag fra Stortingets administrasjon.

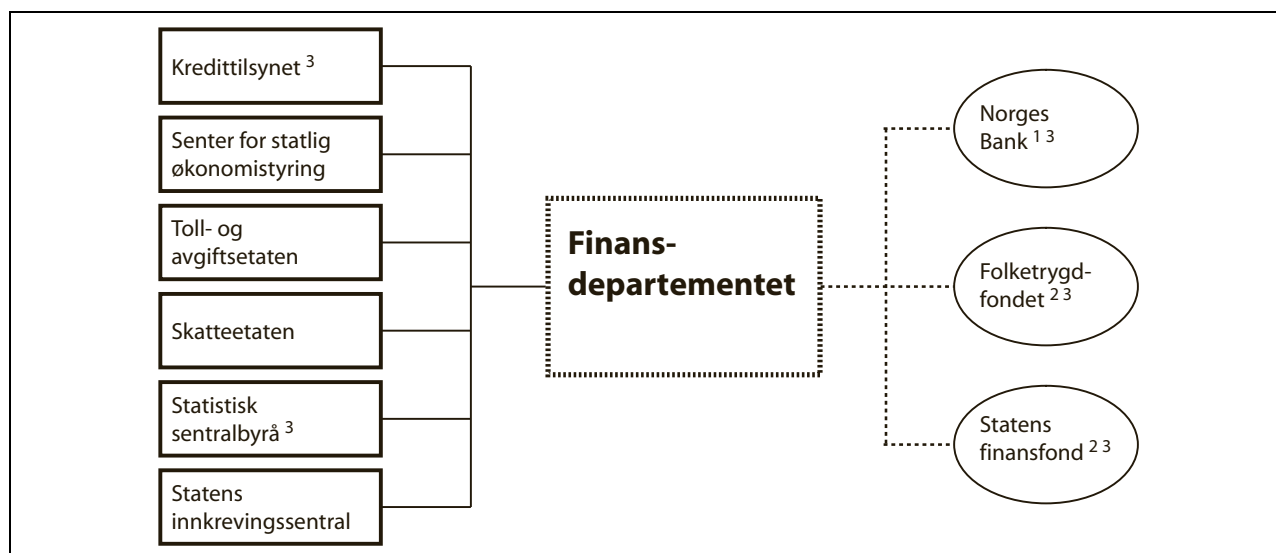
1.2 Hovedoppgaver og organisering

Finansdepartementet med underliggende etater har blant annet ansvar for å:

- bidra til et egnet beslutningsgrunnlag for den økonomiske politikken og budsjettarbeidet
- forvalte statens formue
- sikre finansieringen av offentlig virksomhet gjennom skatter og avgifter
- koordinere arbeidet med statsbudsjettet og økonomistyring i staten
- bidra til et offisielt statistikk- og datagrunnlag til bruk i offentlig og privat virksomhet
- bidra til velfungerende finansmarkeder

Politikken på disse områdene er omtalt i Meld. St. 1 (2009-2010) Nasjonalbudsjettet 2010, Prop. 1 S (2009-2010) Statsbudsjettet for budsjettåret 2010 og Prop. 1 S (2009-2010) Skatte-, avgifts- og tollvedtak. Forslag til lovendringer legges fram i Prop. 1 L (2009-2010) Skatte- og avgiftsopplegget 2010 mv. – lovendringer. Proposisjonen her omfatter i første rekke forvaltningen og administrasjonen på områdene som er nevnt ovenfor.

Nedenfor følger en oversikt over virksomheter på Finansdepartementets område.

Figur 1.1 Virksomheter på Finansdepartementets område i 2010

¹ Ansvarsforholdet mellom Norges Bank og statsmyndighetene i blant annet budsjettsaker og administrative saker er regulert ved lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv.

² Fondene er egne rettssubjekter, jf. lov 29. juni 2007 nr. 44 om Folketrygdfondet og lov 6. mars 2009 nr. 12 om Statens finansfond.

³ Virksomhet med eget styre.

1.3 Oversikt over budsjettforslaget for Finansdepartementet

1.3.1 Samlede utgifter

Programområder under departementet:

Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010	(i 1 000 kr)
				Pst. endr. 09/10
Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner	1 602 539	1 662 060	1 737 300	4,5
Programområde 23 Finansadministrasjon	21 556 585	23 346 600	24 532 800	5,1
Programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv.	17 717 180	65 448 800	20 445 500	-68,8
Sum utgifter	40 876 304	90 457 460	46 715 600	-48,4

Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner

Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner omfatter Regjeringen og Stortinget med underliggende institusjoner. Forslag til bevilgning for 2010 under programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner utgjør 1 737,3 mill. kroner.

Forslaget under programkategori 00.40 Stortinget og underliggende institusjoner er i samsvar med forslag oversendt fra Stortingets administrasjon.

Programområde 23 Finansadministrasjon

Programområde 23 Finansadministrasjon omfatter skatte- og avgiftsadministrasjon, offisiell statistikk, finansadministrasjon og enkelte andre formål. Samlet forslag til bevilgninger for 2010 under programområde 23 Finansadministrasjon utgjør 24 532,8 mill. kroner. Dette er en økning på 1 186,2

mill. kroner fra saldert budsjett 2009. Økningen under skatteetaten er på 293,9 mill. kroner og gjelder bl.a. større IT-prosjekter og en ytterligere opptrapping av innsatsen mot skatte- og avgiftskriminalitet. Videre gjelder 205 mill. kroner av økningen merverdiavgiftskompensasjon til kommuner og fylkeskommuner og til private og ideelle virksomheter. Bevilgningen til kjøp av klimavoter i samsvar med Kyoto-avtalen foreslås økt med 505 mill. kroner i forhold til saldert budsjett for 2009.

Programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv.

Programområdet omfatter utgifter til renter og avdrag på den innenlandske og utenlandske statsgjelden, og på statskassens fordringer. I saldert budsjett for 2009 lå det her inne et stort obligasjonslån med forfall i 2009, mens det i 2010 ikke er forfall for noen lån.

Utgifter fordelt på postgrupper

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010	(i 1 000 kr)
					Pst. endr. 09/10
01-23	Driftsutgifter	8 595 262	9 491 990	10 542 200	11,1
30-49	Nybygg, anlegg mv.	248 951	240 120	216 300	-9,9
60-69	Overføringer til kommuner	12 421 308	13 650 000	13 900 000	1,8
70-89	Overføringer til private	19 575 702	22 124 350	22 057 100	-0,3
90-99	Utlån, avdrag mv.	35 081	44 951 000		-100,0
	Sum under departementet	40 876 304	90 457 460	46 715 600	-48,4

Utgifter under programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner og programområde 23 Finansadministrasjon er i hovedsak administrasjonsutgifter. Av de samlede utgiftene utgjør driftsutgiftene 89,0 pst. under programområde 00 og 96,8 pst. under

programområde 23, eksklusive kap. 1632 Kompensasjon for merverdiavgift. Renteutgifter føres over postgruppe 70-89 og utgjør 92,6 pst. av forslaget for denne postgruppen.

1.3.2 Samlede inntekter

Programområder under departementet:

Betegnelse	(i 1 000 kr)			
	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010	Pst. endr. 09/10
Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner	41 334	58 150	19 400	-66,6
Programområde 23 Finansadministrasjon	2 837 367	5 079 200	3 411 500	-32,8
Programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv.	8 365 034	14 327 700	10 338 400	-27,8
Sum inntekter	11 243 735	19 465 050	13 769 300	-29,3

Samlede inntekter, eksklusive skatter og avgifter, utgjør 13 769,3 mill. kroner, hvorav 10 350,0 mill. kroner er renteinntekter. For omtale av statens renteinntekter av statskassens foliokonto og andre fordringer i 2010 vises det til omtalen under kap. 5605 Renter av statskassens kontantbehold-

ning og andre fordringer. På programområde 23 Finansadministrasjon reduseres inntektene med 1 667,7 mill. kroner. Reduksjonen gjelder i det vesentlige kap. 4638 Salg av klimavoter. Skatter og avgifter omtales i en egen proposisjon – Prop. 1 S (2009-2010) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

2 Prioriterte oppgaver i 2010

I tillegg til de løpende oppgavene vil Finansdepartementet særlig prioritere følgende oppgaver i 2010:

2.1 Statens pensjonsfond

Statens pensjonsfond ble opprettet ved lov 21. desember 2005 nr. 123 og er en overbygning over det som tidligere var Statens petroleumsfond og Folketrygdfondet. Statens pensjonsfond består av Statens pensjonsfond – Utland og Statens pensjonsfond – Norge. Utenlandsdelen er plassert som innskudd på konto i Norges Bank, mens innenlandsdelen er plassert som et kapitalinnskudd i Folketrygdfondet. Motverdiene forvaltes etter nærmere regler fastsatt av departementet. Finansdepartementet er i pensjonsfondloven gitt i oppgave å forvalte fondet. Den operative forvaltningen av Statens pensjonsfond – Utland er delegert til Norges Bank, mens Statens pensjonsfond – Norge forvaltes av Folketrygdfondet.

Den samlede markedsverdien av Statens pensjonsfond var 2 367,4 mrd. kroner ved inngangen til 2009. Av dette gjaldt 2 279,6 mrd. kroner Statens pensjonsfond – Utland og 87,8 mrd. kroner Statens pensjonsfond – Norge. Det er ventet at fondet vil vokse i tiden framover. God forvaltning av denne fellesformuen er derfor en viktig oppgave for departementet.

Finansdepartementets arbeid med forvaltningen av Statens pensjonsfond omfatter fastsettelse av den overordnede investeringsstrategien for fondet inkludert retningslinjer for ansvarlige investeringer, og oppfølging av den operative forvaltningen. I 2010 vil det bli arbeidet med prioriterte oppgaver innen disse hovedområdene.

Arbeidet med Statens pensjonsfond er nærmere omtalt i St.meld. nr. 20 (2008-2009) Om forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2008 og i Meld. St. 1 (2009-2010) Nasjonalbudsjettet 2010.

2.2 Arbeidet med finanskrisen

Den internasjonale finanskrisen og det påfølgende tilbakeslaget i verdensøkonomien fra høsten 2008 og inn i 2009 innebar en betydelig fare for at også norsk økonomi kunne gå inn i en dyp nedgangskonjunktur. For å dempe virkningen på norsk øko-

nomi har Regjeringen og Norges Bank iverksatt en rekke tiltak:

- I oktober 2008 la Regjeringen fram forslag om en bytteordning, der bankene får låne statspapirer i bytte mot obligasjoner med fortrinnsrett. Stortinget vedtok kort tid etter de nødvendige fullmakter for å kunne iverksette ordningen. Bytteordningen har en samlet ramme på 350 mrd. kroner for 2008 og 2009. Fram til 21. september 2009 er det auksjonert statspapirer tilsvarende 225 mrd. kroner i ordningen.
- I januar 2009 la Regjeringen fram en tiltaksproposisjon der finanspolitikken i 2009 ble dreid kraftig i ekspansiv retning. Bruken av oljeinntekter er brakt opp på et høyt nivå og ligger nå langt over 4-prosentbanen. I Revidert nasjonalbudsjett i mai 2009 ble det lagt fram ytterligere finanspolitiske tiltak, slik at den samlede finanspolitiske impulsen fra 2008 til 2009 ble anslått til 3 pst. av trend-BNP for Fastlands-Norge.
- I februar 2009 la Regjeringen fram forslag om å etablere to nye fond, Statens finansfond og Statens obligasjonsfond, hver med rammer på 50 mrd. kroner. Statens finansfond vil bidra midlertidig med kjernekapital til norske banker. Statens obligasjonsfond vil bidra til økt likviditet i og kapitaltilgang til det norske obligasjonsmarkedet. Fondene er nærmere omtalt i proposisjonsdel II, programkategori 23.10 Finansadministrasjon, under overskriften Finansmarkedsområdet.

Regjeringen har også satt i verk en rekke andre tiltak for å bidra til finansiering av eksportrettet næringsliv og kommuner. For å sikre lån til kommunene er egenkapitalen i Kommunalbanken økt, mens økte rammer til Garanti-instituttet for eksportkreditt (GIEK) og Innovasjon Norge bidrar til å sikre næringslivet lån. Regjeringen har videre inngått avtale om statlige lån til Eksportfinans, som anslås til 50 mrd. kroner over årene 2009 og 2010.

For å sikre tilliten til innskudd i banker i Norge og bidra til tillit i banksystemet, ble den norske filialen av Kaupthing Banki Hf satt under offentlig administrasjon i oktober 2008 etter sammenbruddet i den islandske banknæringen.

I perioden oktober 2008-juni 2009 ble Norges Banks styringsrente satt ned med til sammen 4½

prosentpoeng til 1¼ pst. Norges Bank har dessuten tilført F-lån i et langt større omfang og med lengre løpetider enn normalt. Banken har videre lempet på kravene til sikkerhet for lån i Norges Bank med sikte på å øke bankenes låneadgang. Norges Bank har også tilført lån i valuta til markedet.

Regjeringens og Norges Banks tiltak har bidratt til at likviditeten i pengemarkedene er økt, og renten på lån mellom bankene har falt, både som følge av lavere styringsrenter og som følge av at differansen mellom pengemarkedsrentene og styringsrenten har avtatt. Bankenes utlånsrenter har gått ned, og muligheten for å få lån til kjøp av bolig synes å ha blitt vesentlig bedret. Også risiko-påslagene for langsiktig kreditt har falt.

Norsk økonomi påvirkes fortsatt av det internasjonale konjunkturtilbakeslaget. Løpende statistikk tyder likevel på en noe bedre økonomisk utvikling enn tidligere lagt til grunn. Situasjonen i finansmarkedene har bedret seg betraktelig, og nedgangen i den økonomiske aktiviteten hos våre handelspartnere kan bli snudd til oppgang raskere enn tidligere antatt. Det vises til omtale i Meld. St. 1 (2009-2010) Nasjonalbudsjettet 2010.

De særskilte tiltakene som er iverksatt for å motvirke virkningen av finanskrisen er midlertidige. Etter hvert som situasjonen i norsk økonomi normaliseres, vil tiltakene gradvis trappes ned. Norges Bank har i tråd med dette begynt å øke minsteprisen i byttelånsordningen i takt med at bankenes finansieringsmuligheter i markedet er blitt bedre. Det vil også være nødvendig gradvis å fase ut stimulansene i finanspolitikken og bringe bruken av oljeinntekter over statsbudsjettet tilbake til 4-prosentbanen, i tråd med handlingsregelen for budsjettpolitikken.

Et eget utvalg, Finanskriseutvalget, ble oppnevnt av Kongen i statsråd 19. juni 2009. Utvalget har fått i mandat å se på den norske finansmarkedsreguleringen i lys av finanskrisen og på årsaker til den internasjonale finanskrisen og hvordan denne har virket inn på det norske finansmarkedet. Gjennom sitt arbeid kan utvalget bidra til å bedre forståelsen av de grunnleggende årsakene til den internasjonale finanskrisen. Dette vil sette oss i bedre stand til å identifisere mangler ved dagens regulering som kan ha bidratt til utviklingen av krisen og slik at reguleringen kan bedres ytterligere. Utvalget skal avgi sin utredning til Finansdepartementet innen 31. desember 2010.

2.3 Regelverksarbeid på finansmarkedsområdet

På finansmarkedsområdet legges det også i 2010 opp til et omfattende arbeid med å utvikle og tilpasse finansnæringens rammebetingelser gjennom hensiktsmessige lover og forskrifter. Regelverket skal bidra til at finansmarkedene og finansinstitusjonene virker på en effektiv måte, samtidig som hensynet til sikkerhet, soliditet og stabilitet i finansmarkedet ivaretas. Det legges vekt på å ivareta kundenes interesser, med særlig vekt på forbrukerinteresser. Regelverksarbeidet på finansmarkedsområdet er dels gjennomføring av EØS-forpliktelser og dels modernisering og gjennomgang av rammelovgivning som ikke er EØS-initiert. Det er redegjort nærmere for prioriterte regelverksoppgaver i proposisjonens del II under kap. 1600 Finansdepartementet.

Arbeidet med finansiell stabilitet er delt mellom Finansdepartementet, Kredittilsynet og Norges Bank. Finansdepartementet har et overordnet ansvar for finansiell stabilitet og arbeider særlig med rammevilkårene for finanssektoren. En omtale av dette området og av siste års krise i internasjonale finansmarkeder er gitt i Meld. St. 1 (2009-2010) Nasjonalbudsjettet 2010, og i forrige hovedavsnitt. Det vises også til at det i den årlige Kredittmeldinga gis informasjon om utviklingen i finansmarkedet og en omtale av finansiell stabilitet.

2.4 Innsats mot skatte- og avgiftsunndragelser og annen økonomisk kriminalitet

Finansdepartementet prioriterer innsatsen mot økonomisk kriminalitet høyt. Dette gjelder både den nasjonale innsatsen og innsats gjennom de internasjonale fora departementet og virksomheter på departementets område, er med i. Unndragelsesmetoder og ulovlige handlinger utvikles i et tempo og i et omfang som krever økt innsats og nye virkemidler fra skatte- og avgiftsmyndighetene. For å sikre bedre kontroll- og sanksjonsmuligheter er det i tillegg til endringer i lovverket, løpende behov for å vurdere organisatoriske, metodiske og teknologiske tiltak.

Skatteetatens kontrollarbeid skal både avdekke og forebygge skatteunndragelser og annen økonomisk kriminalitet. I statsbudsjettet for 2009 ble det foreslått en betydelig styrking av skatteetatens kontrollvirksomhet for å forebygge og avdekke svart økonomi og skatteunndragelser, og til innsats overfor utenlandske arbeidstakere. Helårsvirkningen av denne styrkingen vil være 185,4 mill. 2009-kroner fra 2010.

Omorganiseringen av skatteetaten som trådte i kraft 1. januar 2008, legger til rette for en mer spesialisert og målrettet kontrollvirksomhet. Skatteetatens fem skattekrimenheter som skal arbeide med tunge og vanskelige saker relatert til svart økonomi og økonomisk kriminalitet, inngår som egen funksjon i ny organisering. Erfaring fra skatteetatens satsing på skattekrimenhetene skal legges til grunn for det videre arbeidet med alvorlig og omfattende skattekriminalitet.

Skatteunndragelsesutvalget ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 1. juni 2007 for å foreta en gjennomgang av regler om muligheter for opplysninger og kontroll i skatte- og avgiftssystemet, og for å komme med forslag til regelendringer og andre tiltak for å styrke innsatsen mot skatteunndragelser, herunder også unndragelser av merverdiavgift, toll og særavgifter. Utvalget avga sin utredning NOU 2009: 4 Tiltak mot skatteunndragelser 24. februar 2009. Utvalgets utredning har vært på alminnelig høring med høringsfrist 11. juni 2009. Om den videre oppfølgingen av utvalgets utredning vises det til omtalen i Prop. 1 L (2009-2010) Skatte- og avgiftsopplegget 2010 mv. – lovendringer.

Skatte- og avgiftsmyndighetene har de siste årene rettet en spesiell innsats mot bygg- og anleggsbransjen. Det vil være nødvendig å fortsette dette arbeidet også i 2010. På oppdrag fra Finansdepartementet har Skattedirektoratet vurdert ulike modeller for å ansvarliggjøre hovedentreprenør for underentreprenørens skatter og avgifter. En modell hvor oppdragsgiver gjøres ansvarlig for oppdragstakerens forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift dersom oppdragstakeren ikke er registrert i et leverandørregister, er til vurdering i departementet. Videre sendte Skattedirektoratet 3. februar 2009 på høring en utredning med forslag om at det bør innføres regler om at det er kjøper, og ikke selger, som plikter å innbetale påløpt merverdiavgift mellom aktører i byggebransjen.

Ved å benytte såkalte «skatteparadis» kan midler unndras fra myndighetenes kunnskap. Som en oppfølging av OECDs arbeid med denne problemstillingen, vedtok Nordisk Råd i 2006 et felles nordisk prosjekt for å etablere bilaterale informasjonsutvekslingsavtaler med aktuelle skatteparadisland. I løpet av 2008 og 2009 har det vært forhandlet med flere sentrale skatteparadisland. Åtte avtaler er nå undertegnet. Forhandlingene vil fortsette i 2010 og påregnes å føre til undertegning av flere bilaterale avtaler. Avtalene forutsettes å etablere innsyn i selskapsetableringer og transaksjoner i disse landene, og også gi tilgang til opplysninger fra banker og finansinstitusjoner.

Toll- og avgiftsetaten skal i 2010 styrke virksomhetskontrollen, og det skal etableres egne enheter i to tollregioner med særskilt ansvar for å bekjempe økonomisk kriminalitet. Etaten skal også prioritere bekjempelse av piratkopivarer (IPR-varer), hvor antall beslag har økt betraktelig de siste år. Denne handelen har sterke forbindelser til svart økonomi, og en styrket innsats mot piratkopier og brudd på immaterielle rettigheter beskytter produktsikkerheten, forbrukerne og hensynet til like konkurransevilkår i næringslivet. I tillegg skal etaten styrke arbeidet med risikovurderinger og analyse, ved blant annet å opprette egne analyseenheter i alle tollregioner. I budsjettforslaget for 2010 er det foreslått særskilt avsatt 18 mill. kroner til disse tiltakene. Helårsvirkningen av denne styrkingen vil være 32 mill. kroner fra 2011.

Brudd på plikten til å deklare valuta og andre betalingsmidler er i dag et internasjonalt problem. I 2008 ble det avdekket ulovlig innførsel og utførsel av valuta til/fra Norge tilsvarende nesten 50 mill. kroner, en økning på nesten 90 pst. siste fem år. Selv om avdekkingsprosenten har gått opp, er det likevel grunn til å tro at avdekkingsstallene er relativt lave sett i forhold til de faktiske beløp som bringes ut fra og inn til Norge uten å deklarerer til tollmyndighetene. I 2009 ble det bevilget til sammen 20,9 mill. kroner til styrking av grensekontrollen og arbeidet med valutakontroll. Prioriteringen av dette kontrollområdet skal videreføres i 2010. Det foreslås at tollmyndighetene får adgang til å ilegge et overtredelsesgebyr ved brudd på plikten til å deklare valuta og andre betalingsmidler over 25 000 kroner som bringes til og/eller fra tollområdet. Overtredelsesgebyr skal kunne ilegges med inntil 30 pst. av det ikke-deklarte beløpet. Forslaget er nærmere omtalt i Prop. 1 L (2009-2010) Skatte- og avgiftsopplegget 2010 mv. – lovendringer.

Kontrollmyndighetene driver et utstrakt samarbeid med bransjeorganisasjonene og arbeidslivsorganisasjonene for å bedre etterlevelsen av regelverket. I tillegg legges det vekt på langsiktig, forebyggende arbeid mot flere målgrupper, særlig informasjon og veiledning overfor næringslivet og informasjonstiltak overfor ungdom. Dette arbeidet videreføres.

Finansdepartementet deltar i Embetsmannsutvalget mot økonomisk kriminalitet (EMØK). EMØK har hatt det administrative ansvaret for å kontrollere at tiltakene i handlingsplanen mot økonomisk kriminalitet 2004-2007, er fulgt opp. Justis- og politidepartementet og Finansdepartementet arbeider med en ny handlingsplan mot økonomisk kriminalitet.

Et offentlig utvalg som skulle vurdere tiltak mot hvitvasking av penger og terrorfinansiering og tiltak mot manipulering av finansiell informasjon, ble oppnevnt 10. november 2006. Utredningens del I om tiltak mot hvitvasking av penger og terrorfinansiering, med forslag til ny hvitvaskingslov og ny hvitvaskingsforskrift ble overlevert Finansdepartementet 24. august 2007, og er fulgt opp med forslag til ny hvitvaskingslov i Ot.prp. nr. 3 (2008-2009). Utvalgets delutredning II, NOU 2008: 16 Om foretaksstyring og tiltak mot manipulering av finansiell informasjon, ble avgitt 19. september 2008. Utvalget har foreslått en rekke regelverksendringer som skal bidra til bedre foretaksstyring og dermed vanskeliggjøre manipulering av finansiell informasjon. Utredningen har vært på høring og er for tiden til behandling i Finansdepartementet.

2.5 Arbeidet med bærekraftig utvikling og klima

Regjeringen arbeider aktivt for å følge opp den nasjonale strategien for bærekraftig utvikling som ble presentert i Nasjonalbudsjettet 2008.

Regjeringen satte i mai 2008 ned et offentlig utvalg for å vurdere hvordan bærekraftig utvikling og klima bedre kan ivaretas i offentlige beslutningsprosesser. Utvalget leverte sin innstilling til Finansdepartementet 22. juni 2009, og den er nå på offentlig høring. Innstillingen og høringsuttalelsene vil inngå i departementets arbeid med en revisjon av bærekraftstrategien, som vil starte i 2010.

I mai 2008 etablerte Finansdepartementet en ny *Møteplass for bærekraftig utvikling* hvor organisasjoner, forskningsmiljøer og næringsliv drøfter og kommer med innspill til oppfølgingen av bærekraftstrategien. En rekke ulike tema knyttet til klima og bærekraftig utvikling er diskutert. I august 2009 ble det arrangert et miniseminar på Møteplassen der finansministeren blant annet opp-

summerte Regjeringens arbeid med bærekraftig utvikling i fireårsperioden 2005–2009.

Finansdepartementet arbeider for å styrke koordineringen og øke vektleggingen av bærekraftig utvikling i Regjeringens politikk. Arbeidet med den nasjonale strategien for bærekraftig utvikling følges opp og rapporteres årlig i nasjonalbudsjettene. Et viktig innspill til denne rapporteringen er Statistisk sentralbyrås årlige rapport om utviklingen i de 18 indikatorene som inngår i Regjeringens bærekraftstrategi. Disse indikatorene benyttes også ved departementenes rapportering til Finansdepartementet om deres arbeid for bærekraftig utvikling. I Nasjonalbudsjettet 2010 utvides antallet fiskeslag som inngår i indikatorsettet, samtidig som det gis en omtale av sjøfuglbestandene. Utvidelsen medfører at vi får en mer representativ oversikt over den økologiske tilstanden i vårt marine miljø.

Norge spiller en aktiv rolle i de internasjonale klimaforhandlingene fram mot klimatoppmøtet i København i desember 2009. Finansdepartementet deltar i den norske forhandlingsdelegasjonen, som ledes av Miljøverndepartementet. Finansdepartementet har løpende kontakt med finansdepartementer i en rekke land for å diskutere spørsmål knyttet til klimaforhandlingene og for å få andre lands finansdepartementer til å legge større vekt på klimaøkonomi og bli mer aktive i forhandlingene. Uansett utfallet av toppmøtet i København vil det bli betydelig arbeid med disse problemstillingene også i 2010.

I januar 2009 ble en ny nordisk strategi for bærekraftig utvikling for perioden 2009-2012 gjort gjeldende. Utkast til strategi har vært på høring hos organisasjoner i de nordiske landene og er presentert for departementene i de ulike landene. Finansdepartementet deltar i ekspertgruppen som har hatt hovedansvaret for utarbeidelsen av strategien.

3 Oversiktstabeller for budsjettet

3.1 Utgifter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010	Pst. endr. 09/10
Regjering					
20	Statsministerens kontor	77 743	76 220	85 300	11,9
21	Statsrådet	136 952	146 600	154 700	5,5
24	Regjeringsadvokaten	59 482	61 100	61 900	1,3
	<i>Sum kategori 00.30</i>	<i>274 177</i>	<i>283 920</i>	<i>301 900</i>	<i>6,3</i>
Stortinget og underliggende institusjoner					
41	Stortinget	882 050	902 470	927 500	2,8
42	Ombudsmannsnemnda for Forsvaret	4 641	5 300	5 800	9,4
43	Stortingets ombudsman for forvaltningen	40 124	42 300	47 300	11,8
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	7 784	7 670	8 100	5,6
51	Riksrevisjonen	393 763	420 400	446 700	6,3
	<i>Sum kategori 00.40</i>	<i>1 328 362</i>	<i>1 378 140</i>	<i>1 435 400</i>	<i>4,2</i>
	<i>Sum programområde 00</i>	<i>1 602 539</i>	<i>1 662 060</i>	<i>1 737 300</i>	<i>4,5</i>
Finansadministrasjon					
1600	Finansdepartementet	348 940	323 200	336 700	4,2
1602	Kredittilsynet	236 200	247 300	286 900	16,0
1605	Senter for statlig økonomistyring	331 710	300 000	324 900	8,3
1608	Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring	14 663	20 700	16 600	-19,8
	<i>Sum kategori 23.10</i>	<i>931 513</i>	<i>891 200</i>	<i>965 100</i>	<i>8,3</i>
Skatte- og avgiftsadministrasjon					
1610	Toll- og avgiftsetaten	1 251 050	1 313 300	1 363 200	3,8
1618	Skatteetaten	4 274 566	4 360 700	4 654 600	6,7
	<i>Sum kategori 23.20</i>	<i>5 525 616</i>	<i>5 674 000</i>	<i>6 017 800</i>	<i>6,1</i>
Offisiell statistikk					
1620	Statistisk sentralbyrå	676 821	655 700	679 000	3,6
	<i>Sum kategori 23.30</i>	<i>676 821</i>	<i>655 700</i>	<i>679 000</i>	<i>3,6</i>

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010	Pst. endr. 09/10
Andre formål					
1632	Kompensasjon for merverdiavgift	13 777 563	15 140 000	15 345 000	1,4
1634	Statens innkrevingsentral	254 058	249 800	253 200	1,4
1637	EU-opplysning	4 300	4 500	4 600	2,2
1638	Kjøp av klimavoter	4 714	731 400	1 238 100	69,3
1640	Utbetalinger i henhold til garanti for bankinnskudd	382 000			
1645	Statens finansfond			30 000	
	<i>Sum kategori 23.40</i>	<i>14 422 635</i>	<i>16 125 700</i>	<i>16 870 900</i>	<i>4,6</i>
	<i>Sum programområde 23</i>	<i>21 556 585</i>	<i>23 346 600</i>	<i>24 532 800</i>	<i>5,1</i>
Statsgjeld, renter og avdrag mv.					
1650	Statsgjeld, renter mv.	17 717 099	20 497 800	20 445 500	-0,3
1651	Statsgjeld, avdrag og innløsning	81	44 951 000		-100,0
	<i>Sum kategori 24.10</i>	<i>17 717 180</i>	<i>65 448 800</i>	<i>20 445 500</i>	<i>-68,8</i>
	<i>Sum programområde 24</i>	<i>17 717 180</i>	<i>65 448 800</i>	<i>20 445 500</i>	<i>-68,8</i>
	<i>Sum utgifter</i>	<i>40 876 304</i>	<i>90 457 460</i>	<i>46 715 600</i>	<i>-48,4</i>

3.2 Inntekter fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010	Pst. endr. 09/10
Regjering					
3020	Statsministerens kontor	961			
3021	Statsrådet	546			
3024	Regjeringsadvokaten	18 039	7 600	7 900	3,9
	<i>Sum kategori 00.30</i>	<i>19 546</i>	<i>7 600</i>	<i>7 900</i>	<i>3,9</i>
Stortinget og underliggende institusjoner					
3041	Stortinget	9 150	48 250	8 500	-82,4
3043	Stortingets ombudsmann for forvaltningen	947			
3051	Riksrevisjonen	11 691	2 300	3 000	30,4
	<i>Sum kategori 00.40</i>	<i>21 788</i>	<i>50 550</i>	<i>11 500</i>	<i>-77,3</i>
	<i>Sum programområde 00</i>	<i>41 334</i>	<i>58 150</i>	<i>19 400</i>	<i>-66,6</i>
Finansadministrasjon					
4600	Finansdepartementet	19 025	12 300	12 300	0,0
4602	Kredittilsynet	15 267	1 800		-100,0
4605	Senter for statlig økonomistyring		36 900	35 700	-3,3
5580	Sektoravgifter under Finansdepartementet	197 178	245 500	286 900	16,9
	<i>Sum kategori 23.10</i>	<i>231 470</i>	<i>296 500</i>	<i>334 900</i>	<i>13,0</i>

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010	Pst. endr. 09/10
Skatte- og avgiftsadministrasjon					
4610	Toll- og avgiftsetaten	305 055	270 300	255 600	-5,4
4618	Skatteetaten	221 586	104 100	105 000	0,9
	<i>Sum kategori 23.20</i>	<i>526 641</i>	<i>374 400</i>	<i>360 600</i>	<i>-3,7</i>
Offisiell statistikk					
4620	Statistisk sentralbyrå	211 770	186 800	193 500	3,6
	<i>Sum kategori 23.30</i>	<i>211 770</i>	<i>186 800</i>	<i>193 500</i>	<i>3,6</i>
Andre formål					
4634	Statens innkrevingsentral	1 867 202	1 656 500	1 697 500	2,5
4638	Salg av klimakvoter	284	2 565 000	825 000	-67,8
	<i>Sum kategori 23.40</i>	<i>1 867 486</i>	<i>4 221 500</i>	<i>2 522 500</i>	<i>-40,2</i>
	<i>Sum programområde 23</i>	<i>2 837 367</i>	<i>5 079 200</i>	<i>3 411 500</i>	<i>-32,8</i>
Statlige fordringer, avsetninger mv.					
5341	Avdrag på utestående fordringer	19 009	5 000 100	200	-100,0
5605	Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer	8 309 019	9 290 800	10 338 200	11,3
5692	Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank	37 006	36 800		-100,0
	<i>Sum kategori 24.20</i>	<i>8 365 034</i>	<i>14 327 700</i>	<i>10 338 400</i>	<i>-27,8</i>
	<i>Sum programområde 24</i>	<i>8 365 034</i>	<i>14 327 700</i>	<i>10 338 400</i>	<i>-27,8</i>
	<i>Sum inntekter</i>	<i>11 243 735</i>	<i>19 465 050</i>	<i>13 769 300</i>	<i>-29,3</i>

3.3 Bruk av stikkordet «kan overføres»

(i 1 000 kr)

Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2009	Forslag 2010
1600	21	Spesielle driftsutgifter	10 314	37 200
1605	21	Spesielle driftsutgifter	7 820	-
1608	21	Spesielle driftsutgifter	4 542	16 600
1618	22	Større IT-prosjekter	11 707	218 700
1620	21	Spesielle driftsutgifter	22 950	183 200
1638	01	Driftsutgifter	4 413	8 100
1638	21	Kvotekjøp, generell ordning	95 000	1 220 000
1638	22	Kvotekjøp, statsansattes flyreiser	16 000	10 000

Overførbare bevilgninger på Finansdepartementets område er knyttet til prosjekter og ordninger som går over flere år, og hvor det kan være en

viss usikkerhet om framdriften. Oversikten gjelder ikke postgruppen 30-49 Nybygg, anlegg mv.

3.4 Årsverksanslag per 1. mars 2009 på Finansdepartementets område

Kap.	Betegnelse	Per 1. mars 2008	Per 1. mars 2009
20	Statsministerens kontor	70	65
21	Statsrådet	82	85
24	Regjeringsadvokaten	50	51
Sum	Regjering	202	201
41	Stortinget	406	411
42	Ombudsmannsnemnda for Forsvaret	3	3
43	Stortingets ombudsmann for forvaltningen	43	44
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	4	3
51	Riksrevisjonen	475	491
Sum	Stortinget og underliggende institusjoner	931	952
Sum	Programområde 00	1 133	1 153
1600	Finansdepartementet	290	289
1602	Kredittilsynet	214	226
1605	Senter for statlig økonomistyring	334	340
Sum	Finansadministrasjon	838	855
1610	Toll- og avgiftsetaten	1 693	1 763
1618	Skatteetaten	5 873	5 660
Sum	Skatte- og avgiftsadministrasjon	7 566	7 423
1620	Statistisk sentralbyrå	942	957
Sum	Offisiell statistikk	942	957
1634	Statens innkrevingsentral	327	314
Sum	Andre formål	327	314
Sum	Programområde 23	9 673	9 549
	Totalt	10 806	10 702

Del II
Budsjettforslaget for 2010

Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner

Programkategori 00.30 Regjering

Utgifter under programkategori 00.30, fordelt på kapitler:

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010	Pst. endr. 09/10
20	Statsministerens kontor	77 743	76 220	85 300	11,9
21	Statsrådet	136 952	146 600	154 700	5,5
24	Regjeringsadvokaten	59 482	61 100	61 900	1,3
	Sum kategori 00.30	274 177	283 920	301 900	6,3

Om Statsministerens kontor, Statsrådet og Regjeringsadvokaten

Statsministerens kontor og Statsrådet

Statsministerens kontor bistår statsministeren i å lede og samordne regjeringens arbeid, blant annet ved å forberede, gjennomføre og følge opp regjeringskonferansene.

Visse saker behandles i Statsrådet under Kongens ledelse. Dette gjelder for eksempel framleggelse av lovforslag, budsjettforslag og andre forslag til vedtak til Stortinget. Statsministerens kontor har sammen med fagdepartementene ansvar for å forberede, gjennomføre og følge opp Statsrådets møter hos Kongen. Videre samordner kontoret regjeringsmedlemmenes deltakelse i Stortingets debatter og spørretimer. Bistand til statsministeren i internasjonalt arbeid er også blant kontorets oppgaver. Videre har kontoret lønns- og arbeidsgiverfunksjoner overfor regjeringens medlemmer og øvrige politikere i departementene.

Statsministerens kontor er organisert med tre avdelinger (Administrativ avdeling, Innenriksavdeling og Internasjonal avdeling) og en kommunikasjonsseksjon. I Administrativ avdeling inngår også regjeringens biltjeneste.

Regjeringsadvokaten

Regjeringsadvokatens hovedoppgaver er å føre sivile rettssaker på vegne av staten samt å gi uttalelser om juridiske spørsmål. Regjeringsadvokatens klienter er statlige organer, dvs. regjeringen, departementene og deres underliggende virksomheter. Regjeringsadvokatens saksfelt omfatter alle områder av statens virksomhet. Viktige områder er domstolskontroll av offentlig myndighet (skatt, trygd, konsesjoner, ekspropriasjon mv.), erstatningssaker, eiendomssaker, saker vedrørende arbeids- og tjenesteforhold mv. Regjeringsadvokaten fører også saker for internasjonale domstoler.

Kap. 20 Statsministerens kontor

					(i 1 000 kr)
Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010	
01	Driftsutgifter	77 743	76 220	85 300	
	Sum kap. 20	77 743	76 220	85 300	

Rapport 2008

Statsministerens kontor har bistått statsministeren i å lede og samordne regjeringens arbeid, blant annet ved å forberede, gjennomføre og følge opp regjeringskonferansene. I 2008 var det en mindre økning i utgiftene, som bl.a. skyldes høyere aktivitetsnivå ved kontoret. I tillegg ble den administrative staben styrket med én stilling, og regjeringens biltjeneste ble styrket med bl.a. én operatørstilling.

Budsjett 2010**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen under kapittel 0020 Statsministerens kontor dekker ordinære driftsutgifter for Statsministerens kontor. For 2010 foreslås det bevilget 85,3 mill. kroner. Forslaget inkluderer en økning på 6,5 mill. kroner for å dekke utgifter til utskifting av kontorets IKT-system og økte driftsutgifter ved kontoret.

Kap. 3020 Statsministerens kontor

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
16	Refusjon av foreldrepenger	524		
18	Refusjon av sykepenger	437		
	Sum kap. 3020	961		

Kap. 21 Statsrådet

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
01	Driftsutgifter	136 952	146 600	154 700
	Sum kap. 21	136 952	146 600	154 700

Rapport 2008**Post 01 Driftsutgifter**

Den nye statsministerboligen ble tatt i bruk høsten 2008. Økte utgifter under kap. 0021 skyldes bl.a. husleie og driftsutgifter for statsministerboligen. Politisk ledelse i departementene ble styrket med to nye stillinger.

Det ble også utbetalt etterlønn til politikere.

Budsjett 2010**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen under kapittel 21 Statsrådet skal dekke regjeringsmedlemmenes, statssekretærenes og de politiske rådgivernes lønnsutgifter, samt en del andre utgifter knyttet opp mot den politiske ledelsen i departementene. Dette gjelder bl.a. utgifter til bolig for pendlere, hjemreiser og besøksreiser for familie, diett når vedkommende

har utgifter til dobbel husholdning og barnehage-tilbud for politisk ledelse.

Bevilgningen dekker også generelle driftsutgifter for den politiske ledelse i departementene, herunder utgifter til tjenestereiser og alle driftsutgifter forbundet med regjeringens biltjeneste.

Nærmere regler om hvilke ytelser politisk ledelse kan få dekket, er gitt i Reglement om arbeidsvilkår for politisk ledelse, fastsatt ved kgl.res. 28. mars 2003. Reglementet suppleres av Håndbok for politisk ledelse, som utgis av Statsministerens kontor.

Regjeringens biltjeneste har biler som benyttes til tjeneste- og representasjonsoppdrag, sikkerhetskjøring mv. for regjeringens medlemmer og andre ved særskilt behov. Budsjettet for 2010 har en foreslått ramme på 154,7 mill. kroner. En stor del av økningen gjelder kjøp av en ny sikkerhetsbil til regjeringens biltjeneste.

Statsministerens kontor iverksetter, i samråd med politiet, visse sikkerhetstiltak for regjeringen. Det er vanskelig å budsjettere tiltakene, og tilta-

kene vil også kunne endre seg i løpet av budsjettåret. Det foreslås derfor at Stortinget samtykker i at Statsministerens kontor i 2010 kan overskride bevilgningen på kapittel 21 Statsrådet, post 01

Driftsutgifter, for å iverksette nødvendige sikkerhetstiltak for regjeringen, jf. forslag til romertallsvedtak III.1.

Kap. 3021 Statsrådet

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
16	Refusjon av foreldrepenger	546		
	Sum kap. 3021	546		

Kap. 24 Regjeringsadvokaten

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
01	Driftsutgifter	47 739	47 500	47 900
21	Spesielle driftsutgifter	11 743	13 600	14 000
	Sum kap. 24	59 482	61 100	61 900

Rapport 2008

Regjeringsadvokaten behandler et stort antall saker. Av flere grunner er Regjeringsadvokaten ikke tjent med å øke antall advokater. Den økte arbeidsbelastningen løses ved å sette ut saker til private advokater, først og fremst på områder der embetet har et større antall saker av relativt ensartet karakter. I tråd med målsettingen om å frigjøre mer tid til større og viktigere saker, ble det i 2008 satt ut flere mindre saker enn tidligere.

Budsjett 2010

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter hos Regjeringsadvokaten. Rammen for 2009 foreslås videreført reelt uendret i 2010.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke prosessutgifter og utgifter til leie av advokater. Posten kan også benyttes til å finansiere oppdrag som Regjeringsadvokaten påtar seg, jf. inntekter under kap. 3024, post 03 Oppdrag. Rammen for 2009 foreslås videreført reelt uendret i 2010.

Kap. 3024 Regjeringsadvokaten

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
01	Erstatning for utgifter i rettssaker	16 591	7 100	7 400
03	Oppdrag	56	500	500
16	Refusjon av foreldrepenger	1 070		
18	Refusjon av sykepenger	322		
	Sum kap. 3024	18 039	7 600	7 900

Post 01 Erstatning for utgifter i rettssaker

Inntektsforslaget dekker inntekter som følge av at staten tilkjennes saksomkostninger i sivile saker der Regjeringsadvokaten har vært prosessfullmektig. Rammen for 2009 foreslås videreført reelt uendret i 2010.

Post 03 Oppdrag

Posten skal dekke inntekter fra oppdrag som Regjeringsadvokaten tar på seg, blant annet for statsforetakene, jf. kap. 24, post 21. Rammen for 2009 foreslås videreført i 2010.

Programkategori 00.40 Stortinget og underliggende institusjoner

Utgifter under programkategori 00.40, fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010	Pst. endr. 09/10
41	Stortinget	882 050	902 470	927 500	2,8
42	Ombudsmannsnemnda for Forsvaret	4 641	5 300	5 800	9,4
43	Stortingets ombudsmann for forvaltningen	40 124	42 300	47 300	11,8
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	7 784	7 670	8 100	5,6
51	Riksrevisjonen	393 763	420 400	446 700	6,3
	Sum kategori 00.40	1 328 362	1 378 140	1 435 400	4,2

Programkategorien omfatter lønns- og driftsutgifter til Stortinget, Ombudsmannsnemnda for Forsvaret, Stortingets ombudsmann for forvaltningen, Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-

overvåkings- og sikkerhetstjeneste og Riksrevisjonen. Forslaget er i samsvar med forslag oversendt fra Stortingets administrasjon.

Kap. 41 Stortinget

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
01	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	639 542	682 000	735 800
32	Kjøp av leiligheter, <i>kan overføres</i>	64 537	10 000	
45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	49 577	59 920	40 600
70	Tilskudd til partigruppene	127 394	139 300	138 000
72	Tilskudd til Det Norske Nobelinstituttets bibliotek	1 000	1 100	1 400
73	Kontingenter, internasjonale delegasjoner		10 150	11 700
	Sum kap. 41	882 050	902 470	927 500

Hovedoppgaver og organisasjon

Stortingets administrasjon har som hovedoppgave å bistå Stortinget i dets konstitusjonelle og admi-

nistrative gjøremål, slik disse er nedfelt i Grunnloven, lov, stortingsvedtak og gjennom konstitusjonell praksis, og ellers på best mulig måte å legge

forholdene til rette for stortingsrepresentantenes utøvelse av sine oppgaver.

Direktøren er Stortingets øverste administrative leder og direkte underlagt Stortingets presidentskap. Administrasjonen er organisert i fem avdelinger: Konstitusjonell avdeling, Drifts- og serviceavdelingen, Forvaltningsavdelingen, Informasjons- og dokumentasjonsavdelingen og Internasjonal avdeling.

Rapport 2008

Stortinget har hatt 104 møter, Odelstinget 41 og Lagtinget 16 møter i 2008. Det er behandlet til sammen 418 Stortings-, Odelstings- og budsjettinnstillinger. I tillegg er det behandlet 307 private forslag (dokument 8), Odelstings- og Stortingsmeldinger, Odelstings- og Stortingsproposisjoner, og 1 607 skriftlige spørsmål er besvart. Totalt var det 99 saker/høringer og 847 organisasjoner til høring i 2008.

Stortingets administrasjon engasjerte i 2008 et konsultentselskap til å gjennomgå Stortingets samlede innkjøpsvirksomhet. Målet er å gjøre Stortingets administrasjon til en foregangsvirksomhet når det gjelder å etterleve regelverket for offentlige anskaffelser og sørge for effektiv ressursbruk gjennom sikrere, enklere og bedre innkjøp. Prosjektet er planlagt å gå til 2010.

Stortingets nye pedagogiske opplegg for ungdomstrinnet, 2050 — Valget er ditt, ble åpnet 15. september 2008. Spillet starter med en visjon om år 2050. Elevene skal være med på å skape en god fremtid ved å prioritere mellom politiske tiltak innen miljø, helse/omsorg, sport/kultur, utdanning og utenriksforhold. Gjennom prioriteringsspillet lærer elevene at politikk handler om valg for fremtiden.

MiniTinget, Stortingets lærings- og opplevelsessenter, har vært nesten fullbooket i 2008. Ordningen er beregnet på elever i videregående skole. Skolesaken er i ferd med å bli utdatert, og derfor vil det i 2009 bli laget en ny sak.

I forbindelse med Valhall 2008 (overgang til nye PC-er med Microsoft Vista og Office 2007) ble utviklingsverktøyet for EPOS (elektronisk parlamentarisk oppfølgingssystem for Stortinget) og Storbud (system for behandling av statsbudsjettet) oppgradert. Det ble utviklet nye prosedyrer i EPOS som leverer data til stortinget.no. Det største prosjektet som ble gjennomført i 2008, var innføring av Windows Vista på alle arbeidsstasjoner. Det er nå utplassert ca. 800 nye maskiner med Vista.

Stortingets administrasjon godkjente Stortingets miljøstrategi i januar 2008. Miljøstrategien føl-

ges opp som et ledd i den årlige budsjett- og planprosessen ved at alle budsjettansvarlige legger planer for aktiviteter foreslått i miljøstrategien. Stortinget vil avdekke på hvilke områder og i hvilken grad Stortingets virksomhet belaster miljøet. Det er derfor formulert en miljøerklæring og miljømål, og det rapporteres om Stortingets administrasjon når miljømålene.

I 2008 ble informasjons- og teknologistrategi for Stortinget (2009-2012) utarbeidet.

Mål og budsjett 2010

Budsjettet omfatter den parlamentariske virksomheten i vid forstand, medregnet Stortingets deltakelse i internasjonale parlamentarikerforsamlinger, øvrige reiser og stortingsrepresentantenes godtgjørelser. Budsjettet omfatter også den administrative drift av Stortinget.

Foruten de konstitusjonelle oppgavene, ivaretas Stortingets internasjonale aktiviteter gjennom besøksutvekslinger til og fra Norge. Stortinget ønsker også å bidra til demokratiutvikling og styrke parlamentenes rolle i nye demokratier.

Det er en viktig målsetting for Stortinget å dokumentere og sikre at dokumentasjonen av Stortingets konstitusjonelle og administrative virksomhet blir bevart på en hensiktsmessig og rasjonell måte for gjenfinning til samtidig og fremtidig bruk. Det er et mål å vedlikeholde og videreutvikle de servicemessige, tekniske og administrative tjenester, systemer og installasjoner på Stortinget.

Budsjettforslaget for 2010 er økt med 45,5 mill. kroner i forhold til regnskap 2008, og 25 mill. kroner i forhold til budsjett for 2009. Kapittel 41 blir ikke tilført midler fra den sentrale lønnsreserven i staten, og det må følgelig legges inn en viss lønnsreserve i budsjettet.

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under post 70

Posten omfatter lønn og godtgjørelser for stortingsrepresentanter og ansatte, samt utgifter til Stortingets kjøp av varer og tjenester. Posten omfatter også utgifter til reiser og deltakelse i faste internasjonale parlamentarikerforsamlinger. Utgifter til trykking av Stortingets publikasjoner, drift av Stortingets bibliotek og arkiv, samt vedlikehold og drift av bygninger og Stortingets tjenesteboliger inngår i denne posten. Stortinget er i 2010 vertskap for OSSEs hovedforsamling. Det planlegges gjennomføring av handlingsplan for informasjons- og teknologistrategien. Strategien gjelder for perioden 2009-2012.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Her budsjetteres kjøp av teknisk utstyr, fornyelse og videreutbygging av Stortingets IKT-anlegg, kjøp av kunst, ombyggingsarbeider, større vedlikeholdsarbeider mv. i Stortingets bygningsmasse. Ferdigstillelse av ENØK-tiltak, kjøling, brannutbedringer, nye systemer i stortingssalen og utbedring av aluskader nevnes spesielt for 2010.

Post 70 Tilskudd til partigruppene

Posten omfatter Stortingets tilskudd til partienes gruppesekretariater. Tilskuddet til hver stortings-

gruppe avhenger av partiets representasjon på Stortinget. Det gis et fast, felles grunntilskudd til hver partigruppe samt et tillegg per stortingsrepresentant. I valgår er totalbeløpet for gruppetilskudd noe høyere, da grupper som eventuelt reduserer antall representanter ved valget, får beholde den opprinnelige støtten ut året.

Post 73 Kontingenter, internasjonale delegasjoner

Dette er en post der kontingentene til Nordisk Råd, OSSE og IPU føres.

Kap. 3041 Stortinget

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
01	Salgsinntekter	6 792	5 840	6 000
03	Leieinntekter	2 358	2 410	2 500
40	Salg av leiligheter		40 000	
	Sum kap. 3041	9 150	48 250	8 500

Under dette kapitlet budsjetteres blant annet salgsinntekter og leieinntekter. Salgsinntektene kommer stort sett fra kafeteriaene.

Kap. 42 Ombudsmannsnemnda for Forsvaret

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
01	Driftsutgifter	4 641	5 300	5 800
	Sum kap. 42	4 641	5 300	5 800

Hovedoppgaver

Ombudsmannsnemnda skal bidra til å sikre de allmenne menneskelige rettigheter for Forsvarets personell, og ved sitt arbeid søke å medvirke til å effektivisere Forsvaret. Nemndas formann benevnes som Ombudsmannen for Forsvaret. Personellet i Forsvaret kan bringe inn alle typer saker for Ombudsmannen, dersom de mener seg urettmessig behandlet av Forsvarets ordinære forvaltnings-

organer. Antall henvendelser til Ombudsmannen er økende, og de fleste henvendelser løses på «lavnivå». Antall henvendelser fra vernepliktige og tjenestemenn innenfor det som kan rubriseres som «rådgivende funksjon», har fortsatt hatt en økende tendens, det samme har henvendelser fra personellorganisasjonene. Ombudsmannen merker et økende antall henvendelser fra personell i Heimevernet.

Saker av prinsipiell karakter, eller som har særlig allmenn interesse, forelegges nemnda etter forberedelse av Ombudsmannen.

Stortingets forsvarskomiteé, forsvarsministeren og forsvarssjefen kan forelegge saker for nemnda til uttalelse.

Som ledd i tilsynet med tjenesteforholdene i Forsvaret foretar Ombudsmannsnemnda rutinemessige befaringer. Medlemmer av Forsvarets ombudsmannsnemnd er også medlemmer av Ombudsmannsnemnda for sivile vernepliktige. Utgifter vedrørende sistnevnte nemnd dekkes også over kap. 42.

Innberetning til Stortinget

Ved utgangen av hvert år sender Ombudsmannsnemnda melding om sin virksomhet til Stortinget (Dok. nr. 5). Gjenpart av meldingen sendes Forsvarsdepartementet. Nemnda kan også, når den finner det ønskelig, sende melding til Stortinget om enkeltsaker i årets løp.

Av nemndas melding for 2008 framgår at det samlede klageantall er stabilt, men noe varierende fra år til år. Stadig flere saker løses gjennom veiledning ved besøk ved avdeling eller per telefon. Disse sakene registreres ikke som klagesaker.

Klagesakene knytter seg i hovedsak til spørsmål vedrørende utsettelse av førstegangstjeneste, utsettelse av øvelser, økonomiske ytelser som bostøtte, sosial stønad, økonomisk erstatning, befalens rettigheter, tjenesteuttalelser mv.

Ved befaringer/inspeksjoner søker Ombudsmannsnemnda å bidra til en stadig bedring av tjenesteforholdene i Forsvaret.

Ombudsmannsnemnda for sivile vernepliktige sender innberetning til Stortinget (Dok. nr. 6) hvert fjerde år.

Budsjett 2010

Budsjettøkningen skyldes arbeid med fornyelse og oppgradering av elektronisk sikringsutstyr samt forbedring av fysisk sikring av lokalene.

Kap. 43 Stortingets ombudsmann for forvaltningen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
01	Driftsutgifter	40 124	42 300	47 300
	Sum kap. 43	40 124	42 300	47 300

Hovedoppgaver

Bestemmelser om Sivilombudsmannen er gitt i lov 22. juni 1962 med senere endringer, senest 16. januar 2004 nr. 3, og i Stortingets instruks for ombudsmannen 19. februar 1980, sist endret 2. desember 2003.

Som Stortingets tillitsmann skal Sivilombudsmannen føre kontroll med at det i den offentlige forvaltning ikke blir begått urett eller feil mot den enkelte borger. Ombudsmannen skal også bidra til at forvaltningen respekterer og sikrer menneskerettighetene. Disse oppgavene ivaretas først og fremst gjennom undersøkelser og behandling av klager fra enkeltpersoner. Ombudsmannen tar også opp saker av eget tiltak, og han foretar inspeksjoner og besøk.

Rapport 2008

Ombudsmannens årsmelding for 2008 er overlevert Stortinget i mars 2009. Meldingen er tatt inn i Dok. nr. 4 (2008-2009).

Mål og budsjett 2010

For å styrke og for å få bedre kontroll med forvaltningens saksbehandling og rettsanvendelser, må ombudsmannen sørge for tilstrekkelig bemanning, enkle og gode rutiner og et tilfredsstillende arbeidsmiljø. Ombudsmannen ser det som nødvendig og ønskelig å opprettholde et høyt nivå på utadrettede og egne tiltak.

Kap. 3043 Stortingets ombudsmann for forvaltningen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
16	Refusjon av foreldrepenger	947		
	Sum kap. 3043	947		

Kap. 44 Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
01	Driftsutgifter	7 784	7 670	8 100
	Sum kap. 44	7 784	7 670	8 100

Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalget) er et permanent utvalg, opprettet i 1996. Utvalget har syv medlemmer som alle er valgt for fem år.

Hovedoppgaver

EOS-utvalget skal kontrollere både den sivile overvåkingstjenesten, den militære etterretningstjenesten og sikkerhetstjenesten (EOS-tjenestene). Kontrollutvalgets oppgaver er å føre regelmessig tilsyn med den virksomhet som tjenestene utfører, undersøke alle klager og på eget initiativ ta opp saker og forhold som utvalget ut fra formålet finner det riktig å behandle. Hovedformålet er å ivareta den enkeltes rettsikkerhet.

Det avgis årlig melding til Stortinget om utvalgets virksomhet, og ellers gis det innberetning ved behov.

Rapport 2008

Stortingets kontrollutvalg (EOS-utvalget) har i 2008 gjennomført 26 inspeksjoner av ulike etater og avdelinger. Det er avholdt 17 interne arbeidsmøter. Videre er det gjennomført 13 inspeksjoner av ytre ledd. Det har i 2008 innkommet 13 klagesaker til utvalget, og utvalget har tatt opp 13 saker av eget tiltak.

Nærmere opplysninger om virksomheten er gitt i utvalgets årsmelding for 2008 (Dok. nr. 18 for 2008-2009).

Mål og budsjett 2010

Utvalgets hovedoppgave er å føre løpende kontroll med EOS-tjenestene. Kontrollen utøves i form av inspeksjoner, behandling av klagesaker og behandling av saker som tas opp av eget tiltak. Utvalgets faglige virksomhet styres av hva som fremkommer gjennom inspeksjonsvirksomheten og av de signalene Stortinget gir ved behandlingen av utvalgets årsmeldinger.

Utvalget vil i 2010 fortsette arbeidet fra 2009 med å utvikle systematiske prosjektrettede undersøkelser som arbeidsmetode, som et supplement til den løpende inspeksjonsvirksomheten. Behovet skyldes hovedsakelig økt kompleksitet pga. teknologiutviklingen og økt samarbeid mellom tjenestene. Utvalget ønsker å styre ressursbruken i sekretariatet til de saker og undersøkelser utvalget anser er relevante og av prinsipiell betydning. I dag blir en stor del av ressursene i sekretariatet brukt til arbeid med store og tunge enkeltsaker. Utvalget vil også arbeide aktivt for å opprettholde samarbeidet med kontrollmyndigheter og relevante fagmiljøer både internasjonalt og i Norge.

Utvalget vil i løpet av 2010 måtte skifte ut det meste av sitt graderte (Tempest-sikret) dataanlegg som er over 10 år gammelt, samt deler av det ugraderte dataanlegget.

Kap. 51 Riksrevisjonen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap	Saldert	Forslag
		2008	budsjett 2009	2010
01	Driftsutgifter	393 763	420 400	446 700
	Sum kap. 51	393 763	420 400	446 700

Hovedoppgaver og organisering

Riksrevisjonen ledes av et kollegium som består av fem riksrevisorer valgt av Stortinget for en periode på fire år. Riksrevisjonens formål, oppgaver og rammevilkår følger av lov 7. mai 2004 nr. 21 om Riksrevisjonen og instruks om Riksrevisjonens virksomhet av 11. mars 2004. Riksrevisjonen skal gjennom revisjon, kontroll og veiledning bidra til at statens inntekter blir innbetalt som forutsatt og at statens midler og verdier blir brukt og forvaltet på en økonomisk forsvarlig måte og i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger, jf. riksrevisjonsloven § 1.

Riksrevisjonen kan også etter avtale påta seg revisjons-, kontroll- og bistandsoppdrag internasjonalt. Stortinget kan pålegge Riksrevisjonen å sette i gang særlige undersøkelser. Oppgavene er nærmere utdypet i instruks om Riksrevisjonens virksomhet.

Riksrevisjonen er organisert i syv avdelinger, med fire regnskapsrevisjonsavdelinger, to forvaltningsrevisjonsavdelinger og en administrasjonsavdeling.

Rapport 2008

Riksrevisjonen oversendte følgende dokumenter til Stortinget i 2008:

- Dokument nr. 1 (2008-2009), resultatet av den årlige revisjon og kontroll for budsjetterminen 2007
- Dokument nr. 2 (2008-2009), melding om Riksrevisjonens virksomhet i 2007
- Dokument nr. 3-serien, dvs. resultatene av gjennomførte forvaltningsrevisjoner, og enkelte andre saker (15 dokumenter)

I Dokument nr. 2 (2008-2009) orienterer Riksrevisjonen om virksomheten i 2008.

I 2008 har Riksrevisjonen styrket innsatsen ytterligere for å forebygge og avdekke misligheter og korrupsjon i offentlig forvaltning. Det er blant annet opprettet en elektronisk tipskanal som allmennheten kan benytte seg av. Riksrevisjonen ser det også som en prioritert oppgave å bidra til bedre global miljøforvaltning og overtok i 2008 oppgaven

med å lede og være sekretariat for arbeidsgruppen for miljørevisjon i den europeiske paraplyorganisasjonen for riksrevisjoner (EUROSAI). Omfanget av bistandsvirksomheten er økt, og Riksrevisjonen har i 2008 undertegnet intensjonsavtaler om bistand med riksrevisjonene i Serbia og Nepal. Fra tidligere foreligger avtaler med Mongolia, Malawi og Zambia. I 2008 ble 6 536 600 kroner innrapportert som DAC-midler til OECD via Norad.

Alle dokumenter som sendes Stortinget, administrative rapporter og annen informasjon om Riksrevisjonen er tilgjengelig på Riksrevisjonens nettsted www.riksrevisjonen.no. Det samme er Riksrevisjonens offentlige journal.

Mål og budsjett 2010

Riksrevisjonen skal bidra til at fellesskapets midler og verdier blir forvaltet slik Stortinget har bestemt. Dette gjøres gjennom revisjon, kontroll og veiledning. Resultatet av revisjonen rapporteres til Stortinget. Riksrevisjonen skal være kompetent, uavhengig og objektiv.

Riksrevisjonens må ha god kompetanse på alle nivåer for å møte de forventninger og krav som stilles og må derfor legge til rette for målrettet kompetanseutvikling. Riksrevisjonen må også ha fokus på å beholde personell med erfaring og god kompetanse, ha effektive rekrutteringsprosesser og sikre effektiv bruk av kompetansen i hele organisasjonen.

Høy kvalitet i arbeidet skal sikres gjennom en riktig forståelse og bruk av standarder og retningslinjer og ved å ha tilpassede metoder og gode administrative støttesystemer.

Nye vedtatte internasjonale revisjonsstandarder og den generelle metodeutviklingen vil derfor kreve en tilpasning av allerede etablerte revisjonsverktøy.

Riksrevisjonen utviklingssamarbeid med andre land vil videreføres. Dette er et viktig arbeid for den demokratiske utviklingen i aktuelle land, men er samtidig ressurskrevende. Riksrevisjonen ser det fortsatt som et prioritert område å bidra til en bedre global miljøforvaltning blant annet gjennom å lede EUROSAI-sekretariatet for miljørevisjon.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter og utgifter til Riksrevisjonens kjøp av varer og tjenester. Lønnsutviklingen i Riksrevisjonen forventes å følge lønnsutviklingen i staten for øvrig.

I 2010 forventer Riksrevisjonen å doble ressursinnsatsen til bistandsarbeid ift. 2008. Anslaget er imidlertid usikkert.

Riksrevisjonen vil fortsatt satse spesielt på videreutvikling av IKT-basert revisjonsstøtteverktøy og administrative støttesystemer.

Kap. 3051 Riksrevisjonen

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
01	Refusjon innland	1 238	1 300	1 500
02	Refusjon utland	1 960	1 000	1 500
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	11		
16	Refusjon av foreldrepenger	4 390		
18	Refusjon av sykepenger	4 092		
	Sum kap. 3051	11 691	2 300	3 000

Riksrevisjonen vil motta refusjoner i forbindelse med inngått leieavtale med IDI-sekretariatet og oppdrag i utlandet.

Programområde 23 Finansadministrasjon

Programkategori 23.10 Finansadministrasjon

Utgifter under programkategori 23.10, fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010	Pst. endr. 09/10
1600	Finansdepartementet	348 940	323 200	336 700	4,2
1602	Kredittilsynet	236 200	247 300	286 900	16,0
1605	Senter for statlig økonomistyring	331 710	300 000	324 900	8,3
1608	Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring	14 663	20 700	16 600	-19,8
	Sum kategori 23.10	931 513	891 200	965 100	8,3

Kap. 1600 Finansdepartementet

(i 1 000 kr)					
Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010	
01	Driftsutgifter	269 142	275 400	287 700	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	32 998	36 000	37 200	
70	Tilskuddsmidler fra Finansmarkedsfondet	11 800	11 800	11 800	
96	Innskudd egenkapital Folketrygdfondet	35 000			
	Sum kap. 1600	348 940	323 200	336 700	

Hovedoppgaver

Finansdepartementets arbeidsoppgaver kan deles opp i fem hovedområder:

1. Samordning av den økonomiske politikken, som omfatter:
 - overvåking og analyse av den økonomiske utviklingen
 - finanspolitikk
 - penge- og valutakurspolitikk
 - inntekts- og fordelingspolitikk
 - strukturpolitikk, herunder funksjonsmåten til arbeidsmarkedet og produktmarkedene
 - koordinering av Regjeringens arbeid med bærekraftig utvikling

- internasjonalt økonomisk samarbeid
 - statlig gjeldsforvaltning og statens kjøp og salg av klimakvoter
 - offisiell statistikk, herunder overordnet styring av Statistisk sentralbyrå
2. Arbeidet med formuesforvaltning, som omfatter:
 - investeringsstrategien til Statens pensjonsfond – Utland og Statens pensjonsfond – Norge, inkludert retningslinjer for ansvarlige investeringer
 - oppfølging og videreutvikling av rammeverket for forvaltningen av Statens pensjonsfond

3. Arbeidet med statsbudsjettet, som omfatter:
 - statsbudsjettets utgifter og inntekter under de enkelte fagdepartementene
 - effektivitet og ressursbruk i statsforvaltningen og økonomiske og administrative virkninger av offentlige utgifter
 - forvaltning og utvikling av regelverk for økonomistyring i statsforvaltningen, tiltak for å tilrettelegge for økonomistyringen i virksomhetene og overordnet styring av Senter for statlig økonomistyring
 - saker fra fagdepartementene med økonomiske og administrative konsekvenser
4. Arbeidet på skatte- og avgiftsområdet, som omfatter:
 - skatte- og avgiftsforslag som ledd i den samlede finanspolitikken
 - regelverksutvikling for skatter, avgifter og toll
 - skatte- og avgiftssystemenes virkninger på det offentliges inntekter, ressursutnyttelsen i økonomien og fordelingsvirkninger
 - overordnet styring av skatteetaten, toll- og avgiftsetaten og Statens innkrevingssentral
 - internasjonalt samarbeid på skatte-, toll- og avgiftsområdet
5. Arbeidet med finansmarkedsspørsmål, som omfatter overordnet styring av Kredittilsynet og utforming av regelverk for og overvåking av:
 - finansinstitusjonene, herunder banker, øvrige kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper, eiendomsmeglere mv.
 - verdipapirmarkedet, autoriserte markedsplasser og børser
 - struktur- og konkurransepolitikk for finansmarkedet
 - regnskaps- og revisjonslovgivning
 - finansiell stabilitet

Rapport

Økonomisk politikk, forvaltning av statens gjeld og statlig handel med klimakvoter

Arbeidet med å utforme og samordne Regjeringens økonomiske politikk er en av Finansdepartementets hovedoppgaver, jf. nasjonalbudsjettet og revidert nasjonalbudsjett. Politikken og de analyser den bygger på, gis en bred omtale i de løpende budsjettokumentene til Stortinget.

Fra høsten 2008 og videre i 2009 har det vært en viktig oppgave for Finansdepartementet å begrense virkningen på norsk økonomi av den internasjonale finanskrisen. For nærmere omtale vises det til proposisjonens del 1 Prioriterte oppgaver i 2010, pkt. 2.1 Arbeidet med finanskrisen.

For omtalen av forvaltningen av statens gjeld vises det til den årlige lånefullmaktsproposisjonen. Departementets vurdering av utøvelsen av pengepolitikken er nærmere omtalt i de årlige kredittmeldingene.

Proessen med innkjøp av klimakvoter har pågått kontinuerlig siden høsten 2007, da det ble lagt ut et offentlig anbud på kjøp av klimakvoter. Etter denne innledende runden har en innhentet tilbud etter en forenklet prosedyre, jf. nærmere omtale under kapitlene 1638 og 4638 i denne proposisjonen.

Regjeringen la i januar 2009 fram en ny perspektivmelding. Meldingen diskuterer en bærekraftig økonomisk utvikling, med utgangspunkt i de utfordringene norsk økonomi og den norske velferdsmodellen stilles overfor som følge av en aldrende befolkning, globaliseringen og de globale miljøproblemene. En god og bredt formidlet forståelse av utfordringer og valgmuligheter er et viktig grunnlag for utformingen av den økonomiske politikken.

Formuesforvaltning

Finanskrisen som har gitt nye utfordringer for arbeidet med statlig formuesforvaltning, har stått sentralt i 2008. Departementet rapporterte om forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2008 i St.meld. nr. 20 (2008-2009), som er den tredje årlige meldingen om forvaltningen av fondet.

I denne meldingen la departementet fram analyser av resultatene i forvaltningen for 2008. Samtidig la departementet fram resultatene av evalueringen av de etiske retningslinjene.

Regjeringen la fram planer for en bred gjennomgang av den aktive forvaltningen av fondet. Det ble også lagt fram forslag om et nytt investeringsprogram innen miljø og et mulig investeringsprogram innenfor bærekraftig vekst i framvoksende markeder.

Endringer i sentralbankloven er omtalt nedenfor under overskriften Finansmarkedsområdet.

Det vises ellers til omtale i proposisjonens del 1 Prioriterte oppgaver i 2010, pkt. 2.1 Statens pensjonsfond.

Arbeidet med statsbudsjettet og økonomistyring i staten

Finansdepartementet har et overordnet ansvar for effektiv ressursbruk i statsforvaltningen. Dette ivaretas blant annet ved å fastsette og forvalte felles prinsipper og normer for økonomistyring i staten (økonomiregelverket mv.) og ved ulike tiltak for å

legge til rette for økonomistyringen i statlige virksomheter.

Senter for statlig økonomistyring (SSØ) har fått delegert myndighet til å forvalte hoveddelen av økonomiregelverket, med unntak av fagområdet etatsstyring som er beholdt i departementet.

Finansdepartementet leder et nettverk for etatsstyring med deltakere fra de fleste departementene. Det er et siktemål å legge til rette for informasjonsutveksling og kompetansebygging på tvers av departementsfelleskapet og bidra til faglig utvikling på dette fagfeltet.

Finansdepartementet har fulgt opp forslaget om å videreføre arbeidet med utprøving av nye regnskapsprinsipper i statlige virksomheter, jf. omtale i Gul bok 2007, 2008 og 2009 og Stortingets behandling av dette. Utprøvningsarbeidet ledes av SSØ i samarbeid med en del pilotvirksomheter, deres overordnede departementer og Finansdepartementet. Det er lagt til grunn at bevilgningsvedtakene fortsatt baseres på kontantprinsippet og at de økonomiske fullmaktene til virksomhetene ikke endres. Finansdepartementet har som en del av evalueringen av utprøvningsarbeidet høsten 2008-vinteren 2009 gjennomført en bred høring om de regnskapsmessige veivalg og avgrensninger som er lagt til grunn for arbeidet. SSØ har dokumentert nytte- og kostnadsvurderinger og brukererfaring basert på bl.a. intervjuer med pilotvirksomhetene og involverte departementer. Det vises til Gul bok for 2010 for en nærmere gjennomgang av evalueringsresultatene.

Finansdepartementet har løpende fulgt opp kvalitetssikringsarbeidet av større, statlige investeringsprosjekter med bl.a. forskning og utvikling av standarder for prosjektstyring. Forskningen er organisert i et eget forskningsprogram, Concept, jf. omtale under kap. 1608 Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring.

Skatte- og avgiftsområdet

Finansdepartementet hadde høsten 2008 på høring et forslag om at grensen for utskriving av eendomsskatt i sjøområdet trekkes ved grunnlinjene. Det vises til nærmere omtale av forslaget i Prop. 1 L (2009-2010) Skatte- og avgiftsopplegget 2010 mv. – lovendringer.

Departementet sendte 18. desember 2008 på høring forslag om å forskriftsregulere ordningen med samtykke etter petroleumsskatteloven § 10 til overdragelser av utvinningstillatelser mv. på kontinentalsokkelen. Formålet med forskriftsreguleringen er å forenkle behandlingen av sakene for selskapene og myndighetene og gi økt forutberegn-

lighet for selskapene. Forskriften ble fastsatt 1. juli 2009.

Departementets forslag til ny metode for formuesverdsettelse av utleid næringseiendom ble vedtatt av Stortinget 12. desember 2008, jf. Ot.prp. nr. 1 (2008-2009). Etter en høringsrunde ble forskriftsregler om verdsettelse av utleid næringsseiendom fastsatt av Finansdepartementet 31. mars 2009.

Finansdepartementet fremmet 12. desember 2008 en proposisjon om innføring av kildeskatt på pensjoner (Ot.prp. nr. 20 (2008-2009)). Stortingets lovvedtak ble sanksjonert 6. mars 2009, og endringen får virkning for inntektsåret 2010.

Det er et klart behov for å gå gjennom ordningen med særfradrag for usedvanlig store sykdomsutgifter med sikte på å få til et mer hensiktsmessig og rettferdig system. På denne bakgrunn ble det i januar 2009 nedsatt en interdepartemental arbeidsgruppe for å vurdere ordningen i sin helhet. Arbeidsgruppen har under sitt arbeid hatt møter med aktuelle interesse- og pasientorganisasjoner. Gruppen har frist for sin utredning til utgangen av 2009. Utredningen vil deretter bli sendt på høring.

En arbeidsgruppe ledet av Finansdepartementet, har gjennomgått ulike områder i skattereglene for Svalbard. Arbeidsgruppens rapport ble sendt på høring 19. november 2008 med høringsfrist 1. juni 2009. Enkelte høringsinstanser fikk utsatt fristen til 1. september 2009.

Finansdepartementet fremmet 8. mai 2009 forslag til ny merverdiavgiftslov, jf. Ot.prp. nr. 76 (2008-2009). Loven, som ble vedtatt av Stortinget 19. juni 2009, er først og fremst en teknisk revisjon av merverdiavgiftsregelverket. Utkast til forskrift til den nye loven ble sendt på høring 19. juni 2009. Det tas sikte på at det nye regelverket kan iverksettes fra 1. januar 2010.

I samarbeid med Skattedirektoratet iverksatte Finansdepartementet en prosess for å kreve tilbake ulovlig støtte utbetalt gjennom den generelle ordningen med merverdiavgiftskompensasjon til kommunesektoren, jf. omtale i St.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak. Skatteetaten har håndtert prosessen. Det er tilbakebetalt nærmere 43 mill. kroner inklusive renter. Tilbakebetalingsprosessen er nå avsluttet.

Ved kongelig resolusjon 1. desember 2006 ble Kulturmomsubvalget oppnevnt. Utvalgets mandat var å gjennomgå merverdiavgiftsregelverket på kultur- og idrettsområdet, herunder frivillig sektor, med sikte på å utvide avgiftsgrunnlaget og forenkle regelverket. Utvalget leverte 26. februar 2008 sin innstilling NOU 2008: 7 Kulturmomsubvalget – Utvidelse av merverdiavgiftsgrunnlaget på kultur- og idrettsområdet. Innstillingen ble sendt på almin-

nelig høring med frist 30. juni 2008. I St.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak ble det uttalt at utvalget, sammen med innspillene i høringsrunden, har lagt et godt grunnlag for det videre arbeidet, og at Regjeringen tar sikte på å komme tilbake til saken i statsbudsjettet for 2010. Om den videre oppfølgingen av utvalgets utredning vises det til omtale i Prop. 1 S (2009-2010) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

1. juli 2009 iverksatte EU nye tollregler om forhåndsvarsling av all vareførsel til og fra EU-området, samt kriterier for risikovurdering av varer. EU har også iverksatt en autorisasjonsordning, «Authorised Economic Operators, (AEO)» fra 1. januar 2008. Nye regler om forhåndsvarsling gjennomføres som en frivillig ordning inntil 31. desember 2010. EU har ved endring av protokoll 10 i EØS-avtalen åpnet for at Norge på nærmere vilkår gis unntak fra kravet om forhåndsvarsling mellom Norge og EU, jf. St.prp. nr. 71 (2008-2009). Ett vilkår er bl.a. at Norge innfører forhåndsvarsling av vareførsel til og fra land utenfor EU, for eksempel Russland. På denne bakgrunn har Norge gjennomført tekniske tiltak og lovendringer, jf. Ot.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte- og avgiftsopplegget 2009 – lovendringer, kapittel 26 og Innst. O. nr. 1 (2008-2009) Skatte- og avgiftsopplegget 2009 – lovendringer. Det vises for øvrig til kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten under omtalen av prosjektet Nye TVINN, hvor systemkonsekvensene av forhåndsvarsling og sertifiseringer behandles.

Skatteunndragelsesutvalget ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 1. juni 2007 for å gjennomgå regler og muligheter for opplysninger og kontroll i skatte- og avgiftssystemet, og for å komme med forslag til regelendringer og andre tiltak på disse områdene. Utvalget avga sin utredning NOU 2009: 4 Tiltak mot skatteunndragelser 24. februar 2009. Utredningen har vært på ordinær høring. Høringsfristen utløp 11. juni 2009. Om den videre oppfølgingen av utvalgets utredning vises det til omtale i Prop. 1 L (2009-2010) Skatte- og avgiftsopplegget 2010 mv. – lovendringer og i Prop. 1 S (2009-2010) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

I Ot.prp. nr. 82 (2008-2009) fremmet departementet forslag til nye regler om tilleggsskatt i ligningsloven. Forslaget var en oppfølging av Tilleggsskatteutvalgets utredning i NOU 2003: 7 Tilleggsskatt m.m. Forslaget ble vedtatt ved endringslov til ligningsloven 19. juni 2009.

Finansmarkedsområdet

Regelverksarbeidet på finansmarkedsområdet har også i stortingsessjonen 2008-2009 resultert i mange lovforslag:

Departementet fremmet i Ot.prp. nr. 3 (2008-2009) forslag til ny lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. Loven implementerer EØS-regler som svarer til det såkalte tredje hvitvaskingsdirektivet (direktiv 2005/60/EF), og andre internasjonale anbefalinger på området, særlig anbefalingene fra organisasjonen Financial Action Task Force (FATF). Loven ble vedtatt i Stortinget 19. februar 2009 og satt i kraft 15. april 2009.

Departementet fremmet i Ot.prp. nr. 35 (2008-2009) forslag til lov om Statens finansfond og lov om Statens obligasjonsfond. Lovene ble vedtatt i Stortinget 2. mars 2009 og trådte i kraft 6. mars 2009.

- Formålet med Statens finansfond er å bidra midlertidig med kjernekapital til norske banker for å styrke bankene og sette bankene bedre i stand til å opprettholde normal utlånsvirksomhet. Styret i Statens finansfond ble oppnevnt av Kongen i statsråd 6. mars 2009. Fristen for å søke fondet om kapitalinnskudd utløp 30. september 2009. Fondets kapital er på 50 mrd. kroner.
- Formålet med Statens obligasjonsfond er å bidra til økt likviditet i, og kapitaltilgang til, obligasjonsmarkedet gjennom kjøp på markedsmessige vilkår av andeler av norske utsteders rentebærende instrumenter. Statens obligasjonsfond forvaltes av Folketrygdfondet og investeringene ble startet 18. mars 2009. Per 17. august 2009 var 6,2 mrd. kroner av rammen på inntil 50 mrd. kroner plassert i obligasjonsmarkedet.

I Ot.prp. nr. 58 (2008-2009) foreslo departementet endringer i sentralbankloven. Det ble foreslått å lovfeste regnskaps- og bokføringsregler for banken, å innføre en ekstern revisjonsordning og å stille krav om internrevisjon. Videre ble det foreslått å lovfeste representantskapets og hovedstyrets tilsyns- og kontrollansvar. Lovforslaget inneholder også et forslag om å avvikle ordningen med personlige varamedlemmer i hovedstyret og i stedet oppnevne ikke-personlige varamedlemmer. Loven ble vedtatt i Stortinget 16. juni 2009.

Departementet fremmet i Ot.prp. nr. 72 (2008-2009) forslag til nye bestemmelser og endringer av bestemmelser i en rekke lover på finansmarkedsområdet. Det ble bl.a. foreslått en ny bestemmelse som åpner for sammenslåing av verdipapirfond, endringer i forsikringsvirksomhetsloven med sikte på å bedre konkurransen i markedet for fripoliser, pensjonskapitalbevis og individuelle pensjonsavtaler, endringer i regnskapsloven, samt enkelte tekniske endringer i verdipapirfondloven, foretaks-pensjonsloven og innskuddspensjonsloven. Departementet foreslo også at Kredittilsynet skifter navn

til Finanstilsynet. Loven ble vedtatt i Stortinget 16. juni 2009.

I Ot.prp. nr. 75 (2008-2009) foreslo departementet nye lovregler om kapital og organisasjonsformer for sparebanker og andre finansinstitusjoner som ikke er organisert i aksjeselskaps form. Lovreglene som er foreslått, skal bidra til å opprettholde disse institusjonene gjennom et modernisert regelverk om hhv. kapitalforhold og grunnfondsbevis, struktur- og foretaksendringer og finans- og sparebankstiftelser. Loven ble vedtatt i Stortinget 16. juni 2009.

I Ot.prp. nr. 78 (2008-2009) foreslo departementet endringer i revisorloven og enkelte andre lover. Forslaget vil gjennomføre EØS-forpliktelse som svarer til direktiv 2006/43/EF om lovfestet revisjon av årsregnskap og konsernregnskap. Loven ble vedtatt i Stortinget 18. juni 2009.

Departementet foreslo i Ot.prp. nr. 80 (2008-2009) endring i lovreglene om eierkontroll i finansinstitusjoner og endring i lovreglene om eierbegrensninger og eierkontroll i infrastrukturforetak på verdipapirområdet. Førstnevnte lovendring har sin bakgrunn i Norges forpliktelse til å gjennomføre nye EØS-regler i norsk rett, mens sistnevnte lovendringer har sin bakgrunn i forslag fra en arbeidsgruppe nedsatt av Finansdepartementet, som skulle vurdere de norske eierbegrensningsreglene. Loven ble vedtatt i Stortinget 18. juni 2009.

Departementet gir hvert år en mer detaljert orientering om regelverksutvikling og viktige forvaltningssaker på finansmarkedet i en egen stortingsmelding, Kredittmeldinga. Det gis derfor ikke en redegjørelse om fastsatte forskrifter og avgjørelser i enkeltsaker her. Den årlige kredittmeldingen inneholder også en redegjørelse for virksomheten i Kredittilsynet og Norges Bank. Kredittmeldinga 2008 ble fremmet som St.meld. nr. 31 (2008-2009) og behandlet i Stortinget 11. juni 2009.

I St.prp. nr. 5 (2008-2009) la departementet fram forslag til ny fullmakt for statlig opplåning i 2008 og 2009 og forslag om fullmakt til å bytte statspapir mot obligasjoner med fortrinnsrett. Departementets forslag ble vedtatt av Stortinget 24. oktober 2008.

Departementet foreslo i St.prp. nr. 6 (2008-2009) at Stortinget samtykket i at staten garanterte for inntil 400 mill. kroner overfor alle innskyterne i den norske filialen av Kaupthing Banki Hf for andel av innskudd som er sikret i den islandske innskuddssikringsordningen, slik at norske myndigheter kunne forskutere det som etter reglene skulle dekkes av den islandske sikringsordningen, mot å overta hver enkelt innskyters krav på Kaupthing Banki Hf og/eller den islandske garantiord-

ningen. Stortinget traff 14. november 2008 vedtak i samsvar med departementets forslag. Ut- og innbetalingene i anledning garantien er nærmere omtalt i del II under kap. 1640 Utbetalinger i henhold til garanti for bankinnskudd.

I St.prp. nr. 7 (2008-2009) la departementet fram forslag om at staten forpliktet seg til å dekke et eventuelt pålagt styreansvar for de offentlig oppnevnte medlemmene av administrasjonsstyret i Kaupthing Banki Hfs filial i Norge under offentlig administrasjon samt dekning av den plikt til sikkerhetsstillelse fra administrasjonsstyrets medlemmer som følger av § 4 i forskrift 12. oktober 2008 om offentlig administrasjon av filial av finansinstitusjon med hovedsete i annen stat. Departementets forslag ble vedtatt av Stortinget 14. november 2008.

Departementet mottok i desember 2008 Banklovkomisjonens utredning nr. 20, NOU 2008: 20 Skadeforsikringsselskapenes virksomhet. Departementet har hittil i 2009 mottatt følgende utredninger fra offentlig oppnevnte utvalg på finansmarkedet:

- NOU 2009: 2 Kapital- og organisasjonsformer i sparebanksektoren mv. – utredning nr. 22 fra Banklovkomisjonen
- NOU 2009: 13 Brede pensjonsordninger.

Finanskriseutvalget som ble oppnevnt av Kongen i statsråd 19. juni 2009, er nærmere omtalt i del 1, pkt. 2.2 Arbeidet med finanskrisen.

Budsjett 2010

I kap. 2, del I, i denne proposisjonen omtales flere prioriterte oppgaver for Finansdepartementet i 2010. Videre framgår det av rapportdelen ovenfor at flere av de sakene som er omtalt der, krever oppfølging også etter 2009.

Økonomisk politikk, forvaltning av statens gjeld og statlig handel med klimavoter

Arbeidet med å utforme og samordne Regjeringens økonomiske politikk vil være en hovedoppgave for Finansdepartementet også i 2010. Politikken, og de analyser den bygger på, vil bli gitt en bred omtale i de løpende budsjettdokumentene til Stortinget. Det vises til nærmere omtale i Meld. St. 1 (2009-2010) Nasjonalbudsjettet 2010.

Finansdepartementet har ansvaret for å koordinere Regjeringens politikk for bærekraftig utvikling. I Nasjonalbudsjettet 2008 la Regjeringen fram en oppdatert nasjonal strategi for bærekraftig utvikling. Oppfølging av bærekraftstrategien vil

være en viktig oppgave også i 2010. Arbeidet med en revisjon av strategien vil starte i 2010.

For kjøp og salg av klimavoter vises det til omtale under kapitlene 1638 og 4638 i denne proposisjonen.

Formuesforvaltning

Arbeidet med oppfølging av Statens pensjonsfond vil stå sentralt i 2010. Forvaltningskapitalen har de senere årene steget sterkt, og kompleksiteten i forvaltningen har økt ved at det nå er flere typer investeringer i porteføljen som gir økte krav til oppfølging. Videre har oppmerksomheten knyttet til fondets etiske retningslinjer økt.

Det vises til nærmere omtale i proposisjonens del I, pkt. 2.1 Statens pensjonsfond, og Meld. St. 1 (2009-2010) Nasjonalbudsjettet 2010.

Arbeidet med statsbudsjettet og økonomistyring i staten

Finansdepartementet og Senter for statlig økonomistyring (SSØ) vil i 2010 videreføre arbeidet med å tilrettelegge for faglig utvikling og kompetanseoverføring i staten på god virksomhets- og økonomistyring. Etatsstyringsnettverket som ledes av Finansdepartementet, videreføres med sikte på å tilrettelegge for at departementene kan videreutvikle sin styring av underliggende virksomheter.

Finansdepartementet vil i samarbeid med SSØ videreutvikle regnskapsføringen i statsforvaltningen. Departementet vil i 2010 forberede innføring av en standard kontoplan for statlige virksomheter fra 2011. Det utredes nærmere en teknisk tilrettelegging av standard kontoplan, herunder behov og muligheter for å aggregere regnskapsinformasjon for staten samlet. Særskilte tilpasningsbehov for store statlige virksomheter med spesielle behov eller større tilskuddsordninger med spesielle behov utredes parallelt. Det legges også opp til å videreføre ordningen med at statlige virksomheter, i samråd med overordnet departement, kan benytte andre føringsprinsipper i virksomhetsregnskapet i tillegg til kontantregnskapet. De statlige regnskapsstandardene (SRS) som er utviklet i utprøvningsprosjektet, fastsettes som anbefalte, men ikke obligatoriske regnskapsstandarder fra 1. januar 2010 for virksomheter som ønsker å utarbeide et supplement til kontantregnskapet. Det vises til nærmere omtale av statlig økonomistyring i Gul bok 2010.

Finansdepartementet legger vekt på at virksomheter i staten gjennomfører evalueringer i tråd med kravene i økonomiregelverket. Evalueringer er et viktig redskap for å framskaffe kvalitativ infor-

masjon om bl.a. måloppnåelse og virkemidler. Departementet tar sikte på å etablere en evalueringportal i 2010 slik at systematisert informasjon om bl.a. effektivitet, måloppnåelse og resultater i staten blir lettere tilgjengelig og søkbar. Det legges opp til at departementer og statlige virksomheter leverer evalueringer til portalen som en frivillig ordning i 2010, med sikte på obligatorisk innlevering tidligst fra 2011. Evalueringportalene organiseres i SSØ.

Finansdepartementet vil løpende følge opp arbeidet med å kvalitetssikre større, statlige investeringsprosjekter, jf. omtale under kap. 1608 Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring.

Skatte- og avgiftsområdet

Arbeidet på skatte- og avgiftsområdet har som mål at landet har et skatte-, toll- og avgiftssystem som tilfredsstillende politiske, faglige og administrative krav, og en forvaltning som ivaretar dette. I 2010 vil blant annet følgende saker kreve særlig innsats:

Verdsettelse av nærings eiendom

I Prop. 1 L (2009-2010) Skatte- og avgiftsopplegget 2010 mv. – lovendringer foreslås det en ny metode for verdsettelse av nærings eiendom som ikke leies ut. Utkast til forskriftsregler vil bli sendt på alminnelig høring, og departementet tar sikte på å fastsette forskriften i løpet av våren 2010.

Utvexling av grunn data på personinformasjonsområdet

Finansdepartementet vil i samarbeid med Fornyings- og administrasjonsdepartementet følge opp utredningen fra arbeidsgruppen som har kartlagt behov for data fra folkeregisteret og krav til innhold og kvalitet for slike data. Rapporten har vært på høring, og departementene vil i 2010 arbeide videre med forslagene og høringsuttalelsene.

Revisjon av saksbehandlingsreglene for kildeskatt på utbytte

Skattedirektoratet har på oppdrag fra Finansdepartementet vurdert behovet for endringer i saksbehandlingsreglene for kildeskatt på utbytte fra norske selskaper til utenlandske aksjonærer. Utredningen er nå til behandling i departementet.

Egen lov om Statens innkrevingssentral

Finansdepartementet arbeider med høringsnotat om en ny lov som skal regulere virksomheten til

Statens innkrevingsentral. Det legges opp til at saken sendes på høring i løpet av 2009. Departementet vil deretter følge opp høringsuttalelsene med sikte på å fremme lovforslag.

Oppfølging av NOU 2007: 12 Offentlig innkreving

Innkrevingsutvalget fremmet en rekke forslag til tiltak for å forbedre den offentlige innkreving. Tiltakene retter seg både mot den alminnelige kreditorforvaltning og tvangsinnsfordringen samt organisatoriske tiltak. Utredningen ble sendt på høring våren 2008. Et stort flertall av høringsinstansene gikk mot utvalgsflertallets forslag om at alle statlige innsfordringsoppgaver og kommunenes innsfordring av skatt og arbeidsgiveravgift samles i én statlig virksomhet. Finansdepartementet og Fornyings- og administrasjonsdepartementet vil følge opp denne saken.

Oppfølging av NOU 2009: 4 Tiltak mot skatteunndragelser

Skatteunndragelsesutvalget ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 1. juni 2007. Utvalget som har sett på sentrale deler av det regelverk og den praksis som ligger til grunn for skatte- og avgiftsmyndighetenes muligheter til å avdekke unndragelser, avga sin utredning 24. februar 2009. Utredningen ble sendt på høring av Finansdepartementet med høringsfrist 11. juni 2009. Om den videre oppfølgingen av utvalgets utredning vises det til omtalen i Prop. 1 L (2009-2010) Skatte- og avgiftsopplegget 2010 mv. – lovendringer.

Forslag om nye bestemmelser om fradrag for inngående avgift

Som redegjort for i Ot.prp. nr. 1 (2007-2008) Skatte- og avgiftsopplegget 2008 – lovendringer, arbeider departementet med å foreslå presiseringer i merverdiavgiftslovens bestemmelser om fradrag for inngående merverdiavgift. Det ble redegjort for at arbeidet er omfattende og det var ønskelig å sette av noe mer tid for å forberede et lovforslag. Dette arbeidet pågår fortsatt.

Oppfølging av NOU 2008: 7 Kulturmomsutvalget – Utvidelse av merverdiavgiftsgrunnlaget på kultur- og idrettsområdet

Kulturmomsutvalgets innstilling ble sendt på alminnelig høring med frist 30. juni 2008. I St. prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte-, avgifts- og tollvedtak ble det uttalt at Regjeringen tar sikte på å komme tilbake til saken i statsbudsjettet for 2010. Om den

videre oppfølgingen av utvalgets utredning vises det til omtalen i Prop. 1 S (2009-2010) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Evaluering av skattereformen

Finansdepartementet arbeider med å evaluere skattereformen. Foreløpige resultater ble presentert i St.prp. nr. 1 (2008-2009). Finansdepartementet har i det videre arbeidet lagt opp til en bred evaluering, som involverer både relevante fagmiljøer og organisasjoner.

Veiavgift for tunge kjøretøy - utredning

Finansdepartementet har satt i gang en utredning av en egen veiavgift for tunge kjøretøy. Utredningsarbeidet er nærmere omtalt i Prop. 1 S (2009-2010) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Finansmarkedsområdet

I 2010 vil blant annet følgende lovsaker kreve særlig innsats på finansmarkedsområdet:

Banklovkommisjonen arbeider med en utredning med utkast til samlet konsolidert lovgivning om finansinstitusjoner og deres virksomhet. Del I av Banklovkommisjonens utredning forventes avgitt vinteren 2009-2010. Utredningen vil bli sendt på høring, og Finansdepartementet vil deretter forberede eventuelle lovforslag.

Banklovkommisjonens utredning nr. 20, NOU 2008: 20 Skadeforsikringsselskapenes virksomhet, ble overlevert departementet i desember 2008. Utredningen har vært på høring. Departementet tar sikte på å fremme lovforslag vinteren 2009-2010.

Finansdepartementet ba i brev av 26. september 2008 Kredittilsynet vurdere behov for eventuelle tiltak overfor shortsalg. Kredittilsynet foreslo i brev 30. januar 2009 til Finansdepartementet blant annet at forbudet mot å foreta udekket shortsalg utvides fra å gjelde bare verdipapirforetak til også å gjelde investorer. Det ble også foreslått at overtredelser av forbudet kan sanksjoneres med vinningsavståelse eller straff og at Kredittilsynet gis adgang til å pålegge et midlertidig forbud mot shortsalg, så vel dekket som udekket. Det midlertidige forbudet kan også omfatte derivatkontrakter med tilsvarende virkning på kursen som et ordinært shortsalg. Kredittilsynets forslag har vært på høring. Departementet vil forberede lovforslag på bakgrunn av utredningen og den påfølgende høringen.

Finansdepartementet ga 13. november 2007 Norsk Regnskapsstiftelse i oppdrag å gå igjennom

reglene i bokføringsloven og bokføringsforskriften og vurdere behovet for endringer ut fra de erfaringene en har til nå med bokføring etter det nye regelverket. Regnskapsstiftelsen avga sin delrapport II 31. oktober 2008 og delrapport III 30. april 2009. Rapportene inneholder blant annet forslag til lov- og forskriftsendringer som kan bidra til forenkling og besparelser for næringslivet. Delrapport II har vært på høring. Delrapport III ble sendt på høring 8. juni 2009. Departementet vil følge opp med eventuelle lov- og forskriftsendringer på bakgrunn av rapportene og de påfølgende høringene.

Et utvalg som ble oppnevnt for å kartlegge privat tjenestepensjon i Norge og i de øvrige nordiske land, og kartlegge hvordan tjenestepensjonssystemene virker sammen med de offentlige trygdesystemene, avga sin utredning 5. mai 2009. I utredningen tilrås det blant annet at en ny type skattefavoredert tjenestepensjonsordning, en hybridmodell, utredes nærmere. Modellen som utvalget skisserer, kombinerer elementer fra innskuddspensjon og ytelsespensjon. Utredningen har vært på høring med frist 11. september 2009.

Finansdepartementet har gitt Banklovkommissjonen i oppgave å utrede og foreslå nye lovregler som skal tilpasse private tjenestepensjoner til ny alderspensjon i folketrygden og ny AFP-ordning. De forslag og innspill departementet har mottatt fra utvalget og som knytter seg til tilpasning til ny alderspensjon i folketrygden, vil bli fulgt opp i mandatet til Banklovkommissjonen. Departementet vil følge opp utvalgets utredning og Banklovkommissjonens utredning med nødvendig lovarbeid.

Departementet vil videre følge opp flere EU-initiativer som er satt på dagsordenen i kjølvannet av finanskrisen, herunder endringer i innskuddsgarantidirektivet og forslag til ny tilsynsstruktur som foreslått i de Larosièrere-rapporten. Rapporten inneholder anbefalinger om regulering og tilsyn med europeiske finansmarkeder. Nytt UCITS-direktiv (EU-direktivet om verdipapirfond) ligger også an til å bli vedtatt av Rådet og Parlamentet. Departementet må vurdere om oppfølgingen av dette direktivet gjør et lovrevisjonsarbeid for verdipapirfond nødvendig eller ønskelig.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Finansdepartementet har som mål at det innen departementets ansvarsområder skal være et systematisk samfunnssikkerhetsarbeid og en tilfredsstillende beredskap for å kunne håndtere ekstraordinære hendelser.

En hovedutfordring innen finansiell sektor er å sikre at betalingsformidlingen opprettholdes og

fungerer tilfredsstillende, slik at samfunnets behov for betalingstjenester dekkes.

Sårbarheten i finansiell sektor er i økende grad knyttet til driften av IKT-systemer og kontinuerlig tilgang på telekommunikasjon og strømforsyning. Det har de senere år blitt arbeidet med å effektivisere og tilpasse beredskapsarbeidet i finansiell sektor til de sårbarhetsforholdene som et moderne betalingssystem innebærer. Som et resultat av dette er det etablert et eget beredskapsutvalg for finansiell sektor (BFI). Beredskapsutvalget har som hovedoppgaver å:

- komme fram til og koordinere tiltak for å forebygge og løse krisesituasjoner og andre situasjoner som kan resultere i store forstyrrelser i den finansielle infrastrukturen
- forestå nødvendig koordinering av beredskapsaker innenfor finansiell sektor, herunder å samordne utarbeidelse og iverksettelse av varslingsplaner og beredskapstiltak ved sikkerhetspolitiske kriser og krig

BFI ledes av Norges Bank og har deltakere fra myndighetsorganer og andre sentrale aktører i finansiell sektor. Det er lagt opp til at arbeidet med beredskapsspørsmål innen finansiell sektor samordnes innenfor rammen av BFI på grunnlag av beredskapsutvalgets mandat. Utvalget erstatter ikke den enkelte institusjons selvstendige ansvar for å utvikle stabile driftsløsninger og gode reserve- og beredskapsløsninger i egen virksomhet.

BFI vil i 2009 avholde 3 møter og har bl.a. arbeidet med problemstillinger knyttet til alternative betalingsmidler i krisesituasjoner og prioritering av strøm- og teletjenester. Det tas sikte på at aktiviteten i 2010 videreføres på samme nivå.

Post 01 Driftsutgifter

Driftsbevilgningen dekker lønnsutgifter og andre utgifter til drift av departementet. Finansdepartementet hadde per 1. mars 2009 en bemanning tilsvarende 289 årsverk, jf. pkt. 3.4 i del I. Lønnsrelaterte utgifter utgjør om lag 65 pst. av budsjettet. Av øvrige driftsutgifter utgjør lokalleie den største enkeltposten. For 2010 foreslås det bevilget 287,7 mill. kroner, som er 12,3 mill. kroner høyere enn saldert budsjett for 2009. Økningen gjelder lønns- og prisjustering og videre styrking av arbeidet med Statens pensjonsfond og finansmarkedene. Det legges for øvrig opp til om lag samme aktivitetsnivå som i 2009.

Finansdepartementet mottar refusjoner fra andre offentlige virksomheter som departementet samarbeider med. På grunn av usikkerhet om stør-

relsen på refusjonene ber Finansdepartementet om fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1600, post 01 Driftsutgifter, med et beløp tilsvarende merinntekter under kap. 4600, post 02 Diverse refusjoner, jf. forslag til romertallsvedtak II.1.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Posten omfatter hovedsakelig utgifter til forskningsoppdrag, utredningsarbeider og ekstraordinære innkjøp. Forskningsmidlene brukes særlig til programmer i regi av Norges forskningsråd, blant annet knyttet til skatteøkonomi. Bevilgningen dekker også utgifter til kjøp av utviklingstjenester fra Statistisk sentralbyrå. En viktig oppgave som Statistisk sentralbyrå ivaretar for departementet, er å vedlikeholde det økonomiske modellapparatet som brukes ved utforming av den økonomiske politikken. I tillegg brukes midlene på posten til en rekke enkeltstående utredningsarbeider, blant annet kjøp av eksterne konsulenttjenester knyttet til departementets oppfølging av Statens pensjonsfond.

For 2010 foreslås det bevilget 37,2 mill. kroner, som er 1,2 mill. kroner høyere enn for 2009.

Post 70 Tilskuddsmidler fra Finansmarkedsfondet

I forbindelse med statsbudsjettet for 2002 ble det vedtatt å bruke en del av provenyet fra omdanning og salg av Oslo Børs til å opprette et finansmarkedsfond med en fondsavsetning på 90 mill. kroner. Fondets kapital ble senere økt til ca. 201 mill. kroner ifm. omdanning og salg av Verdipapirsentralen. Fondets formål er å bidra til økt kunnskap om, og forståelse for, finansielle markeds virkemåte. Fondet skal også fremme innsikt og økt bevissthet med hensyn til næringslivsetikk på finansmarkedsområdet. Fondets avkastning skal inntektsføres i statsbudsjettet og gi grunnlag for en utgiftsbevilgning til nevnte formål. Styret for fondet ble oppnevnt av Finansdepartementet 10. april 2003. Finansdepartementet fastsatte 19. desember 2003 vedtekter for fondet, og 23. april 2004 Regelverk for Finansmarkedsfondet. Vedtektene for fondet ble endret høsten 2006. Etter dette kan styret for fondet, i tillegg til de midler som bevilges over statsbudsjettet, utdele midler som mottas som gave. Disse midlene vil gå til de samme formål som fondsavkastningen.

Som følge av at Finansmarkedsfondet reelt sett ikke startet sin virksomhet før i 2004, ble fondets kapital i juni 2004 økt med ubenyttet andel av 2003-bevilgningen. Etter dette utgjør kapitalen i Finansmarkedsfondet 206,666 mill. kroner.

Kapitalen i fondet er plassert som tre kotelån til staten med rente tilsvarende renten på statsobligasjoner med 10 års bindingstid fra valuteringsdagspunktene. Forrige års avkastning fra fondskapitalen føres inn på inntektssiden i statsbudsjettet etterfølgende år. For 2009 anslås avkastningen til om lag 11,8 mill. kroner. Dette beløpet foreslås inntektsført på kap. 4600 Finansdepartementet, post 85 Avkastning fra Finansmarkedsfondet, for 2010. Det samme beløpet foreslås utgiftsført på kap. 1600 Finansdepartementet, post 70 Tilskuddsmidler fra Finansmarkedsfondet. Kostnader til drift av fondet, herunder styrehonorar og andre administrasjonskostnader, vil bli belastet fondet og reduserer det beløpet som skal fordeles til dets formål.

Post 96 Innskudd egenkapital Folketrygdfondet

Folketrygdfondet ble etablert som særlovselskap med virkning fra 1. januar 2008, jf. Ot.prp. nr. 49 (2006-2007). Som følge av omdanningen til særlovselskap og overføring til dekning av pensjonsforpliktelser, er det skutt inn egenkapital i selskapet på til sammen 35 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 1 (2007-2008) og St.prp. nr. 30 (2008-2009). I St.prp. nr. 1 (2007-2008) ble det lagt til grunn at det skal betales utbytte på den innskutte ansvarlige kapitalen.

I St.prp. nr. 1 (2008-2009) ble det ikke lagt opp til at det ville bli utbetalt utbytte på den innskutte ansvarlige kapitalen i 2009. Dette skyldes at Folketrygdfondet var i en omstillingsfase knyttet til implementering av nye styringssystemer, og at det var usikkerhet om det endelige utgiftsbehovet for 2008.

I St.meld. nr. 20 (2008-2009) Om forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2008, ble det lagt til grunn at arbeidet med å implementere nye styringssystemer som følge av kravene som er stilt i det nye rammeverket for Folketrygdfondets forvaltning av Statens pensjonsfond – Norge, i det alt vesentligste vil være fullført i løpet av 2009. Folketrygdfondets oppdrag med å forvalte Statens obligasjonsfond har medført en viss forskyvning i implementeringen av det nye styringssystemet. Etter departementets oppfatning bør det likevel ligge til rette for at Folketrygdfondet kan utbetale utbytte i 2011 på grunnlag av resultatet i 2010.

Godtgjørelsen til Folketrygdfondet er basert på en kostnadsdekningsmodell. Dette innebærer at Folketrygdfondets godtgjørelse til dekning av løpende driftsutgifter (utenom avskrivninger) trekkes fra Statens pensjonsfond – Norges brutto avkastning innenfor en ramme fastsatt i forvaltningsavtalen, jf. St.meld. nr. 20 (2008-2009). Godtgjøringsmodellen vil fra og med 2010 bli justert

slik at det blir tatt hensyn til at staten skal ha normalt utbytte av egenkapitalinnskuddet i Folkestrygdfondet.

Fullmakt til å korrigere uoppklarte differanser og feilføringer i tidligere års statsregnskap

Det oppstår fra tid til annen differanser i regnskapet hos regnskapsførerene i staten. Enkelte av disse differansene blir ikke oppklart til tross for en betydelig innsats med å finne ut av hva de kan skyldes. Det kan også forekomme at beløp blir anvist og postert feil i statsregnskapet, og at feilen først oppdages etter at årsregnskapet er avsluttet.

Oppretting av slike feil ved motsatt postering i et senere års regnskap vil på grunn av ettårsprinsippet medføre at også senere års regnskap blir feil. Etter Finansdepartementets vurdering er det mest korrekt at uoppklarte differanser og andre feil korrigeres i statsregnskapet ved posteringer

over konto for forskyvninger i balansen. Da vil disse posteringene ikke påvirke bevilgningsregnskapet det året korrigeringen gjøres. Det forutsettes at dette skjer etter posteringsanmodning fra vedkommende departement og i) etter at det som er mulig er gjort for å oppklare differansen og ii) når feilposteringen ikke kan korrigeres på annen måte.

Det må innhentes hjemmel fra Stortinget i den enkelte sak før posteringsanmodning kan sendes Finansdepartementet. For mindre beløp bør Finansdepartementet ha fullmakt.

Stortinget vedtok ved behandling av Innst. S. nr. 252 (1997-98), jf. St.prp. nr. 65 (1997-98), å gi Finansdepartementet slik fullmakt for budsjett- og regnskapsåret 1998. Denne fullmakten er årlig blitt gjentatt i budsjettdokumentene. Det foreslås at Finansdepartementet gis samme fullmakt for budsjett- og regnskapsåret 2010, jf. forslag til romertallsvedtak IX.

Kap. 4600 Finansdepartementet

Post	Betegnelse	(i 1 000 kr)		
		Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
01	Diverse inntekter	1		
02	Diverse refusjoner	2 203	500	500
16	Refusjon av foreldrepenger	3 537		
18	Refusjon av sykepenger	1 469		
85	Avkastning fra Finansmarkedsfondet	11 815	11 800	11 800
	Sum kap. 4600	19 025	12 300	12 300

Post 02 Diverse refusjoner

Posten omfatter refusjoner fra andre offentlige virksomheter som Finansdepartementet samarbeider med.

Post 85 Avkastning fra Finansmarkedsfondet

Kapitalen i Finansmarkedsfondet utgjør 206,666 mill. kroner. Forrige års avkastning inntektsføres i

statsbudsjettet, og gir grunnlag for en utgiftsbevilgning til fondets formål. Avkastningen i 2009 anslås til om lag 11,8 mill. kroner. Dette beløpet inntektsføres under kap. 4600, post 85 i 2010. Det vises til nærmere omtale av fondet under kap. 1600, post 70 Tilskuddsmidler fra Finansmarkedsfondet.

Kap. 1602 Kredittilsynet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse			
		Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
01	Driftsutgifter	236 200	247 300	286 900
	Sum kap. 1602	236 200	247 300	286 900

Navneendring til Finanstilsynet

Stortinget vedtok ved behandlingen av Ot.prp. nr. 72 (2008-2009) og Innst. O. nr. 107 (2008-2009) i juni 2009 at Kredittilsynet skifter navn til Finanstilsynet. Navneskiftet vil bli gjennomført samtidig med at tilsynet tar i bruk nye lokaler, ventelig omkring årsskiftet 2009-2010. Endelig dato blir fastsatt ved den kgl.res. som høsten 2009 setter i verk lovendringene i anledning navneskiftet. I budsjettforslaget for 2010 benyttes bare navnet Kredittilsynet.

Formål, hovedoppgaver og organisering

Kredittilsynet skal se til at institusjonene under tilsyn virker på en hensiktsmessig og betryggende måte i samsvar med lov og bestemmelser gitt i medhold av lov, samt den hensikt som ligger til grunn for institusjonens opprettelse, dens formål og vedtekter. Kredittilsynets oppgaver er fastlagt i lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel mv. (kredittilsynsloven), og i de ulike særlove- ne for områdene under tilsyn.

Kredittilsynet vedtok høsten 2006 strategiplan for perioden fram til 2010. Hovedmålet for Kredittilsynet er:

Gjennom tilsyn med institusjoner og markeder å bidra til finansiell stabilitet og velfungerende markeder.

Dette er konkretisert i følgende delmål:

- Solide finansinstitusjoner og foretak med egnet ledelse, god internkontroll og risikostyring
- Robust infrastruktur som sørger for betryggende oppgjør og betalinger
- God overvåking av risikoen i husholdninger, foretak og eiendoms- og verdipapirmarkeder
- Tilstrekkelig informasjon til investorer og brukere i finansmarkedet, og god kvalitet på finansiell rapportering fra børsnoterte foretak
- Å bidra til at aktørene i finansmarkedet overholder atferdsreglene og søke å forhindre atferd som kan medføre redusert tillit til finansmarkedet
- At kritiske situasjoner håndteres med minst mulig skadevirkning

Kredittilsynet ledes av et styre på fem medlemmer, supplert med to representanter fra de ansatte ved behandling av administrative saker. Virksomheten hadde per 1. mars 2009 en bemanning tilsvarende 226 årsverk, jf. pkt. 3.4 i del I.

Sentrale innsatsområder i de nærmeste år

Kredittilsynet deler sine virkemidler for å nå hovedmål og delmål inn i hhv. tilsyn og overvåking, forvaltning, regelverksutvikling, informasjon og kommunikasjon. Dette følges opp som en del av styringsdialogen mellom Finansdepartementet og Kredittilsynet, bl.a. i forbindelse med utforming av departementets tildelingsbrev for 2010.

Følgende tiltak anses som sentrale de nærmeste år:

Tilsyn og overvåking

- Bidra til å håndtere de utfordringer den internasjonale finanskrisen medfører for norske institusjoner og kunder. Føre tilsyn med at foretakenes risikoeksponering er tilpasset soliditet og kvalitet på risiko- og styringssystemer.
- Legge vekt på en risikobasert tilnærming i prioriteringen av tilsynsarbeidet.
- Følge utviklingen i konjunkturer og markeder i den makroøkonomiske overvåkingen. Foreta analyser og følge opp forhold som kan gi indikasjon på endringer i finansinstitusjonenes risiko.
- Følge opp operasjonell risiko gjennom økt tilsynsvirksomhet med virksomhetenes bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT), og regelmessige risiko- og sårbarhetsanalyser for IKT-området.
- Følge opp endringer i infrastrukturen knyttet til markeder for finansielle instrumenter.
- Følge opp endringer i internasjonale krav til tilsynsstandarder.
- Videreføre samarbeidet med utenlandske tilsynsmyndigheter.
- Bruke elektroniske spørreskjema og egenmeldinger i tilsynsmessige undersøkelser der dette er hensiktsmessig.

- Fortsette tilsynssamarbeidet med Den norske Revisorforening og Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening.
- Vurdere bruk av bransjenormer, markedsdisiplin og selvregulering der dette kan utfylle lover og regler.

Forvaltning

- Arbeide for at finansmarkedet er preget av effektiv konkurranse og prisdannelse.
- Videreføre samarbeidet med forbrukermyndigheter og bransjeorganisasjoner for å bidra til at det gis objektiv og pålitelig informasjon til forbrukerne om finansielle produkter og risiko forbundet med disse.
- Løpende vurdere ulike godkjenningsprosedyrer for tillatelse til å drive virksomhet i finansmarkedet.
- Videreføre arbeidet med å sikre kvalitet både i vedtak truffet av Kredittilsynet og i forberedelse av saker for departementet.

Regelverksutvikling

- Bidra til hensiktsmessig utvikling av norsk regelverk på finansmarkedsområdet, særlig i lys av erfaringene fra den internasjonale finanskrisen.
- Forenkle produktregler, herunder vurdere harmonisering av regelverk der dette er naturlig.
- Vurdere innhold og frekvens for rapportering, også i lys av finanskrisen.

Informasjon og kommunikasjon

- Legge til rette for innsyn og forutsigbarhet i Kredittilsynets virksomhet.
- Gi god informasjon om lover og regler, og advare mot ulovlig virksomhet.
- Benytte elektroniske kanaler for informasjon og kommunikasjon.
- Gjennomføre brukerundersøkelser, høringer og kontaktmøter for å sikre god kommunikasjon med berørte parter.

Virksomhetsutøvelse

- Legge vekt på samordning av tilsynet med de ulike deler av finans- og verdipapirmarkedet.
- Utnytte mulighetene innenfor IKT for på en effektiv måte å nå Kredittilsynets mål.
- Ha en personalpolitikk som sikrer tilstrekkelig kompetanse.
- Tilstrebe en høy servicegrad med mål om at de fleste forvaltningssaker skal behandles i løpet av 30 dager.

Rapport 2008

Nedenfor følger en nærmere beskrivelse av Kredittilsynets arbeid i 2008.

Tabell 4.1 Kredittilsynets ressursbruk, fordelt på tilsynsområder

Tilsynsområder	Regnskap 2007		Regnskap 2008		Foreløpige plantall 2010	
	Årsverk	Pst.	Årsverk	Pst.	Pst.	Pst.
	Banker	53,8	27,8	57,5	27,9	26,7
Finansieringsselskaper og kredittforetak	6,4	3,3	6,4	3,1	3,7	3,2
Forsikring	38,4	19,8	36,9	17,9	19,8	20,0
Pensjonskasser og fond	7,8	4,0	9,1	4,4	4,0	4,0
Verdipapirhandel	39,4	20,4	42,3	20,5	19,2	20,0
Eiendomsmeglere	9,2	4,8	10,5	5,1	5,0	4,9
Inkassoforetak	3,5	1,8	4,3	2,1	1,9	2,0
Revisorer og regnskapsførervirksomhet mv.	22,0	11,4	22,6	11,0	12,3	11,9
Regnskapskontrollen	10,4	5,4	12,4	6,0	5,2	5,5
Andre	2,9	1,5	4,1	2,0	2,2	1,5
Sum	194	100	206	100	100	100

Generelt

Ressursinnsatsen, målt i årsverk, økte med 6,2 pst. fra 2007 til 2008 (12 årsverk). Økningen var 11 årsverk lavere enn planlagt. Avviket skyldes særlig problemer med å rekruttere personer med nødvendig kompetanse. Ressursinnsatsen overfor de fleste tilsynsgruppene økte fra 2007 til 2008. Unntak var forsikring.

Ressursinnsatsen fordelt på ulike aktivitetsområder viste størst økning for stedlig og dokumentbasert tilsyn og for forvaltning og håndheving av lover og forskrifter. Ressursbruken til utvikling og forenkling av regelverk ble redusert. Antall stedlige tilsyn økte samlet sett, men noe mindre enn planlagt. Antallet gikk ned på bank- og finansområdet, verdipapiriområdet og revisorer. Nedgangen på bank- og finansområdet har sammenheng med at arbeid knyttet til evaluering av banker og finansieringsforetaks interne risiko- og kapitalvurderingsprosesser (ICAAP) var ressurskrevende. Samtidig er ICAAP en viktig del av tilsynet med disse institusjonene, og Kredittilsynets vurdering er at oppfølgingen av de mindre og mellomstore bankene aldri har vært bedre. På verdipapiriområdet var de gjennomførte tilsyn svært ressurskrevende. Nedgangen for revisorer hadde sammenheng med ubesatte stillinger som følge av rekrutteringsproblemer, og flere ressurskrevende saker. Antall stedlige tilsyn med eiendomsmeglingsforetak og regnskapsførere økte betydelig. Som ledd i den generelle overvåking av finansmarkedet ble det også for 2008 utarbeidet en «Tilstandsrapport for finansmarkedet».

Fra og med 2003 har Kredittilsynet fastsatt konkrete mål for saksbehandlingstider for et utvalg av forvaltningssaker, og for tilsynsrapporter og tilsynsmerknader. For de fleste forvaltningssaker er målet at 90 pst. skal være behandlet innen 30 dager. Fristen for tilsynsrapporter og merknader varierer. Det blir rapportert om måloppnåelse hvert kvartal. I 2008 var måloppnåelsen for forvaltningssaker 72 pst. for saker med frist 30 dager og 35 pst. for saker med lengre frist. Totalt var måloppnåelsen 64 pst. Tilsynsrapporter og merknader hadde i 2008 en måloppnåelse på henholdsvis 86 pst. og 73 pst. Det er i hovedsak flere kompliserte saker som er årsaken til at målene for forvaltningssaker ikke ble nådd. For tilsynsrapporter og merknader er årsakene dels en del særlig omfattende og kompliserte tilsyn, og dels problemer med å rekruttere viktige stillingsgrupper. Kredittilsynet har også hatt en betydelig økt arbeidsbyrde knyttet til oppfølging av finanskrisen.

I effektiviseringsarbeidet er det lagt stor vekt på utvikling av nye og eksisterende datasystem og

løsninger. På fagområdene gjelder det systemer for rapportering og analyse, og på det administrative området er det blant annet tatt i bruk elektronisk fakturabehandling og elektronisk personalarkiv. Finansdepartementet har også delegert flere oppgaver til Kredittilsynet, noe som samlet sett gir en mer effektiv saksbehandling.

Kredittilsynet deltar i arbeidet med tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering både nasjonalt og internasjonalt.

Kredittilsynets nettsted er en hovedkanal for informasjon fra Kredittilsynet. Forbrukerrettet informasjon er samlet under stikkordet *Forbrukerinformasjon*. Kredittilsynet bidrar også til utvikling av *Finansportalen.no* som er en informasjonstjeneste rettet mot privatpersoner.

Nedenfor gis en kort oversikt over prioriteringer og viktige oppgaver i 2008. For en mer detaljert gjennomgang vises det til St.meld. nr. 31 (2008-2009) Kredittmeldinga.

Bank og finans

Problemer i internasjonale penge- og kapitalmarkeder i 2008 var den viktigste årsaken til tilsvarende problemer i norske banker. Også for norske banker ble finansieringen vanskeligere som følge av finanskrisen, og finansieringskostnadene økte vesentlig i 2008.

Kredittilsynet fulgte situasjonen i de norske markedene gjennom å intensivere den løpende overvåkingen av finansmarkedene. Det var en særlig tett overvåking av kredittinstitusjonenes likviditetssituasjon. Svakere konjunkturer, svakere utvikling i eiendomsmarkedene og stor usikkerhet i markedene gjorde det også nødvendig med en tett oppfølging av bankenes kredittrisiko. Da de store islandske bankene ble satt under offentlig administrasjon på Island i oktober, samarbeidet Bankenes sikringsfond, Kredittilsynet og Finansdepartementet om å finne en løsning for Glitnir Banks datterselskap i Norge og for Kaupthings filial i Norge. Gjennom de løsninger som ble funnet ble alle norske innskudd sikret, og både Bankenes sikringsfond og Finansdepartementet fikk tilbake sine utlegg, jf. omtale under kap. 1640 Utbetalinger i henhold til garanti for bankinnskudd. Kredittilsynet hadde jevnlig møter med de største norske bankene i forbindelse med kvartalsresultatene.

Bankenes kjernekapitalprosent har vært forholdsvis stabil over lengre tid, men falt noe fra utgangen av 2007 og gjennom 2008.

Kapitaldekningsregelverket (Basel II), som trådte i kraft 1. januar 2007, danner grunnlaget for Kredittilsynets vurdering av bankenes soliditet. Regelverket skal bedre risikostyringen i bankene

og sørge for bedre samsvar mellom risiko og kapital. Fra og med 2008 er samtlige banker underlagt det nye regelverket. Det nye kapitaldekningsregelverket innebærer endrede regler for å beregne minstekrav til ansvarlig kapital for kredittrisiko og markedsrisiko, og det er innført et nytt kapitalkrav for operasjonell risiko. I tillegg til minstekrav til ansvarlig kapital krever det nye regelverket at foretakene gjennomfører en intern kapitalvurderingsprosess (ICAAP) for å ta stilling til samlet kapitalbehov. Samtlige norske banker gjennomførte en slik prosess. Resultatene av prosessen, med informasjon om risikovurderinger, kapitalnivå og kapitalmål, ble rapportert til Kredittilsynet. Kredittilsynet er etter regelverket pålagt å evaluere ICAAP-prosessen. Etter Kredittilsynets vurdering har flere banker undervurdert sitt kapitalbehov slik det framkommer i den mottatte ICAAP-dokumentasjon.

Som følge av endringen i myndighetenes arbeidsdeling om finansmarkedsstatistikken, ble det i september 2008 inngått en ny samarbeidsavtale mellom Kredittilsynet og Statistisk sentralbyrå som regulerer samarbeidet mellom de to virksomhetene om systemet for offentlig regnskapsrapportering for banker og finansieringsforetak.

Forsikring og pensjonskasser

Den internasjonale finanskrisen påvirket livsforsikringsselskaper og pensjonskassenes resultater, i første rekke gjennom det sterke fallet i aksjemarkedene som førte til reduksjon i finansinntektene. Også skadeforsikringsselskaper hadde betydelig nedgang i finansinntektene, mens den forsikringsmessige virksomheten viste bedring.

Kredittilsynet utarbeider kvartalsvise rapporter om lønnsomhet, soliditet og balansesammensetning i livs- og skadeforsikringsselskaper, mens rapporter for pensjonskasser utarbeides halvårlig. Fra og med 2008 har de aller fleste forsikringsselskaper og de største pensjonskasser rapportert stress-tester til Kredittilsynet kvartalsvis. Som følge av nedgangen i aksjemarkedene og stor usikkerhet om videre utvikling, rapporterte selskaperne også ekstraordinære stresstester. Nedgangen i selskaperens resultater i 2008 understreker behovet for at selskaperne bygger opp bufferkapital i gode år, og generelt at det med god sikkerhetsmargin er samsvar mellom risiko og soliditet, jf. Kredittmeldingen 2008, side 28 nederst i annen spalte.

Et viktig grunnlag for tilsyn og analyse er den regelmessige innrapporteringen fra foretakene. Det ble i 2008 gjennomført større endringer i innrapporteringen. Det ble også lagt til rette for rap-

portering fra pensjonskassene i samme system som for forsikringsselskaperne.

En undersøkelse Kredittilsynet gjennomførte våren 2008 viste at skadeforsikringsselskaperne stort sett overholder opplysningsplikten overfor forsikringstakere ved fornyelse av forsikringsavtaler.

Klagenemnda for forsikringsmeglingsvirksomhet og gjenforsikringsmeglingsvirksomhet ble opprettet i desember 2007. Kredittilsynet er sekretariat for nemnda. Det kom ingen klager til nemnda i 2008.

Etter mange års forberedelser har EU-kommisjonen foreslått nytt direktiv for solvensregler for forsikringsselskaper (Solvens II). Kredittilsynet har deltatt i det forberedende arbeid. Direktivforslaget innebærer en betydelig oppgradering av regelverket knyttet til tilsyn med forsikringsgrupper, særlig forsikringsgrupper som omfatter selskaper i flere EU/EØS-stater. Under forutsetning av at tidsplanen holder vil EU/EØS-landene ta i bruk Solvens II-regelverket første gang for regnskapsåret 2013.

Verdipapirmarkedet

Som følge av finanskrisen var det store svingninger i finansmarkedene i 2008 og mange finansaktører var under press. På denne bakgrunn fulgte Kredittilsynet markedene nøye.

Da de tre største islandske bankene fikk akutte problemer høsten 2008, berørte dette sju aktører i det norske verdipapirmarkedet som var islandske eller eid fra Island. De norske Glitnir-foretakene og det svenske Glitnir AB kunne fortsette sin virksomhet, mens de øvrige måtte avikles. Avviklingen skjedde på en ordnet måte uten at det oppstod problemer i verdipapirmarkedet.

Som et ledd i arbeidet med å kartlegge mulige trusler mot verdipapirforetakenes økonomiske evne ble det i oktober 2008 foretatt undersøkelse av foretakenes derivathandel i egenkapitalinstrumenter. Flere foretak opplyste at enkelte kunder hadde posisjoner med betydelige urealiserte tap, men at foretakene hadde fått stilt tilfredsstillende sikkerhet for disse.

Særlig andre halvår 2008 skjerpet Kredittilsynet overvåkingen av mulig ryktespredning om finansinstitusjonenes finansielle stilling.

I oktober 2008 ble det innført midlertidig forbud mot shorthandel i finansaksjer og grunnfondsbevis.

En viktig side ved de stedlige tilsyn i 2008 var å undersøke om foretak som tidligere hadde drevet konsesjonsfri virksomhet, nå drev virksomheten i samsvar med verdipapirhandelloven med forskrif-

ter. Dette medførte at samtlige stedlige tilsyn var rettet mot rådgivingssegmentet. Tilsynet resulterte blant annet i tre konsesjonsinndragninger.

Også i 2008 ble det gjennomført et stort antall egnethetsvurderinger av ledelsen i verdipapirforetak, både i forbindelse med behandling av søknader om tillatelser og ved endringer i ledelsen. Behovet for slike samtaler er avtakende, blant annet fordi antall konsesjonsøknader er sterkt redusert.

Verdipapirforetakene er fra 1. november 2008 forpliktet til å rapportere om transaksjoner i finansielle instrumenter notert på regulert marked til Kredittilsynets rapporteringssystem (TRS).

I 2008 anmeldte Kredittilsynet fire saker til påtalemyndigheten hvor det forelå skjellig grunn til mistanke om ulovlig innsidehandel og/eller brudd på taushetsplikten. Når det gjelder oppfølging av anmeldte forhold, bistod Kredittilsynet også i 2008 Økokrim og politiet i flere saker.

I begynnelsen av 2008 gjennomførte Kredittilsynet en undersøkelse av forvaltningsselskapene for verdipapirfond for å få en oversikt over norske verdipapirfonds eksponering mot subprime-lån i det amerikanske markedet og annen eksponering i aksjer og rentepapirer utstedt av foretak i finanssektoren, spesielt amerikanske. Resultatet viste at norske verdipapirfond i svært liten grad var direkte eksponert mot disse risikokategorier.

Kredittilsynet hadde gjennom hele året en tett oppfølging av infrastrukturen i verdipapirmarkedet. Det ble gjennomført IT-tilsyn hos Oslo Børs som følge av de feilene i handelssystemet som førte til at det ikke kunne handles på Oslo Børs verken mandag morgen 2. juni eller store deler av 3. juni 2008.

Revisjon og regnskap

Kredittilsynet har etter revisorloven ansvar for godkjenning av revisorer og revisjonsselskaper. Kredittilsynet har som tidligere gjennomført forskjellige former for tilsyn med revisorenes virksomhet.

Kredittilsynet gjennomfører tilsyn på bakgrunn av egne risikovurderinger, innrapporteringer og andre signaler som for eksempel medieoppslag. Kredittilsynet retter særlig oppmerksomhet mot de fire store internasjonale revisjonsselskapene, blant annet for særlig å følge revisjonen av børsnoterte foretak. Kredittilsynet mottok til sammen 43 innrapporteringer på revisorer i 2008 fra Revisorforeningen, skattemyndighetene og bostyrere, i tillegg til andre signaler som kan indikere mangelfull revisjon. I 2008 ble det avsluttet 146 tilsynssaker etter stedlige tilsyn. I tillegg gjennomføres det kon-

troll av revisjonsutførelse ved oversendelse av revisjonsdokumentasjon eller ved at andre opplysninger innhentes. I 2008 ble det tilbakekalt 12 godkjenninger som revisorer, mot 7 i 2007. Annethvert år gjennomføres det et dokumentbasert tilsyn med samtlige revisorer og revisjonsselskaper. Et slikt tilsyn ble gjennomført i 2007 med rapportering via Altinn. Rapporten ble ferdigstilt og publisert i 2008.

Kredittilsynets oppgaver overfor regnskapsførere er autorisasjon av enkeltpersoner og foretak i henhold til lovkrav, samt registerføring og tilsyn. Etter samme modell som for revisorer gjennomføres tilsyn på bakgrunn av egne risikovurderinger, innrapporteringer og andre signaler. Som en oppfølging av tiltak Skatt øst rettet mot drosjenæringen, ble det gjennomført tilsyn med flere av selskapene som fører regnskap for drosjenæringen i Oslo. Det ble behandlet i alt 103 tilsynssaker i 2008. I 2008 ble det mottatt 51 skriftlige innrapporteringer. Det ble fattet ni vedtak om stans av virksomhet. Også for regnskapsførerne gjennomføres det annethvert år et dokumentbasert tilsyn med samtlige enheter som har autorisasjon. Et slikt tilsyn ble gjennomført høsten 2008. Rapporten ble ferdigstilt våren 2009.

Kredittilsynet har ansvar for å se til at børsnoterte foretak følger de internasjonale regnskapsstandardene (International Financial Reporting Standards – IFRS) når de avlegger konsernregnskap. Det gjennomføres en rotasjonsordning som sikrer at alle foretaks finansielle rapportering blir fulgt opp innenfor en gitt tidsperiode. Foretak blir også valgt ut på bakgrunn av risikovurderinger. Den risikobaserte analysen blir gjennomført på basis av rapportering via Altinn. Kredittilsynet gikk i 2008 gjennom hele eller deler av den finansielle rapporteringen til 38 foretak. En viktig del av Kredittilsynets ressurser er det regnskapsfaglige ekspertutvalget. Kredittilsynet er sekretariat for utvalget. Ekspertutvalget hadde fire møter i 2008. Finanskrisen har ført til økt oppmerksomhet om regnskapsreglene. Kredittilsynet har fulgt de internasjonale diskusjonene, og bistod Finansdepartementet knyttet til endringer i regnskapsregler for banker som ikke benytter IFRS.

Eiendomsmegling og inkasso

I 2008 var det en kraftig nedgang i tallet på formidle eiendommer gjennom eiendomsmeidler. Det var også en betydelig nedgang i antall meglerforetak, fra 717 per 31.12.2007 til 611 per 31.12.2008. 55 pst. av foretakene fikk negativt driftsresultat i 2008, mot 41 pst. i 2006. 8 pst. av foretakene rapporterte negativ egenkapital ved utgangen av 2008. De øko-

nomiske problemene i Notar-kjeden førte til at 61 av selskapene som var franchisetakere i denne kjeden, måtte innstille virksomheten i 2008. I tillegg ble flere Notar-selskaper avvirket tidlig i 2009. I et flertall av disse selskapene ble det åpnet konkurs.

Ny lov om eiendomsmegling trådte i kraft 1. januar 2008. For å styrke forbrukerrettighetene setter loven nye og strengere rammebetingelser for bransjen.

Ved utgangen av 2008 var det 30 inkassoforetak som hadde negativt driftsresultat, mot 25 foretak i 2007. Kredittilsynet behandlet også i 2008 flere saker hvor inkassoforetak, både i enkeltsaker og mer systematisk, hadde overtrådt inkassolovgivningen. Kredittilsynet tilbakekalte to foretaksbevilninger i 2008.

Budsjett 2010

Budsjettforslaget for 2010 innebærer en økning på 16,0 pst. fra 2009. Deler av økningen gjelder engangsmidler som følge av flytting. Som redegjort for i budsjettet for 2009 er utgifter som følge av flyttingen til nye lokaler i Norges Bank-bygget, som etter planen skal skje ved årsskiftet 2009/2010, fordelt over to budsjettår (2009 og 2010). Det er videre satt av midler slik at Kredittilsynet 1. mai 2010 kan overta det operative ansvaret for prospektkontrollen fra Oslo Børs. Det er også satt av midler til styrking av tilsynet med verdipapirområdet, revisor- og regnskapsfører-tilsynet, styrking av IKT-området og det administrative området.

Behandlingen av klager på vedtak fattet av Regnskapsregisteret om avslag på søknad om ettergivelse av forsinkelsesgebyr overføres fra 1. januar 2010 fra Kredittilsynet til Statens innkrevingsentral, jf. nærmere omtale under kap. 1634 Statens innkrevingsentral.

Prioriterte oppgaver for budsjettåret 2010 vil være:

- Bidra til å håndtere de utfordringer finanskrisen medfører for norske institusjoner og deres kunder slik at innskyttere og andre kunder får sine interesser ivaretatt. Herunder gjennomføre stedlig tilsyn i tilstrekkelig omfang, bl.a. med sikte på oppfølging av risiko i institusjonene under tilsyn. Delta i evaluering av internasjonalt og norsk regelverk i lys av erfaringer fra krisen.
- Videreutvikle det risikobaserte tilsynet, særlig med sikte på å påse at foretakenes risikoeksponering er tilpasset soliditet og kvalitet på styrings- og kontrollsystemer i samsvar med Basel II-regelverket. Hensynet til finansiell stabilitet

tilsier at skjønnsutøvelsen under Basel Pilar II tilpasses konjunktursituasjonen.

- Overvåke soliditet i enkeltinstitusjoner og finansiell stabilitet gjennom å følge utviklingen i konjunkturer og markeder av betydning for norske finansinstitusjoner og finansmarkeder. Overvåke utviklingen i kapitalmarkeder, kredittmarkedet og eiendomsmarkedet, og særlig følge opp bankenes tapsutvikling og kreditt- og likviditetsrisiko.
- Sørge for rask og effektiv håndtering av brudd på lover og regelverk, og dessuten sikre gode etiske normer og ordnede forhold blant aktørene i finansmarkedet.
- Videreutvikle og sørge for en konsistent praksis når det gjelder kravene til god forretningsskikk for verdipapirforetak. Førre tilsyn med investeringsrådgivning, særlig med sikte på god investorbeskyttelse.
- Gjennomføre IKT-rettet tilsynsvirksomhet med utgangspunkt i risiko- og sårbarhetsanalyser for å sikre tryggheten i nettbanker og andre elektroniske løsninger for produkt- og tjenstedistribusjon.
- Effektivt håndheve atferdsreglene i verdipapirmarkedet og markedene for varederivater. Styrke arbeidet mot verdipapirkriminalitet, herunder følge opp forbudet mot innsidehandel og kursmanipulasjon.
- Forberede innføring av nye soliditetsregler for forsikringsselskaper (Solvens II), herunder tilsynsmetodikk, modellgodkjenning og rapportering.
- Videreutvikle rutiner for tilsyn og kontroll med pensjonsordninger, særlig med sikte på å sikre at lovregler som regulerer pensjonsordningene blir etterlevd.
- Følge opp endringer i internasjonalt regelverk, særlig arbeidet i EU med oppfølging av de Larosièrere-rapporten, Basel II og IFRS. Fortsatt delta og bidra i det internasjonale arbeidet innenfor tilsynsområdene for å bidra til økt harmonisering av rammebetingelser og tilsynspraksis.
- Sørge for god kontroll og oppfølging med de børsnoterte foretaks finansielle rapportering (regnskapskontrollen).
- Utarbeide forslag til forskrifter etter endringer i revisorloven, herunder nye krav i revisorregisteret og krav til registrering og tilsyn med andre lands revisorer som avgir revisjonsberetning for selskaper notert på Oslo Børs. Styrke tilsynet med de største revisjonsselskapene som følge av kravene i nytt revisjonsdirektiv.
- Forberede og gjennomføre overtakelse av den operative prospektkontrollen.

- Bidra til bekjemping av organisert økonomisk kriminalitet gjennom å påse at regelverket for å forhindre hvitvasking av penger og finansiering av terrorisme overholdes.
- Videreføre arbeidet med effektivisering og forenkling i virksomhetsutøvelsen, blant annet ved økt bruk av elektroniske løsninger i rapportering, analyse og saksbehandling, samt foreta nødvendige tilpasninger i arbeidsprosesser og organisering.
- Bidra til at det gis god informasjon til forbrukere og investorer om risiko og andre egenskaper ved finansielle produkter gjennom fortsatt samarbeid med Forbrukerombudet og Forbrukerrådet om informasjon på www.finansportalen.no, og gjennom fortsatt samarbeid med bransjeorganisasjonene.
- Videreføre arbeidet med å sikre kompetanse for å følge opp endringer i regelverk, markeder og produkter, samt foreta nødvendige tilpasninger i arbeidsprosesser og organisering.

Kap. 4602 Kredittilsynet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
02	Refusjoner	10 860	1 800	
16	Refusjon av foreldrepenger	2 005		
18	Refusjon av sykepenger	2 402		
	Sum kap. 4602	15 267	1 800	

Post 02 Refusjoner gjelder Norges Banks dekning av Kredittilsynets merutgifter i 2008 og 2009 på grunn av utsatt innflytting i Norges Banks loka-

ler. Inntekter fra tilsynsenhetene føres på kap. 5580 Sektoravgifter under Finansdepartementet, jf. nedenfor.

Kap. 5580 Sektoravgifter under Finansdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
70	Kredittilsynet, bidrag fra tilsynsenhetene	197 178	245 500	286 900
	Sum kap. 5580	197 178	245 500	286 900

Tilsynets utgifter dekkes i sin helhet av de institusjoner som er under tilsyn etter kredittilsynsloven § 1 eller annen lovhjemmel. Utlikningen foretas av Kredittilsynet og godkjennes av Finansdepartementet. Inndekningen av utgiftene er hjemlet i § 9 i kredittilsynsloven. Det totale bidrag fra tilsynsenhetene i 2010 er budsjettert til 286,9 mill. kroner. Fordi beregningen og betalingen av den enkelte tilsynsenhets bidrag skjer etterskuddsvis, vil ikke de budsjetterte inntektene for 2010 bli inntektsført før i 2011. Bakgrunnen for dette er at det

totale utlikningsbeløpet ikke vil være klart før på slutten av budsjettåret. Heller ikke oversikten over hvilke enheter som det skal utliknes på, vil foreligge før året er omme. Foranstående gjelder ikke gebyrer fra prospektkontrollen – disse vil bli løpende innkrevd og inntektsført i budsjettåret.

Siden 2005 er utgifter også utliknet på filialer av foretak hjemmehørende i andre EØS-land. Fordi tilsynsoppgavene rettet mot filialene er mindre omfattende enn for norske selskap, betaler disse en redusert tilsynsavgift.

Kap. 1605 Senter for statlig økonomistyring

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
01	Driftsutgifter	294 923	285 000	309 500
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	36 787		
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		15 000	15 400
	Sum kap. 1605	331 710	300 000	324 900

Formål, hovedmål og organisering

Senter for statlig økonomistyring (SSØ) er statens ekspertorgan for økonomi- og virksomhetsstyring i staten. SSØ skal, med utgangspunkt i regelverket for økonomistyring, bidra til effektiv ressursbruk i staten. Senterets overordnede mål er å legge til rette for hensiktsmessige fellestløsninger i staten og god styring i de enkelte statlige virksomheter. SSØ må balansere hensynet til direkte gevinster gjennom standardiserte fellestløsninger mot behovet for spesialtilpassede løsninger i den enkelte statlige virksomhet.

Hovedoppgavene til SSØ er å forvalte og formidle kunnskap om hvordan virksomhetene skal etterleve økonomiregelverket i staten, å forvalte konsernsystemene for statsregnskapet og statens konsernkontoordning og å levere lønns- og regnskapstjenester til statlige virksomheter. SSØ har også som oppgave å gjennomføre analyser og utredninger som skal danne grunnlag for å utvikle statlig styring.

SSØs mål er videreutviklet fra tidligere års formuleringer. For 2010 er målene:

- SSØs kompetanseoverføring representerer beste praksis innenfor styring og samfunnsøkonomisk analyse
- SSØs fellestjenester er korrekte, rettidige og nyttige
- SSØs tjenester gir synergier og stordriftsfordeler

SSØ er organisert med en sentral enhet i Oslo og seks regionkontorer – i Tromsø, Trondheim, Stavanger, Kristiansand, Drammen og Hamar. Det er også et kontor i Vadsø som er underlagt regionkontoret i Tromsø. SSØ hadde per 1. mars 2009 en bemanning tilsvarende 340 årsverk, jf. pkt. 3.4 i del I.

Mål og resultater 2008

Nedenfor følger en nærmere beskrivelse av SSØs hovedmål og resultater for driften i 2008.

Hovedmål 1: SSØ skal levere hensiktsmessige og effektive økonomitjenester og styringsinformasjon til statlige virksomheter

SSØ tilbyr økonomitjenester til virksomheter i statsforvaltningen. SSØ skal oppnå stordriftsfordeler for staten ved å tilby standardiserte systemløsninger innenfor budsjett og regnskap samt lønns- og personaladministrasjon – med tilhørende tjenester. Små og mellomstore virksomheter utgjør en stor del av kundene. Ved utgangen av 2008 leverte SSØ lønnstjenester til ca. 75 pst. av statlige virksomheter. Disse virksomhetene har om lag 50 pst. av lønsmassen i statsforvaltningen. En noe mindre andel av virksomhetene mottar regnskapstjenester fra SSØ.

Omfanget av tjenester har økt noe gjennom 2008. Dette skyldes bl.a. en fortsatt økning av volumene innen elektronisk fakturabehandling. Avslutning av flere store prosjekter innen økonomitjenestene har gitt flere muligheter og bedre tjenester for SSØs kunder.

Kundemassen er om lag uendret – tilgang av nye kunder har om lag tilsvart avgang. Flere statlige virksomheter samordner administrative funksjoner for sine enheter. Antall kundeavtaler blir dermed færre, mens volumene opprettholdes. Dette bidrar til mer effektive prosesser innenfor økonomiområdet. Samtidig øker behovet for bedre og mer styringsinformasjon, og faginnholdet i SSØs tjenesteleveranser øker.

SSØs satsing på elektronisk fakturabehandling i statlige virksomheter har gitt administrative besparelser hos kundene og bidratt til bedre kvalitet i økonomistyringen. Omfanget økte fra 472 000 fakturaer i 2007 til drøyt 583 000 i 2008. Nesten alle SSØs regnskapskunder benytter nå elektronisk fakturabehandling.

Endret utrullingsstrategi for innføringen av nytt personal- og lønnsystem i staten, det såkalte OPAL-prosjektet, ble gjennomført fra 2007 med økt ressursinnsats. I løpet av første halvår 2008 tok alle lønnskundene systemet i bruk. Det vises til egen omtale av prosjektet nedenfor.

SSØ gjennomfører årlige tilfredshetsundersøkelser hos sine kunder av økonomitjenester. Undersøkelsen for 2008 viste fortsatt høy tilfredshet.

SSØ har videreført kursaktiviteten innenfor fagområdet lønns- og personaladministrasjon. Det er i tillegg gjennomført mange kompetansetiltak hos enkeltkunder eller for grupper av kunder innenfor økonomitjenesteområdet. SSØ har, i samarbeid med kunder, i løpet av 2008 utviklet rådgivningstjenester som skal bidra til mer effektive arbeidsprosesser ved bruk av systemene og uthenting av god styringsinformasjon.

SSØ har videreført arbeidet med å tilrettelegge for prosesser på tvers av virksomhetene og tilby fellestjenester på områder som kan benyttes av mange virksomheter. I 2008 var oppmerksomheten rettet mot å utvikle en e-handelsløsning. Den skal inneholde innkjøpsstøtte som integrerer innkjøpsystem, implementeringsbistand og applikasjonsbasert rådgivning. Løsningen skal integrere hele innkjøpsprosessen fra ordre til faktura er godkjent. I 2008 satte SSØ i gang et pilotprosjekt med integrasjon mot økonomisystemet hos én pilotvirksomhet.

Hovedmål 2: SSØ skal utvikle og overføre kompetanse innenfor økonomistyring og samfunnsøkonomisk analyse, tilpasset statlige virksomheters behov

SSØ tilbyr kompetansetiltak, metodeutvikling, veiledning og rådgivning, i tillegg til analyse og informasjonsformidling innenfor sitt ansvarsområde. Dette omfatter bl.a. fagområdene:

- mål- og resultatstyring, resultatmålinger og resultatinformasjon
- virksomhetsstyring og risikostyring
- tilskuddsforvaltning
- evalueringer av styringsmessig karakter
- samfunnsøkonomiske analyser
- statsregnskapet og statlig betalingsformidling

SSØ har opprettholdt leveransene innenfor alle hovedkategorier av tjenester innenfor disse områdene, dvs. veiledere, metodeutvikling, kurs, nettverk, veiledning og rådgivning, samt bistand til å gjennomføre analyser og evalueringer. Tjenestene er tilgjengelige for alle statlige virksomheter og skal bidra til at de kan forbedre sin virksomhets-

og økonomistyring. I 2008 ble det gitt ut nye veiledere i beregninger av kostnader og gevinster ved omstilling av statlige virksomheter, periodisert regnskap og evaluering av lover.

SSØs metoder og kompetansetiltak bygger på prinsippene og standardene i regelverket for økonomistyring i staten (økonomiregelverket). I 2008 har SSØ videreutviklet bruken av faglige nettverk mellom virksomheter og har i den forbindelse bl.a. startet et nytt nettverk for tilskuddsforvaltning. Det ble holdt 55 kurs og seminarer innenfor forvaltningsvirksomheten. Nærmere 1 550 personer deltok på kurs, seminarer og nettverksmøter i regi av SSØ i 2008. I tillegg deltok om lag 450 personer på SSØ-dagen, en årlig konferanse (etablert i 2006) for statlige ledere og fagpersoner. Konferansens tema er god virksomhets- og økonomistyring i staten. Omfanget av disse aktivitetene var om lag som året før.

SSØ har siden 2007 samarbeidet med Handelshøyskolen BI om studier på bachelor-nivå. Hensikten er å heve kompetansen innenfor fagområdet virksomhets- og økonomistyring for ansatte i staten. Det er gjennomført to kurs med om lag 70 studenter. SSØ har også et samarbeid med Høgskolen i Oslo om et studieprogram i regnskap, med om lag 30 studenter.

I 2008 ble det gjennomført noe færre rådgivningsoppdrag enn året før. SSØ har prioritert tiltak som kan nå en bred gruppe av virksomheter og tilsatte i staten. Det var samtidig en økning i leveranser i form av rapporter og utredninger.

Informasjonsarbeidet er videreutviklet ved at det er etablert en rapportserie hvor analyser og utredninger fra SSØ er tilgjengelige via senterets hjemmesider. Flere av rapportene og utredningene inngår i SSØs faglige rådgiverrolle overfor Finansdepartementet om standarder (regelverk) for økonomistyring i staten og tilhørende tilretteleggings-tiltak. Arbeidene inngår også som grunnlag for å utarbeide nye tjenester overfor statlige virksomheter.

SSØ gjennomfører en årlig brukerundersøkelse som dekker tjenestene kurs, veiledere og rådgivning innenfor økonomistyring og samfunnsøkonomiske analyser. Undersøkelsen i 2008 viste gjennomgående høy tilfredshet med, og nytte av, SSØs tjenester på disse områdene.

Hovedmål 3: SSØ skal forvalte det statlige økonomiregelverket og ivareta operative funksjoner knyttet til statsregnskapet og statlig betalingsformidling

SSØ ivaretar en myndighetsrolle overfor alle statlige virksomheter ved å ha forvaltningsansvar for

økonomiregelverket, med unntak av fagansvaret for etatsstyring som forvaltes av Finansdepartementet.

I 2008 kom det åtte søknader om unntak fra det statlige økonomiregelverket. Seks av disse ble innvilget. Fire av de seks innvilgede unntakssøknadene gjaldt kontohold utenfor konsernkontoordningen i forbindelse med EU-prosjekter. Ved utgangen av 2008 var det 58 gyldige unntak fra regelverket.

SSØ har ansvaret for forvaltning og drift av statsregnskapet. Fra og med september 2008 skjer alle rapporteringer til statsregnskapet elektronisk. Dermed er risikoen for at manuell registrering av rapportene skal føre til forsinkelser fjernet. Ved utgangen av 2008 rapporterte 243 statlige regnskapsførere til statsregnskapet.

SSØ inngår og forvalter rammeavtaler med banker om betalingstjenester i staten. Den enkelte statlige virksomhet får tilgang til tjenestene ved å bestille på rammeavtalene. Det er obligatorisk for statlige virksomheter å benytte rammeavtalene. I 2008 besluttet SSØ å utøve opsjonen om å forlenge rammeavtalene for betalingsformidlings- og kontoholdstjenester til ut 2009.

Elleve statlige pilotvirksomheter har, i tillegg til ordinær regnskapsavleggelse basert på statsregnskapets kontantprinsipp, ført sine interne virksomhetsregnskap etter et periodiseringsprinsipp med bl.a. informasjon om kostnader og eiendeler, jf. omtale i Gul bok 2007 og 2008. Ansvaret for å videreføre prosjektet fram til ny evaluering i 2009 ble overført fra Finansdepartementet til SSØ i 2006. Formålet med prosjektet er å framskaffe bedre styringsinformasjon som kan understøtte mer effektiv ressursbruk i staten. Det skal vurderes hvordan informasjon om kostnader og bedre oversikt over statens eiendeler kan brukes i denne sammenhengen. Det er utviklet en statlig kontoplan og statlige regnskapsstandarder som tar hensyn til problemstillinger som er spesifikke for statlige virksomheter. I 2008 har oppmerksomheten særlig vært rettet mot å samle erfaringer fra års- og delårsrapportering hos pilotvirksomhetene og kartlegge hvordan de bruker periodisert regnskapsinformasjon i sin egen styring. Videre er de foreløpige regnskapsstandardene videreutviklet, og prosjektet har utviklet en veileder om bruk av periodisert regnskap i styringen

Hovedmål 4: SSØ skal bidra til utnyttelse av synergier og stordriftsfordeler med utgangspunkt i statens samlede behov for effektiv ressursbruk

Med utgangspunkt i SSØs visjon om «effektiv ressursbruk i staten» arbeider SSØ med et bredt sett

av tiltak for å bidra til å hente ut synergier og stordriftsfordeler for staten innenfor virksomhets- og økonomistyring. Økte krav til effektiv ressursbruk i staten innebærer økt oppmerksomhet om mulighetene for besparelser ved samarbeid, felles tiltak og felles tjenester, selv om virksomhetene har svært ulike mål. Det er økende etterspørsel etter metoder, veiledere, analyser og kompetansetiltak. Gjennom læring og bruk av felles tjenester får statlige virksomheter mulighet til å utnytte kunnskap om beste praksis. Stordriftsfordeler oppnås først og fremst gjennom store volumer til lave enhetskostnader. Innenfor økonomitjenesteområdet oppstår stordriftsfordelene ved at det er SSØ som utvikler, investerer og kjøper inn systemer på vegne av mange statlige virksomheter. SSØ yter brukerstøtte og tilbyr tjenester som sikrer gjenbruk av kompetanse til mange. Rammeavtalene med bankene innebærer at statlige virksomheter får trygge og gode betalingstjenester og sparer tid i anskaffelsesprosessen. Innenfor SSØs kompetansetiltak får statlige virksomheter tilgang på metoder og god praksis om statlig styring på en effektiv måte.

Nytt lønns- og personalsystem

Det vises til omtale av prosjektet for innføring av nytt lønns- og personalsystem for statlige virksomheter, det såkalte OPAL-prosjektet, i St.prp. nr. 1 (2007-2008) for Finansdepartementet. Endret utrullingsstrategi, med økt ressursinnsats, ble gjennomført fra 2007. I løpet av første halvår 2008 har alle lønnskundene tatt systemet i bruk. Om lag 59 000 statlige tilsatte og årlig 50 000-70 000 honorarlønnede personer får utbetalt lønn gjennom dette systemet.

Personal- og lønnsløsningen innebærer bl.a. at tilsatte selv registrerer lønnsdata, slik at en unngår dobbeltarbeid. Rundt 85 pst. av reiseregningene registreres av tilsatte selv, og en tilsvarende andel mottar lønnslippene kun elektronisk. Løsningen bidrar til fornying og effektivisering gjennom bruk av moderne elektroniske arbeidsprosesser for ansatte og ledere.

SSØs tjenestetilbud er basert på tre definerte tjenestemodeller, tilpasset kundevirksomhetens størrelse og kompleksitet. Hensynet til kundenes individuelle behov veies opp mot SSØs hovedmål om effektiv ressursbruk for staten under ett. Endringen av utrullingsstrategi i 2006 medførte at noen kunder som innførte løsningen før replanleggingen, har fått en mindre effektiv tjenestemodell enn prosjektets anbefaling skulle tilsi. SSØ vil arbeide videre med sikte på å få alle kundene inn på den mest effektive tjenestemodellen.

Kostnadsrammen for prosjektet i perioden 2004-2008 var på 218,8 mill. kroner. Ved utgangen av 2008 var det utgiftsført 200,1 mill. kroner til prosjektet. Det er i tillegg forsinkede aktiviteter som gjennomføres i løpet av 2009, beregnet til 6,2 mill. kroner. Det er dermed et redusert forbruk på om lag 12,5 mill. kroner til prosjektet. Av dette er 3,2 mill. kroner omdisponert i 2008 til tiltak for å understøtte SSØs generelle tilbud innenfor lønns- og personaltjenester, jf. omtale i St.prp. nr. 59 (2007-2008). Av de resterende 9,3 mill. kroner ble bevilgningen nedsatt med 7,3 mill. kroner i forbindelse med nysalderingen av budsjettet for 2008, jf. omtale i St.prp. nr. 30 (2008-2009). Ytterligere 2 mill. kroner er overført til 2009 i forbindelse med noen aktiviteter som ikke er ferdigstilt, og som vil bli videreført av linjeorganisasjonen i SSØ i 2009.

Prosjektet er avsluttet i 2008. Prosjektet er gjennomført i henhold til revidert tidsplan og innenfor budsjettrammen. Alle kundene ble produksjonssatt til avtalt tid og alle ansatte har fått utbetalt lønn med få feil. Effektene av ny lønns- og personalløsning vil bli målt bl.a. ved sammenliknende analyse av SSØs tjenester mot andre leverandører av lønns- og personaltjenester og ved kundetilfredshetsundersøkelser fra to år etter innføringen.

Utfordringer

SSØ er statens ekspertorgan for virksomhets- og økonomistyring og er delegert ansvaret for å forvalte økonomiregelverket i staten (unntatt bestemmelsene om departementenes styring av underliggende virksomheter, etatsstyring). En god forvaltning på dette området innebærer at SSØ skal vurdere og eventuelt foreslå endringer overfor Finansdepartementet, slik at regelverket til enhver tid er oppdatert og relevant, og påse at statlige virksomheter har et tilstrekkelig tilbud om kompetansebygging og erfaringsoverføring på fagområdet virksomhets- og økonomistyring. SSØ skal sikre robuste fagmiljøer i senteret og bidra til å utvikle det faglige fellesskapet innenfor virksomhets- og økonomistyring i staten. Dette innebærer videreutvikling av eksisterende tjenester og tiltak som gir økt bruk av SSØs metoder, kompetansetiltak og veiledningstilbud på blant annet følgende områder:

- effektiv virksomhets- og økonomistyring i statlige virksomheter, herunder at virksomhetene bruker risikovurdering aktivt og etablerer gode systemer for internkontroll

- bruk av samfunnsøkonomiske analyser og evalueringer i styringen
- innføring av standard kontoplan for virksomhetsregnskapene i statsforvaltningen
- tilrettelegging av metoder for kostnadsinformasjon og resultatmålinger som styringsverktøy i staten

Når det gjelder konsernsystemene er den viktigste utfordringen for SSØ å opprettholde god kvalitet på rapporteringen til statsregnskapet, og at SSØ i 2010 etablerer nye rammeavtaler med bankene på betalingsområdet i 2010.

SSØ skal tilstrebe å realisere stordriftsfordeler og synergier for staten samlet sett både gjennom kompetansetiltak og ved å levere felles lønns- og regnskapstjenester til flest mulige statlige virksomheter.

Det er en utfordring å tilby standardiserte tjenester innenfor lønns- og regnskapsområdet og samtidig opprettholde eller øke kundemassen for å sikre stordrift. SSØ må avveie hensynet til stordriftsfordeler mot kundenes individuelle behov og deres valgfrihet til å benytte lønns- og regnskapstjenestene som tilbys. SSØ skal legge til rette for at virksomhetene kan utnytte et standard tjenestetilbud ved bl.a. tilpasning av tjenester til ulike kundegrupper, tilbud om ulike arbeidsdelingsmodeller og muligheter for skreddersøm utover SSØs tjenesteleveranser. På økonomitjenesteområdet skal SSØ videre tilpasse tjenestene til standard kontoplan og gi mulighet for å tilby føring av periodisert virksomhetsregnskap for de virksomheter som ønsker dette i samråd med sitt overordnede departement.

Regjeringen har lagt til grunn en nasjonal målsetting om at 25 pst. av volumet for offentlige driftskjøp skal være helt eller delvis gjennomført ved konkurranse basert på elektroniske prosesser, jf. St.meld. nr. 17 (2006-2007). På den bakgrunn har Finansdepartementet gitt SSØ i oppdrag å gjennomføre et pilotprosjekt for å utvikle en e-handelsløsning som en fellestjeneste, integrert med Ehandel.no, til SSØs regnskapskunder, jf. omtale under hovedmål 1. Tjenesten omfatter en elektronisk innkjøpsløsning som integrerer hele innkjøpsprosessen fra rekvisisjon til faktura, implementeringsbistand, drift av løsning og applikasjonsbasert rådgivning. Det tas sikte på at tjenesten kan ruller ut til de av SSØs kunder som ønsker det fra 2011, etter at pilotfasen er evaluert og godkjent av departementet. Den budsjettmessige belastningen for SSØ av tiltaket for 2010 er beregnet til 11,3 mill. kroner.

Videreutvikling av regnskapsområdet i statlige virksomheter

På oppdrag fra Finansdepartementet vil SSØ videreutvikle regnskapsområdet i statlige virksomheter. Det gjøres ingen endringer i statsregnskapet. Kontantregnskapet fra virksomhetene er fortsatt viktig, blant annet i arbeidet med å følge opp Stortingets bevilgningsvedtak.

SSØ skal utrede en teknisk tilrettelegging av standard kontoplan i 2010, herunder behov for og muligheter for å aggregere regnskapsinformasjon for staten samlet. Det legges opp til å innføre en felles, standard kontoplan for statlige virksomheter som en frivillig ordning fra 1.1.2011, med sikte på obligatorisk innføring i 2014.

Det legges opp til å videreføre dagens praksis med at statlige virksomheter, i samråd med overordnet departement, kan benytte andre føringsprinsipper i virksomhetsregnskapet i tillegg til kontantregnskapet. SSØ får ansvar for å forvalte de statlige regnskapsstandardene som fastsettes som anbefalte, men ikke obligatoriske regnskapsstandarder for statlige virksomheters virksomhetsregnskap. SSØ vil tilrettelegge et tjenestetilbud for regnskapstjenester etter de statlige regnskapsstandardene og et begrenset veiledningstilbud til virksomheter som, i samråd med overordnet departement, ønsker et supplerende periodisert virksomhetsregnskap i tillegg til kontantregnskapet.

For nærmere omtale av disse tiltakene vises det til Gul bok 2010.

Mål og budsjett 2010

Det vises til omtale av SSØs hovedmål ovenfor.

Den underliggende målstruktur (kvalitative og kvantitative resultatmål) fastsettes i styringsdialogen mellom Finansdepartementet og Senter for statlig økonomistyring i forbindelse med utforming av tildelingsbrev til SSØ for 2010. I hovedsak

vil de viktigste styringsparameterne for 2010 tilsvare dem som ble anvendt for 2008, og tilsiktede resultater i 2010 skal generelt være minst like gode som oppnådde resultater i 2008, jf. rapportomtalen foran.

Den foreslåtte bevilgningen skal brukes i samsvar med de formål og hovedoppgaver som er omtalt foran. SSØs budsjettramme for 2010 foreslås satt til 324,9 mill. kroner.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter, utgifter til opplæring, utgifter til leie og drift av kontorlokaler, reiser, drift og innkjøp av kontorutstyr, drift og innkjøp av IT-utstyr mv. Beløpet inkluderer også direkte utgifter til lønnskjøring for andre statlige virksomheter hos ekstern leverandør, i tillegg til utgifter til en e-handelsløsning for SSØs kunder og videreutvikling av regnskapsområdet i statlige virksomheter. Det foreslås bevilget 309,5 mill. kroner under post 01.

SSØ vil ha inntekter i forbindelse med utføring av tjenester for andre statlige virksomheter og enkelte andre inntekter. På grunn av usikkerhet om størrelsen på inntektene ber Finansdepartementet om fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1605, post 01 Driftsutgifter, med et beløp tilsvarende merinntekter under kap. 4605, post 01 Økonomitjenester, jf. forslag til romertallsvedtak II.1.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten omfatter utviklingstiltak for SSØs systemer og infrastruktur på IKT-området, herunder nødvendige oppgraderinger, videreutvikling av systemløsninger og forprosjekter mv. Det foreslås bevilget 15,4 mill. kroner under post 45.

Kap. 4605 Senter for statlig økonomistyring

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
01	Økonomitjenester		36 900	35 700
	Sum kap. 4605		36 900	35 700

Post 01 Økonomitjenester

Posten omfatter betaling fra kunder til dekning av direkte utgifter ved lønnskjøring og elektronisk

fakturabehandling, lisensutgifter og kursutgifter, i tillegg til eventuelle andre, ikke budsjetterte inntekter.

Kap. 1608 Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap	Saldert	Forslag
		2008	budsjett 2009	2010
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	14 663	20 700	16 600
	Sum kap. 1608	14 663	20 700	16 600

Bevilgningen under kap. 1608 går til ulike felles tiltak i staten med formål å styrke økonomistyringen og til særlige utviklingstiltak innenfor styring av store statlige investeringsprosjekter.

Økonomistyring

Finansdepartementets arbeid med statlig økonomistyring omfatter blant annet fastsettelse og forvaltning av reglement for økonomistyring i staten og andre felles prinsipper og normer for god økonomistyring, og ulike tiltak for å legge til rette for økonomistyringen i statlige virksomheter. Hensikten med tiltakene er å bedre kvaliteten på regnskapsføringen og økonomistyringen i virksomhetene, og legge til rette for best mulig utnyttelse av ressursene.

I 2008 ble bevilgningen blant annet benyttet på følgende prioriterte områder:

- Styrking av Senter for statlig økonomistyrings arbeid med tiltak for kompetanseutvikling, rådgivning og metodeutvikling for departementene og statlige virksomheter
- Utvikling og utprøving av felles standarder for regnskapsføring i statlige virksomheter, basert på periodiseringsprinsippet
- Nytt mottakssystem for rapportering til statsregnskapet
- Etablering av pilot for e-handelsløsning

For 2010 planlegges blant annet følgende tiltak og videreføring av arbeid som er startet i 2008 og 2009:

- Tiltak vedrørende tilrettelegging for innføring av standard kontoplan i statlige virksomheter
- Tiltak for videreutvikling av regnskapsområdet i staten og bruk av tilleggsinformasjon fra virksomhetsregnskaper basert på periodiseringsprinsippet, jf. omtale i Gul bok 2010

Av bevilgningsforslaget for 2010 anslås utgifter på til sammen 9,0 mill. kroner til arbeidet med å styrke den statlige økonomistyringen. Det vises videre til omtale av statlig økonomistyring i Gul bok 2010, kap. 9.

Prosjektstyring

Siden 2000 har statlige investeringsprosjekter med anslått kostnad over 500 mill. kroner vært undergitt særskilt kvalitetssikring av kostnadsoverslag og styringsunderlag. Kvalitetssikringen utføres av særlig kvalifiserte, private virksomheter som har inngått rammeavtale med Finansdepartementet. Det ble 10. juni 2005 inngått en ny rammeavtale, hvor ordningen ble utvidet til også å gjelde konseptvalget. Det er gjort nærmere rede for dette i Gul Bok for 2005, kap. 10.2. Kvalitetssikringen utføres etter dette i to trinn:

- Kvalitetssikring av konseptvalget ved fullført forstudie (KS 1)
- Kvalitetssikring av kostnadsoverslag og styringsunderlag ved fullført forprosjekt, eller i detaljprosjekteringsfasen for enkelte prosjekter (KS 2)

Det er per 1. september 2009 foretatt 27 avrop (bestillinger) på den gjeldende rammeavtalen vedrørende KS 1 og 56 avrop vedrørende KS 2. Forskjellen i antall skyldes i det vesentligste at det er lagt til grunn en gradvis implementering av KS 1-ordningen.

Kvalitetssikringsarbeidet følges opp av et eget tverrfaglig forskningsprogram – Concept-programmet. Dette er organisatorisk forankret ved NTNU og SINTEF og fullfinansiert over denne budsjettposten. Hovedprogramfasen startet i 2002.

Concept-programmet arbeider med følgeforskning knyttet til store offentlige investeringer og forskning på avgrensede, spesifikke problemstillinger som er relevante for å bedre tilretteleggingen av slike tiltak og oppnå større samfunnsøkonomisk nytte av investeringene. Dette arbeidet vil bli videreført i 2010.

Etter hvert som tidligere kvalitetssikrede prosjekter blir fullført, samles erfaringsdata som er sammenliknbare på tvers av prosjekter og sektorer for å gi ny kunnskap og råd til beslutningstakere og kvalitetssikrere. Samarbeid og erfaringsutveksling med andre land står sentralt, samt kompetanseoppbygging gjennom undervisning ved NTNU og andre institusjoner. Forskningsresultatene og

publikasjonene er åpent tilgjengelige og kan lastes ned fra programmets nettsider.

Utvidelsen av kvalitetssikringssystemet har medført nye utfordringer ettersom forskningsaktivitetene nå omfatter både KS 1 og KS 2. Antallet

kvalitetssikringer er som følge av dette økt, og nye problemstillinger er kommet til.

Det anslås for 2010 utgifter til Concept-programmet på 7,6 mill. kroner.

Programkategori 23.20 Skatte- og avgiftsadministrasjon

Utgifter under programkategori 23.20, fordelt på kapitler:

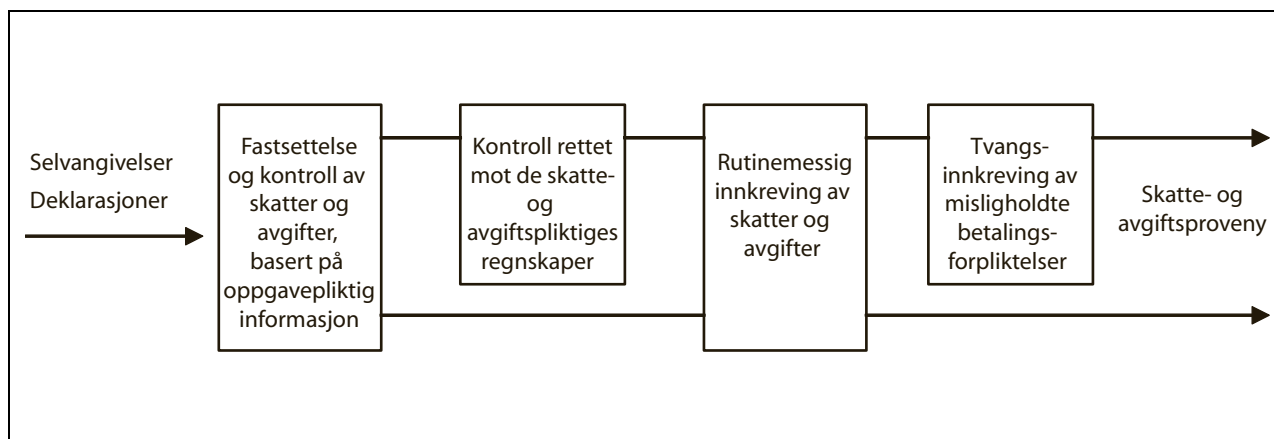
		(i 1 000 kr)			
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010	Pst. endr. 09/10
1610	Toll- og avgiftsetaten	1 251 050	1 313 300	1 363 200	3,8
1618	Skatteetaten	4 274 566	4 360 700	4 654 600	6,7
	Sum kategori 23.20	5 525 616	5 674 000	6 017 800	6,1

Organisering og ansvarsområder

Finansdepartementet har det overordnede ansvaret for forvaltning av skatte- og avgiftssystemene. Dette omfatter arbeid med skatte- og avgiftslovgivningen og styringen av den statlige delen av skatte-, avgifts- og tolladministrasjonen (skatteetaten og toll- og avgiftsetaten). Skatteoppkreverne hører administrativt til kommunene, men er underlagt Finansdepartementets og skatteetatens faglige instruksjonsmyndighet for innkreving av skatt og folketrygdavgifter, og kontrollfunksjoner overfor

arbeidsgivere. Staten har ansvaret for kontroll og revisjon av skatteoppkreverfunksjonen, ved henholdsvis skatteetaten og Riksrevisjonen.

Finansdepartementet og den øvrige skatte- og avgiftsadministrasjonen skal blant annet sikre en tilfredsstillende etterlevelse av regelverket for skatter, avgifter og toll. Etatene har som primære oppgaver å fastsette, innkreve og kontrollere. Ved siden av regelverksutvikling, informasjon og veiledning, er verdikjeden i skatte- og avgiftsadministrasjonen som vist i figur 4.1.

Figur 4.1 Skatte- og avgiftsadministrasjonens arbeid med fastsetting og innkreving av skatter og avgifter

Overordnede mål for etatene er å sikre inntekter til fellesskapet og bidra til rettferdig fordeling gjennom riktig fastsettelse og rettidig innbetaling av skatter, avgifter og toll. I tillegg har toll- og avgiftsetaten som mål å forhindre ulovlig inn- og utførsel av varer. Skatteetaten skal i tillegg sørge

for et korrekt og oppdatert folkeregister. Det gis en nærmere beskrivelse av etatenes hovedmål og resultater mv. under henholdsvis kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten og kap. 1618 Skatteetaten.

For årene 2006–2008 fordelte skatte- og avgiftsinntektene seg som vist i tabell 4.2.

Tabell 4.2 Innbetaling av skatter, avgifter og toll

	Regnskapstall (mill. kr)		
	2006 ¹	2007 ²	2008 ³
Skatt på inntekt og formue	137 715	174 188	194 879
Arbeidsgiveravgift	101 584	109 990	121 722
Trygdeavgift	70 081	75 307	84 228
Skatt og avgift på utvinning av petroleum	217 261	191 153	245 167
Merverdiavgift	169 437	183 828	190 684
Andre avgifter	81 770	87 417	86 769
Tollinntekter, inkl. salg av tollkvoter	1 872	2 126	2 141
Sum skatte-, avgifts- og tollinntekter over statsbudsjettet	779 720	824 009	925 590
Kommune- og fylkeskommuneskatt på inntekt og formue ⁴	114 785	116 482	123 070
Samlede skatte-, avgifts- og tollinntekter	894 505	940 491	1 048 660

¹ Jf. St.meld. nr. 3 (2006-2007)

² Jf. St.meld. nr. 3 (2007-2008)

³ Jf. St.meld. nr. 3 (2008-2009)

⁴ Kilde: Statistisk sentralbyrå

Innbetalte beløp som andel av fastsatte beløp har de senere årene ligget på et stabilt, høyt nivå for de viktigste skattene og avgiftene. Det vises til

nærmere omtale under kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten og kap. 1618 Skatteetaten.

Kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten

Post	Betegnelse	(i 1 000 kr)		
		Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
01	Driftsutgifter	1 194 415	1 219 200	1 279 600
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	56 635	94 100	83 600
	Sum kap. 1610	1 251 050	1 313 300	1 363 200

Formål, hovedoppgaver og organisering

De overordnede mål for toll- og avgiftsetaten er å hindre ulovlig inn- og utførsel av varer og å sikre riktig deklarerings-, fastsettelse og rettidig innbetaling av toll og avgifter. Etaten skal yte god service. Toll- og avgiftsetatens hovedoppgaver er å:

- tilrettelegge for innførsel og utførsel av varer for næringslivet og for reisende
- kontrollere gods, reisende og transportmidler og avdekke smugling (grensekontroll)
- forvalte deklarerings-, fastsettelses- og innkrevingssystemer som sikrer statens toll- og avgiftsinntekter

- kontrollere innbetaling av avgifter og toll og avdekke unndragelser (økonomisk kontroll)
- forvalte regelverk, herunder informere og veilede brukerne
- delta i internasjonalt samarbeid

Etaten er organisert med et sentralt direktorat og seks underliggende tollregioner. Regionene har til sammen 21 tollsteder og 4 kontroll- og ekspedisjonsheter. Per 1. mars 2009 hadde etaten en bemanning tilsvarende 1 763 årsverk, jf. pkt. 3.4 i del I.

Mål og resultater 2008

Toll- og avgiftsetatens driftsresultater vurderes ut fra fire fastsatte hovedmål for virksomheten, jf. nedenfor.

Hovedmål 1: Hindre ulovlig inn- og utførsel av varer

Grensekontrollen baseres i stor grad på risikoanalyser og underretning for å avdekke profittmotivert smugling. Beslagene varierer fra år til år, og enkeltbeslag kan gjøre store utslag på årsresultatet. Toll- og avgiftsetatens resultater på dette målområdet er gjennomgående bedre enn tidligere år.

Antall kontrollerte objekter i 2008 var 145 564 med 18 845 treff. Dette utgjør en treffprosent på 12,9. Til sammenlikning kontrollerte etaten 140 234 objekter med 16 680 treff (11,9 pst.) i 2007 og 151 255 objekter med 16 030 treff (10,6 pst.) i 2006. Departementet anser den samlede treffprosent som tilfredsstillende. Treffprosenten er høyest i kontrollen av reisende og i kontrollen av transportmidler. Det er lavest treffprosent i godskontrollen, men de beslag som gjøres der, er i hovedsak betydelige. Etaten vil fortsatt arbeide systematisk med å bedre treffprosenten i godskontrollen, blant annet gjennom forbedrede utvalgsmetoder og bruk av etatens skannere.

Totalt ble det i 2008 foretatt 30 458 beslag (ett treff kan inneholde flere beslag). 4 564 overtredelser ble anmeldt til politiet, hvorav 406 alvorlige overtredelser. Disse utgjorde en meget betydelig del av beslagsvolumet. Dette er beslag knyttet til profittmotivert smugling og aktørene er ofte profesjonelle i organiserte nettverk. Til sammenlikning ble det gjort 363 slike beslag i 2007 og 326 i 2006.

Både antall narkotikabeslag og beslaglagt mengde var på om lag samme nivå som i 2007 –

året med flest beslag hittil. Siden 2006 har antall beslag økt med 13,5 pst. Beslag av heroin, som var på et uvanlig lavt nivå i 2007, har økt, blant annet som følge av målrettede risikovurderinger, men er fortsatt lavere enn i 2006.

Beslagene av øl, vin og brennevin har økt noe fra 2007 og 2006, mens beslagene av sigaretter var om lag på nivå med tidligere år. Beslag av sprit økte hovedsakelig som følge av ett større enkeltbeslag, men var fortsatt på et lavt nivå sammenliknet med perioden før det ble beslaglagt metanolholdig sprit i 2001.

Etaten har to mobile skannere som gjør det mulig å undersøke last på vogntog og i containere uten å måtte gå inn i lasterommene. Skannerne utnyttes stadig mer effektivt og treffprosenten har økt. Antall skannede objekter økte med 15 pst. fra 4 472 i 2007 til 5 138 i 2008, og treffprosenten blant objektene som ble tatt ut til oppfølgende manuell kontroll økte fra 24,6 til 26,6. I motsetning til 2007 lyktes det imidlertid ikke å avdekke narkotikasmugling ved hjelp av skannerne i 2008. I 2006 ble det skannet 4 030 objekter, med en treffprosent på 22,5. Skannere er et effektivt kontrollverktøy og gir også gevinst for næringslivet ved at kontroller kan utføres raskere og mer skånsomt. Bruk av skannerne førte i 2008 blant annet til beslag av 6 787 liter sprit/brennevin, 1 435 liter vin, 4 979 liter øl og 157 040 sigaretter. Toll- og avgiftsetaten har i 2009 anskaffet en tredje skanner, jf. nedenfor.

Det ble i 2008 avdekket 109 forsøk på valutasmugling, til en samlet verdi av 19,2 mill. kroner, en økning med nærmere 7 mill. kroner (56 pst.) fra 2007. Smugling av valuta har ofte sammenheng med organisert kriminalitet, jf. omtale nedenfor av tiltak mot valutasmugling. Etaten rustet opp kontrollen ytterligere i 2009 med anskaffelse av hunder som er spesialtrent til å lukte seg fram til pengesedler.

Tabell 4.3 Toll- og avgiftsetaten – grensekontroll – beslagsstatistikk

År	2006	2007	2008
Antall narkotikabeslag	1 936	2 199	2198
Cannabis (i kg)	522,3	327,0	342,7
Heroin (i kg)	79,4	2,8	51,8
Amfetamin (i kg)	96,9	323,2	274,6
Kokain (i kg)	37,2	71,2	63,1
Ecstasy (i stk. tabl.)	15 678	13 132	19 170
Dopingmidler (enheter)	366 282	301 126	158 344
Brennevin (i liter)	21 562	25 050	25 245
Sprit ¹ (i liter)	4 333	310	6 611
Vin (i liter)	47 130	44 625	52 568
Øl (i liter)	255 108	224 203	248 059
Sigaretter (stk.)	6 063 492	7 658 800	7 187 805
Skytevåpen (stk.)	8	644	12
Valuta NOK	11 311 177	12 279 249	19 189 438

¹ Brennevin med mer enn 60 pst. alkohol

Hovedmål 2: Riktig deklarerings og fastsettelse av toll og avgifter

I 2008 var antall inn- og utførselsdeklarasjoner samlet på vel 6 mill., jf. tabell 4.4. Dette er en økning på over 300 000 deklarasjoner fra 2007. Alle deklarasjonene blir behandlet i TVINN (TollVesensets INformasjonssystem med Næringslivet), og i underkant av 175 000 deklarasjoner ble tatt ut til dokumentkontroll og/eller fysisk kontroll, mot om lag 190 000 i 2007 og 2006. I kontrollene sjekker toll- og avgiftsetaten informasjon i deklarasjonene mot underliggende dokumentasjon eller den fysiske varen. Kontrollene i 2008 medførte at deklarasjonene ble rettet med 243 mill. kroner til fordel for statskassen og med 925 mill. kroner til fordel for næringslivet. Etaten arbeider med å holde næringslivets feildeklarasjoner nede, gjennom målrettede informasjonstiltak.

Etatens behandling og kontroll av innførsels- og utførselsdeklarasjonene (tolldeklarasjonene) er nødvendig for at Norge skal oppfylle sine forpliktelser i henhold til internasjonale avtaler og er grunnlaget for innkrevingen av det meste av etatens inntekter. Deklarasjonene brukes videre i statistikken for norsk utenrikshandel og utgjør behandlings- og beslutningsgrunnlag for andre etater som Statistisk sentralbyrå, Mattilsynet, Statens landbruksforvaltning og Statens forurensningstilsyn.

Det ble gjennomført 578 kontroller av særavgiftsoppgaver i 2008, mot 538 i 2007 og 551 i 2006.

Ved kontrollene i 2008 ble det avdekket feil på 283 avgiftsoppgaver, noe som gir en treffprosent på 49 pst. mot 43,5 pst. i 2007 og 36,8 pst. i 2006. Feilene førte til avgiftskorreksjoner i favør av staten med 11,5 mill. kroner og i favør av de særavgiftspliktige med 2,7 mill. kroner.

I tillegg til deklarasjonskontrollen og oppgavekontrollen gjennomføres det kontroller av virksomhetenes toll- og avgiftsregnskap og lagerhold. I 2008 ble det gjennomført 1 157 virksomhetskontroller (toll- og avgiftsrevisjoner), en klar økning (14 pst.) fra 2007 og en liten økning (1 pst.) fra 2006. Kontrollene medførte at det ble etterberegnet 492 mill. kroner i toll, særavgifter og merverdiavgift. Dette er vesentlig høyere enn de foregående årene (383 mill. i 2006 og 292 mill. i 2007). Etatens virksomhetskontroller avdekket i 2008 167 alvorlige overtredelser, som er det høyeste registrerte resultatet til nå. 28 av sakene er anmeldt til politiet.

Samlet førte etatens økonomiske kontroll (deklarasjonskontroll, særavgiftskontroll og virksomhetskontroll) til etterberegning av 746 mill. kroner til staten. Den økonomiske kontrollen er styrket fra 2009. Slike kontroller er viktige, både av allmennpreventive grunner og fordi disse kontrollene har høy treffprosent.

Valutaregisteret er med på å effektivisere toll- og avgiftsetatens og andre etaters kontrollvirksomhet ved at opplysninger om grensekryssende transaksjoner raskt er elektronisk tilgjengelig. Registeret brukes både ved utplukk av kontrolllob-

jekter og til innhenting av informasjon under en kontroll. Over 160 virksomheter rapporterer til registeret. Det registreres daglig om lag 125 000 transaksjoner i registeret, som er et viktig redskap

i kampen mot økonomisk kriminalitet. I 2008 gjennomførte toll- og avgiftsetaten 88 000 søk, politiet 17 000 søk, skatteetaten 12 000 søk og arbeids- og velferdsetaten 1 700 søk i registeret.

Tabell 4.4 Toll- og avgiftsetaten – økonomisk kontroll – kontrollstatistikk

År	2006	2007	2008
Antall innførselsdeklarasjoner	4 311 309	4 647 932	4 768 575
Andel dokumentkontroller ved innførsel	3,7 pst.	3,4 pst.	3,2 pst.
Treffprosent i innførselskontrollen	36,6 pst.	36,7 pst.	36,5 pst.
Antall utførselsdeklarasjoner	1 226 579	1 306 765	1 300 009
Andel dokumentkontroller ved utførsel	1,7 pst.	1,7 pst.	1,7 pst.
Treffprosent i utførselskontrollen	50,2 pst.	48,8 pst.	49,3 pst.
Antall særavgiftsoppgavekontroller	551	538	578
Antall virksomhetskontroller ¹	1 144	1 012	1 157
Andel avdekkede alvorlige overtredelser i virksomhetskontroll	10,8 pst.	16,4 pst.	14,4 pst.

¹ I tillegg utføres årlig om lag 150 bistandskontroller for andre lands tollmyndigheter.

Hovedmål 3: Rettidig innbetaling av toll og avgifter

Toll- og avgiftsetatens samlede inntekter utgjorde 196,1 mrd. kroner i 2008, en økning fra foregående år på nærmere 3 mrd. kroner (1,5 pst.), jf. tabell 4.5. Inntektene fra motorvognavgifter har gått ned, mens de øvrige inntektsgruppene har hatt en liten økning.

Tollinntektene økte i 2008 med 74 mill. kroner (3,7 pst.). Økningen skyldes økt import av landbruksvarer og tekstiler.

Inntektene fra merverdiavgift har økt med 3,8 mrd. kroner (3,4 pst.) fra 2007. Økningen skyldes i hovedsak økt importvolum.

Inntektene fra motorvognavgifter er redusert med i alt 2,4 mrd. kroner (5,1 pst.). Størst endring har det vært for engangsavgiften med en reduksjon på 2,8 mrd. kroner (12,7 pst.) og for mineraloljeavgiften med en økning på 841 mill. kroner (13,2 pst.). Lavere inntekt fra engangsavgiften skyldtes færre førstegangsregistreringer av motorvogner mv. I 2008 ble det registrert 14,4 pst. færre kjøretøyer enn i 2007. Inntektsøkningen for mineraloljeavgiften har sammenheng med både høyere avgiftssats og større andel dieseldrevne kjøretøyer etter omleggingen av engangsavgiften i 2007. For nye personbiler var dieselandelen 72,4 pst. i 2008

og 74,3 pst. i 2007, mot 48,3 pst. i 2006. For de øvrige motorvognavgiftene er det kun mindre endringer.

Inntektene fra øvrige særavgifter har i 2008 totalt økt med 1,4 mrd. kroner (4,2 pst.). Størst økning er det for grunnavgift fyringsolje med 581 mill. kroner (89 pst.), tobakksavgift med 477 mill. kroner (7 pst.), produktavgift på alkoholholdige drikkevarer med 461 mill. kroner (4,5 pst.) og forbruksavgift elektrisk kraft med 328 mill. kroner (5,5 pst.). Økningen for grunnavgift fyringsolje kan sees i sammenheng med økte satser. Størst reduksjon er det for avgift på utslipp av NOx med totalt 576 mill. kroner (47,7 pst.). Reduksjonen har sammenheng med avgiftsfritak for virksomheter tilsluttet miljøavtalen som ble inngått mellom Miljøverndepartementet og næringsorganisasjoner i mai 2008.

I tillegg krevde etaten inn i overkant av 1 mrd. kroner i diverse avgifter, forelegg og gebyrer for andre myndigheter. Dette omfatter bl.a. eksportavgift på fisk, forskningsavgift på landbruksprodukter og miljøgebyrer ved innførsel av batterier, dekk og elektriske produkter.

Etatens beløpsrestanser var i 2008 på omtrent samme lave nivå som de foregående årene. Staten fikk inn 99,81 pst. av fastsatte krav. Tilsvarende tall var 99,78 pst i 2007 og 99,83 pst. i 2006.

Tabell 4.5 Toll- og avgiftsetaten – inntekter og restanser

År	(mill. kroner)		
	2006	2007	2008
Inntekter: ¹	172 134	193 147	196 069
- tollinntekter ²	1 756	2 014	2 088
- merverdiavgift ved innførsel ³	94 164	110 023	113 817
- avgift på motorvogner ⁴	44 014	46 862	44 471
- øvrige særavgifter	32 200	34 248	35 693
Akkumulerte restanser	695	777	629
Nye restanser i året	297	421	367

¹ For mer detaljert oversikt, se Prop. 1 S (2009-2010) Skatte-, avgifts- og tollvedtak, tabell 1.3.

² Eks. salg av tollkvoter

³ For merverdiavgiftspliktige næringsdrivende er merverdiavgiften som oppkreves ved innførsel, fradragsberettiget i deres merverdiavgiftsoppgjør med skattekontorene, jf. også fotnote til tabell 4.6 under kap. 1618 Skatteetaten.

⁴ Motorvognavgifter omfatter kapittel/post: 5536/71 Engangsavgift på motorvogner mv., 5536/72 Årsavgift, 5536/73 Vektårsavgift, 5536/75 Omregistreringsavgift, 5536/76 Avgift på bensin og 5536/77 Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn og fritidsbåt (dieselavgift).

Hovedmål 4: God service til brukerne

Toll- og avgiftsetaten arbeider kontinuerlig med å yte bedre service til brukerne. I 2008 svarte de regionale informasjonssentrene på vel 135 000 henvendelser. Etaten hadde over 1,1 mill. besøk på sine nettsider. Hovedtyngden av henvendelsene gjaldt bilavgifter og innførsel. 2 900 brukere abonnerer på innhold fra www.toll.no, en økning på 900 brukere (45,2 pst.) fra 2007. Forbedringer av funksjonalitet og utvikling av nye tjenester på nettsidene vurderes fortløpende. I 2008 ble det gjennomført flere tiltak som oppfølging av en undersøkelse på www.toll.no året før. Det ble blant annet utarbeidet en importkalkulator og en valutakalkulator til bruk på nettsidene. Det ble også utarbeidet en TollABC med kommentarer til bestemmelsene i den nye tolloven.

Etaten har som mål at saksbehandlingstiden skal være kort, samtidig som kvaliteten skal opprettholdes. I 2008 behandlet etaten mer enn halvparten av innkomne søknader i løpet av to uker. Hele 83 pst. av søknadene om tollkreditt ble behandlet i løpet av én uke.

Samlet resultatvurdering

Ut fra de fastsatte hovedmål for toll- og avgiftsetaten vurderer Finansdepartementet driftsresultatene i 2008 samlet sett som tilfredsstillende. Treffprosenten på 12,9 i grensekontrollen vurderes som relativt høy. Resultatene for øvrig på dette området er bedre enn tidligere år. Finansdepartementet er i hovedsak tilfreds med resultatene på fastsettelses-

området, men antall deklarasjonskontroller har gått noe ned. Resultatene fra virksomhetskontrollen er også tilfredsstillende. Finansdepartementet er godt fornøyd med at restansenivået i avgiftsinnkrevingen holder seg på et stabilt, lavt nivå. Etatens service til brukerne vurderes som gjennomgående god.

Sentrale utfordringer og tiltak

Toll- og avgiftsetaten har en sentral utfordring i å bidra til effektiv handel og konkurranse ved å legge til rette for at grensepassering, deklarerings, fastsettelse og fristilling av varer kan skje så enkelt og raskt som mulig. Samtidig skal de samfunnsbeskyttende oppgavene ivaretas på en måte som tar hensyn til det aktuelle trusselbildet. Etatens utfordring er å finne en god balanse mellom næringslivets behov for effektive rutiner og service, og samfunnsbeskytterrollen knyttet til grensepassering og sikker vareførsel.

Internasjonalt samarbeid

Toll- og avgiftsetatens oppgaver sees i økende grad i sammenheng med den internasjonale utviklingen. Det legges større vekt på beskyttelse av legal og effektiv internasjonal handel. Samtidig har trusler som internasjonal terror og miljøkriminalitet ført til krav om bedre kontroll av vareførselen. Tollmyndighetene må prioritere sine oppgaver ut fra en vurdering av den globale utviklingen, og etaten må følge med på og påvirke standarder og regel-

verk som utvikles gjennom World Trade Organization (WTO), World Customs Organization (WCO) og frihandels- og samarbeidsavtaler som Norge har inngått (herunder EØS-avtalen og bilaterale avtaler). Den vesentligste delen av norsk handel skjer med andre europeiske land. Det er derfor viktig å harmonisere regelverk, prosedyrer, metoder og verktøy med våre europeiske handelspartnere. WCO har vedtatt et rammeverk på tollområdet (*Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade*) for å forenkle den globale handelen, samtidig som samfunnsbeskytterrollen skal ivaretas. 154 av WCOs 174 medlemsland (inkludert Norge og EU) planlegger å innføre disse standardene. Toll- og avgiftsdirektoratet arbeider med å harmonisere norske tollprosedyrer i tråd med dette. I bilaterale relasjoner er det lagt vekt på å utvikle et tollsamarbeid med land hvor Norges handelsforbindelser er i utvikling og har spesiell betydning. Samtidig er det gjennomført flere tiltak for å heve fagkompetansen og forståelsen for internasjonalt tollsamarbeid.

Etaten bistår Finansdepartementet og Utenriksdepartementet i forhandlingene om handelsfasiliteter under Doha-runden i WTO. Det må forventes at omfanget av slik tollfaglig bistand vil øke etter hvert som prosessene i Doha-runden går framover. Tilsvarende er handelsfasiliteter et tema under forhandlinger om frihandelsavtaler med en rekke tredjeland, og her er det også behov for at etaten bidrar. Etaten har også ansvaret for utarbeidelse og vedlikehold av tollbindingslistene for varer.

Etaten legger vekt på samarbeidet innenfor EFTA og EØS-avtalen, og prioriterer arbeidet med EUs e-Customs-prosjekt, som sikter mot harmonisering og automatisering av de ulike EU-landenes tollsystemer.

1. juli 2009 innførte EU nye regler om forhåndsvarsling av all vareførsel til og fra EU-området. Reglene gjennomføres som en frivillig ordning fram til 31. desember 2010. EU har også innført en autorisasjonsordning for økonomiske operatører (*Authorised Economic Operators, AEO*) og samordnede kriterier for vurdering av risiko. EU har ved endring av protokoll 10 i EØS-avtalen, åpnet for at Norge på nærmere vilkår gis unntak fra kravet om forhåndsvarsling mellom Norge og EU, jf. St.prp. nr. 71 (2008-2009). Ett vilkår er bl.a. at Norge innfører forhåndsvarsling av vareførsel til og fra land utenfor EU, for eksempel Russland. På denne bakgrunn har Norge gjennomført tekniske tiltak og regelverksendringer, jf. Ot.prp. nr. 1 (2008-2009) Skatte- og avgiftsopplegget 2009 - lovendringer, kapittel 26 og Innst. O. nr. 1 (2008-2009) Skatte- og avgiftsopplegget 2009 - lovendringer, og tilfreds-

stiller dermed de krav som stilles på disse områdene.

Tollsamarbeidet innen Østersjø- og Barentsregionen har fått økt oppmerksomhet fra EU. Det videre arbeidet på dette området må ses i lys av endringen i protokoll 10 som nevnt ovenfor. Utviklingen av tollsamarbeidet mellom EU og Russland, spesielt i denne regionen, vil få stor betydning for det bilaterale samarbeid mellom norske og russiske tollmyndigheter.

Toll- og avgiftsetaten har bistått Nærings- og handelsdepartementet i forbindelse med forhandlinger om frihandelsavtaler. Slike forhandlingsprosesser kan være kompliserte og gå over lang tid, og de kan i perioder legge beslag på store ressurser. For tiden føres frihandelsforhandlinger med Serbia, Albania, Algerie, Ukraina, Gulf-statene, Peru og India i regi av EFTA, mens Norge forhandler bilateralt med Kina. I tillegg forberedes det forhandlinger med Russland og Hong Kong og mulig gjenopptakelse av forhandlinger med Thailand.

Etaten deltar også i forhandlinger med andre land med sikte på inngåelse av avtaler om tollsamarbeid. Slike tollsamarbeidsavtaler, som kan være uavhengige av frihandelsavtalene, kan blant annet omfatte gjensidig informasjonsutveksling og tollfaglig bistand.

Det er nå inngått en kontrakt mellom Norge og Finland om ressursbruken ved de norsk-finske grensepasseringsstedene. Finland har hatt langt flere tjenestemenn enn Norge på disse stedene, og ressursbruken balanseres nå noe bedre ved at Norge betaler for et begrenset antall finske tjenestemenn på felles grense. Vurderinger av behov og tiltak vil fortsette i 2010.

Etaten har i 2009 omprioritert sin utenlandsrepresentasjon ved å trekke ut en tjenestemann fra WCOs regionale etterretningskontor (RILO Vest). Etaten vil i stedet styrke sitt internasjonale samarbeid innenfor kontrollområdene ved opprettelsen av en ny sambandsmannstilling innenfor samarbeidet «Politi og Toll i Norden» ved ambassaden i Berlin fra 1. august 2009. Etaten arbeider videre med en tilsvarende ny stilling i Litauen i 2010.

Nye TVINN

Det vises til omtale av Nye TVINN i St.prp. nr. 1 (2008-2009) for Finansdepartementet og omtale under internasjonalt samarbeid foran. EUs innføring av regler for forhåndsvarsling av varer og autorisering av økonomiske operatører har betydning både for norsk næringsliv og toll- og avgiftsetaten, og prosjektet Nye TVINN er blitt tilpasset de endrede forutsetningene.

Tilpasningene til EUs regelverk har vært gjennomført som særskilte delprosjekter i Nye TVINN, hhv. ELFOR (elektronisk forhåndsvarsling) og AUTOR (autorisasjonsordninger). Arbeidet i delprosjektene har gått etter planen, og Norge tilfredsstilte EUs hovedkrav innen 1. juli 2009 da det nye regelverket ble iverksatt. Fristen for implementering av det nye regelverket har vært svært kort. Løsningene som er utviklet i delprosjektene er derfor minimumsløsninger som skal videreutvikles i fase 2 av TVINN-prosjektet.

Toll- og avgiftsdirektoratet har utarbeidet et overordnet plandokument for fase 2. Dokumentet er i hovedsak en beskrivelse av hvordan etaten ser for seg et justert vareførselsregime. Direktoratet vil videreføre planarbeidet i andre halvår 2009 og første halvår 2010 for å konkretisere det justerte vareførselsregimet. Virksomhetsprosessene for framtidig vareførsel skal beskrives og tilhørende systembehov defineres.

Videre skal direktoratet detaljere planene for et nytt godsinformasjonssystem. Dagens deklarasjonsordning gir ikke oversikt over gods som er innført i landet før deklarasjonen er gjennomført i TVINN. Et system for godsinformasjon vil ses i sammenheng med løsningen for elektronisk forhåndsvarsling og vil inneholde en funksjon for automatiserte risikovurderinger for å bedre kontrollen og redusere risikoen ved vareførselen.

Prosjektet har som målsetning å utvikle forenklete og differensierte løsninger for næringslivet, og vil innføre autorisasjonsordninger som gir forenklete prosedyrer for transport og kontroll. Løsningen vil bygge på arbeidet utført i første fase av prosjektet og innebære at seriøse aktører underlegges et mindre strengt kontrollregime, slik at kontrollinnsatsen kan kanaliseres mot aktører hvor risikoen er størst.

Prisjustert kostnadsramme for prosjektet er 189,8 mill. kroner. I budsjettet for 2010 er det avsatt 17,5 mill. kroner til prosjektet Nye TVINN. Det hefter noe usikkerhet ved kostnadsrammen.

Finansdepartementet vil komme tilbake til revidert prosjektplan og kostnadsramme for prosjektet i løpet av 2010.

Økonomisk kriminalitet

Toll- og avgiftsetaten avdekker stadig flere alvorlige økonomiske overtredelser og gjør en betydelig innsats i kampen mot økonomisk kriminalitet. Det legges særlig vekt på avdekking av de bevisste og alvorlige overtredelsene.

Både den legale og illegale internasjonale handelen er omfattende og komplisert. Dette stiller krav til at etaten innehar den nødvendige kompe-

tansen og disponerer ressursene på en god måte. Internasjonalt og nasjonalt samarbeid er et viktig virkemiddel i denne sammenheng, og etaten samarbeider på sentralt og regionalt nivå med blant annet skatteetaten, politiet, Økokrim og Fiskeridirektoratet i kampen mot skatte- og avgiftsunndragelser. Felles bransjesatsing og kontrollplaner er blant samarbeidsområdene. Videre utarbeides det internasjonale, nasjonale og regionale risikovurderinger som sammen med underretningsinformasjon legges til grunn for utvalg av kontrollobjekter.

Toll- og avgiftsdirektoratet gjennomfører i 2009 endringer i IT-system for oppfølging av den økonomiske kontrollen. Videre er det igangsatt etatsutdanning av 16 nye tollrevisorer ved toll- og avgiftsetatens kompetansesenter.

Etatens arbeid med å bekjempe økonomisk kriminalitet foreslås styrket fra 2010. Virksomhetskontrollen skal styrkes, bekjempelse av piratkopivarer (IPR-varer) skal prioriteres og etatens arbeid med risikovurderinger og analyse skal styrkes.

Etaten skal prioritere å forebygge og avdekke merverdiavgiftsunndragelser, herunder spesielt knyttet til fiktiv eksport. Det skal i tillegg etableres egne enheter i to tollregioner med særskilt ansvar for å bekjempe økonomisk kriminalitet. Enhetene skal inneha spesialisert kompetanse og være skjermet fra andre kontrolloppgaver. De vil også få i oppgave å følge opp anmeldelser overfor politi og påtalemyndighet, slik at lovbrudd på dette området i større grad blir fulgt opp med straffereaksjoner.

Brudd på immaterielle rettigheter (IPR) er en type organisert kriminalitet som er raskt økende både internasjonalt og i Norge. I tollregion Oslo og Akershus har antallet beslaglagte piratkopivarer økt fra 873 i 2001 til 59 298 i 2008. Brudd på immaterielle rettigheter har sterke forbindelser til økonomisk kriminalitet og undergraver konkurransevne, arbeidsplasser og skatte- og avgiftsproveny. I tillegg utgjør denne typen kriminalitet en trussel mot helse og miljø. Bekjempelse av piratkopier står høyt på dagsorden i EU. Kontrollen med piratkopier bør økes betraktelig i Norge. En styrket innsats mot piratkopier og brudd på immaterielle rettigheter beskytter produktsikkerheten, forbrukerne og hensynet til like konkurransevilkår i næringslivet.

Det er behov for et tett samarbeid med rettighetshaver og deres organisasjoner, i tillegg til politi, andre lands tollmyndigheter og internasjonale organisasjoner som WCO og OECD. Koordinerte aksjoner i samarbeid med andre kontrolltater vil også være viktige tiltak på dette området.

Kompleksiteten i den økonomiske kriminaliteten og veksten i strømmen av varer over grensene tilsier at toll- og avgiftsetaten må basere sin kon-

trollvirksomhet på risikovurderinger. Derfor er det svært viktig at kontrollene som gjennomføres i størst mulig grad rettes mot aktører som ikke er lojale ovenfor regelverket etaten forvalter. Internasjonale tollstrategier, fastsatt av EU og WCO, legger også økt vekt på bruk av risikovurderinger av vareforsendelser og aktører.

Det er en utfordring for etaten å systematisere og følge opp informasjon og tips samt å etablere bedre samhandling mellom de ulike kontrollområdene. Det er ønskelig med en mer helhetlig tilnærming til dette arbeidet, og det legges derfor opp til å opprette særskilte analyseenheter i alle tollregionene.

I budsjettforslaget for 2010 er det avsatt 18 mill. kroner til tiltak for å redusere økonomisk kriminalitet, herunder styrket innsats i virksomhetskontrollen, bekjempelse av piratkopivarer (IPR-varer) og styrking av etatens arbeid med risikovurderinger og analyse. Helårsvirkningen av denne styrkingen vil være 32 mill. kroner fra 2011.

Grensekontrollen

Gjennom tilstedeværelsen ved grensen og kontroll med vareførselen har toll- og avgiftsetaten en sentral funksjon når det gjelder å redusere den risiko som strømmen av varer, transportmidler og personer representerer. Internasjonalt rammeverk legger betydelige føringer for toll- og avgiftsetatens kontroll ved grensene. Ved å møte potensielle trusler allerede i tilknytning til grensepassering, kan samfunnsbeskyttelsen økes.

Etaten har utfordringer med den langstrakte landegrensen og kysten. Det er verken mulig eller ønskelig å kontrollere alt som kommer over grensen. Kontrollen innrettes derfor etter vesentlighet og risiko, blant annet ved bruk av internasjonale kontaktverk, risikoanalyser og informasjonsinnhenting.

Toll- og avgiftsetaten tok i mai 2009 i bruk en ny skanner med stor kapasitet. Skanneren er plassert og kommer i tillegg til etatens to mobile skannere som heretter disponeres på andre kontrollsteder. Den ene blir flyttet til tollregion Sør-Norge, mens den andre vil i hovedsak betjene grenseområdene mot Sverige og Finland i tollregion Øst-Norge. Kontroll ved hjelp av skanner bidrar til en raskere og mer smidig behandling av publikum, samtidig som den fører til bedre utnyttelse av etatens kontrollpersonell.

Røntgenutstyr gir mer målrettede kontroller ved at de manuelle, fysiske kontrollene i større grad iverksettes når røntgenapparatet har avdekket skjulte varer. Som ved bruk av skanner gir utstyret også raskere og mer skånsomme kontrol-

ler fordi kontrollen som regel kan utføres uten at det er nødvendig å åpne eller bryte opp kontrollobjektet. For 2010 er det avsatt 9 mill. kroner til anskaffelse av røntgenutstyr. Utstyret skal brukes ved grenseoverganger for personkjøretøy og godstrafikk, flyplasser med stor internasjonal trafikk, og enkelte fergehavner med tilfredsstillende fasiliteter for slikt utstyr.

Junkerdal tollsted i Nordland har i dag en uhensiktsmessig ekspedisjonsbygning uten tilfredsstillende kontrollfasiliteter. For 2010 er det avsatt 10 mill. kroner til bygging av nye ekspedisjonslokaler og kontrollgarasje i Junkerdal.

I mai 2009 fikk etaten levert en helt ny tollbåt, T/K Snøgg, som er stasjonert i Tollregion Oslo og Akershus. Båten vil ha sitt operasjonsfelt i Oslofjorden, og det forventes at båten vil medføre en styrking av kontrollen med småbåttrafikken fra våre naboland.

Tiltak mot valutasmugling

Formålet med det etablerte valutaregisteret og tilhørende regelverk er å forebygge og bekjempe økonomisk kriminalitet, samt å bidra til riktig skatte- og avgiftsbetaling, ved at kontroll- og etterforskningsmyndighetene får tilgang til opplysninger om valutavekslinger og fysiske eller elektroniske overføringer av betalingsmidler inn og ut av Norge.

Valutasmugling er et betydelig internasjonalt problem. Det er grunn til å anta at beslagstallene er lave i forhold til hva som faktisk smugles. Toll- og avgiftsetaten har gjennomført tidsavgrensede kontrollaksjoner som underbygger denne antagelsen. Erfaringer viser at det ofte er utbytte fra kriminelle handlinger som er gjenstand for ulovlig innførsel og utførsel av valuta, og/eller at valutaen føres ut av landet for å unndras beskatning. Å forhindre ulovlig innførsel og utførsel av valuta er derfor ikke bare et viktig virkemiddel i kampen mot økonomisk kriminalitet, men også et viktig ledd i arbeidet med å redusere omfanget av den skjulte økonomien. Etaten vil derfor satse mer på å forhindre utførsel og innførsel av valuta som ikke er rettmessig beskattet eller deklarerert. I NOU 2009: 4 Tiltak mot skatteunndragelser foreslår utvalget at det innføres hjemmel for tollmyndighetene til å ilegge administrative sanksjoner som virkemiddel mot valutasmugling. Forslaget er fulgt opp i Prop. 1 S (2009-2010) Skatte-, avgifts- og tollvedtak, og det skal arbeides videre med forskrift og retningslinjer.

For å øke treffsikkerheten i kontrollene vil etaten styrke informasjonsinnhenting og samarbeidet med sikkerhetskontrollen på flyplassene samt

samarbeidet med politiet og skattemyndigheter. Etaten har i 2009 anskaffet tre hunder som er spesialtrenet til å lukte seg fram til pengesedler.

Toll- og avgiftsetatens tilpasninger til nytt Autosys

Nytt Autosys er et prosjekt i regi av Vegdirektoratet, jf. omtale i St.prp. nr. 1 (2008-2009) for Samferdselsdepartementet. Dagens Autosys er kilderegister for motorvognavgiftene, og det er avgjørende for riktig fastsettelse av avgiftene at data fra registeret er korrekte. Framtidig utforming av motorvognavgiftene er også avhengig av at registeret inneholder tilstrekkelige opplysninger om kjøretøy og eier, og at registeret bygges opp med nødvendig grad av fleksibilitet. Det må gjennomføres tilpasninger i toll- og avgiftsetatens IT-systemer som følge av nytt Autosys.

Samferdselsdepartementet legger opp til at nytt overordnet styringsdokument for Autosysprosjektet vil foreligge i løpet av 2009 og at realiseringen vil starte i 2010, jf. Prop. 1 S (2009-2010) for Samferdselsdepartementet. Toll- og avgiftsetatens tilpasninger av egne IT-systemer til nytt Autosys må skje på bakgrunn av framdriften i relevante deler av Autosysprosjektet.

Elektronisk fakturering

Toll- og avgiftsetaten har innført eFaktura og avtalegiro for årsavgiften. Per 1. april 2009 var det inngått 212 000 eFakturaavtaler og 120 000 avtalegiroavtaler for om lag 420 000 kjøretøy. I tillegg er det inngått 95 avtaler for store kunder og som omfatter i underkant av 130 000 kjøretøy. Til sammen er nesten 550 000 kjøretøy omfattet av disse avtalene. Dette innebærer en økning på over 150 000 kjøretøy i forhold til samme tid i 2008.

Elektronisk faktureringsløsning for dagsoppgjørs kunder vil tilbys i løpet av 2009.

Elektronisk faktureringsløsning for tollkreditt er under arbeid. Løsningen vil blant annet legge til rette for maskinell avstemming av kontoutskriften mot tolldeklarasjoner i kundens system.

Mål og budsjett 2010

Finansdepartementet har fastsatt følgende hovedmål for toll- og avgiftsetaten for 2010:

- Hindre ulovlig inn- og utførsel av varer
- Riktig fastsettelse av avgifter og toll
- Rettidig innbetaling av avgifter og toll
- Yte brukerne god service

Den underliggende målstruktur (kvalitative og kvantitative resultatmål) fastsettes i styringsdialogen mellom Finansdepartementet og toll- og avgiftsetaten i forbindelse med utforming av departementets tildelingsbrev til etaten for 2010. I hovedsak vil de viktigste styringsparameterne for 2010 tilsvare dem som ble anvendt for 2008. Tilskittede resultater i 2010 skal generelt være like gode som eller bedre enn oppnådde resultater i 2008, jf. for øvrig omtalen foran hvor det blant annet framgår enkelte områder som foreslås styrket.

I budsjettforslaget for 2010 legges det opp til en fortsatt styrking av toll- og avgiftsetaten, og etatens budsjetttramme foreslås satt til 1 363,2 mill. kroner. Dette tilsvarer en økning på 3,8 pst. i forhold til saldert budsjett 2009.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter og øvrige driftsutgifter, og er budsjettert til 1 279,6 mill. kroner. Dette tilsvarer en økning på 4,6 pst. i forhold til saldert budsjett 2009. I tillegg til lønns- og prisjusteringer gjelder endringene i hovedsak styrking av grensekontrollen, styrking av virksomhetskontrollen, bekjempelse av valutasmugling, tilpasninger til endret regelverk og utgifter til drift av Nye TVINN.

For privatretkvirert tollbehandling og for tollforretning som utføres utenfor kontorsted og ekspedisjonstid, betales det særskilte gebyrer som inntektsføres på kap. 4610, post 01 Ekspedisjonsgebyr. For å dekke de merkostnader som slik behandling og ekspedering medfører ved høyere aktivitetsnivå enn forutsatt, ber Finansdepartementet om fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1610, post 01 Driftsutgifter, mot tilsvarende merinntekter under kap. 4610, post 01 Ekspedisjonsgebyr, jf. forslag til romertallsvedtak II.1.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten omfatter anskaffelser til IT-formål, herunder større vedlikehold og utskiftninger i etatens IT-infrastruktur og arbeidet med Nye TVINN, anskaffelse av røntgenutstyr og bygging av nytt tollsted i Junkerdal. Posten er budsjettert med 83,6 mill. kroner. Dette tilsvarer en nominell nedgang på 11,2 pst. fra saldert budsjett 2009. Nedgangen skyldes at bevilgningsbehovet for Nye TVINN er betydelig lavere i 2010 enn for 2009.

For prosjektet Nye TVINN kan det være behov for å inngå avtaler utover budsjettåret. Det bes derfor om fullmakt til å inngå slike avtaler innenfor den kostnadsramme som er angitt foran, jf. forslag til romertallsvedtak VI.

Kap. 4610 Toll- og avgiftsetaten

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
01	Ekspedisjonsgebyr	6 442	6 000	6 200
02	Andre inntekter	4 757	2 300	2 400
03	Refunderte pante- og tinglysingsgebyr	1 606	2 000	2 000
11	Gebyr på kredittdeklarasjoner	267 648	260 000	240 000
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	234		
16	Refusjon av foreldrepenger	8 339		
17	Refusjon lærlinger	47		
18	Refusjon av sykepenger	15 982		
85	Overtredelsesgebyr - valutadeklarerer			5 000
	Sum kap. 4610	305 055	270 300	255 600

Post 01 Ekspedisjonsgebyr

Posten omfatter gebyrer for privatrekvirert tollbehandling og ekspedisjonsgebyr for utført tollforretning utenfor kontorsted og ekspedisjonstid. Satsene for privatrekvirert tollbehandling blir økt med 20 kroner til 320 kroner for 50 pst. overtid, og 20 kroner til 420 kroner for 100 pst. overtid. Ekspedisjonsgebyret vil økes med 10 kroner til 180 kroner per påbegynt halvtime.

Post 02 Andre inntekter

Posten omfatter bl.a. leieinntekter, forsinkelsesrenter og inntekter fra auksjonssalg av overliggende, inndratte varer, og avskiltingsgebyr. Avskiltingsgebyret på 900 kroner er noe høyere enn etatens kostnader tilsier for at det også skal virke preventivt.

Post 03 Refunderte pante- og tinglysingsgebyr

Posten omfatter refusjon av pante- og tinglysingsgebyr som toll- og avgiftsetaten tidligere har betalt

ved tvangsinndrivning av restanser, utført av de ordinære namsmenn.

Post 11 Gebyr på kredittdeklarasjoner

Ved innførsel er hovedregelen at toll og avgifter skal betales ved grensepasseringen. Etter tollkredittordningen kan godkjente importører innvilges kreditt, slik at det for hver måned utarbeides en samlefaktura med betalingsfrist omkring den 18. i påfølgende måned. For hver innførselsdeklarasjon som belastes en tollkredittkonto, beregnes det et gebyr med hjemmel i tolloven. Gjeldende tollkredittordning videreføres med uendret gebyrsats, 75 kroner per deklarasjon.

Post 85 Overtredelsesgebyr – valutadeklarerer

Posten omfatter inntekter fra overtredelsesgebyr, ilagt ved ulovlig utførsel og innførsel av valuta. Ordningen er ny og er nærmere omtalt i Prop. 1 L (2009-2010) Skatte- og avgiftsopplegget 2010 mv. – lovendringer. Gebyret kan utgjøre inntil 30 pst. av ikke-deklarerert beløp.

Kap. 1618 Skatteetaten

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
01	Driftsutgifter	4 027 046	4 126 800	4 260 300
21	Spesielle driftsutgifter	95 314	120 400	124 300
22	Større IT-prosjekter, <i>kan overføres</i>	78 549	63 500	218 700
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	73 657	50 000	51 300
	Sum kap. 1618	4 274 566	4 360 700	4 654 600

Formål, hovedoppgaver og organisering

De overordnede mål for skatteetaten er å sikre korrekt fastsettelse og innbetaling av skatter og avgifter og sørge for et oppdatert folkeregister. Etaten skal yte god service. Skatteetatens hovedoppgaver er å:

- gjennomføre forskudds- og forhåndsskattutskrivning
- sikre skatte- og avgiftsprovenyet, herunder kontrollere grunnlaget for oppgavene fra skatte- og avgiftspliktige og tredjepart
- fastsette og kontrollere skatt på formue og inntekt, i tillegg til folketrygdavgifter
- fastsette, kontrollere og innkreve merverdi- og arveavgift mv.
- kontrollere og føre tilsyn med de kommunale skatteoppkrevernes innkreving av direkte skatter og arbeidsgiveravgift
- forvalte folkeregisteret
- forvalte regelverk, herunder informere og veilede publikum

Skatteetaten er organisert med et sentralt direktorat og fem underliggende regionale skattekontorer (Skatt nord, Skatt Midt-Norge, Skatt vest, Skatt sør og Skatt øst). I tillegg kommer Oljeskattekontoret og Skatteopplysningen. Skattekontorene består av

til sammen om lag 250 kontorenheter. Skatteetaten deltar dessuten ved over 100 offentlige servicekontor. Etaten hadde per 1. mars 2009 en bemanning tilsvarende 5 660 årsverk, jf. pkt. 3.4 i del I.

Mål og resultater 2008

Skatteetatens driftsresultater vurderes i forhold til fire fastsatte hovedmål, jf. nedenfor.

Hovedmål 1: Skattene skal fastsettes riktig og til rett tid

I 2008 ble det fastsatt 748,3 mrd. kroner i direkte og indirekte skatter på etatens ansvarsområde, og fastsatt beløp utgjorde til sammen 10,4 mrd. kroner mer enn forrige år, jf. tabell 4.6 og fotnote 1. Det var størst økning i skatt på inntekt og formue (32,4 mrd. kroner). Merverdiavgift viste en mindre økning (3,9 mrd. kroner) enn tidligere år. Det meste av økningen gjelder importmerverdiavgift fastsatt av toll- og avgiftsetaten. Etter mange år med sterk stigning, gikk fastsatt petroleumsskatt ned (-31,5 mrd. kroner). Nedgangen skyldes i hovedsak lavere oljepriser. Det vises for øvrig til omtale i Prop. 1 S (2009-2010) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Tabell 4.6 Fastsatte skatter og avgifter – oversikt

	(mill. kroner)		
	2006	2007	2008
Skatt på inntekt og formue	241 500	266 500	298 900
Trygdeavgift	67 000	71 800	78 700
Petroleumsskatt	184 700	217 800	186 300
Sum fastsatt ved likningsbehandlingen	493 200	556 100	563 900
Arbeidsgiveravgift, unntatt sentralt beregnet arbeidsgiveravgift	95 300	103 100	105 500
Merverdiavgift ¹	172 000	186 800	190 700
Arveavgift	2 100	2 400	2 000
Sum fastsatte skatter og avgifter	762 600	848 400	862 100

¹. Beløpet inkluderer merverdiavgift som oppkreves av toll- og avgiftsetaten ved innførsel. For 2008 utgjorde dette 113,8 mrd. kroner, og for 2007 110,5 mrd. kroner. For merverdiavgiftspliktige næringsdrivende er innførselsmerverdiavgiften fradragsberettiget i deres avgiftsoppgjør med skattekontorene, jf. fotnote 3 i tabell 4.5 under kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten.

Utskriving og endring av skattekort for inntektsåret 2008

For inntektsåret 2008 ble det i desember 2007 skrevet ut i overkant av 3,3 mill. skattekort. I løpet av 2008 ble 23,5 pst. av skattekortene endret. Tilsvarende tall i 2007 var 24,4 pst, og i 2006 28,8 pst. Medregnet utskrivning av frikort og skattekort til nye personer ble 32,5 pst. av hovedutskrivningen endret/nyutskrevet. Det ble i 2008 skrevet ut 128 000 skattekort til nye personer. Dette er en økning på 28 pst. fra 2007 og gjelder i hovedsak utstedelse av skattekort til arbeidsinnvandrere.

Likning for inntektsåret 2007

I 2008 behandlet skatteetaten selvangivelser for inntektsåret 2007 fra 3 324 000 lønnstakere og pensjonister, 332 000 personlig næringsdrivende og 219 000 selskaper, jf. tabell 4.7.

Skatteetaten mottok 52,4 mill. oppgaver med grunnlagsdata i forbindelse med skatteoppgjøret i 2008. Dette er en økning på 2,8 mill. oppgaver fra 2007. Av de mottatte oppgavene var 8,4 mill. lønns- og trekkoppgaver og 23,3 mill. saldo- og renteoppgaver. I alt ble 98,6 pst. av oppgavene med grunnlagsdata mottatt med godkjent kvalitet innen produksjonsstart for den forhåndsutfylte selvangivelse. Dette er en marginal nedgang fra tidligere år.

Tabell 4.7 Antall behandlede selvangivelser mv.

	2006	2007	2008
Selvangivelse lønnstakere og pensjonister	3 196 000	3 264 000	3 324 000
Selvangivelse personlig næringsdrivende	335 000	333 000	332 000
Selvangivelse etterskuddspliktige selskaper	190 000	204 000	219 000
Grunnlagsdata (lønns- og trekkoppgaver, bankoppgaver mv.)	48 956 000	49 640 000	52 400 000

Ordningen med leveringsfritak for korrekt forhåndsutfylt selvangivelse ble innført fra inntektsåret 2007. 49,7 pst. av lønnstakerne og pensjonistene valgte å benytte seg av leveringsfritaket. Av dem som leverte selvangivelse, leverte 63 pst. elektronisk.

Som følge av leveringsfritaket ble antallet skattytere som ble ilagt forsinkelsesavgift, redusert fra

24 000 i 2007 til 18 000 i 2008. Antallet skattytere som ble ilagt tilleggsavgift for ikke levert selvangivelse, gikk ned fra 22 400 til 10 500. Sistnevnte skattytere er i hovedsak selvstendig næringsdrivende, som ikke omfattes av leveringsfritaket.

Antallet upersonlig skattytere som ble ilagt forsinkelsesavgift, økte med 5 100 til 33 500, og beløpet økte fra 34 mill. kroner til 42 mill. kroner. Antal-

let upersonlig næringsdrivende som blir ilagt forsinkelsesavgift, er nær firedoblet siden 2000. Skatteetaten har iverksatt tiltak overfor regnskapsførere og revisorer for å redusere antallet.

Skatteoppgjøret for inntektsåret 2007

For inntektsåret 2007 utgjorde utskrevet forskudd 99,1 pst. av utliknet skatt. Dette var godt innenfor resultatmålet som er mellom 98 og 102 pst.

Skatteoppgjøret for inntektsåret 2007 ble klart i juni 2008 for 90 pst. av lønnstakerne og pensjonistene. På grunn av sambeskatning med næringsdrivende ektefelle eller ytterligere kontroll fikk de resterende 10 pst. skatteoppgjør i oktober 2008. Også alle som selv driver næring fikk skatteoppgjøret i oktober. Etterskuddspliktige skattytere (selskaper mv.) får alltid skatteoppgjøret i oktober.

Antallet forskuddspliktige skattytere med restskatt økte fra 721 000 i 2007 til 732 000 i 2008, men andelen er uendret (20 pst.) på grunn av økningen i antall skattytere i samme periode. Til sammenlikning var det 645 000 skattytere med restskatt i 2006 (18 pst.). Antallet med tilgodebeløp har holdt seg stabilt på om lag 2,7 mill. de senere år og andelen har derfor minket noe (fra 76 pst. til 73 pst.). Gjennomsnittlig restskattebeløp var 24 300 kroner, som er en økning på 6 pst. fra 2007 og tilsvarende 2006-nivået. Gjennomsnittlig tilgodebeløp var 11 300 kroner. Dette er en økning på vel 14 pst. fra 2007 og 23 pst. fra 2006.

Ved utlegg av likningen ble det i 2008 oppdaget tekniske feil for 1,4 pst. av forskuddspliktige skattytere. Dette er en økning på 0,4 prosentpoeng fra 2007, men er på samme nivå som for 2006. Tekniske feil omfatter blant annet registreringsfeil, maskinelle feil og nye opplysninger fra skattytere eller tredjeperson. Feilraten er etter departementets vurdering på et akseptabelt nivå.

Behandlingstiden for klager på likningen har økt til dels betydelig sammenliknet med foregående år. Målet er at 95 pst. av klagen skal behandles innen 3 måneder. Resultatet ble 71 pst., som er 10 prosentpoeng lavere enn i 2007 og 2006. Det er derfor behov for forbedring.

Sentralskattekontorene

Sentralskattekontoret for storbedrifter, Sentralskattekontoret for utenlandssaker og Oljeskattekontoret er opprettet for å ivareta spesielle områder innen bedriftsbeskatning, beskatning av utenlandske selskaper og arbeidstakere med midlertidig tilknytning til landet, og beskatning av petroleumsvirksomheten.

Sentralskattekontoret for storbedrifter, som er underlagt Skatt øst, liknet i 2008 om lag 3 600 selskaper, og det ble fastsatt skatt for om lag 18,5 mrd. kroner, som er en nedgang på 2,5 mrd. kroner fra 2007. Det ble liknet 200 flere selskaper i 2008 enn i 2007 og om lag like mange som i 2006.

Sentralskattekontoret for utenlandssaker, som er underlagt Skatt vest, liknet 45 955 forskuddspliktige og sjømenn i 2008. Dette er en økning på 8 pst. fra 2007 og 40 pst. fra 2006. Fastsatt skatt på forskuddspliktige ved ordinær likning for inntektsåret 2007 var 1,93 mrd. kroner, en økning på 0,33 mrd. kroner fra året før. Kontoret liknet til sammen 507 selskaper og 1 371 forskuddspliktige næringsdrivende ved ordinær likning i 2008. Det er kun en mindre reduksjon i antall selskaper, mens antallet forskuddspliktige næringsdrivende er redusert med 31 pst. fra 2007. I forhold til 2006 er det imidlertid en økning på 88 pst. Fastsatt skatt for etterskuddspliktige ved ordinær likning for inntektsåret 2007 var 520 mill. kroner. Dette er en økning på 29 mill. kroner fra året før.

Oljeskattekontoret, som rapporterer direkte til Skattedirektoratet, liknet 75 selskaper i 2008, og fastsatt skatt var 186,3 mrd. kroner. Det er en nedgang på 31,5 mrd. kroner fra 2007 og på samme nivå som i 2006.

Merverdiavgift

Ved utgangen av 2008 var det registrert om lag 342 000 virksomheter i merverdiavgiftsmanntallet, og det ble behandlet knapt 1,6 mill. omsetningsoppgaver i løpet av året. 95,6 pst. av oppgavene ble levert rettidig. Dette er en liten reduksjon fra 2007 og 2006. Om lag 67 pst. av skjønnsfastsettelsene skjedde innen to måneder. Dette er en reduksjon på åtte prosentpoeng fra 2007, og 14 prosentpoeng fra 2006. Kravet er 90 pst. Oppgaveløsningen her har et klart forbedringspotensial, og dette området er styrket i budsjettet for 2009.

Arve- og gavemeldinger

I 2008 mottok skatteetaten om lag 39 000 arve- og gavemeldinger. Dette er en nedgang på om lag 8 000 saker fra 2007, og om lag 10 000 saker fra 2006. Saksrestansen ved utgangen av 2008 var 22 750 saker, som er en økning på om lag 7 000 fra 2007. Andelen saker som behandles innen seks måneder var lavere ved utgangen av 2008 (54,2 pst.) enn ved utgangen av 2007 (79,5 pst.) og 2006 (78 pst.). Målet er at minst 90 pst. av sakene skal behandles innen seks måneder. Ved utgangen av 2008 var 53,7 pst. av klagen behandlet innen tre måneder. Resultatet er klart dårligere enn i 2007

og 2006 da henholdsvis 74,3 pst. og 70 pst. ble behandlet innen tre måneder. Målet er at 100 pst. av klagen skal behandles innen tre måneder. I 2008 ble 76,9 pst. av alle arve- og gavemeldinger registrert innen tre uker etter mottak. 80 pst. av alle skifteattester og øvrige innberetninger ble i løpet av 2008 registrert innen tre uker etter mottak. Også på dette området har oppgaveløsningen et klart forbedringspotensial. Den negative utviklingen i første halvår av 2008 skyldes hovedsakelig en underdimensjonering av bemanningen på fagområdet og opplæring av nye saksbehandlere. Skatteetaten har iverksatt flere tiltak for å avhjelpe denne situasjonen, jf. bl.a. avsnittet om nedbygging av restanser på arveavgiftssaker under Sentrale utfordringer og tiltak.

Skatteetatens og skatteoppkrevernes kontroll av næringslivet

Hensikten med kontrollarbeidet er å avdekke skatteunndragelser og øke skattyters opplevde risiko for å bli oppdaget. En vesentlig del av skatteetatens kontroll med næringslivet utføres i forbindelse med den årlige likningsbehandlingen og ved behandlingen av omsetningsoppgaver. I tillegg gjennomfører skatteetaten og de kommunale skatteoppkreverne en rekke kontrollaktiviteter, herunder stedlige kontroller (bokettersyn m.m.). I hver region utarbeides det en felles kontrollplan som gir en samlet oversikt over planlagte og gjennomførte kontroller. Planen skal sikre at etatens og kommunenes samlede kontrollressurser styres ut fra felles prioriteringer i regionen. Samlet antall stedlige kontroller var på omtrent samme nivå som i 2007. Antallet næringsdrivende økte imidlertid betydelig i 2008, slik at andelen kontrollerte er redusert. Det ble i 2008 gjennomført 17 400 stedlige kontroller. Av disse ble om lag 10 000 gjennomført av skattekontorene, noe som er en svak nedgang fra 2007, men omtrent som på samme nivå som 2006. Resultatene i kontrollarbeidet har vært preget av reorganiseringen av skatteetaten, men etaten ser nå positive konsekvenser av spesialiseringen av kontrollarbeidet som ble gjennomført i den forbindelse (se nedenfor om ROS). Blant annet var effekten av kontrollene (forslag til etterberegning) høyere i 2008 enn i 2007. Skatteoppkre-

verne gjennomførte i 2008 om lag 7 400 kontroller, som er en økning fra 2007, men fortsatt noe under nivået fra 2006. Skatteoppkreverne er oppfordret til å etablere større kontrollmiljøer, og mange kommuner har etablert interkommunale kontrollordninger, med gode erfaringer. Det er et mål å øke det samlede omfanget av stedlige kontroller.

Skatteetaten nådde resultatkravet om at 80 pst. av bokettersynsrapportene skal være ferdigbehandlet innen 12 måneder. Resultatet er omtrent som i 2007 (81 pst.) og noe svakere enn i 2006 (86 pst.).

I 2008 ble om lag 0,7 pst. av omsetningsoppgavene for merverdiavgift kontrollert. Dette var om lag samme andel som i 2007 og i 2006. Det er et mål å øke omfanget av oppgavekontrollen.

Skatteetaten har lagt vekt på å øke antallet formalkontroller (kontroll av at formelle krav oppfylles). Slike kontroller gir god kontakt med skattyterne, virker preventivt og er mindre ressurskrevende enn de stedlige kontrollene. Overfor nyetablerte næringsdrivende gjennomfører skattekontorene informasjonsmøter om mva-regler, regnskapsregler og krav til bokføring. Skatteetaten har dessuten stilt krav om at skatteoppkreverne skal satse på forebyggende arbeid i form av informasjon og veiledning samt møter med revisorer og regnskapsførere. Det er en løpende utfordring å finne den riktige balansen mellom de ulike kontrolltypene.

For øvrig vises til omtalen nedenfor av etatens arbeid med å bekjempe svart økonomi og skattekriminalitet.

Saker behandlet i klagenemnder

Tabell 4.8 viser antall saker som er blitt behandlet ved skattekontorene og i nemndene. Det er en betydelig nedgang i antall behandlede saker i Riksskattenemnda og i Klagenemnda for merverdiavgift sammenliknet med foregående to år.

Ved utløpet av 2008 var 77 pst. av sakene til Klagenemnda for merverdiavgift behandlet innen 6 måneder. Dette er en reduksjon fra 2007 og 2006, da henholdsvis 85 pst. og 83 pst. av sakene ble behandlet innen 6 måneder. Målet er 90 pst., og etaten gjennomfører nå tiltak for å bedre situasjonen.

Tabell 4.8 Skatteetaten – antall behandlede saker i klagenemnder

	2006	2007	2008
Omgjort av skattekontoret selv i 1. instans ¹			47 643
Behandlet i Skatteklagenemnda ²	46 094	46 914	1 803
Behandlet i Riksskattenemnda	137	28	8
Behandlet i Klagenemnda for petroleumsskatt	37	39	44
Behandlet i Klagenemnda for merverdiavgift	263	363	146

¹ Tallet omfatter både saker omgjort etter klage og etter eget initiativ.

² Tallene for 2006 og 2007 gjelder antall saker i likningsnemnd og overlikningsnemnd. Fra 2008 blir klager behandlet av skattekontoret selv i 1. instans. Skatteklagenemnda er ankeinstans.

Hovedmål 2: Skattene skal betales til rett tid

Innkrevning av inntekts- og formuesskatt og avgifter til folketrygden (trygdeavgift og arbeidsgiveravgift) er lagt til de kommunale skatteoppkreverne, med skatteetaten som faglig overordnet myndighet. Skatteetaten er eneansvarlig for innkreving av innenlands merverdiavgift og arveavgift.

Akkumulert restanse

Samlet aktiv restanse var 24,8 mrd. kroner per 31. desember 2008, om lag 3 500 mill. kroner høyere enn året før. Økningen i akkumulert restanse har hovedsakelig kommet i løpet av de siste månedene i 2008. Økningen kan derfor blant annet tilskrives den generelt svekkede økonomiske situasjonen i landet mot slutten av året.

Tabell 4.9 Samlet aktiv restanse¹

	(mill. kroner)		
	2006	2007	2008
Skatt og arbeidsgiveravgift	16 080	16 643	19 273
Merverdiavgift og investeringsavgift ^{2 3}	4 138	4 506	5 405
Arveavgift	278	141	135
Samlet aktiv restanse	20 496	21 290	24 813

¹ Med aktiv restanse menes restanse inklusive krav i konkursbo, men unntatt krav stilt i bero og utgiftsførte krav.

² Omfatter ikke innførselsmerverdiavgift fastsatt av toll- og avgiftsetaten, eller krav på tilbakebetaling av merverdiavgift.

³ Restansen inkluderer et stort konkursbo på 550 mill. kroner (etterberegning).

Skatt og arbeidsgiveravgift

Per 30. juni 2009 utgjorde samlede innbetalinger for forskuddsordningen (forskuddstrekk og forhåndsskatt) 99,6 pst. av de fastsatte krav for inntektsåret 2008. Dette er uendret forhold til året før. Det har videre vært en resultatforbedring for inn-

betaling av restskatt på 1,5 prosentpoeng av sum krav for inntektsåret 2007. Av arbeidsgiveravgift fastsatt i 2008, ble 99,7 pst. innbetalt. Dette er en økning på 0,1 prosentpoeng i forhold til året før. Departementet vurderer resultatene samlet sett som tilfredsstillende.

Tabell 4.10 Skatt og arbeidsgiveravgift for inntektsårene 2006-2008

		(mill. kroner)		
Inntektsår		2006	2007	2008
Forskuddsordningen ¹	Sum krav	277 209	306 142	332 722
	Innbetalt	99,7 pst.	99,6 pst.	99,6 pst.
	Aktiv restanse	956	1 148	1 195
Etterskuddsskatt ²				
	Restskatt ³			
	Sum krav	14 603	16 902	
	Innbetalt	88,3 pst.	89,8 pst.	
	Aktiv restanse	1 712	1 726	
Arbeidsgiveravgift ¹	Sum krav	96 121	105 636	116 704
	Innbetalt	99,7 pst.	99,6 pst.	99,7 pst.
	Aktiv restanse	246	383	408

¹ Målt per 30. juni – ½ år etter inntektsåret

² Tall for etterskuddsskatt er foreløpig ikke tilgjengelig på grunn av overgang til nytt system for skatteregnskap.

³ Målt per 30. juni – 1 ½ år etter inntektsåret

Merverdiavgift

Per 31. desember 2008 var 99,5 pst. av merverdiavgift fastsatt for avgiftsåret 2007 innbetalt, jf. tabell

4.11. Resultatet er omtrent det samme som i de foregående år og vurderes som tilfredsstillende.

Tabell 4.11 Merverdiavgift for avgiftsårene 2005-2007

		(mill. kroner)		
Avgiftsår		2005	2006	2007
Sum krav ¹		142 243	159 692	177 285
Innbetalt ¹		99,4 pst.	99,4 pst.	99,5 pst.
Ikke innbetalt		865	913	969
Aktiv restanse ²		294	309	361

¹ Målt per 31. desember – 1 år etter avgiftsåret

² Eksklusive konkursbo, restkrav, avskrivninger og ettergivelser

Vanskeligstilte debitorer

Arbeidet rettet mot vanskeligstilte skattytere er videreført, og i alle regioner er det etablert egne enheter eller grupper som arbeider spesielt med denne målgruppen. Prioriterte oppgaver har blant annet vært informasjon, forebyggende arbeid og arbeid med å etablere et mest mulig korrekt faktagrunnlag i forbindelse med skjønnsfastsettelse. I denne forbindelse er det fastsatt nye retningslinjer for endring av skjønn. Videre er det gitt nye og mer fleksible retningslinjer for lemping av skatt.

Oppfølgingen av disse har også vært en prioritert oppgave. Til støtte for det regionale arbeidet er det etablert et sentralt prosjekt med deltakelse fra samtlige regioner.

Skatteoppkreverfunksjonen for kommune 2312 - sokkelkommunen

Arbeidstakere og oppdragsgivere med midlertidig opphold eller oppdrag på land eller sokkel i Norge og som ikke har tilknytning til andre kommuner,

knyttet til denne «kommunen». Sentralskattekontoret for utenlandssaker er likningsmyndighet for sokkelkommunen, mens skatteoppkrevingen utføres av Skatteoppkrever utland, som også er underlagt Skatt vest.

Den akkumulerte restansen (inkl. krav stilt i bero) var per 31. desember 2008 på 1 170,5 mill. kroner. Korrigert for en regnskapsmessig feilføring på 269 mill. kroner, gir dette en restanseøkning på om lag 70 mill. kroner fra 2008. Overgangen til nytt saksbehandlingssystem (SOFIE), økt arbeidsinnvandring og det store antall skattytere hjemmehørende i land som Norge ikke har bistandsavtale med, har påvirket restanseutviklingen negativt i 2008. Departementet mener at arbeidsoppgavene for Skatteoppkrever utland er spesielt krevende og vil følge utviklingen nøye.

Skatteetatens kontroll av skatteregnskapet og faglige oppfølging av skatteoppkreverne

Kontroll av skatteregnskapet utføres av regionale kontrollenheter, som administrativt er underlagt skattekontorene. I 2008 ble samtlige regnskap kontrollert, og det ble gjennomført stedlige kontroller av skatteoppkreverfunksjonen ved nesten alle skatteoppkreverkontorene.

Hovedmål 3: Folkeregisteret skal ha høy kvalitet

Et oppdatert folkeregister er viktig for mange institusjoner i samfunnet. For å sikre et folkeregister med høy kvalitet er skatteetaten blant annet avhengig av at andre instanser gir korrekte opplysninger til etaten og at endringer meldes raskt.

Resultatene for alle meldingstyper, med unntak av fødsler, er svakere i 2008 enn i 2007. Resultatene er også svakere enn i 2006. Det er områdene flytting, vigsel og dødsfall hvor resultatene avviker mest fra resultatkravet. Økt oppgavebelastning og kompleksitet kan langt på vei tilskrives endringer i befolkningssammensetning (stor innvandring) og økt mobilitet i befolkningen. Etaten har et klart forbedringspotensial på dette området – se bl.a. nedenfor om arbeidsinnvandring.

Skatteetaten har samarbeidet med blant annet Statens kartverk og Statistisk sentralbyrå for å øke andelen personer med entydig boligadresse i flerbolighus. Finansdepartementet legger vekt på at dette arbeidet fortsetter.

Hovedmål 4: Brukerne skal få god service

Skatteetaten legger stor vekt på å yte god service og gi god informasjon til de skattepliktige. Året 2008 er særlig forbundet med etablering av en

landsdekkende skatteopplysningstjeneste og første driftsår for servicesenteret i Oslo for utenlandske arbeidstakere og deres arbeidsgivere (i samarbeid med Utlendingsdirektoratet, Arbeidstilsynet og politiet). Begge tiltak har blitt godt motatt.

Skatteetaten gjennomfører jevnlig brukerundersøkelser, både rettet mot lønnstakere og pensjonister og mot næringslivet. En undersøkelse blant lønnstakere og pensjonister viste at leveringsfritaket for korrekt forhåndsutfylt selvangivelse ble oppfattet som et godt tiltak, og at enda flere ville bruke ordningen dersom det ble gitt mer informasjon om den. En undersøkelse blant personlige næringsdrivende viste at et flertall mente den forhåndsutfylte selvangivelsen var en forbedring og til god hjelp ved leveringen.

Det er imidlertid ikke tilfredsstillende at klagebehandlingstidene har økt både innenfor likning, merverdiavgift og arv.

Samlet resultatvurdering

Finansdepartementet vurderer resultatene i 2008 på fastsettingsområdet som noe varierende. Kvaliteten på opplysningene som etaten mottar som grunnlag for likningen, blir stadig bedre, og en betydelig andel av grunnlagsdata rapporteres elektronisk. Saksbehandlingstiden for fastsettelse av merverdiavgift og av arveavgift har et forbedringspotensial.

Det ble gjennomført flere stedlige kontroller i 2008 enn i 2007 og i 2006, selv om antallet kontroller utført av skatteetaten gikk noe ned. Det er utfordrende å finne riktig balanse mellom de forskjellige kontrolltypene. Det er et mål å øke omfanget av oppgavekontroller og stedlige kontroller.

Resultatene på innkrevingområdet er omtrent som i 2007 og i 2006 og vurderes samlet sett som tilfredsstillende. Skatteoppkrevingen på sokkelkommunen anses spesielt utfordrende.

Resultatene i 2008 for folkeregisterfunksjonen viser en økning i saksbehandlingstiden for registrering av de fleste meldingstyper. Resultatene for de fleste meldingstyper er under fastsatte mål.

Departementet vurderer at etatens service overfor brukerne er tilfredsstillende. Brukerundersøkelser viser at skattyterne er godt fornøyd med den veiledningen de får både via skatteopplysningen, besøk ved skranke og ved bruk av skatteetatens nettside. Behandlingstiden for klager på likning, fastsettelse av merverdiavgift og av arveavgift har imidlertid økt.

Samlet sett er skatteetatens måloppnåelse for 2008 noe svakere enn de foregående to årene, og

er blant annet preget av den store omstillingen etaten er inne i (se nedenfor om ROS).

Sentrale utfordringer og tiltak

Bekjempelse av skattekriminalitet

Arbeidet med å redusere omfanget av skatteunndragelser mv. er ett av skatteetatens viktigste innsatsområder. Unndragelsesmetoder og ulovlige handlinger utvikles i et tempo og omfang som krever økt innsats og nye virkemidler i arbeidet med å avdekke og sanksjonere unndragelser. Det er for eksempel en klar tendens at kompleksiteten i sakene som avdekkes er økende, blant annet som følge av mer bruk av informasjonsteknologi og komplekse selskapsstrukturer. Hvis det fortsatt blir høy arbeidsinnvandring, kan det påregnes store utfordringer for likning og kontroll av utenlandske arbeidstakere og norske filialer av utenlandske selskaper. For å kunne møte disse utfordringene er det viktig at skatteetaten har tilstrekkelige kontrollressurser og riktig kompetanse, og at ressursene utnyttes effektivt.

Skatteetaten legger stor vekt på godt samarbeid med andre myndigheter i inn- og utland. Dessuten bidrar samarbeid med en rekke arbeidslivs- og bransjeorganisasjoner til økt etterlevelse og seriøsitet i næringslivet. Også revisorer, regnskapsførere og advokater er viktige samarbeidspartnere. Etaten viderefører det viktige samarbeidet med toll- og avgiftsetaten, Mattilsynet, Arbeidstilsynet, Fiskeridirektoratet, Arbeids- og velferdsetaten, politiet og påtalemyndigheten. Videre er det opprettet en egen «Kompetansegruppe for politiet/påtalemyndigheten og skatteetaten i EMK-spørsmål». Kompetansegruppen skal behandle felles problemområder knyttet til den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) med sikte på å komme fram til felles oppfatninger av rettslige og operative spørsmål. Gruppen har deltakere fra Skattedirektoratet, ØKOKRIM og Riksadvokatembetet. Det nordiske samarbeidet og Østersjøsam arbeidet fungerer tilfredsstillende, og etaten samarbeider også godt med russiske skattemyndigheter. Utover dette samarbeider etaten med andre lands skattemyndigheter, blant annet ved utveksling av kontrollopplysninger om formue og inntekt og om innkreving, felles kontrollaksjoner og bistand i enkeltsaker. Skatteetaten bygger opp kontrollkompetanse spesielt rettet mot grenseoverskridende handel og personers investeringer i utlandet.

For å bidra til at etterforskning av sakene som anmeldes ikke stopper opp, er det etablert en landsdekkende ordning med bistandsrevisorer. Ordningen innebærer at skatterevisorer bistår

politiet i behandlingen av skatte- og avgiftssaker. Det operative samarbeidet med politiet bør videreutvikles.

Skatteetaten vil øke kontrollinnsatsen overfor enkeltbransjer for å forebygge og avdekke skatteunndragelser og annen økonomisk kriminalitet. På bakgrunn av at det i senere år er avdekket et stort omfang av bl.a. skatte- og trygdejuks i drosjenæringen i Oslo, har skatteetaten rettet særlig oppmerksomhet mot å forebygge skatteunndragelser innenfor denne bransjen. Etter initiativ fra Samferdselsdepartementet, Justis- og politidepartementet, Finansdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet er det opprettet tverrsektorielle samarbeidsforum hvor bl.a. skatteetaten, politietaten, toll- og avgiftsetaten og samferdselsetaten møtes for å diskutere tiltak som kan forebygge og forhindre framtidige lovstridige forhold i drosjenæringen. Av aktuelle tiltak som berører skatteetaten, er forslag om å innføre en plikt eller adgang for skatte- og avgiftsmyndighetene til å gi taushetsbelagte opplysninger til transportløyvemyndighetene og forslag om plikt for drosjenæringen til å innrapportere skiftdata til skatte- og avgiftsmyndighetene. Skattedirektoratet vil se nærmere på disse tiltakene framover.

For å effektivisere og øke kvaliteten på etatens kontrollarbeid skal det utvikles et IT-basert hjelpesystem for kontroll. De regionale skattekrimenhetene vil bli ytterligere utviklet for å avdekke skatte- og avgiftskriminalitet og avansert skatteplanlegging som etatens ordinære kontrollmiljøer ikke fanger opp.

Merverdiavgiften, som er en av statens viktigste inntektskilder, baserer seg på egendeklarering fra den avgiftspliktige. Både internasjonalt og i Norge er det økende omfang av merverdiavgiftssvindel. Skatteetaten vil derfor styrke merverdiavgiftskontrollen vesentlig, herunder også kontrollen ved registrering i avgiftsmanntallet.

Tilsagnsordningen for oppfølging av konkursbo bidrar til avdekking av skatte- og avgiftskriminalitet i forbindelse med konkurser, jf. nærmere omtale nedenfor.

I statsbudsjettet for 2009 ble det bevilget i alt 99,2 mill. kroner til tiltak for å forebygge og avdekke skatteunndragelser mv., jf. omtale også i proposisjonens del I, pkt. 2.4. Helårsvirkningen av denne styrkingen er innarbeidet i budsjettforslaget for 2010 med 185,4 mill. kroner pluss pris- og lønnsjustering.

Arbeidsinnvandring

Antall utlendinger som arbeider i Norge, enten som lønntakere i norske og utenlandske virksom-

heter eller som selvstendig næringsdrivende, har økt kraftig de senere år. Det er noe usikkert om denne økningen vil fortsette. Usikkerheten knytter seg særlig til hvordan opphevelse av overgangsreglene for EU-landene vil slå ut og hvordan arbeidsmarkedet ellers vil utvikle seg. Offentlige myndigheter må legge til rette for at arbeidsinnvandring kan gjennomføres på en effektiv måte, blant annet ved tverretatlig samarbeid.

Sammen med politiet, utlendingsmyndighetene og Arbeidstilsynet opprettet skatteetaten høsten 2007 et felles servicesenter i Oslo. På bakgrunn av de gode erfaringene derfra, skal det i 2009 etableres et servicesenter i Stavanger og en serviceenhet i Kirkenes. I 2008 etablerte skatteetaten et treårig utviklingsprogram for å øke etterlevelsen av regelverket blant utenlandske skattytere. Det legges vekt på å gi bedre informasjon og service, mer effektiv produksjon og mer effektive kontroller. Utviklingsprogrammet innebærer at skatteetaten skal øke oppmerksomheten om utenlandske skattytere på tvers av etatens organisering, heve kunnskapsnivået i etaten og heve kvaliteten på arbeidet med regelverksendringer og samordning av praksis og rutiner. I årene som kommer vil skatteetaten utvide samarbeidet med andre offentlige myndigheter, utenriksstasjonene og skattemyndighetene i andre land. I budsjettforslaget for 2010 er det særskilt avsatt 16,5 mill. kroner til styrking av skatteetatens innsats overfor utenlandske borgere, jf. foran.

Den økte arbeidsinnvandringen har aktualisert behovet for god samhandling mellom ulike offentlige myndigheter. Skatteetaten, Arbeids- og velferdsetaten og Utlendingsdirektoratet arbeider med flere tiltak for å bedre registerkvaliteten og informasjonsflyten på dette området. Utviklingen av nytt system for likning gir nye muligheter for kvalitetsforbedringer på flere områder som i dag utføres med manuelle søk i flere system og registre. Dette forventes å medføre forbedret oversikt, bedre kvalitet på registrene, bedre tilgang til opplysninger og redusert risiko for feil likning (se nedenfor om SL-prosjektet).

Oppfølging av skattereformen

Aksjonærmodellen ble innført fra og med 2006. Arbeidet med den ble omtalt senest i St.prp. nr. 1 (2008-2009) for Finansdepartementet.

Kompleksiteten i aksjonærmodellen søkes avhjulpet gjennom videreutvikling av aksjonærregisteret (AR) og fondsregisteret (FONSA). Aksjer og grunnfondsbevis behandles i AR, mens fondsandeler behandles i FONSA.

Det har vært lagt ned et stort arbeid med å heve datakvaliteten i disse systemene. I 2008 ble datakvaliteten vurdert som såpass god at flere beløp fra registrene ble forhåndsutfyllt på selvangivelsen for inntektsåret 2007. Dette medfører en forenkling for aksjonærer og fondseiere. Målet er at alle skattepliktige beløp fra aksjonærregisteret blir forhåndsutfyllt. Et annet forenklingstiltak som ble gjort i forbindelse med selvangivelsen for 2007, var at også utenlandske aksjer notert på Oslo Børs ble forhåndsutfyllt på selvangivelsen.

Det vil fortsatt være behov for å videreutvikle registeret for ytterligere å heve kvaliteten. Det vil også være behov for kontinuerlige informasjonstiltak overfor selskaper, fondsforvaltere, aksjonærer, andelseiere og andre aktører om fritaksmetoden, aksjonærmodellen, innrapporteringsrutiner mv. i perioden. For 2010 er det foreslått avsatt 24,8 mill. kroner til det videre arbeidet.

Mva – kultur og frivillighet

Finansdepartementet arbeider med oppfølgingen av Kulturmomsutvalgets utredning, jf. NOU 2008: 7 Utvidelse av merverdiavgiftsgrunnlaget på kultur- og idrettsområdet. Om den videre prosessen i dette arbeidet vises det til omtalen i Prop. 1 S (2009-2010) Skatte-, avgifts- og tollvedtak, avsnitt 3.2.2.

Nytt takseringssystem for formuesverdsetting av bolig

Det er utarbeidet et nytt takseringssystem for bolig, jf. omtale i Prop. 1 S (2009-2010) Skatte-, avgifts- og tollvedtak og Prop. 1 L (2009-2010) Skatte- og avgiftsopplegget 2010 mv. – lovendringer. Bakgrunnen for forslaget er at gjeldende likningsverdier ikke ivaretar behovet for et enhetlig takstgrunnlag. Forholdet mellom en eiendoms markedsverdi og likningsverdi varierer betydelig, både mellom landsdeler og innenfor den enkelte kommune. Det nye takseringssystemet gir vesentlig bedre sammenheng mellom likningsverdier og markedsverdier.

For 2010 er det avsatt 65 mill. kroner til skatteetatens kostnader ved innføringen av det nye takseringssystemet.

Effektiv utnyttelse av teknologi og IT-systemer

Nytt forvaltningssystem for skatteinnkreving

Det vises til omtale av SKARP-prosjektet senest i St.prp. nr. 1 (2008-2009) for Finansdepartementet. Gjennom prosjektet er det utviklet et nytt innkreving- og regnskapssystem for all skatt, trygdeavgift

og arbeidsgiveravgift (SOFIE). Løsningen vil bidra til en mer effektiv innfordring, bedre informasjons-tilgang og bedre tjenester overfor næringsliv og brukere.

Samtlige kommuner har nå tatt SOFIE i bruk. Forvaltning og videreutvikling av SOFIE skjer i linjeorganisasjonen i Skattedirektoratet. For 2010 er det avsatt 12,2 mill. kroner til videreutvikling av SOFIE.

Utvikling av nytt system for arveavgift

Skattedirektoratet har utviklet et nytt system for reskontro-, regnskapsføring og innfordring av arveavgift. Et nytt system for fastsetting av arveavgift skal etter planen settes i drift første halvdel av 2010.

Nedbygging av restanser på arveavgiftssaker

Det er store restanser på arveavgiftssaker, og saksbehandlingstiden er til dels uakseptabel lang. For 2010 er det avsatt 4 mill. kroner til nedbygging av restanser på arveavgiftssaker.

Utvikling av nytt system for likning (SL-prosjektet)

Det overordnede målet for SL-prosjektet er å utvikle og innføre et system som skal effektivisere og forenkle hele likningsløpet og sørge for sambruk av funksjonalitet og brukergrensesnitt mellom de ulike systemene som anvendes i likningsprosessen. Systemet skal være fleksibelt med hensyn til endringer i organisasjon og regelverk. Løsningen skal blant annet bidra til mer effektiv saksbehandling ved hjelp av automatiserte prosesser og kontroller, bedre muligheter for rasjonell oppgavefordeling på tvers av kontorenheter og regioner, økt likebehandling av skattytere, enklere informasjonsutveksling med andre etater, mer elektronisk samhandling med publikum, forenkling for skattytere og bedre systemforvaltning. SL bygges som en videreutvikling av dagens system for næringslikning, SLN, og erstatter i sin helhet tilsvarende system for forskuddspliktige, DSB. Prosjektet vil pågå i perioden 2006-2010. Det vises for øvrig til omtale av SL-prosjektet senest i St.prp. nr. 1 (2008-2009).

SL-systemet har i 2009 vært i full likningsproduksjon for upersonlige skattytere (etterskuddspliktige) og i pilotproduksjon for om lag 10 pst. av personlige skattytere (forskuddspliktige). Som del av SL-prosjektet er nytt sentralt eiendomsregister ferdigutviklet og tatt i bruk i 2009.

Det tas sikte på å ta SL i bruk i likningsproduksjonen for alle skattytere i 2010. Det er imidlertid

knyttet en viss usikkerhet til tidspunkt for full landsdekkende løsning og til framdrift og innhold i arbeidet med å omskrive løsningen til ny teknologisk plattform.

Gjeldende kostnadsramme for prosjektet er 326,9 mill. kroner. For 2010 er det avsatt 132,9 mill. kroner. I tillegg er det avsatt 21,0 mill. kroner til drift av løsningen.

Økt registerkvalitet i Sentralt eiendomsregister (SERG)

Det nye sentrale eiendomsregisteret henter data fra tre forskjellige etater, og datakvaliteten er varierende. Det er behov for en gjennomgang og oppdatering av data som ligger i registrene.

For 2010 er det avsatt 10 mill. kroner til dette arbeidet.

Nytt analysesystem for gassavtaler

Tørrgass utgjør en stadig større del av norsk petroleumsproduksjon. Salg av tørrgass skjedde fram til 2002 samlet gjennom Gassforhandlingsutvalget (GFU), og selskapene som utvant gass hadde ikke anledning til å selge egen gass. GFU fremforhandlet langsiktige, feltnøytrale avtaler og hadde klare incentiver til å maksimere salgsinntektene, noe som medførte at oppnådde priser kunne legges til grunn for beskatning. Etter oppløsningen av GFU kan utvinningsselskapene selge gassen på egenhånd, herunder også til beslektede selskaper. Marginalskatten for inntekter fra petroleumsutvinning er 78 pst. Marginalskatten for landbasert virksomhet i Norge og utlandet er langt lavere. Oljeselskapene kan derfor spare skatt ved for lav verdsettelse av gass ved salg til beslektede selskaper. En av Oljeskattekontorets viktigste oppgaver har derfor blitt å vurdere om gassen selges til markedspris.

Til hjelp i arbeidet med å kontrollere at gassen er verdsatt til markedsverdi, ønsker skatteetaten å utvikle en database som skal gi bedre oversikt over og grunnlag for analyse av utvinningsselskapene gassavtaler. Databasen vil bidra til å sikre at norske skattefundamenter ikke flyttes ut av landet. Utviklingen av databasen er planlagt gjennomført i to faser i perioden 2010-2013. Det skal legges til rette for at avtale- og fakturainformasjon innberettes elektronisk via Altinn.

For 2010 er det avsatt 9,5 mill. kroner til utvikling av nytt analysesystem for gassavtaler. Samlede utviklingskostnader er anslått til 30,4 mill. kroner. Varige driftskostnader er anslått til 1 mill. kroner årlig fra og med 2012.

Altinn II – tilpasning av eksisterende tjenester og utvikling av nye tjenester

Altinn skal videreutvikles som et verktøy for å nå målsettingene om elektronisk kommunikasjon mellom det offentlige og brukerne. Dette området har et potensial for store effektiviserings- og samordningsgevinster for offentlig og privat sektor. Hovedprosjektet Altinn II er et samarbeidsprosjekt for utvikling av felles infrastruktur i forvaltningen. Altinn II-prosjektet ledes av Brønnøysundregistrene, og skatteetaten vil delta aktivt i hovedprosjektet, jf. Prop. 1 S (2009-2010) for Nærings- og handelsdepartementet.

Basert på den nye Altinn II-plattformen utvikles nye konsepter og tjenester i skatteetaten. For 2010 er det avsatt 81,0 mill. kroner til skatteetatens arbeid med Altinn II.

Metadataløsning for elektronisk samhandling

Metadata er en beskrivelse av et dataelement eller en samling av dataelementer, dvs. en data- og begrepsdefinisjon. I Regjeringens arbeid med fornying og forenkling av offentlig sektor overfor næringslivet står gjenbruk og elektronisk samhandling sentralt. En viktig forutsetning for å få til ytterligere samhandling i årene som kommer, er at offentlige virksomheter har ensartede data- og begrepsdefinisjoner. I St.meld. nr. 17 (2006-2007) har Regjeringen varslet at det må etableres nasjonale metadatarregistre for å håndtere elektronisk samhandling mot næringsliv og innbyggere. Utviklingen av felles metadataløsning for elektronisk samhandling i Altinn ledes av Brønnøysundregistrene. Det vises for øvrig til omtale i Prop. 1 S (2009-2010) for Nærings- og handelsdepartementet.

For 2010 er det avsatt 30 mill. kroner til utviklingen av felles metadataløsning for elektronisk samhandling. Av dette gjelder 9 mill. kroner skatteetaten.

Utvikling av elektronisk ID (eID) og signatur (e-signatur)

Skattedirektoratet og Direktoratet for forvaltning og IKT (DIFI) samarbeider om utvikling av MinID som er en del av DIFIs program for utvikling av felles offentlig eID på sikkerhetsnivå tre og fire. Det vises i den forbindelse til omtale i Prop. 1 S (2009-2010) for Fornyings- og administrasjonsdepartementet. Skatteetaten blir utsteder av felles offentlige PIN-koder til MinID (nivå 3-tjenesten fra DIFI). Forvaltning og drift av denne tjenesten dekkes over DIFIs budsjetter i 2010.

Skatteetaten vil legge opp til å ta i bruk tjenestene fra samtrafikknavet i DIFI. Etaten vil legge vekt på at eID og signaturtjenestene innføres samtidig i MinSide.no, i Altinn.no og i Skatteetaten.no, slik at brukerne møter samme påloggingsfunksjonalitet når de benytter etatens elektroniske tjenester.

Forprosjekt – Elektronisk dialog med arbeidsgiverne

Skatteetaten, Arbeids- og velferdsetaten, Statistisk sentralbyrå og Brønnøysundregistrene har inngått et samarbeid med sikte på å forenkle kommunikasjonen med arbeidsgivere på lønns- og personalområdet. I dag rapporterer arbeidsgiverne disse opplysningene til den enkelte etat. Rapportering skjer på ulik tid, på ulike detaljeringsnivå og med ulik tilbakemelding til arbeidsgivere og arbeidstakere. Det er etablert flere ordninger for elektronisk innrapportering fra arbeidsgiveres lønns- og personalsystemer, uten at disse er samordnet. En del av opplysningene må fortsatt innberettes på papir. Dette er en kostnadskrevende løsning for næringslivet og sikrer heller ikke optimal datakvalitet.

Etatene planlegger å gjennomføre et felles forprosjekt for å utrede mulighetene for å forenkle kommunikasjonen med arbeidsgiverne. En slik ordning vil blant annet medføre at samme opplysning kun kommuniseres én gang til ett sted ved påkrevd rapportering, og at det legges til rette for toveis elektronisk kommunikasjon med arbeidsgiver. Arbeidstakere vil få mer innsyn i data rapportert av arbeidsgiver, og kan blant annet dokumentere gjennomført forskuddstrekk uten å måtte oppbevare lønsslipp. Ordningen vil kunne gi en sterk forenkling av rutineene for utleggstrekk i lønn, med styrking av arbeidstakers personvern. Den vil også bidra til mer ajourførte opplysninger og bedre datakvalitet i offentlige registre og offentlig statistikk. Ordningen vil være utgangspunkt for å etablere nye elektroniske tjenester med bedre service fra forvaltningen til både arbeidsgivere og arbeidstakere. Den vil også kunne bidra til å sikre at skatteetaten og arbeids- og velferdsetaten i større grad enn i dag kan fastsette skatt og ytelser på samme grunnlag. Forprosjektet skal etter planen resultere i et styringsunderlag for et ev. hovedprosjekt for 2011.

For 2010 er det avsatt 8,7 mill. kroner til skatteetatens deltakelse i forprosjektet.

Kvalitetsheving av folkeregisteret

Det sentrale folkeregisteret (DSF) har en viktig rolle i så å si all personrelatert administrasjon i

offentlig sektor og brukes også av svært mange private aktører. Det er avgjørende at registeret er korrekt og ajourført til en hver tid. Som forvalter av DSF er skatteetatens ambisjon at registeret skal fylle rollen som samfunnets sentrale register med nøkkelinformasjon om den enkelte innbygger. Kvaliteten på opplysningene i registeret vurderes i dag ikke som god nok, og etaten har problemer med å møte forventningene fra brukerne både når det gjelder oppdatering av, og tilstrekkelig kontroll med, datakvaliteten i registeret.

I forbindelse med reorganiseringen av skatteetaten i 2008 ble folkeregisterfunksjonen samlet i større fagmiljøer i regionene. Dette gjør det enklere å bygge opp attraktive og sterke fagmiljøer. Kompetansen innen jus, forebygging og kontroll skal styrkes for å øke kvaliteten i tyngre saksbehandling, sikre ensartet praksis i alle regioner og bidra til en generell heving av kompetansen på folkeregisterområdet. Skatteetaten planlegger i forlengelsen av dette å bruke mer ressurser til forebyggende aktivitet på folkeregisterområdet i form av informasjonskampanjer og ved å utvikle hjelpemidler som gjør det enklere å få riktig informasjon fra innbyggere og andre meldingsleverandører. Dialogen med eksterne brukere av registeret og registreiere innen tilgrensede områder skal også styrkes som ledd i arbeidet med å bedre datakvaliteten. Styrkingen av DSF vil bidra til et mer oppdatert register med bedre datakvalitet enn i dag. Dette vil sikre god ressursutnyttelse og service til alle virksomheter som er avhengig av folkeregisteropplysninger i sitt arbeid. Økt kontroll vil bidra til avdekking av flere fiktive og falske meldinger og redusere misbruk av offentlige velferdsordninger og andre rettigheter. Bedre kontroll vil også kunne bidra til avdekking av falske flyttemeldinger som ledd i identitetstyverier.

For 2010 er det avsatt 12 mill. kroner til dette arbeidet.

Organisering

Det vises til bred omtale av reorganiseringen av skatteetaten (ROS) i St.prp. nr. 1 (2006-2007) for Finansdepartementet, jf. også Ot.prp. nr. 1 (2006-2007). Ny organisering av skatteetaten ble iverksatt 1. januar 2008, og omstillingen skal pågå til utgangen av 2009.

Skattedirektoratet er nå organisert ut fra behovet for å rendyrke og skille de strategiske direktoratsfunksjonene fra produksjonsrettede og tilretteleggende oppgaver. Som ledd i dette er de aller fleste produksjonsoppgaver samlet i den nyopprettede Skatteetatens IT- og servicepartner (SITS).

Direktoratets strategiske oppgaver blir ivaretatt av fagavdelinger innen regelverk, veiledning og kontroll, innovasjon og utvikling og styring av regionene.

Ytre etat er inndelt i fem skatteregioner. Regionene er organisert med hovedfunksjonene veiledning, fastsetting, kontroll og rettsanvendelse, innkreving og skattekrim, i tillegg til styrings- og administrasjonsfunksjoner.

Skatteopplysningen er etablert som en landsdekkende enhet direkte underlagt Skattedirektoratet. Skatteopplysningen veileder og gir service til skattyterne innenfor alle etatens virksomhetsområder, uavhengig av skattyters geografisk tilhørighet.

Reorganiseringen har medført at mange medarbeidere har fått nye oppgaver, og behovet for kompetanseheving har vært stort. Omstillingen har så langt vært krevende og har påvirket resultatoppnåelsen negativt på flere områder gjennom 2008. Blant annet har saksbehandlingstider gjennomgående gått opp i forhold til tidligere år.

Reorganiseringen blir løpende evaluert og en evalueringsrapport vil foreligge 1. juli 2010. Et av de viktigste formålene med omorganiseringen er å bygge større og mer robuste fagmiljøer for å kunne håndtere stadig mer komplekse oppgaver. Hensikten er å styrke effektene av den regionale organiseringen, samhandlingen mellom regionalt og sentralt nivå samt å effektivisere direktoratets virksomhet.

Mål og budsjett 2010

Finansdepartementet har fastsatt følgende hovedmål for skatteetaten for 2010:

- Skattene skal fastsettes riktig og til rett tid
- Skattene skal betales til rett tid
- Folkeregisteret skal ha høy kvalitet
- Brukerne skal få god service

Den underliggende målstruktur (kvalitative og kvantitative resultatmål) fastsettes i styringsdialogen mellom Finansdepartementet og skatteetaten i forbindelse med utforming av departementets tildelingsbrev til etaten for 2010. I hovedsak vil de viktigste styringsparameterne for 2010 tilsvare dem som ble anvendt for 2008, og tilskitede resultater i 2010 skal generelt være like gode som eller bedre enn oppnådde resultater i 2008, jf. for øvrig omtalen foran der det blant annet framgår satsingsområder og områder med forbedringspotensial.

Skatteetatens budsjetttramme for 2010 foreslås satt til 4 654,6 mill. kroner. Dette er en økning på 6,7 pst. fra saldert budsjett for 2009.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter, utgifter til opplæring, utgifter til leie og drift av kontorlokaler, reiser, kontorutstyr mv. Posten dekker også betalingsformidlingsutgifter mv. i forbindelse med skattebetalingsordningen og midler til innkreving av skatt på petroleumsforekomster. Beløpet inkluderer videre utgifter til regnskapsføring, innkreving og kontroll av skatt fra oppdrags- og arbeidstakere som er skattepliktige i Norge, men som ikke har tilknytning til noen kommune. Blant andre oppgaver som dekkes av posten, nevnes tilpasninger ved oppfølging av skattereformen, drift og forvaltning av nytt skatteregnskapssystem (SOFIE), tiltak mot svart økonomi og skattekriminalitet samt innsats overfor utenlandske arbeidstakere. For 2010 foreslås det bevilget 4 260,3 mill. kroner under post 01 – en økning på 3,2 pst. Økningen skyldes blant annet ytterligere opptrapping av innsatsen mot skatte- og avgiftskriminalitet, tilpasninger til endret regelverk og lønns- og prisjusteringer.

Skatteetaten har inntekter i forbindelse med salg av tjenester til andre statsinstitusjoner og kommuner, og enkelte andre inntekter. På grunn av usikkerhet om størrelsen på inntektene ber Finansdepartementet om fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1618, post 01 Driftsutgifter, med et beløp tilsvarende merinntekter under kap. 4618, post 02 Andre inntekter, jf. forslag til romertallsvedtak II.1.

Kap. 4618 Skatteetaten

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
01	Refunderte utleggs- og tinglysingsgebyr	41 084	50 000	50 000
02	Andre inntekter	55 349	29 100	30 000
05	Gebyr for utleggsforretninger	22 157	23 000	23 000
07	Gebyr for bindende forhåndsuttalelser	1 551	2 000	2 000
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	596		
16	Refusjon av foreldrepenger	29 976		
17	Refusjon lærlinger	82		
18	Refusjon av sykepenger	70 791		
	Sum kap. 4618	221 586	104 100	105 000

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Posten omfatter skatteetatens utgifter til innkreving av merverdiavgift mv., skatteetatens andel av de kommunale skatteoppkrevernes utgifter til innkreving av arbeidsgiveravgift, skatt og trygdeavgift, og omkostninger knyttet til tvangsforretninger, tinglysing og garantistillelser. For 2010 foreslås det bevilget 124,3 mill. kroner under post 21.

Post 22 Større IT-prosjekter, kan overføres

Posten omfatter bevilgning til utvikling av nytt system for likning og saksbehandling (SL), etatens eget arbeid med forvaltning av Altinn og nytt analysesystem for gassavtaler. Prosjektene er nærmere omtalt ovenfor. For 2010 foreslås det bevilget 218,7 mill. kroner under post 22.

For disse investeringsprosjektene kan det være behov for å inngå avtaler utover budsjettåret. Det bes derfor om at skatteetaten gis fullmakt til å inngå slike avtaler innenfor den kostnadsrammen som er angitt foran, jf. forslag til romertallsvedtak V.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten omfatter en avsetning til IT-formål, herunder utgifter til større IT-utskiftinger i etaten. For 2010 foreslås det bevilget 51,3 mill. kroner under post 45.

Post 01 Refunderte utleggs- og tinglysningsgebyr

Posten omfatter refusjon av gebyrer ved utleggsforretninger som utføres av de ordinære namsmenn, samt statens andel av de refusjoner skatteoppkreverne mottar fra debitor, jf. kap. 1618, post 21.

Post 02 Andre inntekter

Posten omfatter blant annet refusjon av utgifter til porto som skatteetaten legger ut for kommunene i forbindelse med skatteoppgjøret, refusjon av fellesutgifter i bygg der etaten er største bruker, inntekter fra salg av datatjenester, kurs i regi av skatteoppkreverne, gebyrer for folkeregisteropplysninger og enkelte andre inntekter.

Post 05 Gebyr for utleggsforretninger

Posten omfatter gebyrinntekter fra utleggsforretninger som skattekontorene selv utfører.

Post 07 Gebyr for bindende forhåndsuttalelser

Posten omfatter inntekter fra gebyrer for bindende forhåndsuttalelser fra Skattedirektoratet i skatte- og avgiftssaker og fra skattekontorene om skatt.

Tilsagnsordningen vedrørende oppfølging av konkursbo

For å sikre og følge opp krav i konkursbo som ledd i det offentlige innkrevingsarbeidet, ble det for 2008 gitt fullmakt til å stille nye, betingede tilsagn om dekning av omkostninger ved fortsatt bobehandling for inntil 8,0 mill. kroner. Ved utgangen av 2008 forelå betingede tilsagn om dekning av omkostninger ved fortsatt bobehandling for vel 2,1 mill. kroner. Tilsagnsfullmakten er knyttet til kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten, post 01 Driftsutgifter og kap. 1618 Skatteetaten, post 21 Spesielle driftsutgif-

ter. Videre har skatteoppkreverne etter § 4-6 i skatteoppkreverinstruksen anledning til å gi tilsagn inntil 0,5 G til dekning av utgifter til videre bobehandling. Tilsagnet kan utvides til inntil 1 G ved skattekontorets samtykke. Ved tilsagn som innvilges av skatteoppkreverne, belastes skatteregnskapet for utbetalinger. Skatteoppkrevernes tilsagn er ikke omfattet av rapporteringen.

Tilsagn gis vanligvis når fortsatt bobehandling antas å kunne tilføre boet aktiva, men hvor det enkelte konkursbo ikke har evne til å bære risikoen for kostnadene. I særlige tilfeller er tilsagnet begrunnet med preventive hensyn. Dette gjelder blant annet når mistanke om økonomisk kriminalitet tilsier at konkursboet forfølger forholdet privatrettslig eller ved å overføre saken til påtalemyndigheten. Ordningen bidrar også til å avsløre overtredelser av skatte-, avgifts-, og regnskapslovgivningen og å motvirke bevisst økonomisk tapping av virksomheter.

Formålet med tilsagnsordningen er å tilføre skatte- og avgiftskreditorene verdier som medfører bedre dekning av skatte- og avgiftskrav som er meldt i boet. Skatteetaten opplyser at skatte- og avgiftskreditorene får en merdekning i konkursbo der det er gitt tilsagn om midler til videre bobehandling. Tilsagnsmidlene bortfaller når konkursboene får tilført midler ved forlik eller når retten gir boene medhold. I 2008 var tilsagnsreduksjon som følge av dette på til sammen 0,3 mill. kroner.

Både av innfordringsmessige og allmennpreventive grunner anser Finansdepartementet at tilsagnsordningen er viktig. Ansvar for å treffe avgjørelser om nye tilsagn er delegert til Skattedirektoratet og Toll- og avgiftsdirektoratet. Ordningen foreslås videreført i 2010 ved at Skattedirektoratet og Toll- og avgiftsdirektoratet gis fullmakt til å stille nye betingede tilsagn om dekning av omkostninger ved fortsatt bobehandling for inntil 8,0 mill. kroner, innenfor en samlet fullmakt for nye og gamle tilsagn på 18,2 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak VII. Finansdepartementet vil foreta fordelingen mellom de to direktoratene.

Tabell 4.12 Tilsagnsordningen vedrørende oppfølging av konkursbo

	(i 1 000 kr)
	Tilsagn
Samlet ansvar per 1. januar 2008	5 460
Nye tilsagn i 2008	2 136
Tilsagnsreduksjoner som følge av utbetalinger i avsluttede bo	-503
Tilsagnsreduksjoner som følge av utbetalinger i ikke avsluttede bo	-259
Differanse mellom tilsagn og utbetalinger i avsluttede bo	-4 705
Samlet ansvar per 31. desember 2008	2 129
Fullmakt til nye tilsagn i 2009	8 000
Forslag til fullmakt til nye tilsagn i 2010	8 000
Forslag til samlet fullmakt i 2010 for nye og gamle tilsagn	18 129

Programkategori 23.30 Offisiell statistikk

Utgifter under programkategori 23.30:

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010	Pst. endr. 09/10
1620	Statistisk sentralbyrå	676 821	655 700	679 000	3,6
	Sum kategori 23.30	676 821	655 700	679 000	3,6

Kap. 1620 Statistisk sentralbyrå

(i 1 000 kr)					
Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010	
01	Driftsutgifter	478 451	467 100	485 400	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	193 825	177 500	183 200	
45	Større utstyranskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 545	11 100	10 400	
	Sum kap. 1620	676 821	655 700	679 000	

Hovedoppgaver

Statistisk sentralbyrå er det sentrale organ for inn-samling, utarbeiding og formidling av offisiell statistikk. Ifølge § 3-1 i statistikkloven har Statistisk sentralbyrå ansvar for å:

- kartlegge og prioritere behov for offisiell statistikk
- samordne statistikk som blir utarbeidet av forvaltningsorganer
- utvikle statistiske metoder og utnytte statistikken til analyse og forskning
- gi opplysninger til statistisk bruk for forskningsformål og offentlig planlegging
- ha det norske hovedansvaret for internasjonalt statistisk samarbeid.

Statistikkloven fastslår at Statistisk sentralbyrå er en faglig uavhengig institusjon, administrativt underlagt Finansdepartementet. Denne uavhengigheten av myndigheter og interessegrupper er avgjørende for den tillit og autoritet som offisiell statistikk må ha. Samtidig er datasikkerhet og personvern avgjørende forutsetninger for tillit hos

oppgavegiverne og dermed for Statistisk sentralbyrås virksomhet.

Organisering

Administrerende direktør leder Statistisk sentralbyrå. Ved utgangen av 2008 hadde virksomheten 1 014 ansatte; 627 i Oslo og 387 i Kongsvinger. I tillegg kommer intervjuorganisasjon på 235 personer. Bemanningen utenom intervjuorganisasjonen er anslått til 957 årsverk per 1. mars 2009, jf. pkt. 3.4 i del I.

Med hjemmel i statistikkloven oppnevner Finansdepartementet *styret* i Statistisk sentralbyrå. Styret består av fem representanter med vararepresentanter, i tillegg til styreleder og nestleder. I henhold til statistikkloven fører styret alminnelig tilsyn med utviklingen i offisiell statistikk og med Statistisk sentralbyrås virksomhet. Styret behandler også Statistisk sentralbyrås strategi, budsjettforslag og årlig arbeidsprogram etter forslag fra administrerende direktør, og legger disse saker samt årsmelding fram for departementet.

Statistikkrådet har som oppgave å bidra til å koordinere produksjon og formidling av offisiell statistikk i Norge. Rådet ledes av administrerende direktør i Statistisk sentralbyrå og består av 24 statistikkprodusenter og viktige registereiere. Statistikkrådet legger fram en årlig rapport om sin virksomhet.

Det er etablert 16 rådgivende utvalg med representanter for brukere og oppgavegivere, som gir råd om mål og prioriteringer innen ulike statistikk-områder.

Rapport 2008

En rekke større prosjekter som sikter mot å utvide statistikkproduktet og øke kvaliteten, ble igangsatt eller videreført i 2008. I det følgende gis en nærmere omtale av kvantitative resultatindikatorer for statistikkproduksjonen.

Frigitte statistikker

I 2008 var det 1 009 statistikkpubliseringer, 32 flere enn i 2007, jf. tabell 4.13. Statistisk sentralbyrå nådde målet i tildelingsbrevet om et produksjonsvolum minst på nivå med 2006.

Tabell 4.13 Frigitte statistikker

	2004	2005	2006	2007	2008
Frigitte statistikker	815	791	855	977	1009

Det var 19 nye statistikker som ble publisert for første gang i 2008, 16 årsstatistikker og 3 kvartalsstatistikker. De nye statistikkene dekker bl.a. områdene statistikk for offentlig sektor (StatRes), inntektsstatistikk, prisstatistikk og utenrikshandel.

Statistisk sentralbyrå har som mål å øke publiseringen på egen hjemmeside (www.ssb.no) og gradvis redusere publiseringen på papir. I 2008 ble det utgitt 250 papirpublikasjoner, 18 flere enn året før. Antall oppslag på hjemmesiden fortsatte å øke.

Forskningsvirksomheten

Hovedlinjene i forskningsvirksomheten ble videreført i 2008. Nye befolkningsframskrivninger ble pre-

sentert i mai. Den samlede forskningspubliseringen i 2008 lå på om lag samme nivå som tidligere, mens den internasjonale publiseringen økte.

Punktlighet

Både internasjonalt og i Norge er det krav om at tidspunkt for publisering av offisiell statistikk er annonsert på forhånd. I 2008 kom 90 pst. av statistikkene til varslet tidspunkt, jf. tabell 4.14. Dette er på linje med tidligere år.

Tabell 4.14 Frigivelse av statistikker – avvik i forhold til varslet tidspunkt

	2004	2005	2006	2007	2008
Andel avvik fra varslet tidspunkt (i pst.)	11	10	6	10	10

Aktualitet

Tabell 4.15 viser statistikkens aktualitet målt i antall uker fra referanseperiodens utløp og fram til statistikken blir publisert. Beregningsopplegget for denne indikatoren ble endret i 2008 fra å omfat-

te et utvalg publiseringer til å omfatte alle statistikkpubliseringene. Aktualiteten er gjennomgående god. Den økningen i produksjonstiden for årsstatistikken fra 2007 til 2008 som framkommer i tabellen, skyldes omlegging av beregningsopplegget.

Tabell 4.15 Statistikkens aktualitet – antall uker fra referanseperiodens utløp til publisering

	2004	2005	2006	2007	2008
Månedstatistikk	3,5	3,4	3,4	3,2	3,5
Kvartalsstatistikk	9,6	8,1	8,7	9,7	9,0
Årsstatistikk	42,9	41,5	40,4	38,3	41,5

Svarprosjenter

For å lage statistikk med tilstrekkelig god kvalitet er det viktig med høye svarprosjenter. Svarprosjentene for Statistisk sentralbyrås undersøkelser med

oppgaveplikt er høye, jf. tabell 4.16. I de frivillige undersøkelsene er svarprosjenten noe lavere, og den har også falt noe de senere årene. Svarprosjenten i de frivillige undersøkelsene er likevel fremdeles på et tilfredsstillende nivå.

Tabell 4.16 Svarprosjenter i undersøkelser fra Statistisk sentralbyrå

Undersøkelser:	2004	2005	2006	2007	2008
- Med oppgaveplikt	95	97	95	95	95
- Frivillige	79	77	75	73	72

Oppgavebyrde

Oppgaveregisterets beregninger viser at arbeid knyttet til rapportering til Statistisk sentralbyrå utgjør i underkant av 2 pst. av den totale oppgave-

belastningen for næringslivet. Som tabellen viser, var oppgavebelastningen om lag uendret fra 2007 til 2008. Det gjelder også den delen av oppgavebyrden som legges på næringslivet.

Tabell 4.17 Oppgavebyrde knyttet til rapportering

	2004	2005	2006	2007	2008
I alt (årsverk)	171	183	175	177	178
- Næringslivet i alt	98	103	94	108	108
- Andre	73	81	81	69	70

Fordeling av oppgavebelastningen

I alt 14 pst. av foretakene ble bedt om å rapportere til Statistisk sentralbyrå i 2008. Tilsvarende andel i 2007 var 16 pst. Store foretak blir belastet mer enn de små. Blant foretak med 20 eller flere sysselsatte var i alt 89 pst. med i en eller flere undersøkelser, mens bare 9 pst. av foretak med færre enn 10 sysselsatte deltok.

levert elektronisk via Altinn eller Idun, mot 48 pst. året før. Alle brukere av Altinn som har opplysningsplikt til Statistisk sentralbyrå, har siden våren 2008 fått direkte tilgang til sine skjema når de er pålogget Altinn. Statistisk sentralbyrå har dermed etablert et heldekkende elektronisk rapporteringstilbud integrert med Altinn. I tillegg har alle papirskjema et tilsvarende webskjema eller en løsning for rapportering via filuttrekk fra foretakets data-system. Totalt ble det levert 51 000 oppgaver direkte over Altinn til Statistisk sentralbyrå. Dette er oppgaver blant annet for verdipapirstatistikk, valutahandelsstatistikk, betalingsformidlingsstatistikk, bedriftenes innrapportering av egenmeldt sykefravær, lønnsstatistikk, utenriksøkonomi og

Elektronisk innrapportering fra næringslivet

Oppslutningen om Statistisk sentralbyrås elektroniske innrapporteringsløsninger er økende. I 2008 ble totalt 53 pst. av næringslivets skjema til byrået

rapportering til konsumprisindeksen. Av Statistisk sentralbyrås undersøkelser i Altinn er lønnsstati-

stikken størst. I 2008 hadde den 96 pst. elektronisk innlevering.

Tabell 4.18 Andel oppgavegivere som rapporterer elektronisk

	2005	2006	2007	2008
Elektronisk innrapportering (pst.)	33	36	48	53

Brukerfinansierte oppdrag

I tillegg til grunnbevilgningen over statsbudsjettet (statsoppdraget) finansieres Statistisk sentralbyrås virksomhet ved at offentlige og private oppdragsgivere betaler direkte for utvikling og tilrettelegging av statistikk og analyser (brukerfinansierte oppdrag). Departementer og andre statlige virksomheter er de viktigste oppdragsgiverne.

Aktivitetsnivå og inntekter fra brukerfinansierte oppgaver viser en nedgang i 2008. I 2008 var 28,6 pst. av Statistisk sentralbyrås utgifter brukerfinansierte, mot 33,2 pst. i 2007. Nedgangen skyldes i hovedsak at finansstatistikken som ble overtatt fra Norges Bank i 2007, ble finansiert som oppdrag dette året, men som en del av statsoppdraget i 2008.

Internasjonalt samarbeid

Internasjonalt statistisk samarbeid, særlig innen det europeiske statistikkssystemet, var omfattende også i 2008. 30 nye EØS-rettsakter om statistikk passerte EØS-komiteen, inkludert beslutningen om EUs statistikkprogram 2008-2012. Statistisk sentralbyrå deltok på 138 møter i det statistiske samarbeidet i EØS.

Finansdepartementet vedtok 20. juni 2008 en ny forskrift om gjennomføring av EØS-rettsakter om europeisk statistikk. Forskriften tydeliggjør Statistisk sentralbyrås ansvar for at kravene i rettsaktene oppfylles.

I 2008 ledet Statistisk sentralbyrå arbeidet med evaluering av FNs program for beregning av internasjonale kjøpekraftspariteter og FNs arbeid med å utvikle nye prinsipper og manualer for internasjonal energistatistikk.

Sentrale utfordringer og prioriteringer i statistikkproduksjonen i 2010

Systematisk kvalitetsarbeid og standardisering

Statistisk sentralbyrå arbeider systematisk for å produsere statistikk og analyser av høy kvalitet så effektivt som mulig. Et overordnet prosjekt for forbedring og standardisering av statistikkproduksjo-

nen (FOSS) ble etablert i 2008. I løpet av året ble 28 prosjekter satt i gang, hvorav 19 ble fullført i 2008. Prosjektene dekker de fleste deler av produksjonsskjeden for statistikk i tillegg til kvalitets-sikring og infrastruktur. Statistisk sentralbyrå arbeider løpende med å utvide og forbedre kvaliteten på statistikkproduktet, herunder med å forbedre statistikk for offentlig sektor (KOSTRA og StatRes), forberedelser til Folke- og bolig tellingen i 2011 og med å modernisere og bygge ut formidlingsvirksomheten (www.ssb.no).

Informasjonssikkerheten er svært viktig for Statistisk sentralbyrå, og det arbeides løpende med å videreutvikle rutiner for sikkerhet og beredskap på alle områder. Virksomheten er tilpasset krav og retningslinjer i personopplysningsloven og sikkerhetsloven. Arbeidet med datasikkerhet vil ha høy prioritet også i 2010, og Statistisk sentralbyrå vil delta i relevante, sentrale øvelser hvor sikkerhet og beredskap er tema.

Elektronisk datafangst

Statistisk sentralbyrå viderefører satsningen på elektronisk datafangst. Det innebærer en gradvis nedtrapping av bruken av papirskjema kombinert med økt bruk av Altinn. Når Altinn II kommer i drift, vil skjemaproduksjonen i Statistisk sentralbyrås Idun-system gradvis fases ut og legges over i Altinn.

Altinn legger til rette for felles dataauthenting i flere etater. Dette bidrar til redusert oppgavebelastning og mer effektiv datafangst. Prosjektet *EDAg – Elektronisk Dialog med Arbeidsgivere – grunndata* går i 2010 inn i en mer konkret planleggingsfase. Forprosjektet skal etter planen resultere i et styringsunderlag for et eventuelt hovedprosjekt i 2011. Dette prosjektet vil etablere løsninger for samordnet innsamling av data fra arbeidsgivere om lønn, skatt, pensjonspremier og sysselsetting. For Statistisk sentralbyrå vil gevinsten være hyppigere og bedre statistikk for sysselsetting og lønn, og lavere kostnader til egen datainnsamling. Prosjektet er nærmere omtalt under kap. 1618 Skatte-etaten, avsnittet Forprosjekt – Elektronisk dialog med arbeidsgiverne.

Registersamspill og folketellingsstatistikk

Statistisk sentralbyrå har fire statistiske basispopulasjoner, som dekker henholdsvis *personer, sysselsatte, bedrifter og foretak, og boliger og husholdninger*. For å sikre et best mulig grunnlag for utarbeiding av offisiell statistikk vil arbeidet med å se data fra ulike registre i sammenheng, også med andre statistikkssystemer, fortsette i 2010. Registersamspillet medfører at Folke- og bolig tellingen 2011 kan gjennomføres uten egen datainnhenting. Dette innebærer en betydelig effektivisering i forhold til tidligere folke- og bolig tellinger.

En ny EU-forordning for folke- og bolig tellinger innebærer strengere krav til hvilke data og metadata som skal leveres til Eurostat, til den form data skal formidles på og til standardiserte kvalitetsrapporter. Innenfor rammene av den registerbaserte tellingen vil Statistisk sentralbyrå også i størst mulig grad imøtekomme ønsker fra andre brukere av Folke- og bolig tellingen 2011. Samarbeidet med skatteetaten og Statens kartverk for å forbedre datagrunnlaget for boligadresser og boliger videreføres i 2010. Det planlegges også kvalitetsforbedrende tiltak internt i Statistisk sentralbyrå for å utnytte supplerende datakilder og videreutvikle metodene for å kombinere eksisterende data. Publiseringen fra tellingen skal samordnes med relevante årsstatistikker.

Landbrukstelling 2010

Fullstendige jordbruks- og landbrukstellingene er gjennomført med rundt 10 års mellomrom siden 1907. De fullstendige tellingene gjør det mulig å publisere og analysere resultater for mindre områder, og å korrigere eventuelle skjevheter som oppstår i de årlige utvalgsundersøkelsene.

Tellingene i 2010 er basert på krav i EØS-avtalen i tillegg til nasjonale behov. Informasjonen vil hovedsakelig bli hentet fra administrative registre, supplert med en skjemabasert undersøkelse til rundt 45 000 jordbruksbedrifter med spørsmål om sentrale emner som arbeidsinnsats, tilleggsnæringer og miljø. GIS-verktøy, dvs. informasjonssystemer for håndtering av geografisk relaterte data, brukes både i datafangsten og i analyse- og publiseringsarbeidet. Altinn vil være elektronisk innrapporteringskanal. Målet er å publisere noen foreløpige resultater i løpet av 2010.

Ny næringsstandard og hovedrevisjon av nasjonalregnskapet 2011

EUs standard for næringsgruppering (NACE) er revidert. Ny norsk næringsstandard (SN2007) byg-

ger på EUs reviderte standard og gir regler om næringsklassifisering og entydige definisjoner av statistiske enheter. Arbeidet med å tilpasse statistikkssystemene til ny næringsstandard startet i 2007. Standarden er tatt i bruk i alle korttidsstatistikker fra januar 2009 og i de årlige strukturstatistikene for statistikkåret 2008.

Innføring av ny næringsstandard (NACE) i nasjonalregnskapet er en viktig oppgave de nærmeste årene. Bearbeiding av tall etter ny standard vil starte i andre halvår 2009. Parallelt må det utvikles metoder som kan gi konsistente tidsserier. I henhold til Eurostats planer skal publisering av nasjonalregnskapet etter ny næringsstandard skje i nasjonalregnskapsystemet fra september 2011.

Globalisering og forbedret finansmarkedsstatistikk

I kjølvannet av finanskrisen er det behov for tilpassninger og utvidelser i finansstatistikken, både med hensyn til aktualitet, hyppighet, større spesifiseringsgrad og internasjonal sammenliknbarhet. På vegne av Kredittilsynet og Norges Bank har Statistisk sentralbyrå ansvar for datainnhenting til tilsynsformål for finansielle foretak, og ivaretar dessuten rapportering til internasjonale organisasjoner som Bank for International Settlements (BIS) og Det internasjonale valutafondet (IMF).

Som følge av økt internasjonalisering og globalisering må statistikken på dette området bygges ut og forbedres slik at den blir tilbasset nye krav og utviklingstrekk. Det er videre behov for en utfyllende statistisk beskrivelse som viser hele aktiviteten til flernasjonale konsern, og for å fange opp og beskrive de stadig raskere endringene som skjer over landegrensene bl.a. knyttet til nye selskaps- og eierformer. Arbeidet med forbedring av finansmarkedsstatistikken vil intensiveres i 2010.

Arbeidsmarkedsstatistikk mv.

I 2010 tar Statistisk sentralbyrå sikte på å publisere kvartalsvis arbeidstakerstatistikk, som også vil gi tall for nye arbeidstakere på korttidsopphold. I henhold til en ny EU-forordning vil Statistisk sentralbyrå i 2010 også publisere statistikk over ledige stillinger. Det vil også bli gjort forsøk på å supplere statistikk over arbeidskraftkostnader med individuelle opplysninger om rettigheter/utbetalinger i private og offentlige tjenestepensjonsordninger.

Energistatistikk

I 2010 skal kvaliteten på energistatistikken forbedres, særlig statistikken for energibruk innen tje-

nesteyting og husholdninger. I tillegg skal FNs arbeid med å utvikle nye prinsipper og manualer for internasjonal energistatistikk slutføres. Statistisk sentralbyrå leder dette arbeidet.

Priser og prisindekser

God prisstatistikk er av stor betydning for kvaliteten på den økonomiske statistikken, og videreutvikling av prisstatistikk for varer og tjenester prioriteres høyt. I 2010 avsluttes et utviklingsarbeid for tjenestepriksindekser. Da vil i alt 21 nye indekser være i ordinær drift. Det vil bli arbeidet med omlegging av vektgrunnlaget i konsumprisindeksen og med prisindekser for utenrikshandelen.

Statistikk for offentlig sektor

StatRes er et system for utvikling og formidling av statistikk og indikatorer for ressursinnsats, aktivitet og resultater for statens virksomhet. I 2010 vil arbeidet fortsette med områdene Utlendingsdirektoratet og Skatteetaten, i tillegg til at eksisterende områder utvides med mer statistikk og flere indikatorer. Rammeavtalen med Fornyings- og administrasjonsdepartementet dekker perioden fram til utgangen av 2012. I denne perioden skal resten av statsforvaltningen fases inn. Det samordnede systemet for rapportering og formidling av kommunal statistikk (KOSTRA) videreføres.

Tidsbruksundersøkelse 2010

Det skal gjennomføres en ny tidsbruksundersøkelse i 2010. Det ble gjennomført slike undersøkelser i 1971, 1980, 1990 og 2000. Tidsbruksundersøkelsene gir viktig kunnskap om endringer i befolkningens dagligliv. Undersøkelsene gjør det mulig å se ulike typer aktiviteter i sammenheng og er den viktigste datakilden for å studere tid brukt til ubetalt arbeid.

Svalbardstatistikk

Arbeidet med å beskrive Svalbardsamfunnet gjennom egne analyser av økonomiske og sosiale forhold, inkludert miljøsituasjonen, videreføres i 2010. Statistisk sentralbyrå ser det som en prioritert oppgave å utvikle sammenliknbar statistikk som kan gi sentrale og lokale myndigheter bedre beslutningsgrunnlag.

Forskning og analyse i 2010

Forskningsvirksomheten i Statistisk sentralbyrå skal bidra med ny kunnskap om økonomisk atferd

og økonomiske virkninger av ulike begivenheter, herunder politiske tiltak. Forskningen skal dessuten gi tilbakevirkninger til statistikkproduksjonen. Dette skjer bl.a. ved deltaging i prosjekter knyttet til utvikling av metoder for produksjon og kvalitetsforbedring av statistikken, for eksempel i arbeidet med prisindekser og nasjonalregnskap. Prioritering innenfor ulike områder av forskningen framover er nærmere beskrevet nedenfor.

Skatteanalyser og offentlig økonomi

Skattemodellene oppdateres og videreutvikles og stilles til disposisjon for forvaltningen. Service overfor forvaltningen og Stortinget opprettholdes. Det legges vekt å utnytte mikroøkonometrisk forskning om foretaksatferd og husholdningsatferd i modellene. Analyser av fordelings spørsmål videreføres med vekt på koblingen mellom inntekts- og formuesfordeling.

Ressurs- og miljøøkonomi

Studier av avtaler og virkemiddelbruk i miljø- og energipolitikken prioriteres sammen med analyser av teknologivalgs betydning for utslipp og miljø. Det legges også vekt på å utforme gode indikatorer for bærekraftig utvikling. Forbedrede data for energi- og miljøforhold utnyttes sammen med nasjonalregnstall i modellene.

Mikroøkonometriske analyser

Analyser av bedrifters, foretaks, individers og husholdningers atferd videreføres. Det legges vekt på å innarbeide resultater fra denne forskningen i modellene. Prioriterte temaer er blant annet arbeidstilbud, faktorer som påvirker tilstrømming til trygdesystemet og faktorer bak teknologisk utvikling i bedrifter.

Makromodeller

Makromodellene oppdateres, og samarbeidet med tradisjonelle brukere videreføres. Arbeidet med konjunkturrapporter og prognoser videreføres. Analyser av samspillet mellom finansmarkeder og realøkonomien prioriteres. Langsiktige studier av sammenhengen mellom demografiske forhold, statsfinanser og økonomisk utvikling videreføres.

Befolkningsanalyser og levekårsforskning

Arbeidet med årlige befolkningsprognoser fortsetter. Analyser av dødelighet og migrasjon prioriteres. Analyser av endringer i husholds- og fami-

liestruktur, av samspillet mellom befolknings- og levekårsutviklingen, og av mekanismer som kan forklare ulikheter i levekår, videreføres.

Budsjett 2010

Det foreslås en budsjetttramme for Statistisk sentralbyrå i 2010 på 679,0 mill. kroner. Forslaget innebærer en mindre økning av aktivitetsnivået fra 2009 til 2010.

Det er et mål for Statistisk sentralbyrå å utvikle statistikk for områder som har mangelfull dekning, og opprettholde omfanget av den løpende statistikkproduksjonen med minst like god kvalitet og aktualitet som før. I tillegg vil det bli satset videre på å effektivisere datainnsamlingen og på brukervennlig og effektiv formidling av statistikk og forskningsresultater på www.ssb.no. Det vil bli lagt stor vekt på informasjonssikkerhet og på arbeidet med å holde oppgavebyrden på et så lavt nivå som mulig.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter, utgifter til opplæring, utgifter til leie og drift av kontorlokaler, reiser, kontorutstyr mv. For 2010 foreslås det bevilget 485,4 mill. kroner under post 01.

Kap. 4620 Statistisk sentralbyrå

Post	Betegnelse	(i 1 000 kr)		
		Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
01	Salgsinntekter	780	300	300
02	Oppdragsinntekter	182 238	177 500	183 200
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	117		
16	Refusjon av foreldrepenger	7 420		
18	Refusjon av sykepenger	10 525		
85	Tvangsmulkt	10 690	9 000	10 000
	Sum kap. 4620	211 770	186 800	193 500

Post 01 Salgsinntekter

Posten omfatter inntekter fra salg av publikasjoner. Satsingen på Statistisk sentralbyrås internettsider, hvor tjenestene er gratis, har ført til nedgang i salgsinntekter.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Spesielle driftsutgifter er knyttet til brukerfinansierte oppdrag. Omfanget av slike oppdrag er beregnet til 183,2 mill. kroner i 2010.

Ved brukerfinansierte oppdrag blir utgiftene postert på kap. 1620 Statistisk sentralbyrå, post 21 Spesielle driftsutgifter. Inntektene fra slike oppdrag skal fullt ut dekke utgiftene og blir postert på kap. 4620 Statistisk sentralbyrå, post 02 Oppdragsinntekter.

Statistisk sentralbyrå kan overskride bevilgningen til oppdragsvirksomhet på kap. 1620, post 21 Spesielle driftsutgifter, med et beløp som tilsvarer merinntektene på kap. 4620, post 02 Oppdragsinntekter. Eventuelle ubrukte merinntekter kan regnes med ved utregning av overførbart beløp på post 21, jf. forslag til romertallsvedtak II.2.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten omfatter blant annet en avsetning til arbeidet med å videreutvikle datasikkerhet og datakapasitet på Statistisk sentralbyrås teknologiske plattform.

Post 02 Oppdragsinntekter

Posten omfatter inntekter fra eksternt finansierte statistikk-, analyse- og forskningsoppdrag. Se også omtale under kap. 1620, post 21. Oppdragsinntektene i 2010 er beregnet til 183,2 mill. kroner.

Post 85 Tvangsmulkt

Ved manglende overholdelse av oppgaveplikten har Statistisk sentralbyrå med hjemmel i statistikk-

loven adgang til å ilegge tvangsmulkt. Inntektene fra tvangsmulkt er budsjettert til 10 mill. kroner. Inntektene tilfaller statskassen.

Programkategori 23.40 Andre formål

Utgifter under programkategori 23.40, fordelt på kapitler:

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010	Pst. endr. 09/10
1632	Kompensasjon for merverdiavgift	13 777 563	15 140 000	15 345 000	1,4
1634	Statens innkrevingsentral	254 058	249 800	253 200	1,4
1637	EU-opplysning	4 300	4 500	4 600	2,2
1638	Kjøp av klimakvoter	4 714	731 400	1 238 100	69,3
1640	Utbetalinger i henhold til garanti for bankinnskudd	382 000			
1645	Statens finansfond			30 000	
	Sum kategori 23.40	14 422 635	16 125 700	16 870 900	4,6

Kap. 1632 Kompensasjon for merverdiavgift

					(i 1 000 kr)
Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010	
61	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, <i>overslagsbevilgning</i>	12 421 308	13 650 000	13 900 000	
72	Tilskudd til private og ideelle virksomheter, <i>overslagsbevilgning</i>	1 356 255	1 490 000	1 445 000	
	Sum kap. 1632	13 777 563	15 140 000	15 345 000	

Post 61 Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, overslagsbevilgning

Med virkning fra 1. januar 2004 ble det innført en generell ordning hvor kommuner og fylkeskommuner kompenseres for merverdiavgift på i utgangspunktet alle anskaffelser av varer og tjenester. Hensikten med ordningen er at merverdiavgiften i minst mulig grad skal påvirke kommunenes beslutninger om å produsere avgiftspliktige tjenester med egne ansatte eller kjøpe dem fra private. Ordningen er finansiert av kommunesektoren selv gjennom en reduksjon i kommunenes frie inntekter. Den generelle kompensasjonsordningen erstattet en begrenset kompensasjonsordning som ble innført i 1995.

I saldert budsjett for 2009 ble det lagt til grunn en utgift på 13 650 mill. kroner i momskompensasjon til kommuner og fylkeskommuner. På grunnlag av regnskapstall hittil i 2009 og anslåtte utbetalinger resten av året anslås momskompensasjonen til kommuner og fylkeskommuner i 2009 nå til 13 800 mill. kroner.

Samlet momskompensasjon til kommuner og fylkeskommuner i 2010 er anslått til 13 900 mill. kroner. En forholdsvis svak økning fra 2009 må ses i sammenheng med at den finanspolitiske tiltakspakken som ble lagt fram for Stortinget 26. januar 2009 innebar en betydelig satsing på kommunene i 2009. Selv om deler av momskompensasjonen som følge av tiltakspakken først ventes å komme til utbetaling med et visst etterslep i 2010, ventes utfa-

singen av tiltakene isolert sett å trekke ned utgiftene til momskompensasjon fra 2009 til 2010.

Fra 1. januar 2010 blir fylkeskommunene tilført noen nye oppgaver i forbindelse med forvaltningsreformen, blant annet knyttet til deler av riksvegnettet. Det skal normalt ikke betales merverdiavgift på omsetning knyttet til vedlikehold av veger og oppføring av nye veganlegg. Deler av omsetningen anslås likevel å være merverdiavgiftsbelagt, blant annet knyttet til utstyrsleveranser. Reformen anslås å utløse om lag 400 mill. kroner i økte kompensasjonskrav, og som er innarbeidet i det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2010.

Kommunene innberetter oppgaver over merverdiavgiftskompensasjon til avgiftsmyndighetene annenhver måned slik som i det ordinære merverdiavgiftssystemet, men det er også mulig å levere oppgaver på årsbasis. Utbetalingene skjer fortløpende og innen tre uker. Dokumentasjonskravene i forbindelse med innsending av kompensasjonskrav er forenklet ved at kravene kun skal vedlegges revisorbekreftelse. Kompensasjonskrav fra private tjenesteprodusenter kan sendes direkte til avgiftsmyndighetene. Det er en minstegrense på 20 000 kroner for kompensasjonsbeløp per år for at virksomheter skal komme inn i ordningen. Ordningen gjelder også enkelte private og ideelle virk-

somheter, og det er en egen tilskuddspost for disse, jf. post 72.

Post 72 Tilskudd til private og ideelle virksomheter, overslagsbevilgning

For ikke å skape konkurransevriddinger mellom kommunal og privat produksjon av sentrale velferdstjenester, er også private og ideelle virksomheter omfattet av ordningen. Dette gjelder private og ideelle virksomheter som utfører slike sosiale tjenester og helse- og undervisningstjenester som kommunene ved lov er pålagt å utføre. Det er på disse områdene det antas at kommunene i størst grad gjennom kompensasjonsordningen vil kunne få en konkurransefordel framfor private virksomheter uten avgiftsplikt. De private og ideelle virksomheter som omfattes av ordningen, skal sende krav etter samme kriterier som kommunene (jf. post 61), men direkte til det lokale skattekontor.

I saldert budsjett for 2009 ble det lagt til grunn en utgift på 1 490 mill. kroner på denne posten. Ved behandlingen av St.prp. nr. 67 (2008-2009) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2009, ble bevilgningen satt ned til 1 400 mill. kroner. Det foreslås bevilget 1 445 mill. kroner under denne posten for 2010.

Kap. 1634 Statens innkrevingsentral

Post	Betegnelse	(i 1 000 kr)		
		Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
01	Driftsutgifter	254 058	249 800	238 200
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>			15 000
	Sum kap. 1634	254 058	249 800	253 200

Formål, hovedoppgaver og organisering

Det overordnede mål for Statens innkrevingsentral (SI) er å sørge for effektiv og korrekt innkreving på vegne av oppdragsgiver. SI har som primæroppgave å innkreve straffekrav utstedt av justismyndighetene, og avgifter, gebyrer og misligholdte krav for andre statlige virksomheter. Videre skal virksomheten levere økonomitjenester til politi- og lensmannsetaten (PLØS) samt drifte og videreutvikle et felles saksbehandlingssystem for SI og de alminnelige namsmenn (SIAN).

Virksomheten er lokalisert til Mo i Rana og hadde per 1. mars 2009 en bemanning tilsvarende

314 årsverk, jf. pkt. 3.4 i del I. I 2008 hadde SI 17 oppdragsgivere.

Mål og resultater 2008

SIs driftsresultater vurderes i forhold til fire fastsatte hovedmål for virksomheten, jf. nedenfor.

Hovedmål 1: Innkrevingen skal være effektiv

SI skal sikre at andelen innkrevde straffekrav utstedt av justismyndighetene, og andelen innkrevde avgifter, gebyrer og misligholdte krav for andre statlige virksomheter er høy (være for-

målseffektiv). SI skal ha god ressursutnyttelse (være kostnadseffektiv).

Tabell 4.19 Statens innkrevingsentral – registrerte krav og innkrevd beløp per år

	2006	2007	2008
Antall registrerte krav (i hele 1 000)	959	1 135	1 194
– Straffekrav	348	356	337
– Andre kravtyper	611	779	857
Totalt innkrevd beløp (i mill. kroner)	2 929	3 294	3 238
– Straffekrav	1 317	1 364	1 350
– Andre kravtyper	1 612	1 930	1 888

Tabell 4.19 viser en fortsatt vekst i antallet registrerte krav, men årsaken til veksten var av mer teknisk karakter. Med omleggingen av NRKs rutiner for betaling av kringkastingsavgift, ble det tre runder med lisensinnkreving i 2008 mot tidligere to runder. Det ble utliknet færre straffekrav i 2008 enn i de to foregående årene. Videre opphørte innkrevingen av feilutbetalte trygdeytelser i løpet av 2008 fordi kravtypen ble tilbakeført til NAV. Samlet innkrevd beløp gikk litt ned i forhold til 2007, men er betydelig høyere enn i 2006.

Formålseffektivitet

For å kunne vurdere virksomhetens formålseffektivitet, er det satt mål for andel saker per kravtype som skal være ferdigbehandlet innen tre år etter at innkreving ble iverksatt. Mål og resultater for 2008 samt resultater for de to foregående år er vist i tabell 4.20.

Tabell 4.20 Statens innkrevingsentral – innkrevingseffektivitet¹

Kravtype	Resultat 2006 (pst.)	Resultat 2007 (pst.)	Resultatmål 2008 (pst.)	Resultat 2008 (pst.)
Bøter	94,7	95,6	95	95,4
Erstatninger	85,0	86,3	85	86,5
Inndragninger	77,4	75,5	77	76,7
Saksomkostninger	68,6	68,7	68	70,1
Misligholdte studielån	11,0	15,8	14	21,9
Misligholdt kringkastingsavgift	95,6	96,5	95	96,8
Misligholdt årsavgift på motorvogn	94,9	82,2	85	88,3
Forsinkelsesgebyr etter regnskapsloven	97,7	97,5	97	96,1
Gebyr etter sjødyktighetsloven	98,4	98,3	98	99,2

¹ Andel saker per kravtype ferdigbehandlet innen tre år etter at innkreving ble iverksatt.

Tabellen viser at resultatene i all hovedsak er i samsvar med eller bedre enn resultatmålet for de fleste kravtypene. Både resultatmålet og resultatet for misligholdte studielån er vesentlig lavere enn for de øvrige kravtypene. Det skyldes først og fremst at hvert enkelt krav er stort, og at det tar tid å få til fullt oppgjør ved enten frivillige nedbeta-

lingsavtaler eller bruk av tvangsmidler. SI overtar ansvaret for innkrevingen av disse sakene først etter at det er konstatert vedvarende og grovt mislighold.

Resultatene viser en forbedring av resultatene for seks av ni kravtyper sammenliknet med 2006, og syv av ni kravtyper sammenliknet med 2007.

Dette indikerer en formålseffektiv drift, og samlet vurderes den relative måloppnåelsen som god.

Kostnadseffektivitet

Det ble for 2008 anvendt tre produktivetsindikatorer for å belyse virksomhetens kostnadseffektivitet. Det generelle målet er at produktivetsutviklingen skal være positiv.

Tabell 4.21 Statens innkrevingsentral – produktivetsutvikling

Indikator	Resultat 2006	Resultat 2007	Resultat 2008
Innkrevd beløp per årsverk (i 1 000 kroner)	10 460	11 125	11 244
Antall behandlede saker per årsverk	3 173	3 451	3 877
Vektet saksbehandling per årsverk (indeks)	11 280	11 710	13 745

Alle indikatorene viser en positiv produktivetsutvikling. Innkrevd beløp per årsverk økte med 7,5 pst. fra 2006, og 1,1 pst. fra 2007. Antall ferdigbehandlede saker per årsverk økte med 22,2 pst. fra 2006 og 12,3 pst. fra 2007. Produktivetsindeksen (som angir saksbehandling per årsverk når sakene er vektet for kompleksitet) økte med 21,9 pst. fra 2006, og 17,4 pst. fra 2007, jf. tabell 4.21. Samlet sett indikerer resultatene etter departe-

mentets vurdering en kostnadseffektiv drift og en god produktivetsutvikling.

Hovedmål 2: Innkrevingsarbeidet skal ha god kvalitet

SI skal vektlegge likebehandling og rettssikkerhet i innkrevingsarbeidet.

Tabell 4.22 Statens innkrevingsentral – domstolsavgjørelser i klagesaker

Domstolsavgjørelser	2006	2007	2008
SI vant	31	12	10
SI tapte	1	1 (delvis)	0

Det er et mål at SI ikke skal tape klagesaker i retten på grunn av feil i saksbehandlingen eller lovanvendelsen. I 2008 fikk SI tingrettens medhold i 10 av 10 klagesaker, noe departementet anser som tilfredsstillende. SI hadde i 2008 ingen saker i lagmannsretten eller Høyesterett.

Hovedmål 3: Virksomheten skal være serviceorientert

SI skal balansere hensynet til oppdragsgiver og hensynet til skyldner slik at innkrevingsarbeidet er serviceorientert. Resultatmålene ble justert i 2007.

Tabell 4.23 Statens innkrevingsentral – servicegrad

Fagområde	Resultatmål	Resultat 2007	Resultat 2008
Kreditoroppgaver	Min. 75 pst. av tlf. henvendelser besvart innen 1 minutt	74,5 pst.	80,3 pst.
	Behandlingstiden for skriftlige henvendelser maks. 4 uker	Alle henvendelser besvart innen fristen	Alle henvendelser besvart innen fristen
Namsmannsoppgaver	Min. 75 pst. av tlf. henvendelser besvart innen 1 minutt	67,1 pst.	67,0 pst.
	Behandlingstiden for skriftlige henvendelser knyttet til utlegg maks. 3 uker	Alle henvendelser besvart innen fristen	Alle henvendelser besvart innen fristen

Resultatene viser at SI har relativt rask betjening av telefonhenvendelser om kreditoroppgaver, men for namsmannsoppgavene ligger servicegraden noe under resultatmålet. Behandlingstid for skriftlige henvendelser anses som tilfredsstillende.

Hovedmål 4: Driftssentralfunksjonene skal ha god kvalitet

SI skal sikre at virksomhetens økonomitjenester til politi- og lensmannsetaten (PLØS) og de felles saksbehandlerløsning for SI og de alminnelige namsmenn (SIAN) holder god kvalitet. De mål som var satt for faglig utøvelse av denne delen av virksomheten i 2008, ble i hovedsak oppnådd. Svarprosenten på telefonhenvendelsene til PLØS har i gjennomsnitt vært 96,5 pst., mens svarprosenten på telefonhenvendelser til SIAN var på 88,2 pst. Av registrerte saker ble hhv. 93,9 pst. (PLØS) og 96,5 pst. (SIAN) løst i løpet av en uke. Det ble i 2008 gjennomført en brukerundersøkelse for PLØS. Denne undersøkelsen indikerte god brukertilfredshet. For SIAN vil det bli gjennomført en brukerundersøkelse høsten 2009.

Departementet vurderer SIs driftssentralfunksjoner for PLØS og SIAN som tilfredsstillende.

Samlet resultatvurdering

I forhold til fastsatte hovedmål for virksomheten vurderer departementet driftsresultatene i 2008 som tilfredsstillende, og stort sett bedre enn de to foregående årene. Innkrevingen av de ulike typer krav viser gode resultater og indikerer en formåls effektiv drift. Produktivitetsutviklingen er god og indikerer at driften er kostnadseffektiv. SI fikk rettens medhold i alle klagesaker, og dette er et kvalitetstegn. SI har relativt rask betjening av telefoner og kort behandlingstid på skriftlige henvendelser. Departementet vurderer SIs service overfor skyldnerne som tilfredsstillende. SIs økonomi-

tjenester til politi- og lensmannsetaten og saksbehandlingsløsning for de alminnelige namsmenn vurderes også som tilfredsstillende.

Sentrale utfordringer og tiltak

Utvidet registrering av utleggsforretninger og samordning av utleggstrekk

Det vises til omtale av utvidet registrering av utleggsforretninger og samordning av utleggstrekk i St.prp. nr. 1 (2008-2009) for Finansdepartementet, hvor det framgår at alle utleggsforretninger, herunder også der det er konstatert «intet til utlegg», skal registreres i Løsøreregisteret slik at dette blir et godt verktøy for kredittvurderinger. Registrering og oppslag for de ulike namsmyndighetene vil koordineres av SI og videreformidles fra SI til Løsøreregisteret. SI startet i slutten av 2006 arbeidet med å utvikle en database der utlegg fra både alminnelige namsmenn og særnamsmenn registreres.

Utviklingen av utleggsdatabasen pågikk i 2007, og 1. mars 2008 ble fase 1 av løsningen satt i produksjon. Fase 1 omfattet registrering av alminnelig namsmanns og SIs utleggstrekk, alminnelig namsmanns registrering av «intet til utlegg» samt videreformidling av deler av utleggsinformasjonen til Løsøreregisteret.

Fase 2 ble satt i produksjon 1. mars 2009. Fase 2 innbefatter løsning for registrering av ikke-realregistrert utleggspant for alminnelig namsmann og SI. I tillegg skal løsningen omfatte elektronisk tinglysning av utlegg i løsøre i Løsøreregisteret og av utlegg i fast eiendom hos Statens kartverk.

Fase 3 omfatter utleggsforretninger for øvrige særnamsmenn, dvs. arbeids- og velferdsetaten, skatteetaten og kommunale skatteoppkrevere. Tidspunktet for gjennomføring av fase 3 er foreløpig ikke fastsatt.

Elektronisk samhandling ved tvangsfullbyrdelse

Det ble høsten 2006 gjennomført en analyse av gevinstpotensialet for elektronisk samhandling mellom alminnelige namsmenn og større inkassobyråder i forbindelse med begjæringer og forliksklager. Analysen viste et betydelig innsparingspotensial for staten, bl.a. gjennom redusert tidsbruk knyttet til registreringsprosessen, redusert saksbehandlingstid for innkrevingsprosessen, bedret kvalitetssikring og færre feilregistreringer, reduserte portoutgifter og fjerning av fysisk arkiv mv.

SI inngikk høsten 2007 samarbeid med et inkassobyrå for å kartlegge en løsning for elektronisk samhandling og avklare hvilke krav til forskriftsendringer som vil kreves. Løsningen innebærer å overføre forliksklager og begjæringer elektronisk mellom de alminnelige namsmenn og de største inkassobyråene gjennom saksbehandlingssystemet SIAN som driftes av SI. Det forventes at første fase av løsningen for slik elektronisk samhandling kan være utviklet i løpet av høsten 2009. Pilotdrift forutsettes igangsatt i løpet av året. Det er besluttet at Altinn skal være kanal for denne elektroniske samhandlingen mellom SI og inkassobyråene.

Overføring av ansvar for klagebehandling av saker vedrørende forsinkelsesgebyr fra Kredittilsynet til SI

SI har ansvaret for innkreving av forsinkelsesgebyrene på vegne av Brønnøysundregistrene. Kredittilsynet er i dag klageinstans for Regnskapsregisterets avslag på søknad om ettergivelse av forsinkelsesgebyr. Det er lovbestemt at årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning skal sendes til Regnskapsregisteret før 1. august året etter regnskapsåret, og at dersom fristen oversittes pålegges det et forsinkelsesgebyr inntil innsendingsplikten er oppfylt. Regnskapsregisteret kan på nærmere vilkår helt eller delvis ettergi forsinkelsesgebyret, og avslag på søknad om ettergivelse kan påklages til Kredittilsynet. Behandlingen av slike klager ligger på siden av Kredittilsynets kjerneoppgaver, som gjelder tilsyn med finansinstitusjoner, verdipapirforetak, revisorer og regnskapsførere m.fl. Denne oppgaven overføres derfor til SI med virkning fra 1. januar 2010. Det er foreslått avsatt

2,5 mill. kroner til SIs arbeid med klagebehandling for forsinkelsesgebyr i 2010.

Mål og budsjett 2010

Finansdepartementet har fastsatt følgende hovedmål for Statens innkrevingsentral for 2010:

- Innkrevningen skal være effektiv
- Innkrevingsarbeidet skal ha god kvalitet
- Virksomheten skal være serviceorientert
- Driftssentralfunksjonene skal ha god kvalitet

Den underliggende målstruktur (kvalitative og kvantitative resultatmål) fastsettes i styringsdialogen mellom Finansdepartementet og SI i forbindelse med utforming av departementets tildelingsbrev til virksomheten for 2010. I hovedsak vil de viktigste styringsparameterne for 2010 tilsvare dem som ble anvendt for 2008. Tilsiktede resultater i 2010 skal generelt være like gode som, eller bedre enn, oppnådde resultater i 2008, jf. for øvrig omtalen foran, der det blant annet framgår enkelte områder med forbedringspotensial.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter og øvrige driftsutgifter. For 2010 foreslås det bevilget 238,2 mill. kroner under post 01. Dette er en reduksjon på 4,6 pst. i forhold til saldert budsjett for 2009. Reduksjonen skyldes at IT-anskaffelser mv. er ført på ny post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold. Etatens samlede utgiftsramme har en økning på 1,4 pst. i forhold til saldert budsjett 2009.

Statens innkrevingsentral har utgifter i forbindelse med tjenester som utføres for eksterne oppdragsgivere. Finansdepartementet ber om fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1634, post 01 Driftsutgifter, mot tilsvarende merinntekter under kap. 4634, post 02 Refusjoner, jf. forslag til romertallsvedtak II.1.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten omfatter anskaffelser til IT-formål, herunder større vedlikehold og utskiftninger i etatens IT-infrastruktur. Utgifter til slike formål er tidligere ført på post 01 Driftsutgifter. For 2010 foreslås det bevilget 15 mill. kroner.

Kap. 4634 Statens innkrevingsentral

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
02	Refusjoner	51 477	31 500	32 500
16	Refusjon av foreldrepenger	2 790		
18	Refusjon av sykepenges	3 266		
85	Misligholdte lån i Statens lånekasse for utdanning	209 390	190 000	200 000
86	Bøter, inndragninger	1 351 431	1 210 000	1 200 000
87	Trafikantsanksjoner	49 834	55 000	65 000
88	Forsinkelsesgebyr, Regnskapsregisteret	199 014	170 000	200 000
Sum kap. 4634		1 867 202	1 656 500	1 697 500

Inntektene på kap. 4634 Statens innkrevingsentral er generelt vanskelig å budsjettere. Dette skyldes særlig at de krav som skal inndrives, genereres av andre, og at tiden fra kravene oppstår til de oversendes SI for inndrivelse, varierer.

Post 02 Refusjoner

Posten omfatter refusjoner for virksomhetens utgifter i forbindelse med tjenester som utføres for oppdragsgivere. Dette gjelder i hovedsak innkreving av misligholdt kringkastingsavgift.

Post 85 Misligholdte lån i Statens lånekasse for utdanning

Posten omfatter inntekter fra innkreving av misligholdte lån som er tapsført i Statens lånekasse for utdanning.

Post 86 Bøter, inndragninger

Posten omfatter inntekter fra bøter (forenklede forelegg, vanlige forelegg og bøter som er ilagt ved dom), inndragninger og saksomkostninger.

Post 87 Trafikantsanksjoner

Posten omfatter inntekter fra trafikkgebyr, parkeringsgebyr og overlastgebyr, utstedt av politiet og Statens vegvesen.

Post 88 Forsinkelsesgebyr, Regnskapsregisteret

Posten omfatter hovedsakelig innbetaling av forsinkelsesgebyr, ilagt av Regnskapsregisteret.

Kap. 1637 EU-opplysning

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
70	Tilskudd til frivillige organisasjoner	4 300	4 500	4 600
Sum kap. 1637		4 300	4 500	4 600

Bevilgningen omfatter tilskudd til organisasjonene Europabevegelsen og Nei til EU. Tilskud-

dene skal anvendes til informasjonsarbeid om EU. For 2010 foreslås det bevilget 4,6 mill. kroner.

Kap. 1638 Kjøp av klimakvoter

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap		Forslag 2010
		2008	budsjett 2009	
01	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		8 000	8 100
21	Kvotekjøp, generell ordning, <i>kan overføres</i>	4 714	715 000	1 220 000
22	Kvotekjøp, statsansattes flyreiser, <i>kan overføres</i>		8 400	10 000
	Sum kap. 1638	4 714	731 400	1 238 100

Rapport**Bakgrunn**

Regjeringens målsetting i klimapolitikken er å redusere nasjonale klimagassutslipp samtidig som Norge bidrar internasjonalt gjennom forhandlingsprosesser og gjennom direkte tiltak for å redusere utslippene av klimagasser i andre land. Hovedvirkemidlene for å regulere nasjonale klimagassutslipp er kvotesystemet for industrien (EU-ETS), CO₂-avgift og andre klimabegrunnede skatter og avgifter.

Miljøverndepartementet har på grunnlag av ESAs behandling fastsatt den totale mengden kvoter Norge tilfører det europeiske kvotesystemet (ETS). Gjennom salg og gratistildelinger vil Norge tilføre 15 mill. kvoter årlig. Norske virksomheter vil måtte levere kvoter til staten for oppgjør tilsvarende sine utslipp. Forventede utslipp fra kvotepliktige virksomheter er 22 mill. tonn. Netto vil staten dermed sitte igjen med om lag 7 mill. kvoter fra kvotesystemet (1 kvote = 1 mill. tonn CO₂).

Utslippsfremskrivningene tilsier at Norge som årgjennomsnitt vil slippe ut om lag 57,3 mill. tonn klimagasser i perioden. Gjennom Kyoto-avtalen har Norge fått tildelt 51,6 mill. kvoter. Når en tar hensyn til netto tilførsel av kvoter gjennom det europeiske kvotesystemet, har staten et overskudd på rundt en mill. kvoter årlig. Det vises til Meld. St. 1 (2009-2010) Nasjonalbudsjettet 2010, avsnitt 3.7.4 for en nærmere oversikt.

Overoppfylling og kvotekjøp

Det er vedtatt at Norge skal overoppfylle Kyoto-avtalen for inneværende periode (2008-2012) med 10 pst. I tillegg har Regjeringen valgt å overoppfylle med 1,5 mill. tonn CO₂ per år gjennom å avstå fra å bruke kvoter som stammer fra skogtilvekst. Det legges også opp til å overoppfylle med en kvotemengde svarende til utslipp fra gasskraftverket på Mongstad og de statsansattes internasjonale flyreiser. Det legges opp til at staten kjøper kvoter svarende til 25-30 mill. tonn CO₂ for levering i peri-

oden 2008-2012, dvs. et årlig kjøp på gjennomsnittlig 5-6 mill. tonn CO₂.

Kvotehandling skjer på grunnlag av Kyoto-avtalens fleksible mekanismer, som er

- handel med tildelte utslippskvoter (Assigned Amount Unit, AAU) mellom land med tallfestede utslippsforpliktelser under Kyotoprotokollen («anneks B-landene», som tradisjonelt omtales som industriland).
- felles gjennomføring (Joint Implementation, JI) som er prosjektsamarbeid mellom land med tallfestede utslippsforpliktelser
- den grønne utviklingsmekanismen (Clean Development Mechanism, CDM) som er prosjektsamarbeid mellom land med tallfestede utslippsforpliktelser og vertsland, i hovedsak utviklingsland, som ikke har slike tallfestede forpliktelser.

Overføring av kvoter mellom land med kvoteplikt (AAU/JI) kan først skje når strenge kriterier for utslippsregnskap er oppfylt, og registre for utstedelse og overføring av kvoter er etablert. Disse regnskapene og registrene er gjenstand for omfattende internasjonal kontroll som skal sikre god kvalitet og sikkerhet over tid. Systemene skal også forhindre dobbelttelling av utslippskvoter. Prosjektbaserte kvoter under JI kan godkjennes nasjonalt («spor 1») eller av et FN-organ under UNFCCC, Joint Implementation Supervisory Committee («spor 2»).

Prosjekter og kvoter under CDM godkjennes av FNs godkjenningorgan (CDM Executive Board) etter fastsatte prosedyrer og kriterier. Styret får bistand fra et eget sekretariat. Det er etablert standarder for prosjektgodkjennelser som forutsetter overvåking, måling og verifikasjon av uavhengige parter på flere nivåer før kvotene blir godkjent. Sekretariatet har ansvar for å drive registret der kvoter fra CDM-prosjekter utstedes, og føre kontroll med overføring av kvoter mellom land.

CDM har utslippsreduksjoner og bærekraftig utvikling som likestilte mål. FNs regelverk og god-

kjenningspraksis skal sikre at bare prosjekter som ikke ville blitt realisert uten inntekter fra salg av klimakvoter, blir godkjent. Dette er det såkalte addisjonalitetskravet. Før et prosjekt behandles i CDM Executive Board skal det foreligge en godkjenning fra vertslandet og en vurdering av om prosjektene er i samsvar med nasjonale prioriteringer for sosial og miljømessig bærekraft.

Det er bare kvoter underkastet FNs prosedyrer som kan avregnes mot forpliktelsene under Kyoto-protokollen, og den norske stat vil derfor bare kjøpe kvoter som er godkjent på denne måten.

Gjennomføring

I samsvar med opplegget for kjøp av klimakvoter som ble drøftet i Revidert Nasjonalbudsjett 2007, gikk en i første runde bredt ut med et internasjonalt tilbud om kjøp av klimakvoter. Fra 2008 har en gradvis beveget seg i retning av å inngå kontrakter løpende.

Finansdepartementet mottar tilbud om kjøp av kvoter både direkte fra prosjekteiere, fra prosjektutviklere og fra meklere og fond. Finansdepartementet deltar i dag i Verdensbankens «Prototype Carbon Fund» og i karbonfondet til Nordisk miljøinvesteringsselskap (NEFCO), og forhandler med andre om samarbeid om kvoteprosjekter i Afrika og Latin-Amerika, samt noen land i Asia.

Finansdepartementet samarbeider med Utenriksdepartementet og utestasjonene, som har gode muligheter til å komme i dialog med nasjonale myndigheter og med eiere av prosjekter, for å informere om det norske kjøpsprogrammet. Ambassadene kan også gi nyttige bidrag til de prosjektvurderinger som blir gjort.

Vurderingskriterier ved kjøp gjennom CDM og JI Klimakvoter fra CDM-prosjekter betales som hovedregel først når prosjektet er gjennomført og når kvotene er godkjent av FN og overført til statens konto i det internasjonale kvoteregisteret. Staten har på denne måten ingen direkte finansiell eksponering overfor selgere av klimakvoter.

Det blir lagt avgjørende vekt på at prosjektene fører til verifisert reduksjon i utslippet av klimagasser. Prosjekter som ville blitt gjennomført uten inntekter fra salg av kvoter, er ikke addisjonelle. I vurderingene av dette spørsmålet baserer Finansdepartementet seg på FN. Siden begynnelsen av 2007 har FN gjennomført viktige forbedringer av sitt system for godkjenning av prosjekter, herunder grundigere kontroll av dokumentasjon av addisjonalitet. Finansdepartementet anser det ikke som

hensiktsmessig å ha et parallelt godkjenningssystem i Norge.

Vurderinger av sannsynligheten for levering av kvotene står sentralt i arbeidet med kjøp av kvoter. Det legges bl.a. vekt på prosjektets utsikter mht. finansiering, gjennomføring, addisjonalitet (metodologi og sannsynlighet for godkjenning av FN), erfaringsmessig leveringsdyktighet og investeringsklima, samt CDM-institusjoner i vertslandet. Videre legges det vekt på samarbeidspartenes seriositet, sosial og miljømessig bærekraft, og eventuelle andre aspekter ved prosjektet.

Disse forholdene virker inn på sannsynligheten for at et prosjekt i praksis vil levere klimakvoter, og dermed også hva som vil bli sett på som en akseptabel pris i markedet, gitt denne usikkerheten. Prosjekter som er problematiske ut fra ett eller flere av kriteriene, blir i de fleste tilfeller ikke nærmere analysert. Dette er forhold som så langt det er relevant også trekkes inn i vurderingen av JI-prosjekter.

Det er vertslandenes ansvar å vurdere om prosjektene er i samsvar med nasjonale prioriteringer for sosial og miljømessig bærekraft. Mange land har utarbeidet egne strategier for klimaprojekter som skal sikre at de gjennomføres i samsvar med overordnede bærekraftsmål. I mange tilfeller bidrar klimaprojekter direkte til bedring av folks levekår.

Enkelte klimaprojekter kan ha negative virkninger i sine nærområder. Det er en stor utfordring å sikre at potensielt kontroversielle aspekter ved et prosjekt er vurdert og tatt hensyn til. Dette er utfordrende, ikke minst på grunn av geografisk beliggenhet og fordi dokumentasjon fra prosjekter som er i en tidlig fase, ofte er mangelfull og vanskelig å verifisere. Noen CDM-prosjekter, som større vannkraftanlegg og plantasjoner, er arealkrevende og kan dermed gi opphav til tap av biologisk mangfold og konflikter om vann, areal og bruksrettigheter. Dette gjelder spesielt i land med svakt styresett og en stor uformell sektor. Det er derfor viktig å finne seriøse samarbeidspartnere. Generelt legges det vekt på å undersøke forhold ved prosjekter som potensielt kan være negative. Blant annet av denne grunn søkes det innarbeidet en klausul i kjøpsavtalene som gir staten adgang til å avslutte avtaleforholdet dersom det skjer grove brudd på alminnelige regler for samfunnsansvar.

Det er særlige regler for statens kjøp av kvoter fra vannkraftverk med større installert kapasitet enn 20 MW. I juni 2009 sluttet Norge seg til EUs «frivillige harmonisering» av behandlingen av CDM-prosjekter innenfor vannkraftsektoren. For å kunne motta godkjenningbrev fra investorland i EU må prosjektdeltakerne i slike vannkraftprosjek-

ter fremvise dokumentasjon av opplysninger knyttet til bærekraft utover det som kreves av FN. Et formål med denne harmoniseringen er å skape betingelser som gjør at kvoter fra vannkraftprosjekter kan handles på børs. Selv om statens egne kjøp ikke blir regulert av disse reglene, vil Finansdepartementet ta utgangspunkt i dette regelverket når en kjøper kvoter fra større kraftverk.

Diversifisering

Det knytter seg stor usikkerhet til størrelsen på leveranser fra enkeltkontrakter. Det er derfor ønskelig med en sammensatt portefølje av kontrakter. Et prinsipp for valg av prosjekter er at en sikter mot en portefølje som i en viss grad reflekterer sammensetningen av det globale markedet. Prosjekter fra Den grønne utviklingsmekanismen, CDM, utgjør for tiden den vesentligste andelen av markedet, mens det ligger betydelig potensial for prosjekter fra Felles gjennomføring.

Den grønne utviklingsmekanismen - CDM

Ut fra et ønske om en diversifisert portefølje av kvoter legges følgende kriterier til grunn for hvilke prosjekter som bør prioriteres ved kvotekjøp:

- Prosjekter som tilfredsstiller bærekraftsmessige mål og som samtidig på en god måte bygger opp under utviklingen av internasjonale kvotemarkeder og norske klimamål.
- Prosjekter som kan bidra til utvikling i de fattigste landene, med spesiell vekt på Afrika. Dette omfatter blant annet energiproduksjonsprosjekter, herunder vannkraft, og skogplantingsprosjekter innenfor det eksisterende rammeverk for slike.
- Prosjekter i utviklingsland som oppfattes som spesielt viktige i klimasammenheng, blant annet i Kina, India, Indonesia, Sør-Afrika og Brasil.
- Prosjekter innenfor energieffektivisering i de mer industrialiserte utviklingslandene.
- Prosjekter som særlig bidrar til teknologiutvikling og -overføring, for eksempel innenfor solenergi. Strategiske demonstrasjonsprosjekter og prosjekter som bidrar til utvikling av kvotemarkedet, er viktige.
- Prosjekter med klimaeffekt også utover 2012.

Det er viktig å støtte utviklingen av kvotemarkedet på områder der det til nå har vært et begrenset prosjektilfang. Dette kan gjelde både land og spesifikke prosjekttyper. For å bidra til en slik utvikling kan det være nødvendig å betale en noe høyere pris enn det en vil tilby for kvoter fra de mest

vanlige prosjekttypene og fra områder med en tilsvarende leveringsrisiko. Dette vil være i tråd med målsettingen om å oppnå en diversifisert portefølje.

Felles gjennomføring (Joint Implementation – JI)

Prosjekter fra felles gjennomføring (JI) kommer først og fremst fra Ukraina og Russland. Alle industriland har oppfylt FNs kriterier for kvotehandling og kan, dersom utslippsregnskapene og registrene vedlikeholdes, benytte «spor 1» under JI med begrenset prosjektkontroll fra FNs side. De kan også benytte «spor 2» med godkjenning av et eget organ (JI Supervisory Committee). Finansdepartementet har foreløpig ikke inngått kontrakter om kjøp av JI-kvoter, men ut fra et ønske om diversifisering kan dette bli aktuelt. De overordnede prinsippene for kvotekjøp vil også gjelde for eventuelle kjøp av JI-kvoter.

Kjøp i andrehåndsmarkedet

Finansdepartementet har så langt ikke kjøpt garanterte kvoter i andrehåndsmarkedet. Jo kortere tid som gjenstår av Kyoto-perioden, desto mer aktuelt vil det bli med kjøp av slike kvoter. Deltakelse i dette markedet vil bidra til utviklingen av et globalt marked for karbonkvoter.

Status for kjøp av kvoter

Finansdepartementet har mottatt tilbud om kjøp av klimakvoter fra et stort antall prosjekter. I 2008 kom det inn tilbud fra nær to hundre prosjekter, og tilgangen i første halvår 2009 har vært god, sannsynligvis som følge av finanskrisen og at det norske kjøpsprogrammet er blitt mer kjent. De fleste prosjektene til nå har vært i en tidlig fase, dvs. at prosjektet ikke er validert av en akkreditert tredjepart (såkalt Designated Operational Entity) og godkjent av FN.

For 2009 har Finansdepartementet fullmakt til å inngå kontrakter for framtidig levering av klimakvoter for 6 300 mill. kroner, samtidig som det er bevilget 715 mill. kroner til kjøp av kvoter for levering og betaling i 2009.

Ved utgangen av august 2009 var det inngått avtaler om levering av om lag 12 mill. kvoter fra 26 prosjekter og 2 fond (jf. tabell 4.24). Om lag 2 mill. av kvotene er utslippsreduksjoner som gjennomføres etter 2012. Det er dermed inngått kontrakter for i overkant av en tredjedel av antatt behov på om lag 25-30 mill. klimakvoter / tonn CO₂-ekvivalenter for perioden 2008-2012. Omtrent halvparten av de kvotene som det så langt er inngått kontrakt for, er

fra vindkraftprosjekter i Kina. Innenfor fullmakten på 6 300 mill. kroner er om lag 1 500 mill. kroner allerede avtalesfestet. Det knytter seg generell usikkerhet til FN-godkjenning av CDM-prosjekter, og det er derfor ikke klart i hvor stor grad prosjek-

tene vil føre til utbetalinger i 2009. Ved utgangen av august 2009 har Norge fått levert om lag 660 000 kvoter. Disse kommer fra skogprosjekter under New Zealands kvotehandelssystem og fra Verdensbankens Prototype Carbon Fund.

Tabell 4.24 Oversikt over prosjekter hvor det er inngått avtaler om kvoteleveranser – status medio august 2009

Prosjekt	Status for FN-godkjenning	Antall kvoter for levering i Kyoto-perioden (ut 2012)	Antall kvoter for levering etter 2012
Vannkraftverk (Dahuashui), Kina	Under FN-godkjenning	960 000	
Skogprosjekt (Idete), Tanzania	Under FN-godkjenning	385 000	
Prosjekter fra Verdensbanken (Prototype Carbon Fund)		1 400 000	1 000 000
Sementproduksjon (Indocement), Indonesia	Kvoter utstedt	250 000	
Prosjekter fra Nordisk miljøinvesteringsselskap (Nefco)		1 100 000	300 000
4 vindmølleparker (Guohua), Kina	Søknadsdokumenter under utarbeidelse	1 500 000	
Kompostering (Santa Marta de Liray), Chile	Under FN-godkjenning	62 000	
7 vindmølleparker (Guodian/Longyuan), Kina	Søknadsdokumenter under utarbeidelse	1 500 000	
6 vindmølleparker (Tianrun), Kina	Søknadsdokumenter under utarbeidelse	2 000 000	
Biomassekraftverk (Cape Clean Energy), Sør-Afrika	Til FN-godkjennelse	150 000	450 000
Sementproduksjon (Tapai), Kina	Til FN-godkjennelse	220 000	
Skogkvoter, New Zealand	Utstedte og leverte kvoter	522 235	
Varmegjenvinning til elektrisitet (Tata), India	Utstedte kvoter	24 896	
Sum kontrahert		10 074 131	1 750 000

Salg av kvoter

De norske tildelingene ble godkjent av ESA i april 2009, og salget av klimakvoter inn i EUs kvotehandelssystem startet 18. mai 2009. Inkludert lystgass (N₂O) fra mineralgjødselproduksjon tilsvarer kvotemengden Norge har fastsatt for hele 5-årsperioden i overkant av 75 mill. tonn CO₂-ekvivalenter. Av disse vil i overkant av 39 mill. tonn bli tildelt vederlagsfritt til norske virksomheter. I tillegg er

det avsatt en kvoterreserve på 4,2 mill. tonn til høyeffektive kraftvarmeverk (verk som leverer både elektrisitet og varmt vann/damp). Kvoter som ikke tildeles vederlagsfritt, totalt 31,8 mill. kvoter, skal selges i det europeiske markedet. Av disse skal 12,7 mill. tonn selges i løpet av 2009. I tillegg kommer eventuelle ubenyttede kvoter fra kvoterreserven.

Etter en åpen anbudsrunde høsten 2008, valgte Finansdepartementet Barclays Capital til å gjennomføre salget i 2009. Kvotene blir solgt med et jevnt daglig volum. Prisen er basert på publiserte børsindeks for EU-kvoter for henholdsvis spot og futures-handler. Indeksene publiseres av kvotehandelsbørsene European Climate Exchange og Bluenext.

Ved salget siktes det mot å oppnå markedspris med lavest mulige transaksjonskostnader. Salget skal videre skje på en ryddig og transparent måte, og skal i minst mulig grad bidra til kortsiktige svingninger i kvoteprisen. På denne måten vil den norske stat oppnå en gjennomsnittlig markedspris til lave kostnader.

Tabell 4.25 Kvotesalg t.o.m. 15. august 2009

Måned	Kontraktstype	Salg (tonn)	Gjennomsnittspris	Inntekter
Mai	Lev. desember	441 000	14,92	6 578 250
	Strakslevering	490 000	14,54	7 126 560
Juni	Lev. desember	1 078 000	13,43	14 479 500
	Strakslevering	1 078 000	13,20	14 226 170
Juli	Lev. desember	1 127 000	13,85	15 606 010
	Strakslevering	1 127 000	13,69	15 427 650
August ¹	Lev. desember	490 000	14,30	7 007 490
	Strakslevering	490 000	14,19	6 954 080
Total		6 321 000	13,83	87 405 710

¹ T.o.m. 15. august

Prisforutsetninger

Det har vært store variasjoner i kvoteprisene. Særlig gjelder dette prisene i EUs kvotemarked. Prisene for kvoter fra de prosjektbaserte mekanismene (CDM og JI) har vært noe mer stabile og har hele tiden ligget lavere enn prisene i EUs kvotemarked. Prisene på EU-kvoter for levering i desember 2010 ble primo august 2009 notert til om lag 130 kroner per tonn CO₂. For kjøp av kvoter i andrehåndsmarkedet fra de prosjektbaserte mekanismene lå prisene primo august 2009 rundt 20 kroner under prisene i EUs kvotemarked.

I budsjettet for 2010 er det lagt til grunn en kvotepris på 130 kroner per tonn CO₂ ved salg av kvoter. Siden kvotene i all hovedsak blir eksportert, er inntektene budsjettet uten merverdiavgift. Prisforutsetningen for kjøp av kvoter er om lag 110 kroner per kvote uten merverdiavgift, noe som tilsvarer 140 kroner inkludert merverdiavgift.

Post 01 Driftsutgifter, kan overføres

Posten omfatter utgifter til kjøp av eksterne tjenester og andre driftsutgifter i anledning arbeidet med kjøp og salg av kvoter. Det foreslås bevilget 8,1 mill. kroner under post 01.

Ved salg av klimakvoter vil det påløpe transaksjonskostnader som er vanskelig å anslå på forhånd. Finansdepartementet fikk derfor i 2009 fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1638, post 01 Driftsutgifter, tilsvarende salgsutgiftene. Administrasjonsutgiftene under den gjeldende avtalen med Barclays Bank kan anslås, men et eventuelt bytte av leverandør eller av salgsmetode vil kunne påvirke utgiftene. Videre kan ubrukte kvoter i kvotereserven før eller siden bli solgt, noe som vil påvirke det samlede salgsvolumet. Driftsutgiftene til salg av klimakvoter er derfor fremdeles usikre, og departementet ber om at fullmakten videreføres, jf. forslag til romertallsvedtak III.2.

Post 21 Kvotekjøp, generell ordning, kan overføres

For 2010 foreslås det bevilget 1 220 mill. kroner under post 21. Det legges opp til at staten som hovedregel først betaler for klimakvotene når disse blir sertifisert for levering og registrert på statens konto i tråd med omtalen av statens kvotekjøp over og i St.meld. nr. 2 (2006-2007) Revidert nasjonalbudsjett 2007, kapittel 3.10.4. Bevilgningen kan også brukes til å dekke enkelte transaksjonskostnader i de tilfeller der dette samlet sett vurderes å

føre til gunstigere betingelser enn om en kun aksepterer å betale når sertifiserte kvoter kan leveres. Eksempler på slike CDM- eller JI-relaterte transaksjonskostnader er kostnader ved utvikling av søknad om FN-godkjenning (Project Design Document, PDD), gebyrer ved kontroll av uavhengig tredjepart (validering), FN-godkjenning (registrering) og utstedelse av kvoter (sertifisering), utslippsovervåking, administrasjonskostnader hos eventuelle tilretteleggere, og meglerhonorarer. Innenfor disse rammene vurderer en også deltagelse i Verdensbankens nye fond – Carbon Partnership Facility. Dette vil innebære en forhåndsbetaling til fondet på 9 pst. av det beløpet som en forplikter seg til.

Det kan ta lang tid fra kontrakter inngås til kvoter leveres. Det legges opp til å kjøpe om lag 25-30 mill. kvoter i Kyoto-perioden 2008-2012. Basert på en antatt kvotepris på 140 kroner inkludert mva., innebærer dette et samlet behov for utbetalinger gjennom perioden på 3 900 mill. kroner om en legger et samlet kjøp på 30 mill. tonn til grunn. En har her tatt hensyn til at det så langt har vært inngått avtaler til en lavere gjennomsnittlig pris enn den prisen som blir lagt til grunn i dette budsjettet. Ved fastsettelsen av fullmakten er det nødvendig å ta hensyn til at hele kontraktsvolumet fra prosjektene normalt ikke blir levert, og at prisvariasjonene i markedet er svært store. Det antas at leveringsraten vil være i overkant av 70 pst. for prosjektspesifikke kontrakter. Med en bevilgning på 1 220 mill. kroner og overførbare bevilgninger fra tidligere år, vil det være behov for en fullmakt til å inngå avtaler om fremtidig levering på til sammen 3 700 mill. kroner. Ved beregning av fullmakten tar en høyde for leveringsusikkerhet i eksisterende og fremtidige avtaler. 1 000 mill. kroner av fullmaktsbeløpet er relatert til muligheten for å inngå avtaler om levering av kvoter for perioden etter 2012. Prissikkerhet og endringer i valutakurs kan påvirke det faktiske antallet kvoter det vil være mulig å kontrahere innenfor denne fullmakten, som er beregnet basert på priser og valutakurser i månedsskiftet juli-august 2009, jf. omtale under og forslag til romertallsvedtak V.

CDM-kvoter antas å ha en verdi også i framtidige internasjonale avtaler, inkludert regionale systemer som EUs kvotehandelssystem. Norge har også satt egne langsiktige klimamål som tilsier at en vil ha behov for klimakvoter i fremtiden. En har derfor lagt til grunn at en innenfor fullmakten til å inngå avtaler om kjøp av klimagasskvoter utover gitt bevilgning også kan inngå kontrakter om levering av kvoter etter utløpet av avtalens første periode. Mange prosjekter vil i prinsippet kunne produsere kvoter langt utover Kyoto-avtalens første

forpliktelsesperiode. Prosjektene kan etter dagens regelverk generere gyldige kvoter i inntil 21 år. Dette krever fornyet FN-godkjenning hvert sjuende år. Alternativt vil prosjektene produsere kvoter i en sammenhengende periode på inntil ti år. Siden en i løpet av 2010 vil ha kommet over halvveis i første forpliktelsesperiode av Kyoto-protokollen, og siden to år er en kort investeringshorisont for nye prosjekter, vil det kunne bety mye for enkelte prosjekteiere å kunne inngå en kontrakt som strekker seg ut over 2012. I tråd med Regjeringens langsiktige klimamål legges det til grunn at Finansdepartementet kan inngå kontrakter som binder staten til utbetalinger i en periode på inntil 21 år. Normalt vil slike avtaler ikke ha lengre varighet enn 10 år fra prosjektet blir FN-godkjent. Hvor mye som skal kontraheres for perioden etter 2012, og i hvilke land og sektorer, vil måtte vurderes i lys av utviklingen i klimaforhandlingene.

Gjeldende fullmakt for kjøp av klimagasskvoter gir Finansdepartementet fullmakt til å inngå avtaler om levering av kvoter i 2010 og senere år. Forslaget til fullmakt for 2010 gjelder kontrakter som vil binde staten for 2011 og senere år.

I samsvar med det opplegget en tidligere har skissert for statens kjøp og salg, legges det til grunn at transaksjonene gjennomføres så jevnt som praktisk mulig uten å ta noen posisjon på fremtidig utvikling i kvoteprisene.

Det kan være aktuelt å endre sammensetningen av statens portefølje. Dette kan gjøres ved å videreselge kontrakter med enkeltprosjekter, ved å selge fremtidige volumer fra enkeltprosjekter som et andrehåndssalg mellom Finansdepartementet og en motpart, eller ved å selge uspesifiserte kvoter i markedet for kvoter med garantert levering (andrehåndsmarkedet). Denne typen salg vil kunne bli nødvendig for å gjøre tilpasninger i porteføljen, for eksempel for å oppnå en bedre risikospredning ved å kjøpe fra prosjekttyper og land som er underrepresenterte i porteføljen, eller for å tilpasse volumet til oppdaterte anslag for levering og kjøpsbehov. Det kan også være aktuelt å styre denne eksponeringen gjennom avledede instrumenter, for eksempel bytteavtaler. Finansdepartementet ber derfor om fullmakt til å selge CDM-kvoter og bruke salgsinntekten til å kjøpe nye kvoter utover gitt bevilgning, jf. forslag til romertallsvedtak III.3.

Post 22 Kvotekjøp, statsansattes flyreiser, kan overføres

For 2010 foreslås en bevilgning på 10 mill. kroner til å kjøpe kvoter for å dekke anslåtte utslipp ved statsansattes tjenestereiser med fly internasjonalt.

For 2010 legges det til grunn et kjøpsbehov på 75 000 tonn. Dette anslaget er basert på Fornyings-

og administrasjonsdepartementets registrering av faktisk reisevirksomhet i 2008 og er usikkert.

Kap. 4638 Salg av klimakvoter

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
01	Salgsinntekter	284	2 565 000	825 000
	Sum kap. 4638	284	2 565 000	825 000

I tråd med endelig godkjenning av den norske tildelingsplanen legges det opp til å selge 6,33 mill. EU-kvoter årlig når kvoterestreserven holdes utenfor. Med et prisanslag på 130 kroner uten merverdiavgift gir dette et inntektsanslag på om lag 823 mill. kroner.

Finansdepartementet skal levere kvoter til den statlige ordningen for frivillige kjøp av kvoter som er under etablering av SFT, jf. omtale i St.prp. nr. 59 (2007-2008). Departementet har også etterkommet

en anmodning om å levere kvoter til å dekke internasjonale tjenestereiser med fly for Stortinget. Inntektene fra salg av kvoter for disse formålene vil bli ført til inntekt under kap. 4638, post 01. De utgifter som knytter seg til kjøp for slike leveranser, vil i prinsippet påvirke anslagene under kap. 1638, post 01 og 21. Disse utgiftene antas å utgjøre et beløp som ligger innenfor usikkerhetsmarginen i anslagene.

Kap. 1640 Utbetalinger i henhold til garanti for bankinnskudd

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
70	Utbetalinger i henhold til garanti for andel av innskudd i den norske filialen av Kaupthing Banki Hf	382 000		
	Sum kap. 1640	382 000		

Stortinget bevilget gjennom behandlingen av St.prp. nr. 6 (2008-2009) inntil 400 mill. kroner til utbetaling i henhold til garanti for bankinnskudd i den norske filialen av Kaupthing Banki Hf. Garantien gjaldt overfor alle innskyterne for andel av innskudd i filialen som etter reglene var sikret av den islandske innskuddssikringsordningen (motverdien av 20 887 euro).

Finansdepartementet ga i brev av 22. oktober 2008 Bankenes sikringsfond fullmakt til å foreta utbetalingene på vegne av staten. Basert på anslåtte utbetalinger ble 382 mill. kroner overført fra departementet til Bankenes sikringsfond i 2008. Av dette ble om lag 381 mill. kroner utbetalt til innskytere på vegne av departementet. Et tilsvarende

krav ble av fondet fremmet overfor administrasjonsstyret etter den norske filialen av Kaupthing Banki Hf på vegne av departementet.

Departementet fikk i første halvår 2009 innbetalt 380 802 463,97 kroner av administrasjonsstyret i oppgjør for utbetalingene til innskuddskunder. I tillegg til dette fikk departementet overført ubrukte midler og andel av renteinntekter fra Bankenes sikringsfond på til sammen 1 349 908,03 kroner. Staten har således i sin helhet fått dekket det utbetalte beløpet, inkludert en andel av påløpente renter. Den samlede innbetalingen på 382 152 372 kroner er blitt ført på statsbudsjettets kapittel 5309 Tilfeldige inntekter, post 29 Ymse.

Kap. 1645 Statens finansfond

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
70	Tilskudd til drift			30 000
	Sum kap. 1645			30 000

Statens finansfond ble opprettet ved lov 6. mars 2009 nr. 12 om Statens finansfond. Bevilgninger i anledning opprettelsen av fondet ble gitt ved Stortingets behandling 26. februar 2009 av St.prp. nr. 40 og Innst. S. nr. 158 (2008-2009). På kap. 1645 Statens finansfond, post 70 Tilskudd til drift, ble det bevilget 35,0 mill. kroner.

Statens finansfonds vesentligste driftsutgifter er lønn, husleie, kontordrift og konsulentbistand.

Per 1. juli 2009 hadde fondet en bemanning på fem personer. Fristen for å søke om kapitalinnskudd fra fondet utløp 30. september 2009. Bl.a. på denne bakgrunn er det svært usikkert hvor stort driftstilskudd det vil være behov for i 2010. Finansdepartementet foreslår at det bevilges et driftstilskudd på 30,0 mill. kroner, men vil om nødvendig komme tilbake til Stortinget med forslag om justeringer av tilskuddet.

Programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv.

Programkategori 24.10 Statsgjeld, renter og avdrag mv.

Utgifter under programkategori 24.10, fordelt på kapitler:

Kap.	Betegnelse	(i 1 000 kr)			
		Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010	Pst. endr. 09/10
1650	Statsgjeld, renter mv.	17 717 099	20 497 800	20 445 500	-0,3
1651	Statsgjeld, avdrag og innløsning	81	44 951 000		-100,0
	Sum kategori 24.10	17 717 180	65 448 800	20 445 500	-68,8

Det oljekorrigerte underskuddet på statsbudsjettet blir finansiert ved overføring fra Statens pensjonsfond – Utland. Avdrag på statens gjeld og netto utlån og kapitalinnskudd til statsbankene mv. blir dekket ved nye låneopptak og/eller ved trekk på statens kontantbeholdning.

Hovedårsaken til at staten låner samtidig som staten sparer i Statens pensjonsfond – Utland, er at det vil bryte med retningslinjene for budsjettpolitikken dersom overskuddet på statsbudsjettet blir brukt til å dekke avdrag på gjeld eller andre kapitaltransaksjoner. Ifølge retningslinjene for budsjettpolitikken skal overskuddet på statsbudsjettet plasseres i Statens pensjonsfond – Utland som fordringer på utlandet. Dette er blant annet for å unngå en unødig styrking av den norske kronen. Hensynet til kronekursen tilsier dermed at en ikke bør benytte kapitalen som er plassert i utlandet til å dekke det innenlandske finansieringsbehovet.

Staten må ha en viss likviditetsreserve slik at en alltid kan dekke daglige betalinger. Den kortsiktige opplåningen i markedet sikrer at staten har tilstrekkelige midler til å møte betalingsforpliktelsene til enhver tid.

Finansdepartementets fullmakt til å ta opp statslån fastsettes av Stortinget på grunnlag av den årlige stortingsproposisjonen om lånefullmakter, jf. St.prp. nr. 5 (2008-2009) Om fullmakt til å ta opp statslån o.a., og om utlån av statspapir med trygd i eller bytte med obligasjoner med fortrinnsrett.

Ordningen med bytte av statspapirer mot obligasjoner med fortrinnsrett innebærer at staten sel-

ger statskasseveksler fra sin egenbeholdning gjennom et bytte mot obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) med inntil fem års løpetid. Ordningen har en samlet ramme på 350 mrd. kroner og har medført en vesentlig økning i utstående volum av statspapirer. I auksjonene gir deltagerne bud i pålydende verdi av statskassevekslene som de ønsker å bytte mot OMF. Deltagerne mottar den løpende statskassevekselrenten fra staten og betaler auksjonsrenten. Det er fastsatt en nedre margin på 40 rentepunkter mellom auksjonsrenten og statskassevekselrenten. Renteutgiftene under bytteordningen føres på kap. 1650, post 89.15, mens inntektene føres under kap. 5605, post 85.

Forslagene i St.prp. nr. 40 (2008-2009), jf. Ot.prp. nr. 35 (2008-2009) Om lov om Statens finansfond og lov om Statens obligasjonsfond innebærer at regjeringen kan bruke inntil 50 mrd. kroner til å tilby kjernekapital til banker og inntil 50 mrd. kroner til kjøp av norske kredittobligasjoner. Det er også vedtatt at staten kan yte lån til Eksportfinans ASA, jf. St.prp. nr. 32 (2008-2009) innenfor en ramme på 50 mrd. kroner, hvorav om lag 30 mrd. kan komme til utbetaling i 2009.

En legger opp til å finansiere disse lånene og investeringene ved opplåning i markedet og/eller ved trekk på statens kontantbeholdning i Norges Bank. Ved utgangen av august 2009 var det bare Statens obligasjonsfond som hadde benyttet bevilgningene. Det er usikkert i hvilket omfang disse bevilgningene vil bli benyttet og når det vil bli behov for å gjennomføre låneopptak eller

trekke på kontantbeholdningen. Beregningsteknisk er det derfor ikke lagt til grunn full utnyttelse av rammene. De budsjettmessige konsekvensene av ordningene vil bli behandlet i budsjett dokumentene i 2010.

Til renter mv. på statens gjeld foreslås det bevilget 20 445,5 mill. kroner i 2010, mot 20 497,8 mill.

kroner i 2009. Det budsjetteres ikke med avdrag på statsgjelden i 2010, mens det for 2009 er bevilget 44 951 mill. kroner.

Tabell 4.26 viser den innenlandske statsgjelden per 31. desember 2008, inklusive kontolån fra ordinære fond i statskassen.

Tabell 4.26 Innenlandsk statsgjeld

Type lån	Beløp (mill. kr)
Faste innenlandske lån	213 007
Statskasseveksler	41 979
Kortsiktige kontolån	94 987
Kontolån fra ordinære fond ¹	103 173
Sum	453 146

¹ Gruppe 81 i Statsregnskapet. Er ikke omfattet av de ordinære lånefullmaktene.

Kap. 1650 Statsgjeld, renter mv.

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
01	Driftsutgifter	24 146	30 300	30 900
88	Renter og provisjon m.m. på utenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	-615		
89	Renter og provisjon mv. på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	17 693 568	20 467 500	20 414 600
	Sum kap. 1650	17 717 099	20 497 800	20 445 500

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter driftsutgifter knyttet til statens gjelds- og likviditetsforvaltning. Dette gjelder bl.a. utgifter til ulike informasjons- og analysesystemer, utgifter som Norges Bank og Verdipapirsentralen har i forbindelse med behandlingen av statens lån, og utgifter knyttet til de internasjonale kredittvurderingsbyråenes vurdering av Norge.

Videre dekker denne posten betaling til Norges Bank for tjenester som banken yter staten ved Finansdepartementet i forbindelse med forvaltning av statens gjeld og likviditet, samt til drift og forvaltning av statens konti i Norges Bank.

For 2010 foreslås bevilgningen økt med 0,6 mill. kroner til 30,9 mill. kroner.

Post 88 Renter og provisjon mv. på utenlandsk statsgjeld, overslagsbevilgning

Det siste utenlandslånet, med tilhørende rentebytteavtaler, forfalt i mai 2004. Departementet har ikke bedt om fullmakt til å ta opp nye lån i utenlandsk valuta i 2009. På denne bakgrunn er det ikke budsjettetert med rentebetalinger for 2009 og 2010.

De fleste utenlandslånene var ihendehaverlån, og midler knyttet til uavhentede obligasjoner og rentekuponger står hos betalingsagenter. Ved foreldelse av lånet framsetter departementet krav overfor agenten om endelig oppgjør av uavhentede midler. Tilbakeføringen av slike midler inntektsføres på kap. 1650, post 88. Eventuelle senere krav fra obligasjonseiere etter foreldelsesfristens utløp utgiftsføres på denne posten.

Post 89 Renter og provisjon mv. på innenlandsk statsgjeld, overslagsbevilgning

(mill. kr)

Underpost	Underpostens betegnelse	Regnskap 2008 ¹	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
89.11	Faste lån	9 107	9 336	8 379
89.12	Gjenkjøps- og rentebytteavtaler	1 841	1 964	-1 470
89.13	Kontolån	171	181	102
89.14	Kontolån fra ordinære fond	4 264	5 491	5 215
89.15	Statskasseveksler	2 310	2 221	7 030
89.17	Nye, faste lån		1 275	1 159
	Sum kap. 1650, post 89	17 694	20 498	20 415

¹I regnskapet føres faste lån og nye faste lån samlet.

Anslaget for renteutgiftene på statsgjelden er dels basert på lån som allerede er tatt opp, og dels på antatt behov for nye låneopptak i 2009 og 2010. Renteutgiftene påvirkes av omfanget av ny opplåning og sammensetningen av denne. Videre påvirkes renteutgiftene av endringer i markedsrentene, endring i statens portefølje av rentebytteavtaler, samt utnyttelsen av bytteordningen. Anslaget for renteutgiftene er beheftet med vesentlig usikkerhet.

Underpost 89.11 Faste lån

Under denne posten budsjetteres renteutgifter på statens obligasjonslån som er tatt opp før 1. januar 2009. Ved utvidelser av eksisterende statsobligasjonslån kan det på grunn av forskjell mellom kupongrenten på det aktuelle lånet og markedsrenten på lånetidspunktet, oppstå over-/underkurs. For å gi et mer korrekt bilde av statens årlige finansieringskostnader, blir en slik over-/underkurs ikke inntekts-/utgiftsført på lånetidspunktet, men avregnet mot en balansekonto i statsregnskapet (gruppe 77) og inntekts-/utgiftsført på post 89.11 over lånets gjenværende løpetid. Anslaget for renteutgiftene på faste lån i 2010 framkommer dermed som kupongrenten, justert for den delen av over-/underkursen som inntekts-/utgiftsføres i 2010.

Renteutgiftene på faste lån er beregnet til 8 378,8 mill. kroner i 2010.

Underpost 89.12 Gjenkjøps- og rentebytteavtaler

Posten omfatter renteutgifter i forbindelse med utlån (gjenkjøpsavtaler) av statspapirer i pleien av statspapirmarkedet. Staten betaler rente på kontantinnskudd som staten mottar som sikkerhet i utlånsperioden. I tillegg budsjetteres nettoeffekten

på renteutgiftene av inngåtte rentebytteavtaler i norske kroner under denne posten. Som følge av lav pengemarkedsrente er det anslått en nettoinntekt under denne posten på 1 469,7 mill. kroner i 2010.

Underpost 89.13 Kontolån

Statsinstitusjoner og andre foretak kan etter avtale plassere ledige midler som innskudd (kontolån) i statskassen. For de fleste av disse innskuddene betaler staten renter. Kontolånsplasseringer basert på overskuddslikviditet i forbindelse med skatte- og avgiftsbetalinger, blir derimot ikke forrentet. Renteutgiftene på kontolån anslås til 101,9 mill. kroner i 2010.

Underpost 89.14 Kontolån fra ordinære fond

Kontolån fra ordinære fond (gruppe 81 i Statsregnskapet) har økt betydelig de siste årene. Ved utgangen av 2008 var fondenes innestående i statskassen 103,2 mrd. kroner (inkl. kapitaliserte renter), hvorav Fondet for forskning og nyskaping utgjorde 69,4 mrd. kroner. For 2010 anslås renter på kontolån fra ordinære fond til 5 214,5 mill. kroner.

Underpost 89.15 Statskasseveksler

Den ordinære kortsiktige opplåningen i markedet skjer gjennom salg av statskasseveksler. Dette er rentebærende papirer uten kupongrente, der rentekostnaden følger av underkursen som papirene blir emittert til. Den effektive renten på statskassevekslene vil følgelig avhenge av kursen som staten oppnår i auksjonene.

Ordningen med bytte av statspapirer mot obligasjoner med fortrinnsrett innebærer at staten og

bankene bytter statskasseveksler mot norske boliglånsobligasjoner – obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) – i en periode på opp til fem år. Ordningen har medført en vesentlig økning i utestående volum av statskasseveksler. Deltagerne mottar den løpende statskassevekselrenten fra staten under hele avtaleperioden, og denne utgiftsføres under post 89.11.

Statens samlede renteutgifter under denne posten anslås til 7 030,2 mill. kroner i 2010.

Underpost 89.17 Nye, faste lån

Underposten omfatter renteutgifter på innenlandske obligasjonslån med faste rente- og avdragsterminer tatt opp etter 1. januar 2009. Det er beregningsmessig lagt til grunn at faste lån tatt opp i 2010 ikke gir renteutgifter i 2010, fordi renten betales årlig og etterskuddsvis. Over-/underkurs ved de enkelte låneopptak er budsjettert som omtalt under post 89.11. For 2010 er renteutgiftene på nye, faste lån anslått til 1 158,9 mill. kroner.

Kap. 1651 Statsgjeld, avdrag og innløsning

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
98	Avdrag på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	81	44 951 000	0
	Sum kap. 1651	81	44 951 000	0

Post 98 Avdrag på innenlandsk statsgjeld, overslagsbevilgning

Posten omfatter avdrag på langsiktige statsobligasjonslån. Eventuelle framtidige tilbakekjøp og førtidige innfrielser av obligasjonene er ikke anslått, da det på forhånd er vanskelig å vite omfanget av disse transaksjonene. I tillegg anses det uhen-

messig av hensyn til statens forretningsmessige handlefrihet i markedet å spesifisere eventuelle planer om tilbakekjøp. Det er ikke forfall av obligasjonslån i 2010, og det budsjetteres derfor ikke med avdrag i 2010. Det neste forfallet av et obligasjonslån er i 2011.

Programkategori 24.20 Statlige fordringer, avsetninger mv.

Den nordiske investeringsbank (NIB)

Den nordiske investeringsbank (NIB) ble opprettet i 1975, etter avtale mellom regjeringene i de nordiske landene. Avtalen er senere revidert i overenskomst av 23. oktober 1998. Fra 1. januar 2005 ble Estland, Latvia og Litauen medlemmer av banken. NIB har sitt hovedkontor i Helsingfors, Finland.

Nærmere om låne- og garantiordningene i NIB

Hovedtyngden av bankens virksomhet består av ordinære investeringsutlån og garantier. NIBs ordinære utlån finansieres på grunnlag av bankens grunnkapital. Foruten ordinære utlån og garantier yter banken også lån til prosjektinvesteringer utenfor Norden (PIL) og miljølån til medlemslandenes nærområder (MIL). Garantiavtalene knyttet til grunnkapitalen, PIL og MIL innebærer at Norge er forpliktet inntil avtalene oppheves.

Grunnkapitalen

Grunnkapitalen består dels av innbetalt kapital, dels av garantikapital fra medlemslandene. Finansdepartementet tilrår at Stortinget gir Finansdepartementet fullmakt til å stille garantier i 2010 for Norges andel av NIBs grunnkapital, fratrukket innbetalt kapital, innenfor en samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på 715 959 651 euro, jf. forslag til romertallsvedtak VII.1.

Prosjektinvesteringsslån (PIL)

Gjennom PIL gir banken lån til å finansiere prosjekter i land med relativt god kredittverdighet, først og fremst i Asia, Sentral- og Øst-Europa, Latin-Amerika og Afrika. NIB rapporterer jevnlig om engasjementene under PIL. NIB bevilger også lån til bedriftsinvesteringer innenfor OECD-området.

Utlånsrammen for prosjektlåneordningen (PIL) er 4 000 mill. euro. Medlemslandenes garantiansvar er begrenset til 90 pst. av kredittrisikoen ved hvert lån innenfor et samlet beløp på 1 800

mill. euro. Styret i NIB har vedtatt at banken skal dekke eventuelle tap under PIL, opp til et beløp avsatt på et eget fond. Fondet er bygget opp gradvis. I 2008 satt banken av 43,7 mill. euro av overskuddet i 2007 til dette fondet.

Finansdepartementet tilrår at Stortinget gir Finansdepartementet fullmakt til å stille garantier i 2010 for lån fra NIB i forbindelse med PIL innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på inntil 340 991 000 euro, jf. forslag til romertallsvedtak VII.2.

Miljølåneordningen (MIL)

Gjennom MIL gir NIB lån til miljøprosjekter i medlemslandenes nærområder. Medlemslandenes nærområder omfatter Polen, den russiske eksklaven Kaliningrad og Nordvest-Russland. Formålet er å redusere miljøbelastningen til medlemslandene fra nærområdene. Ordningen garanteres 100 pst. av medlemslandene. Finansdepartementet tilrår at Stortinget gir Finansdepartementet fullmakt til å stille garantier i 2009 for lån fra NIB under MIL innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på inntil 63 500 000 euro, jf. forslag til romertallsvedtak VII.3.

Samlede avsetninger til tapsfond for miljølåneordningen er på 45 mill. kroner, som utgjør i underkant av 10 pst. av Norges garantiansvar for ordningen.

Den nordiske investeringsbank er et felles nordisk-baltisk foretagende. Regler for økonomiforvaltningen i den norske statsforvaltningen kan derfor ikke uten videre gjøres gjeldende. Forvaltningen av Norges garantiforpliktelser under PIL-ordningen og MIL-ordningen oppfyller ikke økonomireglementets bestemmelser om forvaltning av statlige garantier. Dette gjelder reglene om at garantiordningen skal være selvfinansierende og at staten skal stille som simpel kausjonist, og videre kravene om lineær nedtrapping av garantiansvaret, pro rata risikofordeling og valutaslag.

I tabell 4.27 er det gitt en samlet oversikt over garantiordningene vedrørende Den nordiske investeringsbank.

Tabell 4.27 Garantiorordninger vedrørende Den nordiske investeringsbank

	(i 1 000 kr)			
	Utbetalt pga. tap i 2008	Samlet garantiansvar 31.12.2008 ¹	Samlet fullmakt i 2009 for nye og gamle garantier ²	Samlet fullmakt i 2010 for nye og gamle garantier ²
1. Grunnkapital fratrukket innbetalt kapital fra				
Den nordiske investeringsbank	-	7 062 942	6 214 530	6 214 530
2. Prosjektinvesteringslån gjennom				
Den nordiske investeringsbank	-	3 363 876	2 959 802	2 959 802
3. Miljølån gjennom				
Den nordiske investeringsbank	-	626 428	551 180	551 180
Sum garantier under Finansdepartementet	-	11 053 246	9 725 512	9 725 512

¹. Omregnet fra euro 31. desember 2008 (kurs 9,8650)

². Omregnet fra euro 2. september 2009 (kurs 8,6800)

Inntekter

Kap. 5341 Avdrag på utestående fordringer

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
91	Alminnelige fordringer	18 944		
95	Avdrag på lån til Jugoslavia	65	100	200
98	Avdrag på egenbeholdning statsobligasjoner		5 000 000	
	Sum kap. 5341	19 009	5 000 100	200

Post 91 Alminnelige fordringer

På denne posten posteres eventuelle avdrag på lån, blant annet til næringsvirksomhet.

avdrag på lånet ble betalt i 2008. For 2010 er avdragene beregnet til 0,2 mill. kroner.

Post 95 Avdrag på lån til Jugoslavia

Det ble i 1983 gitt lån til Jugoslavia på 40 mill. norske kroner, jf. St.prp. nr. 92 (1982-83) og Innst. S. nr. 262 (1982-83). Lånet var et avdragslån med endelig forfall i august 1999. Det ble betalt avdrag til og med terminen 1. februar 1991 og renter til og med terminen som forfalt 1. februar 1992.

Etter oppløsningen av Jugoslavia ble lånet fordelt på de enkelte republikkene. Låneforpliktelse for Kroatia, Slovenia og Bosnia-Hercegovina er gjort opp. På bakgrunn av en avtale i Paris-klubben fikk Serbia og Montenegro ettergitt 51 pst. av gjelden i 2002 og begynte å betale renter i 2003. I tråd med samme avtale ble ytterligere 30 pst. av gjelden ettergitt i begynnelsen av 2006. Første

Post 98 Avdrag på egenbeholdning statsobligasjoner

Posten omfatter avdrag som staten mottar på egenbeholdning av statsobligasjoner som benyttes til markedspleieformål, jf. St.prp. nr. 63 (2003-2004) og Innst. S. nr. 250 (2003-2004). Det er ingen avdrag under denne posten i 2010.

Kap. 5351 Overføring fra Norges Bank

Ifølge retningslinjer for Norges Banks årsoppgjør-disposisjoner, fastsatt ved kgl. res. 21. desember 2000, skal eventuelt overskudd avsettes til bankens kursreguleringsfond inntil fondet utgjør en viss størrelse av bankens innenlandske og utenlandske aktiva som innebærer en kursrisiko for banken.

Eventuelt overskudd etter avsetninger til kursreguleringsfond avsettes til et overføringsfond. Ifølge retningslinjene skal det ved hvert årsoppgjør foretas en overføring fra overføringsfondet til statskassen med et beløp svarende til en tredjedel av inntående midler i overføringsfondet.

Basert på beregninger av risikoen for svingninger i resultatet til Norges Bank i årene framover, er størrelsen på kursreguleringsfondet satt til 40 pst. av netto internasjonale fordringer og 5 pst. av

bankens beholdning av innenlandske verdipapirer. Retningslinjene er nærmere omtalt i St.prp. nr. 40 (2002-2003). Regnskapet for 2008 tilsier at kursreguleringsfondet må bygges opp til 105,4 mrd. kroner før det blir overført midler til overføringsfondet. Ved utgangen av 2008 var kursreguleringsfondet på 58,9 mrd. kroner. Det er per i dag ikke midler i overføringsfondet, og det ventes ikke overføringer fra Norges Bank til statskassen verken i 2009 eller 2010.

Kap. 5605 Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2008	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
80	Av statskassens foliokonto i Norges Bank	6 307 446	6 942 800	1 517 600
81	Av verdipapirer og bankinnskudd i utenlandsk valuta	879	1 000	1 000
82	Av innenlandske verdipapirer	1 467 402	1 685 000	1 277 400
83	Av alminnelige fordringer	126 740	80 000	80 000
84	Av driftskreditt til statsbedrifter	406 552	582 000	227 200
85	Renteinntekter fra bytteavtaler mv.			7 165 000
89	Garantiprovisjon			70 000
	Sum kap. 5605	8 309 019	9 290 800	10 338 200

Post 80 Av statskassens foliokonto i Norges Bank

Ved utgangen av 2008 var statens kontantbeholdning i Norges Bank 147,4 mrd. kroner, mot 148,5 mrd. kroner ved utgangen av 2007.

Det er store daglige svingninger på statens konti, og staten må derfor ha en viss likviditetsreserve for å dekke daglige betalinger. Overføringene fra statens kontantbeholdning til Statens pensjonsfond – Utland gjøres månedlig. Utviklingen i statens kontantbeholdning må også ses i sammenheng med statens låneopptak. Statens finansieringsbehov dekkes dels ved trekk på statens kontantbeholdning og dels ved låneopptak. Utviklingen i kontantbeholdningen er beheftet med vesentlig usikkerhet.

Inntående på statskassens foliokonto forrentes til en rente som beregnes på bakgrunn av renten Norges Bank får på sine fordringer. De samlede renteinntektene under denne posten anslås til 1 517,6 mill. kroner for 2010.

Post 81 Av verdipapirer og bankinnskudd i utenlandsk valuta

Posten omfatter blant annet renter på statens bankinnskudd til bruk på utenriksstasjonene. For 2010 anslås renteinntektene under denne posten til 1,0 mill. kroner.

Post 82 Av innenlandske verdipapirer

Posten omfatter i hovedsak renteinntekter som staten mottar på sin egenbeholdning av statspapirer for markedspleieformål, jf. kap. 5341, post 98.

For å gi et mer korrekt bilde av de årlige renteinntektene på denne egenbeholdningen og dermed av statens årlige finansieringskostnader netto, vil over-/underkurs føres etter samme prinsipper som for statens gjeld, jf. omtale under kap. 1650, post 98. Renteinntektene er beregnet til 1 277,4 mill. kroner under post 82 for 2010.

Post 83 Av alminnelige fordringer

Posten omfatter renteinntekter av statens regnskapsføreres innskudd i banker utenom konsern-

kontoordningen, utlån som forvaltes av Finansdepartementet og andre departementer, og øvrige renteinntekter av alminnelige fordringer (bl.a. renter av lån til Serbia og Montenegro, jf. kap. 5341, post 95).

For 2010 er renteinntektene under post 83 beregnet til 80,0 mill. kroner.

Post 84 Av driftskreditt til statsbedrifter

De regionale helseforetakene kan ta opp lån i statskassen til investeringsformål. Foretakene skal ikke betale renter i den perioden lånene trekkes opp. Renter i denne perioden skal i stedet kapitaliseres og tillegges lånene gjennom en egen lånebevilgning for opptrekkrenter under Helse- og omsorgsdepartementet, jf. kap. 732, post 83 og kap. 732, post 91. Post 84 her er den motsvarende inntekts-posten. Renter på lånene etter opptrekkperioden skal innbetales fra foretakene og inntektsføres på egne poster under fagdepartementet.

I 2009 ble de regionale helseforetakenes driftskreditter i private banker omgjort til driftskreditter i staten, jf. kap. 732, post 86 under Helse- og omsorgsdepartementet. Foretakene betaler renter av trekkene på driftskreditrammen, og disse rentene inntektsføres under post 84.

For 2010 anslås renteinntektene under post 84 til 227,2 mill. kroner.

Post 85 Renteinntekter fra bytteavtaler mv.

Ordningen med bytte av statspapirer mot obligasjoner med fortrinnsrett innebærer at staten og bankene bytter statskasseveksler mot norske boliglansobligasjoner – obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) – i en periode på opp til fem år. Deltagerne mottar den løpende statskassevekselrenten fra staten under hele avtaleperioden, jf. kap. 1650, post 89, og betaler auksjonsrenten. Det er fastsatt en nedre margin på 40 rentepunkter mellom auksjonsrenten og statskassevekselrenten. Renteinntektene føres under kap. 5605, post 85.

Statens inntekter under denne posten er anslått til 7 165,0 mill. kroner i 2010.

Post 87 Renteinntekter mv. fra Statens finansfond

Statens finansfond ble opprettet ved Stortingets behandling 26. februar 2009 av St.prp. nr. 40 og Innst. S. nr. 158 (2008-2009). Da det ikke forelå grunnlag for å anslå fondets inntekter ble det ved romertallsvedtak gitt samtykke til inntektsføring,

uten bevilgningsendringer, på kap. 5605 Renter av statens kontantbeholdning og andre fordringer, post 87 Renteinntekter mv. fra Statens finansfond.

Fristen for å søke om kapitalinnskudd fra fondet utløp 30. september 2009. Det vil kunne foretas utbetalinger av innskudd fram til 15. november 2009. Ved utarbeidelsen av statsbudsjettet for 2010 foreligger det ikke tilstrekkelig grunnlag for å angi fondets inntekter i 2010. Finansdepartementet foreslår derfor at det gis tilsvarende posteringsfullmakt som for 2009, jf. forslag til romertallsvedtak IV. Etter at fondet har inngått avtaler om kapitalinnskudd med banker som har søkt innen fristen, vil et ordinært bevilgningsforslag for post 87 bli lagt fram for Stortinget.

Post 89 Garantiprovisjon

Island inngikk 19. november 2008 en avtale med Det internasjonale valutafondet (IMF) om et stabiliseringsprogram. For å finansiere programmet gikk Norge sammen med Danmark, Finland og Sverige om å tilby langsiktige lån på til sammen 2,5 mrd. USD. Det norske lånet er organisert som et lån fra Norges Bank til den islandske sentralbanken med garanti fra den islandske og den norske stat. Stortinget ga 14. mai 2009 Finansdepartementet fullmakt til å stille statsgaranti, jf. St.prp. nr. 47 (2008-2009) og Innst. S. nr. 221 (2008-2009). De konkrete låneavtalene ble undertegnet 5. juli.

Det totale lånebeløpet Island tilbys er omregnet til euro og fastsatt til 1 775 mill. euro. Den norske andelen utgjør 480 mill. euro, dvs. om lag 4 200 mill. kroner. De nordiske lånene har like vilkår. Løpetiden er 12 år med fem års avdragsfrihet. Lånebetingelsene de nordiske landene har blitt enige om, vil innebære at staten mottar en garanti-provisjon på 2,5 pst. pro anno av utestående lånebeløp. Størrelsen på garantiprovisjonen er tilstrekkelig til at det ikke er behov for særskilte tapsavsetninger.

Lånet vil bli utbetalt i fire like store transjer knyttet til IMF-styrets gjennomgang av framdriften for Islands stabiliseringsprogram. Utbetalingen har blitt forsinket. De to første transjene ventes nå å bli utbetalt i løpet av andre halvår 2009, og de neste to i løpet av første halvår 2010. Basert på et slikt forløp og valutakurs 1. september 2009 anslås garantiinntekten til om lag 7 mill. norske kroner for 2009. For 2010 anslås garantiinntekten til 70 mill. kroner. De eksakte beløpene vil avhenge av valutakursutviklingen og av når Island trekker på lånet.

Kap. 5692 Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap	Saldert	Forslag
		2008	budsjett 2009	2010
85	Utbytte	37 006	36 800	
	Sum kap. 5692	37 006	36 800	

Den nordiske investeringsbank utbetaler utbytte til medlemslandene i forhold til innskutt kapital. Utbyttets størrelse vedtas av bankens styre på grunnlag av regnskapsmessige resultater av virksomheten foregående år. Banken hadde i 2008 et underskudd på 281 mill. euro og besluttet derfor å ikke utbetale utbytte i 2009. Underskuddet kan i vesentlig grad henføres til urealiserte tap på finan-

sielle plasseringer, og som i følge styrets beretning trolig kan gjenvinnes. For øvrige tap er det mer usikkert hva som kan gjenvinnes.

Etablert budsjetteringspraksis for utbytte fra Den nordiske investeringsbank er for kommende år å føre opp sist utbetalte utbytte. For 2010 foreslås det derfor ikke budsjettert med utbytte fra banken.

Del III
Andre saker

5 Likestilling

Nedenfor gis det en oversikt over status for arbeidet med likestilling på Finansdepartementets område, jf. likestillingsloven § 1 bokstav a. Som nevnt i pkt. 1.1 i del I omfatter denne proposisjonen av praktiske årsaker også programkategori 00.30 Regjering som Statsministerens kontor har ansvaret for, og likestillingsstatus gis derfor også for denne programkategorien.

Budsjettkapitlene på Finansdepartementets område gjelder i det alt vesentlige administrasjon og statens gjeld og fordringer. Disponeringen av disse bevilgningene har ikke betydning for kjønns- og likestillingsforhold. Departementets arbeid med for eksempel skatte-, avgifts- og pensjons-spørsmål har i noen tilfeller likestillingskonsekvenser. Det samme gjelder departementets og dets etaters personalpolitikk.

5.1 Finansdepartementet

Det er et mål for Finansdepartementet å legge forholdene til rette for like muligheter for kvinner og

menn når det gjelder tilsetting, kompetanseutvikling og avansement til høyere stillinger.

Kvinneandelen i Finansdepartementet var 43 pst. per 31. desember 2008. Andelen kvinnelige ledere var 24 pst. ved utgangen av 2008. Det er høyest kvinneandel blant ansatte jurister med 46 pst., etterfulgt av en kvinneandel på 32 pst. blant ansatte økonomer. Kvinneandelen for nyansatte akademikere har vært på om lag 50 pst. i de senere årene. Kvinneandelen blant nyansatte jurister er om lag 55 pst. og blant nyansatte økonomer 43 pst. Ved utgangen av 2008 hadde om lag 7 pst. av ansatte kvinner og 1 pst. av ansatte menn redusert tjeneste på grunn av omsorg for barn.

5.2 Finansdepartementets underliggende etater

Nedenfor følger en oversikt over den prosentvise kvinneandelen og andelen kvinnelige ledere per 31. desember 2008 samt en kort omtale av status.

Tabell 5.1 Kvinneandeler i Finansdepartementets underliggende etater

Etat	Kvinneandel	Kvinnelige ledere
Kredittilsynet	53 pst.	41 pst.
Toll- og avgiftsetaten	49 pst.	33 pst.
Skatteetaten	63 pst.	50 pst.
Statistisk sentralbyrå	54 pst.	35 pst.
Senter for statlig økonomistyring	61 pst.	39 pst.
Statens innkrevingsentral	73 pst.	74 pst.

Kredittilsynet

Likestillingsarbeidet i Kredittilsynet er forankret i Arbeidsmiljø- og likestillingsutvalget, hvor en egen tillitsvalgt for likestilling møter fast. Utvalget følger blant annet utviklingen på likelønnsområdet. En handlingsplan for likestilling er utarbeidet og angir flere konkrete målsettinger for likestillingsarbeidet. En av målsettingene er å ha særlig oppmerksomhet på rekruttering av kvinner til høyere stillingskategorier og lederstillinger.

Toll- og avgiftsetaten

Arbeidet med en utjevning i kjønns sammensetningen er forankret i toll- og avgiftsetatens personalpolitikk og videreført i dens mangfoldstrategi. Mangfoldstrategien tar utgangspunkt i at etaten skal være en inkluderende arbeidsplass og inneholder målsettinger om en balansert kjønns sammensetning. Målsettingen for perioden 2008-2012 er å øke andelen kvinnelige ledere. Det er utarbeidet tiltak knyttet til dette som retter seg mot rekrutteringspraksis, likelønn og en balansert kjønnsrepresentasjon.

sentasjon i utvalg, prosjekt- og styringsgrupper. Likestillings- og kjønnsperspektivet skal integreres på alle nivå i organisasjonen.

Skatteetaten

Skatteetaten har utarbeidet ny handlingsplan for likestilling for 2009-2011 som prioriterer holdningsskapende arbeid i et likestillings- og mangfoldsperspektiv. Evaluering av handlingsplanen for 2006-2008 viser at skatteetaten har nådd målsettingen om å øke andelen kvinner i lederstillinger.

Per juni 2009 er 50 pst av etatens ledere er kvinner. På samme tidspunkt tar 14 av 18 menn i fødselspermisjon ut utvidet permisjon. Søkelys i den nye handlingsplanen rettes mot kvinnelige ledere og medarbeidere, herunder kvinner med innvandrerbakgrunn og kvinner med nedsatt funksjonsevne. Etaten ønsker flere kvinner med i prosjekt- og arbeidsgrupper. Handlingsplanen tar opp alder i et likestillingsperspektiv og etterstreber lik lønn for arbeid av samme verdi. Likestilling handler også om menns deltakelse i omsorgsarbeid og rettigheter ved permisjoner. Etaten ønsker videre å innføre bruk av kjønns- og mangfoldsnøytrale begrep i skriftlig og muntlig framstilling.

I handlingsplanen er det på 7 områder satt opp konkrete mål som skal være innfridd innen utgangen av 2011. Regiondirektørene i samarbeid med de regionale likestillingsgruppene samarbeider om å nå disse målene. Likestillingsutvalget og Mangfoldsutvalget vil i november 2009 arrangere et Likeverdsseminar hvor målsettingen er å få innspill til videre satsing på likestillings-, mangfold- og likeverdsarbeid i skatteetaten.

Statistisk sentralbyrå

Statistisk sentralbyrå har utarbeidet en personalpolitikk som bygger på likeverd, og at alle medarbeidere gis like muligheter uavhengig av kjønn, alder og etnisk tilhørighet. Likestilling er integrert i Statistisk sentralbyrås personalpolitikk, og virksomheten ønsker å rekruttere flere kvinnelige ledere.

Senter for statlig økonomistyring

Likestillingsarbeidet i Senter for statlig økonomistyring (SSØ) er forankret i virksomhetens over-

ordnede personalpolitikk og har som mål å legge til rette for like rettigheter, plikter og muligheter for begge kjønn. Et partssammensatt Likestillingsutvalg har som oppgave å utvikle og foreslå tiltak som fremmer likestilling i SSØ. Utvalget har siden det ble opprettet fulgt lønnsutviklingen nøye. Utvalget vil framover ha spesiell oppmerksomhet på seniorpolitikk og rekruttering av fremmedkulturelle og medarbeidere med nedsatt funksjonsevne.

Statens innkrevingsentral

Statens innkrevingsentral har likestillingsarbeidet som eget område i personalpolitiske plan. Målet er at kvinner og menn, uansett alder, skal gis like muligheter til utfordringer, karriere og videreutdanning. Lønnsutvikling hos kvinner og menn skal være lik. Ingen skal diskrimineres på bakgrunn av kjønn, alder eller etnisk tilhørighet. Målene skal overvåkes i rekrutteringssammenheng, i interne prosjekter og utviklingsarbeid og i kurs og opplæringsammenheng. Hvordan kvinner og menn fordeles omsorg for barn vil også være et overvåkingsområde.

5.3 Programkategori 00.30 Regjering

Statsministerens kontor

Statsministerens kontor har en høy andel kvinner i lederstillinger og andre stillinger der det kreves høyere utdanning. Det er et mål å beholde denne kjønnsfordelingen. I enkelte andre stillingsgrupper vil det ved ledighet være et mål å rekruttere slik at kjønnsfordelingen blir jevnere. Kontoret legger vekt på å gi kvinner og menn samme mulighet til utvikling i oppgaver og kompetanse, og gjennom dette også samme mulighet til lønnsutvikling.

Ved Statsministerens kontor var det ved utgangen av 2008 tilsatt 37 kvinner og 35 menn. Kvinneandelen i embetsstillinger var 37,5 pst. av totalt 8 stillinger. For alle stillinger tillagt lederansvar var kvinneandelen 36 pst. (totalt 11 stillinger). I rådgiver- og saksbehandlerstillinger var kvinneandelen 52 pst. av totalt 27 stillinger.

6 Miljø- og ressurspørsmål

Bevilgningene til rene miljøtiltak på Finansdepartementets område anslås til 10,1 mill. kroner for

2010, jf. tabell 6.1. I tillegg kommer bevilgninger til kjøp av klimagasskvoter.

Tabell 6.1 Bevilgning til miljøtiltak

		(i 1 000 kr)	
Kap.	Betegnelse	Saldert budsjett 2009	Forslag 2010
1600	Finansdepartementet	2 100	2 000
1620	Statistisk sentralbyrå	8 000	8 000
	Sum	10 100	10 000

6.1 Finansdepartementet

Finansdepartementet har et sektorovergripende ansvar for å legge grunnlaget for effektiv ressursforvaltning. Gjennom arbeidet med den økonomiske politikken vil Finansdepartementet medvirke til at den økonomiske utviklingen skjer på et miljømessig forsvarlig grunnlag.

Direkte miljørelaterte bevilgninger knyttet til departementets eget driftsbudsjett i 2010, anslås til 2,0 mill. kroner, og gjelder bl.a.:

- Finansiering av klimarelatert økonomisk forskning og utredning
- Videreføring av departementets arbeid i tilknytning til de internasjonale klimaforhandlingene
- Handel med klimakvoter

6.1.1 Oppfølging av arbeidet med bærekraftig utvikling

Nedenfor redegjøres det for Finansdepartementets arbeid med bærekraftig utvikling.

Bærekraftig utvikling

Finansdepartementet koordinerer Regjeringens arbeid med bærekraftig utvikling. For en nærmere omtale av departementets arbeid her vises til omtale i del I, pkt. 2.5 Arbeidet med bærekraftig utvikling.

Kjøp av klimagasskvoter

Den norske stat har som følge av Kyoto-protokollen påtatt seg en forpliktelse for hvor mye klimagasser som kan slippes ut i perioden 2008-2012. Med en videreføring av allerede vedtatte nasjonale virkemidler, inkludert tilknytningen til EUs kvotehandelssystem der norske kvotepliktige virksomheter blir ansvarlig for selv å skaffe seg kvoter for utslipp, er Norge om lag i balanse for å oppfylle Kyoto-avtalen.

Det er vedtatt at Norge skal overoppfylle Kyoto-avtalen for inneværende periode (2008-2012) med 10 pst., noe som tilsvarer 5 mill. tonn CO₂-ekvivalenter årlig. I tillegg har Regjeringen valgt å overoppfylle med 1,5 mill. tonn CO₂ årlig gjennom å avstå fra å bruke kvoter som stammer fra skogtilvekst. Det legges også opp til overoppfyllelse svarende til utslipp ved gasskraftverket Mongstad og statsansattes internasjonale flyreiser.

For 2010 foreslås det en bevilgning på 1 220 mill. kroner til kjøp av klimakvoter og en fullmakt til å inngå avtaler om kjøp av utslippskvoter utover foreslått bevilgning for inntil 3 700 mill. kroner, jf. omtale i del II under kap. 1638 Kjøp av klimakvoter. Til kjøp av klimakvoter for statsansattes internasjonale tjenestereiser med fly foreslås det bevilget 10,0 mill. kroner. Det vises også til at Finansdepartementet skal forestå salg av klimakvoter, jf. nærmere omtale i del II under kap. 4638.

Sektorovergripende miljøvirkemidler

Finansdepartementet har det overordnede ansvaret for innretning av avgifter i miljøpolitikken. Avgifter utgjør, sammen med omsettelige utslippskvoter og direkte reguleringer, de mest aktuelle virkemidlene som myndighetene benytter for å redusere miljøproblemer. Riktig utformede avgifter gir incentiver til at utslippsreduksjonene gjennomføres der hvor det er billigst og sikrer at forurenserne betaler. Det legges derfor stor vekt på miljø- og energiavgifter. I perioden 2005-2009 har miljøavgiftene blitt brukt aktivt som virkemiddel for å bedre miljøet. Samlet har inntektene fra miljø- og energirelaterte avgifter økt med om lag 1,55 mrd. kroner.

Arbeidet med omlegging av bilavgiftene i mer miljøvennlig retning blir videreført i 2010. I 2007 ble engangsavgiften for førstegangsregistrering av kjøretøy i Norge lagt om ved at CO₂-utslipp som hovedregel erstattet slagvolum som avgiftsgrunnlag. CO₂-utslippene fra nye kjøretøy er redusert fra et nivå på 175 g/km i 2006 til 152 g/km i perioden januar-august 2009. Regjeringen har et mål om at gjennomsnittlig CO₂-utslipp i førstegangsregistrerte personbiler skal være 120 g/km i 2012. For å framskynde nedgangen i CO₂-utslippene fra førstegangsregistrerte kjøretøy foreslås det at avgiftssatsene for kjøretøyenes CO₂-utslipp økes ytterligere fra 1. januar 2010. Denne økningen blir motsvart av lavere avgiftssatser for kjøretøyenes effekt. Drosjene får ikke lenger 60 pst. rabatt i engangsavgiften for kjøretøyenes CO₂-utslipp.

For å motvirke at gass konkurrerer ut mer miljøvennlige alternativer blir det innført en CO₂-avgift på innenlands bruk av gass til oppvarming i bygg fra 1. april 2010. Det blir samtidig innført en energiavgift på gass der satsene blir differensiert etter minstesatsene i EU. Omsetningspåbudet for biodrivstoff har bidratt til biodiesel har nådd maksimal innblanding av bioolje på 5 pst. og at statens inntekter fra dieselavgiften er blitt tilsvarende redusert. Fritaket for autodieselavgift for andel biodiesel blir derfor halvert i 2010 med sikte på endelig utfasing i 2011. Fra 1. juli 2009 ble det forbudt å deponere nedbrytbart avfall på fylling. Dette fører til at miljøkostnadene ved avfallsdeponering blir lavere enn tidligere, og avgiftssatsen ved deponering av avfall blir derfor redusert fra 1. januar 2010. Endringene er nærmere omtalt i Prop. 1 S (2009-2010) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

6.2 Statistisk sentralbyrå

En delstrategi for miljøstatistikk vil bli lansert høsten 2009. Den skal danne grunnlaget for prioriteringer internt i Statistisk sentralbyrå og samtaler med overordnede myndigheter.

Generelt er statistikk over utslipp til luft et prioritert område. Prioriteringen av statistikk over utslipp av klimagasser er særlig knyttet til oppfølging av Kyoto-protokollen, og statistikk over langtransportert forurensning er en følge av Gøteborg-protokollen. Indikatorer for bærekraftig utvikling vil bli videreutviklet, med særlig vekt på opplegg for å måle helse- og miljøfarlige kjemikalier og deler av menneskelig kapital og dessuten å forbedre statistikkgrunnlaget for indikatorer for irreversibel avgang av areal.

Innen klimaforskning vil det fremdeles bli lagt vekt på samspillet mellom ulike tiltak og teknologiutvikling, og på utvikling av Kyoto-avtalen og framtidig utforming av markedet for utslippskvoter.

Evalueringen av klimagassregnskapene som FN gjennomførte våren 2007, viste at det nasjonale systemet for utslippsberegninger fungerer godt, men det er behov for videre utvikling og bedre dokumentasjon. Kvalitetskravene til utslippstallene har også økt nasjonalt. Internasjonalt er det særlig behov for å få bedre statistikk over utslipp fra internasjonal sjøfart og luftfart.

Statistikk over avfall og gjenvinning skal møte rapporteringskrav fra EU, og statistikk over vannressurser og rens tiltak for avløp må tilfredsstille omfattende internasjonal og nasjonal etterspørsel.

Sentrale, etablerte statistikker over sammenhengen mellom økonomisk utvikling og miljøutvikling, miljøvernkostnader, kommunal miljøforvaltning (KOSTRA) og arealbruk vil bli videreført. Det vil også nyere satsingsområder som statistikk over støyforurensning og kjemikaliebruk.

Etterspørselen etter miljøstatistikk til internasjonale publikasjoner og indikatorsystemer er økende. Aktuelle eksempler er EUs struktur- og bærekraftsindikatorer, OECDs miljøindikatorpublikasjon, EEAs transport- og miljøindikatorer (TERM) m.m. Det ligger an til nye internasjonale rapporteringsforpliktelser til Eurostat på flere områder; som næringsfordelte utslipp etter nasjonalregnskapsstandard (NAMEA), miljøvernkostnader og materialstrømskostnader.

Finansdepartementet

tilrår:

1. I Prop. 1 S om statsbudsjettet for år 2010 føres opp de summene som er nevnt i et framlagt forslag:

a. Sum utgifter under kap. 20–51 og 1600–1650	Kr	46 715 600 000
b. Sum inntekter under kap. 3024–3051, 4600–4638, 5341, 5580 og 5605	Kr	13 769 300 000

**Forslag
til vedtak om bevilgning for budsjettåret 2010,
kapitlene 20–51 og 1600–1650, 3024–3051, 4600–4638, 5341,
5580 og 5605**

I
Utgifter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Regjering			
20	Statsministerens kontor		
	01 Driftsutgifter	85 300 000	85 300 000
21	Statsrådet		
	01 Driftsutgifter	154 700 000	154 700 000
24	Regjeringsadvokaten		
	01 Driftsutgifter	47 900 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	14 000 000	61 900 000
	Sum Regjering		301 900 000
Stortinget og underliggende institusjoner			
41	Stortinget		
	01 Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	735 800 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	40 600 000	
	70 Tilskudd til partigruppene	138 000 000	
	72 Tilskudd til Det Norske Nobelinstitutts bibliotek	1 400 000	
	73 Kontingenter, internasjonale delegasjoner	11 700 000	927 500 000
42	Ombudsmannsnemnda for Forsvaret		
	01 Driftsutgifter	5 800 000	5 800 000
43	Stortingets ombudsmann for forvaltningen		
	01 Driftsutgifter	47 300 000	47 300 000
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste		
	01 Driftsutgifter	8 100 000	8 100 000
51	Riksrevisjonen		
	01 Driftsutgifter	446 700 000	446 700 000
	Sum Stortinget og underliggende institusjoner		1 435 400 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
	Finansdepartementet		
	Finansadministrasjon		
1600	Finansdepartementet		
	01 Driftsutgifter	287 700 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	37 200 000	
	70 Tilskuddsmidler fra Finansmarkedsfondet	11 800 000	336 700 000
1602	Kredittilsynet		
	01 Driftsutgifter	286 900 000	286 900 000
1605	Senter for statlig økonomistyring		
	01 Driftsutgifter	309 500 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	15 400 000	324 900 000
1608	Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	16 600 000	16 600 000
	Sum Finansadministrasjon		965 100 000
	Skatte- og avgiftsadministrasjon		
1610	Toll- og avgiftsetaten		
	01 Driftsutgifter	1 279 600 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	83 600 000	1 363 200 000
1618	Skatteetaten		
	01 Driftsutgifter	4 260 300 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	124 300 000	
	22 Større IT-prosjekter, <i>kan overføres</i>	218 700 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	51 300 000	4 654 600 000
	Sum Skatte- og avgiftsadministrasjon		6 017 800 000
	Offisiell statistikk		
1620	Statistisk sentralbyrå		
	01 Driftsutgifter	485 400 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	183 200 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	10 400 000	679 000 000
	Sum Offisiell statistikk		679 000 000
	Andre formål		
1632	Kompensasjon for merverdiavgift		
	61 Tilskudd til kommuner og fylkes- kommuner, <i>overslagsbevilgning</i>	13 900 000 000	
	72 Tilskudd til private og ideelle virksomheter, <i>overslagsbevilgning</i>	1 445 000 000	15 345 000 000

Kap.	Post		Kroner	Kroner
1634		Statens innkrevingsentral		
	01	Driftsutgifter	238 200 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	15 000 000	253 200 000
1637		EU-opplysning		
	70	Tilskudd til frivillige organisasjoner	4 600 000	4 600 000
1638		Kjøp av klimakvoter		
	01	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 100 000	
	21	Kvotekjøp, generell ordning, <i>kan overføres</i>	1 220 000 000	
	22	Kvotekjøp, statsansattes flyreiser, <i>kan overføres</i>	10 000 000	1 238 100 000
1645		Statens finansfond		
	70	Tilskudd til drift	30 000 000	30 000 000
		Sum Andre formål		16 870 900 000
		Statsgjeld, renter og avdrag mv.		
1650		Statsgjeld, renter mv.		
	01	Driftsutgifter	30 900 000	
	89	Renter og provisjon mv. på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	20 414 600 000	20 445 500 000
		Sum Statsgjeld, renter og avdrag mv.		20 445 500 000
		Sum departementets utgifter		46 715 600 000

Inntekter:

Kap.	Post		Kroner	Kroner
		Regjering		
3024		Regjeringsadvokaten		
	01	Erstatning for utgifter i rettssaker	7 400 000	
	03	Oppdrag	500 000	7 900 000
		Sum Regjering		7 900 000
		Stortinget og underliggende institusjoner		
3041		Stortinget		
	01	Salgsinntekter	6 000 000	
	03	Leieinntekter	2 500 000	8 500 000
3051		Riksrevisjonen		
	01	Refusjon innland	1 500 000	
	02	Refusjon utland	1 500 000	3 000 000
		Sum Stortinget og underliggende institusjoner		11 500 000
		Finansdepartementet		
4600		Finansdepartementet		
	02	Diverse refusjoner	500 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner	
	85	Avkastning fra Finansmarkedsfondet	11 800 000	12 300 000
4605		Senter for statlig økonomistyring		
	01	Økonomitjenester	35 700 000	35 700 000
4610		Toll- og avgiftsetaten		
	01	Ekspedisjonsgebyr	6 200 000	
	02	Andre inntekter	2 400 000	
	03	Refunderte pante- og tinglysingsgebyr	2 000 000	
	11	Gebyr på kredittdeklarasjoner	240 000 000	
	85	Overtredelsesgebyr - valutadeklarerer	5 000 000	255 600 000
4618		Skatteetaten		
	01	Refunderte utleggs- og tinglysingsgebyr	50 000 000	
	02	Andre inntekter	30 000 000	
	05	Gebyr for utleggsforretninger	23 000 000	
	07	Gebyr for bindende forhåndsuttalelser	2 000 000	105 000 000
4620		Statistisk sentralbyrå		
	01	Salgsinntekter	300 000	
	02	Oppdragsinntekter	183 200 000	
	85	Tvangsmulkt	10 000 000	193 500 000
4634		Statens innkrevingssentral		
	02	Refusjoner	32 500 000	
	85	Misligholdte lån i Statens lånekasse for utdanning	200 000 000	
	86	Bøter, inndragninger	1 200 000 000	
	87	Trafikantsanksjoner	65 000 000	
	88	Forsinkelsesgebyr, Regnskapsregisteret	200 000 000	1 697 500 000
4638		Salg av klimavoter		
	01	Salgsinntekter	825 000 000	825 000 000
		Sum Finansdepartementet		3 124 600 000
		Ymse inntekter		
5341		Avdrag på utestående fordringer		
	95	Avdrag på lån til Jugoslavia	200 000	200 000
		Sum Ymse inntekter		200 000
		Skatter og avgifter		
5580		Sektoravgifter under Finansdepartementet		
	70	Kredittilsynet, bidrag fra tilsynsenhetene	286 900 000	286 900 000
		Sum Skatter og avgifter		286 900 000
		Renter og utbytte mv.		
5605		Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer		
	80	Av statskassens foliokonto i Norges Bank	1 517 600 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner
81	Av verdipapirer og bankinnskudd i utenlandsk valuta	1 000 000	
82	Av innenlandske verdipapirer	1 277 400 000	
83	Av alminnelige fordringer	80 000 000	
84	Av driftskreditt til statsbedrifter	227 200 000	
85	Renteinntekter fra bytteavtaler mv.	7 165 000 000	
89	Garantiprovisjon	70 000 000	10 338 200 000
	Sum Renter og utbytte mv.		10 338 200 000
	Sum departementets inntekter		13 769 300 000

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2010 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1600 post 01	kap. 4600 post 02
kap. 1605 post 01	kap. 4605 post 01
kap. 1610 post 01	kap. 4610 post 01
kap. 1618 post 01	kap. 4618 post 02
kap. 1634 post 01	kap. 4634 post 02

2. overskride bevilgningen til oppdragsvirksomhet på kap. 1620 Statistisk sentralbyrå, post 21 Spesielle driftsutgifter, med et beløp som tilsvare alle merinntektene på kap. 4620 Statistisk sentralbyrå, post 02 Oppdragsinntekter. Ubrukte merinntekter kan regnes med ved utregning av overførbart beløp på posten.

transaksjonskostnader og utgifter til faglig bistand i forbindelse med salg av klimavoter.

3. Finansdepartementet i 2010 kan overskride bevilgningen på kap. 1638 Kjøp av klimavoter, post 21 Kvotekjøp, generell ordning, med et beløp som tilsvare inntekter fra salg av klimavoter som er regnskapsført på kap. 4638 Salg av klimavoter, post 02 Salg av innkjøpte kvoter.

III

Fullmakter til overskridelse

Stortinget samtykker i at:

1. Statsministerens kontor i 2010 kan overskride bevilgningen på kap. 21 Statsrådet, post 01 Driftsutgifter, for å iverksette nødvendige sikkerhetstiltak for regjeringen.
2. Finansdepartementet i 2010 kan overskride bevilgningen på kap. 1638 Kjøp av klimavoter, post 01 Driftsutgifter, til dekning av honorarer,

IV

Inntektsføring av renter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i statsregnskapet for 2010 uten bevilgning kan inntektsføre renteinntekter mv. fra Statens finansfond under kap. 5605 Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer, post 87 Renteinntekter mv. fra Statens finansfond.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

V

Kjøp av klimagasskvoter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2010 kan inngå avtaler om kjøp av klimagasskvoter ved bruk av Kyoto-mekanismene for inntil 3 700 mill. kroner utover gitt bevilgning under kap. 1638 Kjøp av klimakvoter, post 21 Kvotekjøp, generell ordning.

VI

Fullmakt til å inngå avtaler om investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2010 kan gjennomføre de investeringsprosjektene som er omtalt i Prop. 1 S (2009-2010) under kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten, post 45 Større utstyersanskaffelser og vedlikehold, og kap. 1618 Skatteetaten, post 22 Større IT-prosjekter, innenfor de kostnadsrammer som der er angitt.

VII

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2010 kan gi garantier for:

1. grunnkapitalen til Den nordiske investeringsbank innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar som ikke må overstige 715 959 651 euro.
2. lån fra Den nordiske investeringsbank vedrørende ordningen med prosjektinvesteringsslån innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt garantiansvar som ikke må overstige 340 991 000 euro.
3. miljølån gjennom Den nordiske investeringsbank innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt garantiansvar som ikke må overstige 63 500 000 euro.

VIII

Fullmakt til fortsatt bobehandling

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet for 2010 kan bestemme at det under ordningen med oppfølging av statens krav i konkursbo pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 18,2 mill. kroner. Utbetalinger dekkes av bevilgningene under kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten, post 01 Driftsutgifter, og kap. 1618 Skatteetaten, post 21 Spesielle driftsutgifter.

Andre fullmakter

IX

Fullmakt til å korrigere uoppklarte differanser og feilposter i tidligere års statsregnskap

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2010 i enkeltsaker kan korrigere uoppklarte diffe-

ranser i regnskapene og feilposter i statsregnskapet som gjelder tidligere års regnskaper, ved postering over konto for forskyvninger i balansen i statsregnskapet i det inneværende års regnskap. Fullmakten gjelder inntil 1 mill. kroner.

Vedlegg 1

Ledernes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak

Norges Bank

Sentralbanksjefens lønn var per 1. januar 2008 fastsatt til 1 579 000 kroner og ble fra 1. oktober 2008 justert til 1 646 000 kroner. I tillegg inneberettes fordel av fri bil, fri telefon og forsikringer. For 2008 utgjorde dette 122 172 kroner.

Full alderspensjon utgjør 2/3 av den lønn som til enhver tid er fastsatt for stillingen. Alderspensjon løper fra fratredelse, men ikke fra før fylte 65 år. Opptjeningstiden for full pensjon er 12 år, regnet fra tiltredelse fra stilling som sentralbanksjef. Pensjonen samordnes med andre pensjons- og trygdeytelser som pensjonisten har rett til etter bestemmelsene i lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser. Etter ny pensjonsordning for sentralbanksjefen som ble fastsatt i oktober 2004, skal pensjonen utgjøre 2/3 av lønn ved fratreden. Den nye pensjonsordningen settes ikke i kraft før Stortinget eventuelt vedtar nye pensjonsordninger for stortingsrepresentantene og Høyesterett.

Folketrygdfondet

Folketrygdfondet er fra 1. januar 2008 organisert som særlovselskap, jf. lov 29. juni 2007 nr. 44 om Folketrygdfondet. Før dette var Folketrygdfondets direktør tilsatt på lederlønnskontrakt i Finansdepartementet. Fra 1. januar 2008 er administrerende direktør tilsatt i Folketrygdfondet, og lønnsvilkårene fastsettes av styret innenfor retningslinjene for statens eierskap av heleide foretak. I 2008 utgjorde lønn for administrerende direktør 1 514 120 kroner, pensjonsutgifter 123 361 kroner og annen godtgjørelse 33 336 kroner.

Folketrygdfondet er medlem av Statens pensjonskasse, og administrerende direktør har rett til

ordinær alderspensjon fra fylte 65 år på 66 pst. av pensjonsgivende lønn inntil 12 G.

Ordinær oppsigelsestid er seks måneder. Administrerende direktør har rett til etterlønn tilsvarende 12 måneders pensjonsgivende lønn regnet fra oppsigelsestidens utløp dersom administrerende direktør sies opp, eller selv sier opp etter avtale med styret. Etterlønnen fastsettes til 18 måneders pensjonsgivende lønn regnet fra oppsigelsestidens utløp dersom oppsigelsestiden utløper etter fylte 62 år. Administrerende direktør har 12 måneders konkurranseforbud.

Statens finansfond

Statens finansfond ble opprettet ved lov 6. mars 2009 nr. 12 om Statens finansfond. Administrerende direktør ansettes av styret. Styret fastsetter også administrerende direktørs lønnsvilkår. Lønn ved tiltredelse 9. mars 2009 var 1 300 000 kroner. I tillegg får administrerende direktør dekket utgifter til mobiltelefon, mobil PC-ordning og abonnement på to aviser.

Administrerende direktør er ansatt i et engasjement med ett års varighet, gjeldende fra 9. mars 2009, og utløper uten oppsigelse 9. mars 2010.

I ansettelsesperioden gjelder en gjensidig oppsigelsesfrist på tre måneder. Partene er enige om at Statens finansfond kan kreve at administrerende direktør fratrer sin stilling i oppsigelsestiden.

Statens finansfond er medlem av Statens pensjonskasse. Administrerende direktør har permisjon fra sin stilling i Norges Bank, men han opprettholder sitt medlemskap i Norges Banks Pensjonskasse.

Offentlige institusjoner kan bestille flere
eksemplarer fra:
Departementenes servicesenter
Post og distribusjon
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Faks: 22 24 27 86

Opplysninger om abonnement, løssalg og
pris får man hos:
Fagbokforlaget
Postboks 6050, Postterminalen
5892 Bergen
E-post: offpub@fagbokforlaget.no
Telefon: 55 38 66 00
Faks: 55 38 66 01
www.fagbokforlaget.no/offpub

Publikasjonen er også tilgjengelig på
www.regjeringen.no

Trykk: Lobo Media AS – 10/2009

